ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពីច្បាប់គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកដប៉ុន ៗ

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ បូជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ៗ

ផ្តល់សៀវភៅគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចណៃ ៗ

គ្រប់គ្រងគម្រោង (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ៗ

ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ៗ

ថតស្កានដោយ
ប្អូនប្រុស ម៉ាន់ សាវ៉េត

www.5000-years.org

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងច្រើនលើសលប់អំពី៖

- ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចណៃ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ជុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូច សាទៀង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវត្ថានា និងឧបាសិកា ឃុន សូនីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.រ.អ)
- លោក ជឹម-ជា និងលោកស្រី រតនី ស្រីមុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ផែង យឿន (កូរ៉េ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេរី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ារី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ: (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៉ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់
ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធារនីរាជ, ចាន់ណា សុធារនិរោធ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូហេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉េ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ទួត សេរីសក់ ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា វ៉ែស សុផារី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យឿម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សារ៉ុម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ជុំ សារ: (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)
- ឧបាសិកា វ៉ាន់ លុយ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហួ ច័ន្ទសុវណ្ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ស.រ.អ)

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក
ទ្វាទសមភាគ
៦៣

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស.២៥០៣

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្តង់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation of the complete TRIPITAKA to Cambodian Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាទីរាប់អាន !
ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាទីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យនៅភ្នំពេញ បកប្រែពីភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយពេល ៣៨ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណាប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណាប់វប្បធម៌ខាងផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិកជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រៅដួងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំងមនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តីទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ បញ្ចប់គំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធដីកាព្រះបរមគ្រូ ខិតខំព្យាយាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និងប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តឫក្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ
អ្នកតំណាងចាត់ការ The Rev. Seikyo Muchaku
ប្រធានការិយាល័យ The Rev. Eiitsu Shinohara
អ្នកចាត់ការ
The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi Ito
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！
敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曾有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗りこえ、瞋りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共々に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

世話人代表　無着　成恭
事務局長　篠原　鋭一

世話人　松永　然道　有馬　実成
伊藤　佳通　渡井　奎一
杉谷　義純　茂田　真澄
前田　利勝　中島　教之
永　六輔

Acknowledgment

Dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community,

It is a matter of great joy that the translation into Cambodian of the Pali Tripitaka has been completed and published. The Tripitaka Commisson of the Buddhist Institute, Phnom Penh, launched the translation project in 1930 and completed the translation, after 39 years of effort, in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but will also be an important milestone in the history of publication in Cambodia.

The revival and prosperity of Buddhism in Cambodia are the ardent wish of the Japanese Buddhist community, it is in this spirit that we have completed this important project and now present the entire work to the Cambodian Buddhist community, it is a gift not only to the Buddhist community in Cambodia but also to all Cambodian people and all peace-loving people in the world.

Cambodia experienced great tragedies in modern times, and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount grief and anger, to forgive, and to start working again for world peace.

This great work is a symbol of the Japanese Buddhist community's resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and is a testimony to the friendship between our people.

With hands joined in reverence.
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE
Project Manager : The Rev. Seikyo Muchaku
Secretary General : The Rev. Eiitsu Shinohara
Management Team :
The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi Ito
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ទ្វាទសមភាគ

៦៣

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ទ្វាទសមោ ភាគោ

មហានិបាតជាតកំ

មហានារទកស្សបជាតកំ

(១) អហុ រាជា វិទេហានំ អង្គតិ នាម ខត្តិយោ
បហុតយោគ្គោ ធនិមា អនន្តពលបោរិសោ ។
សោ ច បណ្ណរសេ រត្តឹ បុរិមេ យាមេ អនាគតេ
ចាតុមាសា កោមុទិយា អមច្ចេ សន្និបាតយិ ។
បណ្ឌិតេ សុតសម្បន្នេ មិតបុព្វេ វិចក្ខណេ
វិជយញ្ច សុនាមញ្ច សេនាបតឹ អលាតកំ ។
តមនុបុច្ឆិ វេទេហោ បច្ចេកំ ព្រូថ សំ រុចឹ
ចាតុមាសា កោមុទជ្ជ ជុណ្ហំ ព្យបហតំ តមំ
កាយជ្ជ រតិយា រត្តឹ វិហរេមុ ឥមំ ឧតុំ ។

សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក
ទ្វាទសមភាគ

មហានិបាតជាតក

មហានារទកស្សបជាតក

(១) (*អភិសម្ពុទ្ធគាថា*) ព្រះរាជារបស់ពួកជនអ្នកនៅក្នុងដែនវិទេហៈ ជាក្សត្រទ្រង់ព្រះនាមអង្គតិ មានយានច្រើន មានទ្រព្យច្រើន មានពួកពល មិនមានទីបំផុត ។ នៅពេលបឋមយាម ដែលមិនទាន់កន្លងនៃរាត្រី ជាគំរប់ ១៥ ជាទីបំផុតនៃខែភ្ជៀង៤ខែ ជាទីរីកនៃផ្កាកុមុទ ព្រះអង្គ ទ្រង់ប្រជុំអាមាត្យទាំងឡាយ ជាបណ្ឌិត បរិបូណ៌ដោយការស្តាប់ ជាអ្នកញញឹមមុននិយាយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ឈ្មោះវិជយៈ១ ឈ្មោះសុនាមៈ១ និងសេនាបតីឈ្មោះអលាតៈ១ ។ ព្រះបាទវិទេហៈ ទ្រង់សួរអាមាត្យនោះជាលំដាប់ថា អ្នកទាំងឡាយចូរពោលតាមសេចក្តីពេញចិត្តផ្សេងៗគ្នា ថ្ងៃនេះជារាត្រីជាទីបំផុតនៃខែភ្ជៀង ៤ ខែ ជាទីរីកនៃផ្កាកុមុទ មណ្ឌលព្រះចន្ទដ៏ស កំចាត់បង់ងងឹត ថ្ងៃនេះយើងទាំងឡាយ នឹងនៅដោយសេចក្តីត្រេកអរដូចម្តេច ក្នុងរាត្រីដូចនេះ ។

(២) ឥតោ សោ ធាវតិ រញ្ញោ អស្សតោ ឃតឧព្រវិ

ហដ្ឋំ យោក្តំ ពលំ សត្តុំ សោវធំ សន្ទាហយាមសេ ។

និយ្យាម នេវ យុត្តាយ អនត្តពលតោរិសា

យេ តេ វសំ ន អាយន្តិ វសំ ឧបនីយាមសេ

ឃសោ មយ្ហំ សកា ទិដ្ឋំ អជិតំ ឧជិយាម(១)សេ ។

(រមស្សុ នេវ យុត្តាយ ឃតំ ចិត្តមតំ មម)

(៣) អស្សាតស្ស រថោ សុត្វា សុធាមោ ឃតឧព្រវិ

សព្វេ តុយ្ហំ មហារាជ អមិត្តា វសមាគតា ។

និក្ខិត្តសត្ថា បច្ចត្ថា និវាតមនុវត្តរេ

ឧត្តមោ ឧស្សភោ អជ្ជ ន យុទ្ធំ មម រុច្ចតិ ។

អន្នបានញ្ច ខជ្ជញ្ច ខិប្បំ អភិហរន្តុ តេ

រមស្សុ នេវ កាមេហិ នច្ចគីតេសុ ភណិតេ ។

---

១ ឱ. ឧជិនាមសេ ។

(២) លំដាប់នោះ សេនាបតីរបស់ព្រះរាជា ឈ្មោះអលាតៈ បានក្រាបទូលដូច្នេះថា យើងខ្ញុំនឹងជាត់ចែងយាន ពល និងសេនាទាំងអស់ ដែលមានចិត្តរីករាយហើយ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព យើងខ្ញុំមានពួកពលមិនមានទីបំផុត នឹងចេញទៅដើម្បីចម្បាំង ពួកព្រះរាជាណាមិនមកចុះអំណាច យើងនឹងនាំចូលមកចុះអំណាចព្រះអង្គ នេះជាសេចក្តីយល់ផ្តាល់ខ្លួន របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងផ្ចាញ់សត្រូវដែលមិនទាន់ផ្ចាញ់ ។ (បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គត្រេកអរក្នុងចម្បាំង នេះជាសេចក្តីចូលចិត្តរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ) ។

(៣) អាមាត្យឈ្មោះសុនាមៈ បានស្តាប់ពាក្យអលាតសេនាបតីហើយ ក៏ក្រាបទូលដូច្នេះថា បពិត្រមហារាជ ពួកសត្រូវទាំងអស់ មកចុះអំណាចព្រះអង្គស្រាប់ហើយតើ ។ ពួកសត្រូវ មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ តែងប្រព្រឹត្តបន្ទន់បន្ទាប មហោស្រពដ៏ឧត្តមនឹងមានក្នុងថ្ងៃនេះ ការចម្បាំងទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនពេញចិត្តទេ ។ ជនទាំងឡាយ ចូរនាំយកបាយ ទឹក នឹងបង្អែមយ៉ាងឆាប់មកថ្វាយព្រះអង្គ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គត្រេកអរ ក្នុងការរាំច្រៀង នឹងគ្រឿងប្រគំ ដោយកាមទាំងឡាយចុះ ។

(៤) សុនាមស្ស វចោ សុត្វា វិជយោ ឯតទព្រវិ
សព្វេ កាមា មហារាជ និច្ចំ តវ ឧបដ្ឋិតា ។
ន ហោតេ ទុល្លភា ទេវ តវ កាមេហិ មោទិតុំ
សទាបិ កាមា លព្ភន្តិ (១) នេតំ ចិត្តមតំ មម ។
សមណំ ព្រាហ្មណំ វាបិ ឧបាសេមុ ពហុស្សុតំ
យោ នជ្ជ វិនយេ កង្ខំ អត្ថធម្មវិទូ ឥសេ ។

(៥) វិជយស្ស វចោ សុត្វា រាជា អង្គតិមព្រវិ
យថា វិជយោ ភណតិ មយ្ហំបេតំវ រុច្ចតិ ។
សមណំ ព្រាហ្មណំ វាបិ ឧបាសេមុ ពហុស្សុតំ
យោ នជ្ជ វិនយេ កង្ខំ អត្ថធម្មវិទូ ឥសេ ។
សព្វេវ សន្តា ករោមសេ មតឹ កំ ឧបាសេមុ បណ្ឌិតំ
យោ នជ្ជ វិនយេ កង្ខំ អត្ថធម្មវិទូ ឥសេ ។

---

១ ម. សុលភា ។

(៤) វិជយាមាត្យ បានស្តាប់ពាក្យសុនាមអាមាត្យហើយ ក៏ក្រាបទូលដូច្នេះថា បពិត្រមហារាជ កាមទាំងអស់ប្រាកដដល់ព្រះអង្គជានិច្ចហើយតើ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព កាមទាំងនេះ ព្រះអង្គមិនមែនបានដោយក្រទេ កាលបើព្រះអង្គ (ប្រាថ្នា) រីករាយដោយកាមទាំងឡាយ កាមទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានសព្វ ៗ កាល នេះមិនមែនជាសេចក្តីពេញចិត្តរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ណាអ្នកដឹងអត្ថនឹងធម៌ ជាអ្នកស្វែងរកគុណ គប្បីបន្ទោបង់សេចក្តីសង្ស័យនៃយើងទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃនេះបាន យើងទាំងឡាយនឹងចូលទៅរកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាពហុស្សូតនោះ ។

(៥) ព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះនាមអង្គតិ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យនៃវិជយាមាត្យហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា ការណ៍នេះពេញចិត្តដល់យើង ដូចវិជយាមាត្យពោល ៗ សមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកដឹងអត្ថនឹងធម៌ជាអ្នកស្វែងរកគុណ គប្បីបន្ទោបង់សេចក្តីសង្ស័យនៃយើងទាំងឡាយបានក្នុងថ្ងៃនេះ យើងទាំងឡាយនឹងចូលទៅរកសមណព្រាហ្មណ៍ជាពហុស្សូតនោះ ។ អ្នកទាំងអស់គ្នា ចូរធ្វើសេចក្តីយល់ ចុះយើងគួរចូលទៅរកបណ្ឌិតណា ដែលជាអ្នកដឹងអត្ថ នឹងធម៌ ជាអ្នកស្វែងរកគុណ បន្ទោបង់សេចក្តីសង្ស័យនៃពួកយើងបានក្នុងថ្ងៃនេះ ៗ

(៦) វេទេហស្ស វចោ សុត្វា អលាតោ ឯតទព្រវិ

អត្ថាយំ មិគទាយស្មឹ អចេលោ ធីរសម្មតោ ។

គុណោ កស្សបគោត្តាយំ សុតោ ចិត្រកថី គណី

តំ ទេវ បយិរុបាសេមុ សោ នោ កង្ខំ វិនេស្សតិ ។

(៧) អលាតស្ស វចោ សុត្វា រាជា ចោទេសិ សារថឹ

មិគទាយំ គមិស្សាម យុត្តំ យានំ ឥធានយ ។

(៨) តស្ស យានំ អយោជេសុំ ទន្តំ រូបិយបក្ខរំ

សុក្កមដ្ឋបរិវារំ បណ្ឌរំ ទោសិនា មុខំ ។

តត្រាសុំ កុមុទា យុត្តា ចត្តារោ សិន្ធវា ហយា

អនិលុព្ភសមុប្បាតា(១) សុទន្តា សុវណ្ណមាលិនោ ។

សេតច្ឆត្តំ សេតរថោ សេតស្សា សេតវីជនី

វេទេហោ សហាមច្ចេហិ និយ្យំ ចន្ទោវ សោភតិ ។

---

១ ឱ. ម. អនីលុព្ភសមុប្បាតា ។

(៦) អលាតសេនាបតី បានស្ដាប់ព្រះបន្ទូល នៃព្រះបាទវិទេហៈហើយ ក៏ក្រាបទូលដូច្នេះថា មានអចេលក ១ អង្គនេះ ដែលគេសន្មតថាជាអ្នកប្រាជ្ញ គង់ក្នុងមិគទាយវ័ន ។ អចេលកៈនេះ ឈ្មោះគុណៈ ជាកស្សបគោត្រ ជាអ្នកចេះដឹង ជាអ្នកពោលពាក្យដ៏វិចិត្រ ជាគណាចារ្យ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព យើងគួរចូលទៅរកអចេលកៈនោះ លោកនឹងបន្ទោបង់សេចក្ដីសង្ស័យ នៃពួកយើងបាន ។

(៧) ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ពាក្យនៃអលាតសេនាបតីហើយ ទ្រង់បង្គាប់នាយសារថីថា យើងនឹងទៅកាន់មិគទាយវ័ន អ្នកចូរនាំយកនូវយានដែលទឹមហើយ មកក្នុងទីនេះ ។

(៨) ពួកនាយសារថី បានទឹមថ្វាយព្រះរាជានោះ នូវយានជាវិការៈនៃភ្លុក មានទ្រូពងជាវិការៈនៃប្រាក់ មានប្រដាប់ជាបរិវារដ៏សរលង់ ហាក់ដូចមុខនៃរាត្រី ដែលប្រាសចាកទោស ឬដូចព្រះចន្ទ្រ (ពេញវង់) ក្នុងរថនោះ នាយសារថីបានទឹម សេះសិន្ធព ៤ មានសម្បុរដូចផ្កាកុមុទ មានសន្ទុះលឿនប្រហែលនឹងសន្ទុះខ្យល់ ដែលបង្ហាត់ល្អហើយ ប្រដាប់ដោយកម្រងផ្កាជាវិការៈនៃមាស ។ មានព្រះក្លស់ រថស សេះស ស្វេស ព្រះបាទវិទេហៈយាងទៅ (ដោយរថនោះ) ជាមួយនឹងពួកអាមាត្យ ក៏ល្អដូចជាព្រះចន្ទ្រ ។

តមនុយាយឹសុ ពហវោ ឥន្ទខត្តធរា ពលី

អស្សបិដ្ឋិគតា វីរា នរា នរវរាធិបំ

សោ មុហុត្តំវ យាយិត្វា យានា ឱរុយ្ហ ខត្តិយោ

បទសា សហាមច្ចេហិ បត្តិ គុណមុបាគមិ ។

យេបិ តត្ថ តទា អាសុំ ព្រាហ្មណិព្ភា សមាគតា

ន តេ អបនយី រាជា អកតំ ភូមិមាគតេ ។

(៩) តតោ សោ មុទុកា ភិសិយា មុទុចិត្តកសន្ថតេ

មុទុបច្ចត្ថតេ រាជា ឯកមន្តំ ឧបាវិសិ ។

និសជ្ជ រាជា សម្មោទិ កថំ សារណិយំ តតោ

កច្ចិ យាបនិយំ ភន្តេ វាតានមវិយគ្គតា[១] ។

កច្ចិ អកសិរា វុត្តិ លភសិ បិណ្ឌិយាបនំ

អប្បាពាធោ ចសិ កច្ចិ ចក្ខុ ន បរិហាយតិ ។

---

១ ឱ. វាតានមវិសគ្គតា ។ ម. វាតានមវិយគ្គតា ។

ពលដ៏ច្រើន ជាអ្នកទ្រទ្រង់លំពែងនិងដាវ ទាំងពួកជនអ្នកក្លាហាន ក៏ជិះលើខ្នងសេះ ហើយតាមដង្ហែព្រះរាជានោះ ដែលជាធំដ៏ប្រសើរជាងនរៈ ។ ព្រះបាទវិទេហៈ ជាក្សត្រនោះ ក៏យាងទៅកាន់ឧទ្យានដោយមួយរំពេច ទ្រង់ចុះពីយាន យាងផ្ទាល់ព្រះបាទ ជាមួយនឹងអាមាត្យ ក៏យាងទៅរកអាជីវក ឈ្មោះគុណៈ ។ គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយណា ដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងឧទ្យាននោះ ព្រះរាជាក៏មិនបណ្ដេញព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងនោះ ដែលមកកាន់ទីដែលមិនបានធ្វើឱកាស ។

(៩) លំដាប់នោះ ព្រះរាជានោះ ចូលទៅក្នុងទីដ៏សមគួរ (ប្រថាប់) លើពូកមានសម្ផស្សទន់ លើកម្រាលដ៏វិចិត្រ មានសម្ផស្សទន់ លើទីដែលគេក្រាលដោយកម្រាលដ៏ទន់ៗព្រះរាជាលុះគង់ហើយ ក៏រីករាយ (ជាមួយ) អចេលកៈ លំដាប់នោះ ទ្រង់ត្រាស់នូវពាក្យគួររលឹកថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សរីរៈរបស់លោក អាចប្រព្រឹត្តទៅបានទេឬ ធាតុខ្យល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ (ស្រួលក្នុងសរីរៈ) ទេឬ ។ ការប្រព្រឹត្តិ (ចិញ្ចឹមជីវិត) របស់លោក មិនលំបាកទេឬ លោកបានដុំបាយខ្លះដែរឬ លោកមិនមានអាពាធទេឬ ចក្ខុរបស់លោកមិនសាបសូន្យទេឬ ។

(១០) តំ គុណោ បដិសម្មោទិ   វេទេហំ វិនយេ រតំ

យាបនីយំ មហារាជ   សព្វមេតំ តទូភយំ ។

កច្ចិ តុយ្ហំបិ វេទេហ   បច្ចន្តា ន ពលីយរេ

កច្ចិ អរោគំ យោគ្គន្តេ   កច្ចិ វហតិ វាហនំ

កច្ចិ តេ ព្យាធិយោ នត្ថិ   សរីរស្សុបតាបិយា ។

(១១) បដិសម្មោទិតោ រាជា   តតោ បុច្ឆិ អនន្តរា

អត្ថំ ធម្មញ្ច ញាយញ្ច   ធម្មកាមោ រថេសភោ ។

កថំ ធម្មំ ចរេ មច្ចោ   មាតាបិតូសុ កស្សប

កថំ ចរេ អាចរិយេ   បុត្តទារេ កថំ ចរេ ។

កថំ ចរេយ្យ វុឌ្ឍេសុ   កថំ សមណព្រាហ្មណេ

កថញ្ច ពលកាយស្មឹ   កថំ ជនបទេ ចរេ ។

កថំ ធម្មំ ចរិត្វាន   មច្ចា គច្ឆន្តិ សុគ្គតឹ

កថញ្ចេកេ អធម្មដ្ឋា   បតន្តិ និរយំ អថោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(១០) អបេលកៈឈ្មោះគុណៈ បានរើកពាក្យតបនឹងព្រះបាទវិទេហៈ ដែលទ្រង់ត្រេកអរក្នុងវិន័យដោយពាក្យថា បពិត្រមហារាជ អាត្មាភាពល្មមញុំាងសរីរៈឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ខាងដើមដំណើរទាំងអស់នុ៎ះ ដំណើរទាំងពីរដែលព្រះអង្គត្រាស់សួរហើយនោះ (ក៏ស្រួលដែរ) ។ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ បច្ចន្តគ្រាមទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គមិនបះបោរទេឬ យានរបស់ព្រះអង្គ មិនខូចខាតទេឬ ពាហនៈនៅប្រព្រឹត្តទៅបានទេឬ ព្យាធិទាំងឡាយដែលដុតកំដៅសរីរៈរបស់ព្រះអង្គ មិនមានទេឬ ។

(១១) លំដាប់នោះ ព្រះរាជាព្រះអង្គប្រសើរក្នុងរថ ទ្រង់ប្រាថ្នាធម៌ ក៏រើកពាក្យតប ទើបសួរអត្ថផង ធម៌ផង ហេតុដែលគួរដឹងផង ថា បពិត្រកស្សបគោត្រ សត្វគប្បីប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងមាតាបិតា តើដូចម្តេច គប្បីប្រព្រឹត្តក្នុងអាចារ្យ តើដូចម្តេច គប្បីប្រព្រឹត្តក្នុងកូននឹងប្រពន្ធ តើដូចម្តេច ។ គប្បីប្រព្រឹត្តក្នុងពួកមនុស្សចាស់ តើដូចម្តេច ក្នុងសមណព្រាហ្មណ៍ តើដូចម្តេច ក្នុងពួកពល តើដូចម្តេច គប្បីប្រព្រឹត្តក្នុងជនបទ តើដូចម្តេច ។ សត្វទាំងឡាយប្រព្រឹត្តធម៌ដូចម្តេច លះលោកនេះហើយទៅកាន់សុគតិ សត្វពួកខ្លះ ឋិតនៅក្នុងអធម៌ មានក្បាលស័យុង៍ចុះធ្លាក់ទៅកាន់នរក តើដូចម្តេច ។

(១២) វេទេហស្ស វចោ សុត្វា កស្សបោ ឯតទព្រវិ

សុណោហិ មេ មហារាជ សច្ចំ អវិតថំ បទំ ។

នត្ថិ ធម្មចរិតស្ស ផលំ កល្យាណបាបកំ

នត្ថិ ទេវ បរលោកោ កោ តតោ ហិ ឥធាគតោ ។

នត្ថិ ទេវ បិតរោ វា កុតោ មាតា កុតោ បិតា

នត្ថិ អាចរិយោ នាម អទន្តំ កោ ទមេស្សតិ ។

សមតុល្យានិ ភូតានិ នត្ថិ ជេដ្ឋាបចាយិកា

នត្ថិ ពលំ វីរិយំ វា កុតោ ឧដ្ឋានបោរិសោ ។

និយតានិ ហិ ភូតានិ យថា គោដវិសោ តថា

លទ្ធេយ្យំ លភតេ មច្ចោ តត្ថ ទានផលំ កុតោ ។

នត្ថិ ទានផលំ ទេវ អវសោ ទេវ វីរិយោ

ពាលេហិ ទានំ បញ្ញត្តំ បណ្ឌិតេហិ បដិច្ឆិតំ

អវសា ទេន្តិ ធីរានំ ពាលា បណ្ឌិតមានិនោ ។

(១២) អវេលកៈជាកស្សបគោត្រ បានស្ដាប់ព្រះបន្ទូលព្រះបាទវិទេហៈ ហើយ ក៏ទូលដូច្នេះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់នូវបទដែលពិត មិនឃ្លៀងឃ្លាតរបស់អាត្មាភាពចុះ ។ ផលល្អនឹងអាក្រក់ របស់បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌មិនមានទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បរលោកក៏មិនមានដែរ ព្រោះថាក្នុងលោកនេះ មាននរណាមកពីបរលោក ៗ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព មួយទៀត មាតាបិតាមិនមានទេ មាតានឹងមានពីណា បិតានឹងមានពីណា បុគ្គលដែលឈ្មោះថាអាចារ្យមិនមានទេ បុគ្គលណានឹងទូន្មានបុគ្គលដែលទូន្មានមិនបាន ៗ សត្វទាំងឡាយមានតុល្យភាពស្មើ ៗ គ្នា សត្វទាំងឡាយ ជាអ្នកគោរពចំពោះបុគ្គលចាស់ មិនមានទេ កំឡាំងក្ដី ព្យាយាមក្ដី ក៏មិនមានដែរ បុរសអ្នកព្យាយាមនឹងមានពីណា ៗ ព្រោះថា សត្វទាំងឡាយទៀង ដូចទូកតូចចងភ្ជាប់នឹងទូកធំ សត្វរមែងបានរបស់ដែលត្រូវបាន ផលទានក្នុងបរលោកនោះ នឹងមានពីណា ៗ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ផលទានមិនមានទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សេចក្ដីព្យាយាម មិនមានអំណាចទេ ទានគឺពួកជនពាលទេតើបញ្ញត្តមក ពួកបណ្ឌិត ចាំតែទទួលយកនូវទាននោះ ពួកជនពាលជាអ្នកមិនមានអំណាច សំគាល់ខ្លួនថាជាបណ្ឌិត រមែងឲ្យទានដល់បណ្ឌិតទាំងឡាយ ។

(១៣) សត្តិមេ សស្សតា កាយា អច្ឆេជ្ជា អវិកោបិនោ
តេជោ បឋវី អាបោ ច វាយោ សុខទុក្ខញ្ចិមេ ។
ជីវេ ច សត្តិមេ កាយា យេសំ ឆេត្តា ន វិជ្ជតិ
នត្ថិ ហន្តា វ ឆេត្តា វា ហញ្ញរេ វាបិ កោចិ នំ ។
អន្តរេយេវ កាយានំ សត្ថានិ វីតិវត្តរេ
យោ ចាយំ សិរមាទាយ បរេសំ និសិតាសិនា
ន សោ ឆិន្ទតិ តេ កាយេ តត្ថ បាបផលំ កុតោ ។
ចុល្លាសីតិមហាកប្បេ សព្វេ សុជ្ឈន្តិ សំសរំ
អនាគតេ តម្ហិ កាលេ សញ្ញតោបិ ន សុជ្ឈតិ ។
ចរិត្វាបិ ពហុំ ភទ្រំ នេវ សុជ្ឈន្តិ នាគតេ
បាបញ្ចេបិ ពហុំ កត្វា តំ ខណំ នាតិវត្តរេ ។
អនុបុព្វេន នោ សុទ្ធិ កប្បានំ ចុល្លាសីតិយា
និយតី នាតិវត្តាម វេលន្តមិវ សាគរោ ។
(១៤) កស្សបស្ស វចោ សុត្វា អលាតោ ឯតទព្រវិ
យថា ភទន្តោ ភណតិ មយ្ហមេតំ រុច្ចតិ ។
អហំបិ បុរិមំ ជាតឹ សរេ សំសរិតត្តនោ

(១៣) ភ្លើង ដី ទឹក ខ្យល់ សុខ ទុក្ខ និងជីវិត ទាំង ៧ នេះឈ្មោះថាពួកទៀង ជាសភាវៈឲ្យដាច់មិនបាន ឲ្យកំកើតមិនបាន ។ ពួកទៀងទាំង ៧ នេះគប្បីរស់នៅជាដរាប ដែលបុគ្គលកាត់ហើយមិនឈ្មោះថាកាត់ បុគ្គលអ្នកសម្លាប់ក្តី បុគ្គលអ្នកកាត់ក្តីមិនមាន អ្នកណាឈ្មោះថា សម្លាប់អ្នកណាបាន ។ គ្រឿងសស្ត្រាទាំងឡាយ គ្រាន់តែចូលទៅក្នុងចន្លោះនៃពួក(ទៀង)ប៉ុណ្ណោះ បុគ្គលណាយកដាវដែលសំលៀងហើយ កាត់ក្បាលជនដទៃ បុគ្គលនោះមិនឈ្មោះថាកាត់ពួក (ទៀង) ទាំងនោះទេ ផលនៃបាបក្នុងការកាត់នោះនឹងមានពីណា ។ សត្វទាំងអស់ កាលអន្ទោលអស់មហាកប្ប ៨៤ ទើបបរិសុទ្ធឯង កាលបើមិនទាន់ដល់កាលនោះបុគ្គលសូម្បីសង្រួមក៏មិនបរិសុទ្ធ ។ កាលបើមិនទាន់ដល់កំណត់នោះ ពួកសត្វសូម្បីប្រព្រឹត្តល្អច្រើន ក៏មិនបរិសុទ្ធិ ទុកជាធ្វើបាបច្រើនក៏មិនកន្លងហួសនូវខណៈនោះដែរ ។ សេចក្តីបរិសុទ្ធនៃយើងទាំងឡាយតាមលំដាប់នៃកប្ប ៨៤ យើងទាំងឡាយមិនកន្លងហួស (កម្រិត) ដ៏ទៀងនោះទេ ដូចសាគរមិនកន្លងហួសច្រាំង ។

(១៤) អលាតសេនាបតី លុះស្តាប់ពាក្យអចេលកៈជាកស្សបគោត្រហើយក៏ពោលដូច្នេះថា លោកដ៏ចំរើនពោលយ៉ាងណា ពាក្យនោះពេញចិត្តខ្ញុំដែរ ។ ខ្ញុំរលឹកជាតិរបស់ខ្លួនក្នុងកាលមុន ដែលអន្ទោលទៅហើយថា

បិង្គលោ នាមហំ អាសឹ លុទ្ទោ គោឃាតកោ បុរេ ។
ពារាណសិយំ ផីតាយំ ពហុំ បាបំ កតំ មយា
ពហូ មយា ហតា បាណា មហឹសា សូករា អជា ។
តតោ ចុតាហំ ឥធ ជាតោ ឥទ្ធេ សេដ្ឋិកុលេ
នត្ថិ នូន ផលំ បាបេ យោហំ ន និរយំ គតោ ។
(១៥) អថេត្ថ វីជកោ នាម ទាសោ អាសិ បដច្ចរី(១)
ឧបោសថំ ឧបវសន្តោ គុណសន្តិកុបាគមិ ។
កស្សបស្ស វចោ សុត្វា អលាតស្ស ច ភាសិតំ
បស្សសន្តោ មុហុំ ឧណ្ហំ រុទំ អស្សូនិ វត្តយិ ។
(១៦) តមនុបុច្ឆិ វេទេហោ កិមត្ថំ សម្ម រោទសិ
កិន្តេ សុតំ វា ទិដ្ឋំ វា កឹ មំ វេទេសិ វេទនំ ។
(១៧) វេទេហស្ស វចោ សុត្វា វីជកោ ឯតទព្រវិ
នត្ថិ មេ វេទនា ទុក្ខា មហារាជ សុណោហិ មេ ។
អហំបិ បុរិមំ ជាតឹ សរាមិ សុខមត្តនោ
សាកេតាហំ បុរេ អាសឹ ភាវសេដ្ឋី គុណារតោ ។

---

១ ឱ. បលច្ចូរ ។ ម. បដិច្ចរី ។

ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំកើតជាមនុស្សប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ឈ្មោះបិង្គលៈ ជាអ្នកសម្លាប់គោ ។ ខ្ញុំបានធ្វើបាបដ៏ច្រើន ក្នុងក្រុងពារាណសី ជាក្រុងសម្បូរ ខ្ញុំបានសម្លាប់សត្វដ៏ច្រើន គឺក្របី ជ្រូក ពពែ ។ លុះខ្ញុំច្យុតចាកអត្តភាពនោះ ក៏បានមកកើតក្នុងត្រកូលសេនាបតី ដ៏ស្តុកស្តម្ភក្នុងទីនេះ ផលបាបរបស់ខ្ញុំមិនមានពិត បានជាខ្ញុំមិនទៅនរក ។

(១៥) គ្រានោះ ក្នុងក្រុងមិថិលា មានបុគ្គលកំសត់ម្នាក់ ជាទាសៈឈ្មោះវីជកៈ រក្សាឧបោសថហើយ ចូលទៅកាន់សំណាក់នៃអចេលកៈឈ្មោះគុណៈ ។ វីជកៈលុះស្តាប់ពាក្យរបស់គុណៈ ជាកស្សបគោត្រនឹងពាក្យដែលអលាតសេនាបតីពោលហើយ ក៏ដកដង្ហើមចេញដ៏ក្តៅរឿយ ៗ យំបង្ហូរទឹកភ្នែក ។

(១៦) ព្រះបាទវិទេហៈ ទ្រង់ត្រាស់សួរវីជកៈនោះថា ម្នាលសំឡាញ់ អ្នកយំ តើដើម្បីអ្វី អ្នកបានឮ ឬបានឃើញអ្វី អ្នកដល់នូវទុក្ខវេទនាដូចម្តេច ចូរប្រាប់ឲ្យយើងដឹងផង ។

(១៧) វីជកៈ បានស្តាប់ព្រះបន្ទូលព្រះបាទវិទេហៈហើយ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រមហារាជ ទុក្ខវេទនារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនមានទេ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ចុះ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ រលឹកឃើញនូវសេចក្តីសុខរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ក្នុងជាតិមុន កាលដែលបានកើតជាការសេដ្ឋី ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងគុណធម៌ ក្នុងបុរីឈ្មោះសាកេត ។

សម្មតោ ព្រាហ្មណិញ្ញជំ សិវិកាករតោ សុចិ
ន ចាបិ ចាបកំ តម្ហិ សរាមិ កតមត្តនោ ។
តតោ ចុតាហំ វេទេហ ឥធ ជាតោ ទុរិត្ថិយា
គព្ភម្ហិ កុម្ភទាសិយា យតោ ជាតោ សុទុគ្គតោ ។
ឯវម្បិ ទុគ្គតោ សន្តោ សមចរិយមធិដ្ឋិតោ
ឧបឌ្ឍភាគំ ភត្តស្ស ទទាមិ យោ មេ ឥច្ឆតិ ។
ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ សទា ឧបវសាមហំ
ន ចាបិ ចាណេ ហឹសាមិ ថេយ្យញ្ចាបិ វិវជ្ជយឹ ។
សព្វមេវ ហំ ជ្វេធតំ សុចិណ្ណំ ករតិ និប្ផលំ
និរត្ថំ មញ្ញតិ សីលំ អលាតោ ភាសតី យថា ។
កលិមេវ នូន គណ្ហាមិ អសិប្បោ ធុត្តកោ យថា
កដំ អលាតោ គណ្ហាតិ កិតវោ សិក្ខិតោ យថា ។
ទ្វារំ នប្បដិបស្សាមិ យេន គច្ឆាមិ សុគ្គតឹ
តស្មា រាជ បរោទាមិ សុត្វា កស្សបភាសិតំ ។

ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ត្រូវពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតី សរសើរហើយ ថា ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងការចែករំលែកទាន ជាអ្នកមានការងាររំស្អាត តែទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនហ៊ាននឹកនាទូវអំពើអាក្រក់របស់ខ្លួនដែលធ្វើហើយទេ ។ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំលុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះ ក៏មកកើតក្នុងគត៌នៃកុម្ភទាសី ជាស្រីទុគ៌ត ក្នុងក្រុងមិថិលានេះ តាំងពីកើតមក ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ទុគ៌តក្រៃពេក ។ សូម្បីទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទុគ៌តយ៉ាងនេះ ក៏តាំងនៅក្នុងការប្រព្រឹត្តិស្មើ តែងឲ្យកន្លះពាក់កណ្ដាលដល់បុគ្គលអ្នកត្រូវការ ។ តែងរក្សា(ឧបោសថ) អស់ថ្ងៃទី១៤ នឹងថ្ងៃទី១៥ សព្វៗកាល ទាំងមិនបៀតបៀនសត្វផងបានវៀរបង់ការលួចលាក់ផង ។ អំពើដែលសន្សំល្អហើយទាំងអស់នេះ ជារបស់ឥតផលដោយពិត ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសំគាល់ថា សីលនេះ មិនមានប្រយោជន៍ទេ ដូចជាអលាតសេនាបតីពោលដែរ ។ ដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទទួលទុក្ខទោស ដោយជាក់ស្តែងនេះ ដូចជាអ្នកលេងដែលមិនមានសិល្បៈ ឬដូចជាអលាតសេនាបតីជាអ្នកលេងស្កាបានរៀនហើយ ក៏បានទទួលការឈ្នះ ។ ទូលព្រះបង្គំមិនឃើញទ្វារសម្រាប់ទៅសុគតិសោះ បពិត្រព្រះរាជា ព្រោះហេតុនោះបានជាទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំយំទួញ ព្រោះបានស្ដាប់ភាសិតនៃអលេលកៈ ជាកស្សបគោត្រ ។

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ

(១៨) វីជកស្ស វចោ សុត្វា   គុណោ អង្គតិមព្រវិ
នត្ថិ ទ្វារំ សុគតិយា   និយតិំ កង្ខ វីជក ។
សុខំ វា យទិ វា ទុក្ខំ   និយតិំ កិរ លព្ភតិ
សំសារសុទ្ធិ សព្វេសំ   មា តុរិតោ អនាគតេ ។
អហម្បិ បុព្វេ កល្យាណោ   ព្រាហ្មណិព្ភេសុ ទាវដោ(១)
វោហារមនុសាសន្តោ   រតិហីនោ តទន្តរា ។
(១៩) បុនបិ កន្តេ ទក្ខេមុ   សង្គតិ ចេ ភវិស្សតិ
ឥទំ វត្វាន វេទេហោ   បក្កា សន្និវេសនំ ។
(២០) តតោ រត្យា វិវសានេ   ឧបដ្ឋានម្ហិ អង្គតិ
អមច្ចេ សន្និបាតេត្វា   ឥទំ វចនមព្រវិ ។
ចន្ទកេ មេ វិមានស្មឹ   សទា កាមេ វិធេន្តុ មេ
មា ឧបគច្ឆុំ អត្ថេសុ   គុយ្ហប្បកាសិយេសុ ច ។

---

១ ឱ. ព្យាវដោ ។ ម. ភាវដោ ។

(១៨) ព្រះរាជាព្រះនាមអង្គតិ ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ពាក្យវីជកៈ ហើយទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលវីជកៈ ទ្វារនៃសុគតិមិនមានទេ អ្នកចូរសង្ឃឹមការដ៏ទៀងចុះ ៗ បានឮថា សុខឬទុក្ខ ជារបស់ទៀង ដែលពួកសត្វរមែងតែបាន សេចក្ដីបរិសុទ្ធិ ព្រោះសង្សារ របស់សត្វទាំងអស់ (រមែងមាន) អ្នកកុំប្រញាប់ចង់ឃើញ ក្នុងកាលដែលមិនទាន់ដល់ (កំណត់នោះ) ឡើយ ៗ ក្នុងកាលមុន យើងជាបុគ្គលល្អ បានខ្វល់ខ្វាយ (បម្រើ) នូវពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតី កាលប្រៀនប្រដៅនូវវោហារ (រាជកិច្ច) ក៏សាបសូន្យចាកសេចក្ដីត្រេកអរ (ក្នុងកាមគុណ) ជាលំដាប់ ៗ

(១៩) ព្រះរាជា ទ្រង់ត្រាស់នឹងអលាតសេនាបតីថា ...

(២០) លំដាប់នោះ លុះរាត្រីអស់ហើយ ព្រះបាទអង្គតិ ទ្រង់ប្រជុំពួកអាមាត្យក្នុងទីជាទីបម្រើ ហើយត្រាស់ព្រះតម្រាស់ដូច្នេះថា អាមាត្យទាំងឡាយ ចូរចាត់ចែងកាមទាំងឡាយ ក្នុងវិមានចន្ទក៍ របស់យើងសព្វ ៗ កាល នាកាលសេចក្ដីកំបាំង នឹងសេចក្ដីជាក់ស្ដែងកើតឡើងហើយ អាមាត្យឯណានីមួយ កុំមករកយើងឡើយ ៗ

វិជយោ ច សុនាមោ ច សេនាបតិ អលាតកោ
ឯតេ អត្ថេ និសីទន្តុ វោហារកុសលា តយោ ។
ឥទំ វត្វាន វេទេហោ កាមេ ពហុ មញ្ញថ
ន ចាបិ ព្រាហ្មណិព្ភេសុ អត្ថេ កិស្មិញ្ចិ ចាវដោ ។
(២១) តតោ ទ្វេសត្តរត្តស្ស វេទេហស្សត្រជា បិយា
រាជកញ្ញា រុចា(១) នាម ធាតិមាតរមព្រវិ ។
អលង្ករោថ មំ អម្ម សខិយោ ច អលង្ករោន្តុ មេ
សុវេ បណ្ណរសោ ទិព្យោ គច្ឆំ បិតុស្ស សន្តិកេ ។
តស្សា មាល្យំ អភិហរឹសុ ចន្ទនញ្ច មហារហំ
មណិសង្ខមុត្តារតនំ នានារត្តេ ច អម្ពរេ ។
តញ្ច សោវណ្ណមយេ បីឋេ និសិន្នំ ពហុកិត្តិយោ
បរិកិរិយ អសោភឹសុ រុចិំ រុចិរវណ្ណិនី ។
(២២) សា ច សខីមជ្ឈគតា សព្វាភរណភូសិតា
សតេរិតា អព្ភមិវ ចន្ទកំ ចាវិសី រុចា ។

---

១ ឱ. រុជា នាម ។

អាមាត្យឈ្មោះវិជយៈ១ ឈ្មោះសុនាមៈ១ អលាតសេនាបតី១ ទាំង ៣ នេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងវោហារ (រាជកិច្ច) ចូរអង្គុយក្នុងទីជាទីវិនិច្ឆ័យសេចក្ដីនេះចុះ ។ ព្រះបាទវិទេហៈ លុះទ្រង់ត្រាស់ព្រះតម្រាស់នេះហើយ ក៏សំគាល់តាមទាំងឡាយដ៏ច្រើន ឈប់ខ្វល់ខ្វាយចំពោះព្រាហ្មណ៍គហបតីនឹងសេចក្ដីណានីមួយ ។

(២១) តាំងពីកាលនោះមក រហូតដល់រាត្រី១៤ នាងរាជកញ្ញា របស់ព្រះបាទវិទេហៈ ព្រះនាមរុចា ជាធីតាបង្កើត ជាទីស្រឡាញ់ បានពោលចំពោះមេនំថា នែម៉ែ សូមម៉ែប្រដាប់ស្អិតស្អាងខ្ញុំ ទាំងពួកស្រ្ដីជាសំឡាញ់របស់ខ្ញុំ ក៏ចូរប្រដាប់ស្អិតស្អាងដែរ ស្អែក ជាថ្ងៃ ទី ១៥ ជាថ្ងៃទិព្វ ខ្ញុំនឹងទៅកាន់សំណាក់បិតា ។ ស្រ្ដីទាំងឡាយបាននាំមកនូវផ្កាកម្រង ខ្លឹមចន្ទន៍ កែវមណី ស័ង្ខ កែវមុក្ដា មានដំឡៃដ៏ច្រើននឹងសំពត់អម្ពរណ៍មានពណ៌ក្រហមផ្សេងៗ ថ្វាយព្រះរាជកញ្ញានោះ ។ ពួកស្រ្ដីដ៏ច្រើន បានចោមរោមព្រះរាជកញ្ញាព្រះនាមរុចានោះ ដែលមានសម្បុរដ៏រុងរឿង កំពុងគង់លើតាំងជាវិការៈនៃមាស ។

(២២) ឯនាងរុចានោះ ស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងអាភរណៈទាំងពួង ឋិតនៅ ក្នុងកណ្ដាល នៃពួកស្រ្ដីជាសំឡាញ់ បានចូលទៅកាន់វិមានបន្ទុក ដូចជាផ្លេកបន្ទោរ អាស្រ័យមេឃ ។

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ

ឧបសង្កមិត្វា វេទេហំ វន្ទិត្វា វិនយេ រតំ
សុវណ្ណខចិតេ បីឋេ ឯកមន្តំ ឧបាវិសិ ។
(២៣) តញ្ច ទិស្វាន វេទេហោ អច្ឆរានំវ សង្គមំ
រុជំ សខិមជ្ឈគតំ ឥទំ វចនមព្រវិ ។
កច្ចិ រមសិ បាសាទេ អន្តោ បោក្ខរណឹ បតិ
កច្ចិ ពហុវិធំ ខជ្ជំ សទា អភិហរន្តិ តេ ។
កច្ចិ ពហុវិធំ មាល្យំ ឱចិនិត្វា កុមារិយោ
ឃរកេ ករោថ បច្ចេកំ ខិឌ្ឌារតិរតា អហុ ។
កេន វា វិកលំ តុយ្ហំ កឹ ខិប្បំ អាហរន្តុ តេ
មនោ ករស្សុ កុឌ្ឌមុខី អបិ ចន្ទសមំហិ តេ ។
(២៤) វេទេហស្ស វចោ សុត្វា រុជា បិតរមព្រវិ
សព្វមេតំ មហារាជ លព្ភតិស្សរសន្តិកេ ។
សុវេ បណ្ណរសោ ទិព្យោ សហស្សំ អាហរន្តុ មេ
យថាទិន្នញ្ច ទស្សាមិ ទានំ សព្វវណីស្វហំ ។

លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះបាទវិទេហៈ ដែលទ្រង់ត្រេកអរក្នុងវិន័យ ហើយយានចូលទៅគង់លើតាំង ដែលវិចិត្រដោយមាស ក្នុងទីសមគួរ ។

(២៣) ព្រះបាទវិទេហៈ ទ្រង់ទតឃើញការប្រជុំនោះ ដូចជាទីប្រជុំពួកស្ត្រីទេពអប្សរ ទើបត្រាស់ព្រះតម្រាស់នេះនឹងនាងរុចា ដែលបិតនៅត្រង់កណ្ដាល នៃពួកស្ត្រីជាសំឡាញ់ថា នាងត្រេកអរក្នុងប្រាសាទស្រះបោក្ខរណីខានក្នុងដែរឬ ពួកជនបាននាំមកនូវបង្អែមមានប្រការដ៏ច្រើន ដល់នាងសព្វកាលដែរឬ ។ នាងទាំងឡាយជាកុមារី បានក្រងកម្រងផ្កាដ៏ច្រើន ជាស្ត្រីនៅលេងល្បែង ត្រេកអរដោយសេចក្ដីសប្បាយ បានធ្វើផ្ទះតូចៗទាំងឡាយផ្សេងៗគ្នាខ្លះដែរឬ ។ មួយទៀតនាងខ្វះខាត ដោយវត្ថុអ្វី ជនទាំងឡាយបាននាំមក យ៉ាងឆាប់ដល់នាងដែរឬ ម្នាលនាងមានកក្ត្រផាត់លាបល្អ នាងចូរធ្វើតាមចិត្តចុះ សម្បុរបស់ស្មើដោយព្រះចន្ទ ក៏ឪពុកផ្ដល់ឲ្យនាងដែរ ។

(២៤) នាងរុចា បានស្ដាប់ព្រះរាជឱង្ការព្រះបាទវិទេហៈហើយ ទូលតបព្រះបិតាថា បពិត្រមហារាជ របស់ទាំងអស់នុ៎ះ ខ្ញុំម្ចាស់តែងបានក្នុងសំណាក់របស់ព្រះអង្គជាឥស្សរៈ ។ ស្អែកជាថ្ងៃ ទី ១៤ ជាទិញ សូមឲ្យពួកជននាំកហាបណៈ មួយពាន់ ដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ។ នឹងឲ្យទានចំពោះវណិព្វកៈទាំងអស់ តាមទំនងដែលខ្ញុំម្ចាស់ធ្លាប់ឲ្យហើយ ។

(២៥) រុចាយ វចនំ សុត្វា　　រាជា អង្គតិមព្រវិ
ពហុំ វិនាសិតំ វិត្តំ　　និរត្ថំ អផលំ តយា ។
ឧបោសថេ វសំ និច្ចំ　　អន្នបានំ ន ភុញ្ជសិ
និយតេតំ អភុត្តព្វំ　　នត្ថិ បុញ្ញំ អភុញ្ជតោ
វីជកោបិ ហិ សុត្វាន　　តទា កស្សបភាសិតំ
បស្សសន្តោ មុហុំ ឧណ្ហំ　　រុទំ អស្សូនិ វត្តយិ ។
យាវ រុចេ ជីវមានា　　មា ភត្តមបនាមយិ
នត្ថិ ភទ្ទេ បរលោកោ　　កឹ និរត្ថំ វិហញ្ញសិ ។

(២៦) វេទេហស្ស វចោ សុត្វា　　រុចា រុចិរវណ្ណិនី
ជានំ បុព្វាបរំ ធម្មំ　　បិតរំ ឯតទព្រវិ ។
សុតមេវ បុរេ អាសិ　　បច្ចក្ខំ ទិដ្ឋមិទំ មយា
ពាលូបសេវី យោ ហោតិ　　ពាលោវ សមបជ្ជថ ។
មុឡ្ហា ហិ មុឡ្ហមាគម្ម　　ភិយ្យោ មោហំ និគច្ឆតិ
បដិរូបំ អលាតេន　　វិលាតេន ច មុឡ្ហិតុំ ។

(២៥) ព្រះរាជាអង្គតិ ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ពាក្យនាងរុចាហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា ទ្រព្យដ៏ច្រើនឈ្មោះថានាងធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើឲ្យឥតប្រយោជន៍ធ្វើឲ្យឥតផលហើយ ។ នាងរក្សាឧបោសថ មិនបរិភោគបាយទឹក ជានិច្ច ឯបាយនិងទឹកដែលនាងមិនបរិភោគនេះ ជារបស់ទៀង បុណ្យមិនមានដល់បុគ្គលដែលមិនបរិភោគទេ ដូចយ៉ាងទាសៈឈ្មោះវីជកៈបានស្ដាប់ភាសិតអចេលកៈ ជាកស្សបគោត្រ ក្នុងកាលនោះ ក៏ដកដង្ហើមចេញដ៏ក្ដៅរឿយៗ យំសម្រក់ទឹកភ្នែក ។ ម្នាលនាងរុចា នាងកាលរស់នៅដរាបណា កុំអត់បាយឡើយ ម្នាលនាងដ៏ចំរើន បរលោកមិនមានទេ ព្រោះហេតុអ្វីនាងប្រឹងឲ្យលំបាក ឥតប្រយោជន៍ ។

(២៦) នាងរុចា មានសម្បុរដ៏រុងរឿង បានស្ដាប់ព្រះបន្ទូលព្រះបាទវិទេហៈ កាលដឹងធម៌ខាងដើមនិងខាងចុង ទើបពោលពាក្យនេះនឹងបិតាថា ពីដើម ខ្ញុំម្ចាស់គ្រាន់តែឮ (ថ្ងៃនេះ) រឿងនេះខ្ញុំម្ចាស់ឃើញជាក់ច្បាស់ហើយថា បុគ្គលណា សេពគប់នឹងជនពាល បុគ្គលនោះទៅជាបុគ្គលពាលដែរ ។ ព្រោះថា បុគ្គលវង្វេង អាស្រ័យនឹងបុគ្គលវង្វេង រមែងដល់សេចក្ដីវង្វេងដ៏លើសលុប អលាតសេនាបតី នឹងទាសៈឈ្មោះវីជកៈ [illegible] (តែព្រះអង្គកុំវង្វេងឡើយ) ។

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ

(២៧) ត្វញ្ច នេវសិ សព្ពញ្ញោ ធីរោ អត្ថស្ស កោវិទោ
កថំ ពាលេហិ សទិសោ(១) ហីនទិដ្ឋុបាគមិ ។
សចេ ហិ សំសារបថេន សុជ្ឈតិ
និរត្ថិយា បព្វជ្ជា គុណស្ស
កីដោវ អគ្គឹ ជលិតំ អបាបតំ
អាបជ្ជតិ(២) មោហមុឡ្ហោ នគ្គភាវំ ។
សំសារសុទ្ធីតិ បុរេ និវិដ្ឋា
កម្មំ វិទូសេមិ ពហូ អជានំ(៣)
បុព្វេ កលិ ទុគ្គហិតោវ អត្ថោ
ទុម្មោចយោ ពលិសា អម្ពុជោវ ។

(២៨) ឧបមន្តេ ករិស្សាមិ មហារាជ តវត្តិយា
ឧបមាយមិធេកច្ចេ អត្ថំ ជានន្តិ បណ្ឌិតា ។
វាណិជានំ យថា នាវា អប្បមាណភរា គរុ
អតិភារំ សមាទាយ អណ្ណវេ អវសីទតិ ។
ឯវមេវ នរោ បាបំ ថោកំ ថោកម្បិ អាចិនំ
អតិភារំ សមាទាយ និរយេ អវសីទតិ ។

---

១ ឱ. ម. សទិសំ ។ ២ ឱ. ឧបបជ្ជតិ ។ ម. ឧប្បជ្ជតិ ។ ៣ ម. ពហូ បជា ។

មហានិបាត មហានារទកស្សបជាតក ទី ៨

(២៧) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គប្រកបដោយបញ្ញា ជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្លាសក្នុងសេចក្តីចំរើន ហេតុអ្វី ព្រះអង្គប្រហែលនឹងពួកជនពាល ហើយលុះទិដ្ឋិថោកទាប ។

ប្រសិនបើ សត្វបរិសុទ្ធ ដោយគន្លងនៃសំសារ បព្វជ្ជានៃអចេលកៈឈ្មោះគុណៈ ក៏មិនមានប្រយោជន៍ដែរ អចេលកៈឈ្មោះគុណៈ ជាអ្នកវង្វេងដោយមោហៈ ដល់នូវភាពជាអ្នកអាក្រាត ដូចជាសត្វកណ្តុប ទម្លាក់ខ្លួនក្នុងភ្លើងកំពុងឆេះ ។ ជនទាំងឡាយច្រើននាក់ កាលមិនដឹង ត្រូវអចេលកៈឈ្មោះគុណៈទូន្មានហើយ ក្នុងកាលមុនថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិព្រោះសំសារដូច្នេះ ក៏បដិសេធនូវកម្មចេញ ប្រយោជន៍ដែលជនកាន់មិនល្អហើយក្នុងកាលមុន ក៏ទៅជាទោស ដូចត្រីដែលរូបអំពីសន្ទូច បានដោយក្រ ។

(២៨) បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងធ្វើឧបមាថ្វាយព្រះអង្គ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ព្រះអង្គ ព្រោះថាបណ្ឌិតពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ រមែងដឹងសេចក្តីដោយពាក្យឧបមា ។ ទូករបស់ពួកឈ្មួញ ផ្ទុកភារៈធ្ងន់ហួសប្រមាណ នាំទៅនូវភារៈធ្ងន់លើសលុប រមែងលិច ក្នុងសមុទ្រយ៉ាងណា នរជនកាលសន្សំបាបបន្តិចម្តង ៗ ឈ្មោះថាជាអ្នកកាន់យកនូវភារៈដ៏លើសលុប រមែងលិចក្នុងនរក យ៉ាងនោះដែរ ។

ន តាវ កាលោ បរិបក្កោ អលាតស្ស មហីបតិ
អាចិនាតិ ច នំ បាបំ យេន គច្ឆតិ ទុគ្គតិំ ។
បុព្វេវស្ស កតំ បុញ្ញំ អលាតស្ស មហីបតិ
តស្សេវ ទេវ និស្សន្ទោ យញ្ចេសោ លភតេ សុខំ ។
ខីយតេវស្ស តំ បុញ្ញំ តថាហិ អគុណេ រតោ
ឧជុមគ្គំ អវហាយ កុម្មគ្គំ អនុធាវតិ ។
តុលា យថា បគ្គហិតា ឱហិតេ តុលមណ្ឌលេ
ឧន្នមេតិ តុលាសីសំ ភារេ ឱរោបិតេ សតិ ។
ឯវមេវ នរោ បុញ្ញំ ថោកំ ថោកម្បិ អាចិនំ
សគ្គាតិមានោ ទាសោវ វីជកោ សាតវេ(1) រតោ ។
យមជ្ជ វីជកោ ទាសោ ទុក្ខំ បស្សតិ អត្តនិ
បុព្វេវស្ស(2) កតំ បាបំ តមេសោ បដិសេវតិ ។
ខីយតេវស្ស តំ បាបំ តថាហិ វិនយេ រតោ
កស្សបញ្ច សមាបជ្ជ មាហោសុប្បថមាគមា ។

---

១ ម. សាធវេ ។ ២ ឱ. បុព្វេតស្ស ។

បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់ផែនដី ភារៈដ៏ធ្ងន់របស់អលាតសេនាបតី មិនទាន់ពេញប្រៀបនៅឡើយ អលាតសេនាបតីទៅកាន់ទុគ្គតិព្រោះបាបណា គាត់នៅតែសន្សំបាបនោះ ៗ បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់ផែនដី អលាតសេនាបតី បានធ្វើបុណ្យហើយក្នុងកាលមុន បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឯអលាតសេនាបតីនុ៎ះបានសុខ ព្រោះអានិសង្សបុណ្យដែលគាត់ធ្វើហើយក្នុងកាលមុននោះឯង ៗ បុណ្យនោះរបស់គាត់អស់ហើយ បានជាគាត់ត្រេកអរក្នុងអកុសលកម្ម លះបង់នូវផ្លូវត្រង់ហើយដើរទៅតាមផ្លូវវៀចវិញ ៗ កាលវត្ថុធ្ងន់ ដែលគេដាក់ក្នុងមណ្ឌលនៃជញ្ជីង ជញ្ជីងក៏បាស់ កាលបើភារៈគេដាក់ចេញហើយក្បាលជញ្ជីងក៏ងើបឡើង យ៉ាងណាមិញ ៗ នរជនកាលសន្សំបុណ្យ សូម្បីបន្តិចម្តង ៗ ដូចជាទាសៈឈ្មោះវីជកៈ កាលប្រាថ្នាឋានសួគ៌ ត្រេកអរក្នុងកុសលកម្ម មានផលល្អ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ៗ បាបណា ដែលវីជកៈនោះបានធ្វើទុកក្នុងកាលមុន ទាសៈឈ្មោះវីជកៈឃើញទុក្ខណា បំពោះខ្លួនក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រោះគាត់បានធ្វើបាបក្នុងជាតិមុន បានជាគាត់ទទួលទុក្ខនោះ ៗ បាបរបស់គាត់នោះអស់ បានជាគាត់ត្រេកអរក្នុងវិន័យ សូមព្រះអង្គកុំគប់រកអចេលកៈឈ្មោះគុណៈ ជាកស្សបគោត្រ ហើយមកកាន់ផ្លូវខុសឡើយ ៗ

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ

(២៩) យំ យំ ហិ រាជ ភជតិ សន្តំ វា យទិ វា អសំ
សីលវន្តំ វិសីលំ វា វសំ តស្សេវ គច្ឆតិ ។
យាទិសំ កុរុតេ មិត្តំ យាទិសញ្ចូបសេវតិ
សោបិ តាទិសកោ ហោតិ សហវាសោ ហិ តាទិសោ ។
សេវមានោ សេវមានំ សំផុដ្ឋោ សំផុសំ បរំ
សរេ ទុដ្ឋោ កលាបំវ អលិត្តមុបលិម្បតិ
ឧបលេបភយា ធីរោ នេវ បាបសខា សិយា ។
បូតិមច្ឆំ កុសគ្គេន យោ នរោ ឧបនយ្ហតិ
កុសាបិ បូតិ វាយន្តិ ឯវំ ពាលូបសេវនា ។
តគរញ្ច បលាសេន យោ នរោ ឧបនយ្ហតិ
បត្តាបិ សុរភី វាយន្តិ ឯវំ ធីរូបសេវនា ។
តស្មា បត្តបុដស្សេវ ញត្វា សម្បាកមត្តនោ
អសន្តេ នូបសេវេយ្យ សន្តេ សេវេយ្យ បណ្ឌិតោ
អសន្តេ និរយំ នេន្តិ សន្តោ បាបេន្តិ សុគ្គតឹ ។

(២៩) បពិត្រព្រះរាជា បុគ្គលគប់រកបុគ្គលណា ៗ ជាសប្បុរស ឬជាអសប្បុរស មានសីលឬមិនមានសីល រមែងលុះនូវអំណាចនៃបុគ្គលនោះៗឯង ។ បុគ្គលធ្វើបុគ្គលបែបណាឲ្យជាមិត្រផង សេពបុគ្គលបែបណាផង បុគ្គលនោះ រមែងប្រាកដដូចបុគ្គលនោះដែរ ព្រោះថាការនៅរួមគ្នា រមែងប្រាកដដូច្នោះ ។ អាចារ្យដែលកូនសិស្សពាល់ត្រូវហើយ រមែងប្រឡាក់កូនសិស្ស ដែលមិនទាន់ប្រឡាក់ កាលកូនសិស្សពាល់ត្រូវអាចារ្យដទៃ រមែងប្រឡាក់ ដូចព្រួញលាបថ្នាំពិស ប្រឡាក់បំពង់ព្រួញដូច្នោះ អ្នកប្រាជ្ញមិនត្រូវមានសំឡាញ់ដ៏លាមក ព្រោះខ្លាចអំពីការប្រឡាក់ ។ ជនណាខ្ចប់ត្រីស្អុយដោយស្បូវក្លាំង ស្បូវក្លាំងរបស់ជននោះ ទៅជាមានក្លិនស្អុយផ្សាយទៅ យ៉ាងណាមិញ ការសេពនឹងបុគ្គលពាល ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ជនណាខ្ចប់ក្រស្នាដោយស្លឹកឈើ ស្លឹកឈើរបស់ជននោះ ទៅជាមានក្លិនក្រអូបផ្សាយទៅ យ៉ាងណាមិញ ការសេពបុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតកាលដឹងច្បាស់នូវភាពនៃខ្លួនដែលប្រែប្រួលបាន ដូចជាកញ្ចប់នៃស្លឹកឈើ មិនត្រូវសេពអសប្បុរសទេ ត្រូវសេពតែពួកសប្បុរស ព្រោះថាពួកអសប្បុរស តែងនាំទៅកាន់នរក ពួកសប្បុរសតែងឲ្យដល់សុគតិ ។

(៣០) អហាស្មិ ជាតិយោ សត្ត សរេ សំសរិតត្តនោ
អនាគតេបិ សត្តេវ យា គមិស្សំ ឥតោ ចុតា ។
យា មេ សា សត្តមី ជាតិ អហុ បុព្វេ ជនាធិប
កម្មារបុត្តោ មគធេសុ អហុ រាជគហេ បុរេ ។
បាបំ សហាយមាគម្ម ពហុ បាបំ កតំ មយា
បរទារស្ស ហេឋេន្តា ចរិម្ហា អមរា វិយ ។
តំ កម្មំ និហិតំ អដ្ឋា ភស្មាច្ឆន្នោវ បាវកោ
អថ អញ្ញេហិ កម្មេហិ អជាយឹ វំសភូមិយំ ។
កោសម្ពិយំ សេដ្ឋិកុលេ ឥទ្ធេ ជាតេ មហទ្ធនេ
ឯកបុត្តោ មហារាជ និច្ចំ សក្កតបូជិតោ ។
តត្ថ មិត្តំ អសេវិស្សំ សហាយំ សាតកេ រតំ
បណ្ឌិតំ សុតសម្បន្នំ សោ មំ អត្ថេ និវេសយិ ។
ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ ពហុំ រត្តិមុបាវសឹ
តំ កម្មំ និហិតំ អដ្ឋា និធីវ ឧទកន្តិកេ ។

(៣០) ខ្ញុំម្ចាស់បានរលឹកឃើញនូវភាពនៃខ្លួន ដែលអន្ទោលទៅមកអស់ ៧ ជាតិមកហើយ នឹង ៧ ជាតិ(ទៀត)ដែលខ្ញុំម្ចាស់នឹងច្យុតចាកអត្តភាពនេះ ទៅក្នុងអនាគត ។ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ក្នុងកាលមុន ជាតិណារបស់ខ្ញុំម្ចាស់ជាគំរប់ ៧ (ក្នុងជាតិនោះ) ខ្ញុំម្ចាស់បានកើតជាកូនជាងមាស ក្នុងរាជគហបុរី ក្នុងដែនមគធៈ ។ បាបដ៏ច្រើនខ្ញុំម្ចាស់បានធ្វើហើយ ព្រោះអាស្រ័យសំឡាញ់ដ៏លាមក ខ្ញុំម្ចាស់ទាំងពីរនាក់ កាលបៀតបៀនប្រពន្ធនៃបុគ្គលដទៃ ប្រព្រឹត្ត(ខ្លួន) ដូចមិនស្លាប់ ។ អំពើនោះគប់នៅ ដូចភ្លើងដែលគប់ក្នុងផេះ បពិត្រមហារាជ តទៅខ្ញុំម្ចាស់បានកើតក្នុងវិសភូមិ ក្រុងកោសម្ពី ជាកូនប្រុសតែមួយ មានគេធ្វើសក្ការបូជាជានិច្ច ក្នុងត្រកូលសេដ្ឋី ជាត្រកូលស្ដុកស្ដម្ភ សម្បូរ មានទ្រព្យច្រើន ដោយកម្មដទៃ ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំម្ចាស់បានសេពគប់មិត្រសំឡាញ់ អ្នកត្រេកអរក្នុងកុសល ជាបណ្ឌិតអ្នកបរិបូណ៌ដោយការចេះដឹង មិត្រនោះបានតម្កល់ខ្ញុំម្ចាស់ក្នុងអំពើជាប្រយោជន៍ ។ ខ្ញុំម្ចាស់បានរក្សាឧបោសថអស់រាត្រីទី ១៤ នឹងទី ១៥ ដ៏ច្រើន កម្មនោះនៅគប់ ដូចកំណប់ក្នុងទឹក ។

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ

អថ បាបានិ កម្មានិ យមេតំ មគធេ កតំ
ផលំ បរិយាគតំ បច្ឆា ភុត្វា ទុដ្ឋវិសំ យថា ។
តតោ ចុតាហំ វេទេហ រោរុវេ និរយេ ចិរំ
សកម្មុនា អបចិស្សំ តំ សរំ ន សុខំ លភេ ។
ពហុវស្សគណេ តត្ថ ខេបយិត្វា ពហុំ ទុក្ខំ
ភិន្នាគតេ អហុ រាជ ឆគលោ ឧទ្ធតប្ផលោ ។
(៣១) សាតបុត្តា មយា វុឡ្ហា បិដ្ឋិយា ច រថេន ច
តស្ស កម្មស្ស និស្សន្ទោ បរទារគមនស្ស មេ ។
តតោ ចុតាហំ វេទេហ កបិ អាសឹ ព្រហាវនេ
និលុញ្ចិតផលោយេវ យូថបេន បគព្ភនា
តស្ស កម្មស្ស និស្សន្ទោ បរទារគមនស្ស មេ ។
តតោ ចុតាហំ វេទេហ ទសណ្ណេសុ បសុ អហុំ
និលុញ្ចិតោ ជវោ ភទ្រោ យោគ្គំ វុឡ្ហំ ចិរំ មយា
តស្ស កម្មស្ស និស្សន្ទោ បរទារគមនស្ស មេ ។

ក៏បណ្ដាបាបកម្មទាំងឡាយ បរទារកកម្មណា ដែលខ្ញុំម្ចាស់បាន
ធ្វើហើយក្នុងដែនមគធៈ ផល(នៃបរទារកកម្ម)នោះ ផ្តល់ក្នុងកាល
ជាខាងក្រោយ ដូចបុគ្គលអ្នកបរិភោគភោជន ដែលលាយដោយ
ពិសដ៏កាចដូច្នោះ ៗ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ខ្ញុំម្ចាស់ច្យុតចាក
ត្រកូលសេដ្ឋីនោះមក ដ៏ឆេះក្នុងរោរុវនរក អស់កាលដ៏យូរ ដោយ
កម្មរបស់ខ្លួន ខ្ញុំម្ចាស់កាលរលឹកឃើញទុក្ខ ក្នុងនរកនោះ រមែង
មិនបានសេចក្ដីសុខ ៗ ខ្ញុំម្ចាស់ញ៉ាំងសេចក្ដីទុក្ខដ៏ច្រើនឲ្យអស់
ទៅក្នុងរោរុវនរកនោះ អស់ពួកនៃឆ្នាំដ៏ច្រើន បានមកកើតជាពពែ
គេក្រៀវអណ្ឌៈ ក្នុងក្រុងភិន្នាគតៈ ៗ

(៣១) ខ្ញុំម្ចាស់បាននាំពួកកូនអាមាត្យដោយខ្នងផង ដោយរថផង (ការឆេះ
ក្នុងរោរុវនរកជាដើមនោះ) ជាផលកម្មគឺការគប់រកប្រពន្ធបុគ្គលដទៃ
នៃខ្ញុំម្ចាស់នោះ ៗ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ខ្ញុំម្ចាស់ច្យុតចាកអត្តភាព
នោះហើយក៏កើតជាស្វាក្នុងព្រៃធំ ត្រូវស្វាជាម្ចាស់ហ្វូងជាសត្វឃ្មើស
ឃ្មង ខាំកាត់ពូជចេញ នេះជាផលកម្មគឺការគប់រកប្រពន្ធបុគ្គលដទៃ
នៃខ្ញុំម្ចាស់នោះ ៗ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ខ្ញុំម្ចាស់ច្យុតចាកអត្តភាព
នោះហើយ បានកើតជាគោក្នុងដែនទសន្នៈ ជាគោដ៏ចំរើន មានសន្ទុះ
លឿន ត្រូវគេក្រៀវ ខ្ញុំម្ចាស់បានអូសរទេះ អស់កាលដ៏យូរ
នេះជាផលកម្ម គឺការគប់រកប្រពន្ធអ្នកដទៃ នៃខ្ញុំម្ចាស់នោះ ៗ

ឥតោ ចុតាហំ វេទេហ វជ្ជីសុ កុលមាគមា
នេវិត្ថី ន បុមា អាសឹ មនុស្សត្តេ សុទុល្លភេ
តស្ស កម្មស្ស និស្សន្ទោ បរទារគមនស្ស មេ ។
ឥតោ ចុតាហំ វេទេហ អជាយឹ នន្ទនេ វនេ
ភវនេ តាវតឹសាហំ អច្ឆរា កាមវណ្ណិនី ។
វិចិត្រវត្ថាភរណា អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា
កុសលា នច្ចគីតស្ស សក្កស្ស បរិចារិកា ។
តត្ថ ឋិតាហំ វេទេហ សរាមិ ជាតិយោ ឥមា
អនាគតេបិ សត្តេវ យា គមិស្សំ ឥតោ ចុតា ។
បរិយាគតន្តំ កុសលំ យំ មេ កោសម្ពិយំ កតំ
ទេវេ ចេវ មនុស្សេ ច សន្ធាវិស្សំ ឥតោ ចុតា ។
សត្ត ជច្ចា មហារាជ និច្ចំ សក្កតបូជិតា
ឥត្ថីភាវា ន មុច្ចិស្សំ ឆដ្ឋាវ គតិយោ(១) ឥមា ។
សត្តមី ច គតិ ទេវ ទេវបុត្តោ មហិទ្ធិកោ
បុមា ទេវោ ភវិស្សាមិ ទេវកាយស្មិមុត្តមោ ។

---

១ ឱ. ម. ឆដ្ឋាន គតិយោ ។

បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ខ្ញុំម្ចាស់ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានមក (កើត)ក្នុងត្រកូលក្នុងដែនវជ្ជី ក្នុងភាពជាមនុស្សដែលគេបានដោយក្រ តែមិនមែនស្រីមិនមែនប្រុស (ខ្ទើយ) នេះជាផលកម្មគឺការគប់រកប្រពន្ធបុគ្គលដទៃ នៃខ្ញុំម្ចាស់នោះ ។ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ខ្ញុំម្ចាស់ច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានកើតជាស្រីអប្សរ មានវណ្ណៈគួរប្រាថ្នាក្នុងនន្ទវនឧទ្យាន ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ មានសំពត់នឹងគ្រឿងអាភរណៈដ៏វិចិត្រ ពាក់កុណ្ឌលជាវិការៈនៃកែវមណី ជាស្រីឈ្លាសក្នុងការរាំនឹងច្រៀង ជាស្រីបម្រើទេវរាជឈ្មោះសក្កៈ ។ បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ខ្ញុំម្ចាស់ឋិតនៅក្នុងឋានតាវត្តិង្សនោះ រលឹកឃើញជាតិ ៧ ដែលខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅក្នុងអនាគត ។ កុសលណាដែលខ្ញុំម្ចាស់បានធ្វើហើយ ក្នុងក្រុងកោសម្ពី កុសលនោះ តាមមកឲ្យផល ខ្ញុំម្ចាស់ច្យុតចាកអត្តភាព ជាទេពធីតា‡ នឹងអន្ទោលទៅហើយក្នុងទេវលោក នឹងមនុស្សលោក ។ បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំម្ចាស់ដែលគេធ្វើសក្ការបូជាជានិច្ច អស់ជាតិទាំងឡាយ ៧ តែខ្ញុំម្ចាស់នឹងមិនរួចហើយចាកភាពជាស្រី អស់គតិ៦ នេះ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ក្នុងគតិជាគំរប់ ៧ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងកើតជាទេវតាប្រុស ជាទេវបុត្រមានឫទ្ធិច្រើន ដ៏ឧត្តម ក្នុងពួកទេវតា ។

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ

អជ្ជាបិ សន្តានមយំ មាលា គន្ថេន្តិ នន្ទនេ
ទេវបុត្តោ ជវោ នាម យោ មេ មាលំ បដិច្ឆតិ ។
មុហុត្តោ វិយ សោ ទិព្វោ ឥធ វស្សានិ សោឡស
រត្តិន្ទិវោ ច សោ ទិព្វោ មានុសឹ សរទោសតំ ។
ឥតិ កម្មានិ អន្វេន្តិ អសង្ខេយ្យាបិ ជាតិយោ
កល្យាណំ យទិ វា បាបំ ន ហិ កម្មំ វិនស្សតិ ។
(៣៤) យោ ឥច្ឆេ បុរិសោ ហោតុំ ជាតឹ ជាតឹ បុនប្បុនំ
បរទារំ វិវជ្ជេយ្យ ធោតបាទោវ កទ្ទមំ ។
យា ឥច្ឆេ បុរិសោ ហោតុំ ជាតឹ ជាតឹ បុនប្បុនំ
សាមិកំ អបចាយេយ្យ ឥន្ទំវ បរិចារិកា ។
យោ ឥច្ឆេ ទិព្វភោគញ្ច ទិព្វមាយុំ យសំ សុខំ
បាបានិ បរិវជ្ជេត្វា តិវិធំ ធម្មមាចរេ ។
កាយេន វាចា មនសា អប្បមត្តោ វិចក្ខណោ
អត្តនោ ហោតិ អត្ថាយ ឥត្ថី វា យទិ វា បុមា ។
យេ កេចិមេ មនុជា ជីវលោកេ
យសស្សិនោ សព្វសមន្តភោគា
អសំសយំ តេហិ បុរេ សុចិណ្ណំ
កម្មស្សកាសេ(១) បុថុ សព្វសត្តា ។

---
១ ឱ. កម្មស្សកា យេ ។

ក៏ក្នុងថ្ងៃនេះ នាងទេពកញ្ញាទាំងឡាយ នៅកំពុងតែក្រងផ្កាជាផ្កាំង ក្នុងនន្ទនវ័ន ទេវបុត្រឈ្មោះជវៈ (ជាស្វាមីខ្ញុំម្ចាស់នោះ) កំពុងទទួលកម្រងផ្កាដើម្បីខ្ញុំម្ចាស់ ។ ១៦ឆ្នាំ ក្នុងជាតិរបស់ខ្ញុំម្ចាស់នេះ ហាក់ដូចជាកាលទិព្វនោះ មួយរំពេច មួយយប់ មួយថ្ងៃទិព្វនោះ ជា ១០០ ឆ្នាំរបស់មនុស្ស ។ កម្មទាំងឡាយរមែងអន្ទោលតាមអស់ជាតិជាអសង្ខេយ្យដូច្នេះឯង ដ្បិតថា កម្មល្អក្តី លាមកក្តី មិនវិនាសទេ ។

(៣៤) ប្រុសណាប្រាថ្នាឲ្យបានជាភេទប្រុសរាល់ៗជាតិ ត្រូវវៀរប្រពន្ធបុគ្គលដទៃ ដូចជាបុគ្គលអ្នកមានជើងលាងហើយ វៀរបង់នូវភក់ដូច្នោះ ។ ស្ត្រីណាប្រាថ្នាឲ្យបានជាប្រុសរាល់ៗជាតិ ត្រូវគោរពប្តី ដូចជាពួកស្រីអប្សរ ជាអ្នកបំរើ គោរពព្រះឥន្ទដូច្នោះ ។ បុគ្គលណាចង់បានភោគៈជាទិព្វ អាយុ យស និងសុខជាទិព្វ ត្រូវវៀរបង់អំពើបាបទាំងឡាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតធម៌ ៣ យ៉ាង ។ ស្ត្រីក្តី បុរសក្តី ជាអ្នកមិនធ្វេសប្រហែសដោយកាយវាចាចិត្ត មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណា ឈ្មោះថាកើតមកដើម្បីប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ។

ពួកមនុស្សណានីមួយ ក្នុងជីវលោក ជាអ្នកមានយស មានភោគៈបរិបូណ៌ទាំងអស់ ពួកមនុស្សទាំងនោះ បានសន្សំកម្មល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ដោយឥតសង្ស័យ សត្វទាំងអស់ ជាច្រើន សុទ្ធតែមានកម្មជារបស់ខ្លួន ។

ឥង្ឃានុចិន្តេសិ សយម្បិ ទេវ
កុតោ និទានា តេ ឥមា ជនិន្ទ
យោ តេ ឥមា អច្ឆរសង្កាសា
អលង្កតា កញ្ចនជាលឆន្នា ។

ឥទ្ធំ បិតំ កញ្ញា វុត្វា តោសេសិ អគ្គឹ
មុឡ្ហស្ស មគ្គមាចិក្ខិ ធម្មក្ខាសិ សុព្វតា ។

(៣៣) អជ្ឈគមា ព្រហ្មលោកា ធាវតោ មានុសិំ បជំ
ជម្ពុទីបំ អវេក្ខន្តោ អទ្ទស រាជានមគ្គឹ ។
តតោ បតិដ្ឋ បាសាទេ វេទេហស្ស បុរក្ខតោ
តញ្ច ទិស្វា អនុប្បត្តំ វុត្វា ឥសិមវន្ទថ ។

(៣៤) អជ្ឈាសនម្ហា ឱរុយ្ហ រាជា ព្យម្ហិតមានសោ
ធារេទិ បរិបុច្ឆន្តោ ឥទំ វចនមព្រវិ ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គទ្រង់ត្រិះរិះរឿយៗដោយព្រះអង្គឯងចុះ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ស្រ្តីទាំងឡាយណារបស់ព្រះអង្គ ប្រាកដស្មើដោយស្រីអប្សរ មានខ្លួនប្រដាប់ហើយ បិទបាំងដោយបណ្តាញមាស តើស្រ្តីទាំងនេះ របស់ព្រះអង្គ មានអ្វីជាហេតុ ។

ព្រះរាជកញ្ញាព្រះនាមរុចា ញុំាងព្រះបាទអង្គតិ ជាព្រះបិតាឲ្យត្រេកអរយ៉ាងនេះដូច្នេះឯង នាងជាអ្នកមានវត្តល្អ បានប្រាប់ផ្លូវ (សុគតិ) ដល់ព្រះបិតា (ដូចបុគ្គលប្រាប់ផ្លូវ) ដល់មនុស្សវង្វេង នាងបានសំដែងសុចរិតធម៌ ។

(៣៣) គ្រានោះ នារទព្រហ្ម មកពីព្រហ្មលោក មកកាន់តន្ទំជារបស់មនុស្ស ប្រមើលមើលជម្ពូទ្វីប ក៏បានឃើញព្រះបាទអង្គតិ ។ លំ-ដាប់នោះ នារទព្រហ្ម ឋិតនៅឰដ៏អាកាសក្នុងប្រាសាទ ខាងមុខនៃព្រះបាទវិទេហៈ នាងរុចាបានឃើញនារទព្រហ្មនោះ ដែលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំនារទព្រហ្មដែលតាំងណែងខ្លួនជាឥសី ។

(៣៤) គ្រានោះ ព្រះរាជា មានព្រះហឫទ័យតក់ស្លុត ក៏ចុះអំពីអាសនៈ ហើយសាកសួរនារទព្រហ្ម ទើបត្រាស់ព្រះបន្ទូលដូច្នេះថា

កុតោ នុ អាគច្ឆសិ ទេវវណ្ណី
ឱភាសយំ សព្វទិសា (១) ចន្ទិមាវ
អក្ខាហិ មេ បុច្ឆិតោ នាមគោត្តំ
កថន្តុ ជានន្តិ មនុស្សលោកេ ។

(៣៥) អហញ្ហិ ទេវតោ ឥទានិ ឯមិ
ឱភាសយំ សព្វទិសា ចន្ទិមាវ
អក្ខាមិ តេ បុច្ឆិតោ នាមគោត្តំ
ជានន្តិ មំ នារទោ កស្សបោ ចាតិ ។

(៣៦) អច្ឆរិយរូបំ តវ យាទិសញ្ច
វេហាយសំ គច្ឆសិ តិដ្ឋសិ ច
បុច្ឆាមិ តំ នារទ ឯតមត្ថំ
អថ កេន វណ្ណេន តវាយមិទ្ធិ ។

(៣៧) សច្ចញ្ច ធម្មោ ច ទមោ ច ចាគោ
គុណា មមេតេ បកតា បុរាណា
តេហេវ ធម្មេហិ សុសេវិតេហិ
មនោជវោ យេន កាមំ គតោស្មិ ។

---

១ ឱ. សំវរី ។

លោកមានវណ្ណៈដូចទេវតា ញ៉ាំងទិសទាំងអស់ ឲ្យភ្លឺដូចព្រះចន្ទ្រ តើ ទើបនឹងមកអំពីទីណា យើងសួរហើយ លោកចូរប្រាប់នាមនឹងគោត្រ មនុស្សទាំងឡាយក្នុងមនុស្សលោក តើគេស្គាល់ដូចម្តេចបាន ។

(៣៥) (នារទព្រហ្ម...) អាត្មាភាពទើបនឹងមកអំពីទេវលោក ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ញ៉ាំងទិសទាំងអស់ឲ្យភ្លឺដូចព្រះចន្ទ្រ អាត្មាភាពដែលព្រះអង្គសួរហើយ នឹងទូលនាមនឹងគោត្រថា មនុស្សទាំងឡាយស្គាល់អាត្មាភាពថា ឈ្មោះនារទៈ ជាកស្សបគោត្រ ។

(៣៦) (ព្រះរាជា...) សណ្ឋានរបស់លោកប្រាកដយ៉ាងណាផង លោកកំពុងដើរក្តី កំពុងឈរក្តី ឮដំអាកាសផង (នេះ) មានសភាពជាអស្ចារ្យ បពិត្រនារទៈ ខ្ញុំសួរសេចក្តីនេះនឹងលោក តើឫទ្ធិរបស់លោកនេះ មានដោយហេតុអ្វី ។

(៣៧) (នារទព្រហ្ម...) សច្ចៈ ១ ធម៌ ១ ទមៈ ១ ចាគៈ ១ គុណធម៌នេះ អាត្មាភាព បានសាងមកហើយ អំពីជាតិមុន អាត្មាភាពមានសន្ទុះចិត្តទៅតាមប្រាថ្នាបាន ព្រោះធម៌ ដែលអាត្មាភាពសេពល្អហើយទាំងនោះឯង ។

(៣៨) អច្ឆរិយមាចិក្ខសិ បុញ្ញាសិទ្ធឹ
សចេ ហិ ឯវំ យថា ត្វំ វទេសិ[១]
បុច្ឆាមិ តំ នារទ ឯតមត្ថំ
បុដ្ឋោ ច មេ សាធុ វិយាករោហិ ។

(៣៩) បុច្ឆស្សុ មំ រាជ តវេស អត្ថោ
យំ សំសយំ កុរុតេ ភូមិបាល
អហន្តំ និស្សំសយតំ គមេមិ
នយេហិ ញាយេហិ ច ហេតុភិ ច ។

(៤០) បុច្ឆាមិ តំ នារទ ឯតមត្ថំ
បុដ្ឋោ ច មេ នារទ មា មុសា ភណិ
អត្ថិ នុ ទេវា បិតរោ នុ អត្ថិ
លោកោ បរោ អត្ថិ ជនោ យមាហ[២] ។

(៤១) អត្ថេវ ទេវា បិតរោ ច អត្ថិ
លោកោ បរោ អត្ថិ ជនោ យមាហ
កាមេសុ គិទ្ធា ច នរា បមូឡ្ហា
លោកំ បរំ ន វិទូ មោហយុត្តា ។

---

១ ឱ. សចេ ហិ ឯតេ ត្វំ យថា វទេសិ ។ ម. សភេហិ ឯតេហិ យថា វទេហិ ។ ២ ឱ, ម. យមាហុ ។

(៣៨) (ព្រះរាជា...) ឥឡូវនេះ លោកប្រាប់ការសម្រេចនៃបុណ្យជារបស់អស្ចារ្យហើយ បពិត្រនារទៈ ប្រសិនបើដូចជាលោកពោលយ៉ាងនេះមែន ខ្ញុំសូមសួរសេចក្តីនេះនឹងលោកទៀត បើខ្ញុំសួរហើយ សូមលោកឆ្លើយឲ្យប្រពៃចុះ ។

(៣៩) (នារទព្រហ្ម..) បពិត្រព្រះរាជាជាភូមិបាល ព្រះអង្គធ្វើសេចក្តីសង្ស័យណា សូមទ្រង់សួរអាត្មាភាពចុះ អាត្មាភាពជាប្រយោជន៍របស់ព្រះអង្គហើយ អាត្មាភាពនឹងញ៉ាំងព្រះអង្គឲ្យដល់នូវភាពជាអ្នកមិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ដោយន័យ ដោយញាណ នឹងដោយហេតុទាំងឡាយ ។

(៤០) (ព្រះរាជា...) បពិត្រនារទៈ ខ្ញុំសូមសួរសេចក្តីនេះនឹងលោក បពិត្រនារទៈ ខ្ញុំសួរហើយ លោកកុំពោលមុសាវាទឡើយ នរជនបានសួរថា ទេវតាមានឬ មាតាបិតាមានឬ បរលោកមានឬ ។

(៤១) (នារទព្រហ្ម...) នរជនបានពោលថា ទេវតាមាន មាតាបិតាមាន បរលោកមាន ពួកជនជាអ្នកជាប់ក្នុងកាម ជាអ្នកវង្វេងប្រកបដោយមោហៈ រមែងមិនបានដឹងនូវបរលោកឡើយ ។

មហានិបាតេ អដ្ឋមំ មហានារទកស្សបជាតកំ

(៤២) អត្ថីតិ ចេ ភវន សទ្ទហាសិ
និវេសនំ បរលោកេ មតានំ
ឥធេវ មេ បញ្ចសតានិ ទេហិ
ទស្សាមិ តេ បរលោកេ សហស្សំ ។

(៤៣) ទជ្ជេមុ ខោ បញ្ចសតានិ ភោតោ
ជញ្ញាមុ ចេ សីលវន្តំ វទញ្ញុំ
លុទ្ទំ ភោន្តំ និរយេ វសន្តំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។
ឥធេវ យោ ហោតិ អធម្មសីលោ
បាបាចារោ អលសោ លុទ្ទកម្មោ
ន បណ្ឌិតា តស្មឹ ឥណំ ទទន្តិ
ន ហិ អាគមោ ហោតិ តថាវិធម្ហា ។
ទក្ខញ្ច ចោសំ មនុជា វិទិត្វា
ឧដ្ឋានកំ សីលវន្តំ វទញ្ញុំ
សយមេវ ភោគេហិ និមន្តយន្តិ
កម្មំ ករិត្វា បុនមាហរេសិ ។

(៤២) (ព្រះរាជា...) បពិត្រនារទៈ ប្រសិនបើលោកជឿថា លំនៅនៃជនទាំងឡាយ ដែលស្លាប់ទៅហើយ មានក្នុងបរលោកមែន លោកចូរឲ្យកហាបណៈ ៥០ ដល់ខ្ញុំ ក្នុងលោកនេះចុះ ខ្ញុំនឹងសងកហាបណៈជា ១ ពាន់ ដល់លោក ក្នុងបរលោកវិញ ។

(៤៣) (នារទព្រហ្ម...) ប្រសិនបើយើងដឹង (នូវអ្នកដ៏ចំរើន) ថាមានសីល ជាអ្នកដឹងនូវពាក្យស្លូម យើងនឹងឲ្យកហាបណៈ ៥០០ ដល់អ្នកដ៏ចំរើន ប៉ុន្តែបើអ្នកដ៏ចំរើននោះ ជាមនុស្សអាក្រក់នៅក្នុងនរក តើបុគ្គលណានឹងទារកហាបណៈ ១ ពាន់ក្នុងបរលោកបាន ។ សូម្បីក្នុងលោកនេះ បុគ្គលណាមិនមានធម៌ជាប្រក្រតី មានមារយាទដ៏លាមក ជាអ្នកខ្ជិលប្រអូស មានការងារអាក្រក់ ពួកបណ្ឌិត ក៏មិនឲ្យបុគ្គលនោះបុលទ្រព្យទេ ព្រោះថា ការបាន(ទ្រព្យ)អំពីបុគ្គលមានប្រការដូច្នោះមិនមានឡើយ ។ ពួកមនុស្សដឹងនូវបុរសថា ជាអ្នកប៉ិនប្រសប់ មានព្យាយាម មានសីលជាអ្នកដឹងពាក្យស្លូម រមែងអញ្ជើញខ្លួនឯងដោយភោគៈទាំងឡាយថា អ្នកធ្វើការងារហើយ គប្បីសងយើងវិញ ។

[៤៤] ឥតោ ចុតោ ទក្ខសិ តត្ថ រាជ
កាកោលសង្ឃេហិ វិកស្សមានំ
តំ ខជ្ជមានំ និរយេ វសន្តំ
កាកេហិ គិជ្ឈេហិ ច សេនកេហិ
សញ្ឆិន្នគត្តំ រុហិរំ សវន្តំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

[៤៥] អន្ធំតមំ តត្ថ ន ចន្ទសុរិយា
និរយោ សទា តុមុលោ ឃោររូបោ
សា នេវ រត្តិ ន ទិវា បញ្ញាយតិ
តថាវិធេ កោ វិចរេ ធនត្ថិកោ ។

[៤៦] សពលោ ច សាមោ ច ទុវេ សុវានា
បវទ្ធកាយា ពលិនោ មហន្តា
ខាទន្តិ ទន្តេហិ អយោមយេហិ
ឥតោ បនុណ្ណំ បរលោកេ បតន្តំ ។
តំ ខជ្ជមានំ និរយេ វសន្តំ
លុទ្ទេហិ វាឡេហិ អឃម្មិគេហិ
សញ្ឆិន្នគត្តំ រុហិរំ សវន្តំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

(៤៤) បពិត្រព្រះរាជា បើព្រះអង្គច្យុតចាកអត្តភាពនេះទៅ នឹងទត ឃើញខ្លួនព្រះអង្គ ដែលហ្វូងក្អែកកំពុងចឹកដណ្តើមក្នុងនរក នោះ ព្រះអង្គគង់ក្នុងនរក ដែលហ្វូងក្អែកត្មាតនឹងឆ្កែកំពុង ទំពាស៊ី មានខ្លួនធ្លុះធ្លាយ កំពុងហូរឈាម តើបុគ្គលណា នឹងទៅទារកហាបណៈ ១ ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ។

(៤៥) សេចក្តីងងឹតខ្លាំង រមែងមានក្នុងនរកនោះ ព្រះចន្ទនឹងព្រះ អាទិត្យក៏មិនមាន នរកនោះមានងងឹតដ៏ក្រាស់សព្វកាល មាន សភាពគួរខ្លាច យប់ក៏មិនប្រាកដ ថ្ងៃក៏មិនប្រាកដ នរណាជា អ្នកត្រូវការដោយទ្រព្យ គប្បីត្រាច់ទៅក្នុងនរកដូច្នោះបាន ។

(៤៦) ឆ្កែពាលនឹងឆ្កែលឿងទាំងពីរពួក មានកាយធាត់ធំ មាន កំឡាំង តែងខាំស៊ី នូវសត្វដែលច្យុតអំពីលោកនេះ ធ្លាក់ ទៅក្នុងបរលោក ដោយធ្មេញជាវិការៈនៃដែក ។ ព្រះអង្គ កាលនៅក្នុងនរក ត្រូវពួកឆ្កែដ៏កាចអាក្រក់ នាំមកនូវសេចក្តី ទុក្ខ ខាំស៊ី មានខ្លួនធ្លុះធ្លាយ កំពុងហូរឈាម តើនរណា នឹងទារកហាបណៈ ១ ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ។

(៤៧) ឧសូហិ សត្តីហិ សុនិសិតាហិ

ហនន្តិ វិជ្ឈន្តិ ច បច្ចាមិត្តា

កាឡូបកាឡា និរយម្ហិ ឃោរេ

បុព្វេ នរំ ទុក្កដកម្មការឹ ។

តំ ហញ្ញមានំ និរយេ វជន្តំ

កុច្ឆិស្មឹ បស្សស្មឹ វិប្ផាលិតូទរំ

សញ្ឆិន្នគត្តំ រុហិរំ សវន្តំ

កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

(៤៨) សត្តី ឧសូ តោមរភិណ្ឌិវាលា

វិវិធាវុធំ វស្សតិ តត្ថ ទេវោ

បតន្តិ អង្គារមិវច្ចិមន្តោ

សិលាសនី វស្សតិ លុទ្ទកម្មេ ។

ឧណ្ហោ ច វាតោ និរយម្ហិ ទុស្សហោ

ន តហិ(១) សុខំ លភតិ(២) ឥត្តរំបិ

តន្តំ វិធាវន្តមលេនមាតុរំ

កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

---

១ ឱ. ន តហឹ ។ ២ ម. សេតិ ។

(៤៧) ពួកនាយនិរយបាលឈ្មោះកាលូបកាលៈក្នុងនរកគួរខ្លាចដ៏ពន្លឹក ជាបច្ចាមិត្រ តែងសម្លាប់ឬចាក់នរជន ដែលធ្វើអំពើអាក្រក់ក្នុងកាលមុន ដោយព្រួញនិងលំពែងដែលសំលៀងមុតហើយ ។ ព្រះអង្គកាលទៅក្នុងនរក ត្រូវនាយនិរយបាល ចាក់ត្រង់ក្លៀក ត្រង់ឆ្អឹងជំនីរ រះពោះ មានខ្លួនធ្លុះធ្លាយ មានឈាមហូរចេញ តើនរណានឹងទារកហាបណៈ ១ ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ។

(៤៨) ក្នុងនរកនោះ មានភ្លៀងបង្អុរចុះជាអាវុធផ្សេងៗ គឺលំពែង ព្រួញ លំពែងស្នែងក្របី និងច្បូក ភ្លៀងអាវុធ មានអណ្តាតដូចជារងើកភ្លើង រមែងធ្លាក់លើក្បាល រន្ទះថ្ម រមែងបង្អុរចុះលើបុគ្គលអ្នកមានអំពើអាក្រក់ ។ ក្នុងនរកនោះ មានខ្យល់ដ៏ក្តៅ ដែលអត់ធន់បានដោយក្រ ព្រះអង្គដែលមានកម្មអាក្រក់ រមែងមិនបានសេចក្តីសុខតិចតួច ក្នុងនរកនោះឡើយ តើនរណានឹងទារកហាបណៈ ១ ពាន់ ក្នុងបរលោកនឹងព្រះអង្គនោះ ដែលក្តៅក្រហាយជានិច្ច ស្ទុះទៅមក មិនមានទីពួន ។

(៤៩) សព្វារមានំបិ រថេសុ យុត្តំ
សញ្ញោតិភូតំ បវរំ កាមន្តំ
បតោទលដ្ឋីហិ សុចោទយន្តិ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

(៥០) តមារុហន្តំ ខុរសញ្ចិតំ គិរី
វិកីសនំ បជ្ជលិតំ ភយានកំ
សញ្ជុន្នគត្តំ រុហិរំ សវន្តំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

(៥១) តមារុហន្តំ បព្វតសន្និកាសំ
អង្គាររាសឹ ជលិតំ ភយានកំ
សន្ទឌ្ឍគត្តំ កបណំ រុទន្តំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

(៥២) អព្ភកូដសមា ឧច្ចា កណ្ដកាហិ(១) ចិតា ទុមា
អយោមយេហិ តិក្ខេហិ នរលោហិតបាយិភិ ។
តមារុហន្តិ នារិយោ នរា ច បរទារគូ
ចោទិតា សត្តិហត្ថេហិ យមនិទ្ទេសការិភិ ។
តមារុហន្តិ នារិយោ សិម្ពលឹ រុហិរមក្ខិតំ
វិទទ្ធកាយំ វិតចំ អាតុរំ គាឡ្ហវេទនំ ។

---

(១) ឱ. កណ្ដកាបចិតា ។ ម. កណ្ដកានិ ចិតា ។

(៤៩) ព្រះអង្គស្ទុះទៅស្ទុះមក ដែលនាយនិរយបាលទឹមក្នុងរថ ព្រះអង្គជាន់ផែនដីមានអណ្តាតភ្លើងសន្ធោសន្ធៅ ដែលនាយនិរយបាលកំពុងចាក់ ដោយជន្លួញ តើនរណានឹងទារកហាបណៈ ១ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ។

(៥០) ព្រះអង្គឡើងកាន់ភ្នំ ដ៏ដេរដាសដោយកាំបិត ជាភ្នំគួរស្ញើប មានអណ្តាតភ្លើងប្រាលរន្តាលឆ្អិនឆ្អៅគួរខ្លាច ព្រះអង្គមានខ្លួនធុះធ្លាយ កំពុងហូរឈាម តើនរណានឹងទារកហាបណៈ១ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ។

(៥១) ព្រះអង្គឡើងកាន់គំនររងើកភ្លើង ប្រាកដស្មើដោយភ្នំ ដ៏ប្រាលឆ្អៅគួរខ្លាច មានខ្លួនឆេះសព្វ ជាសត្វកំព្រា ទួញយំ តើនរណានឹងទារកហាបណៈ ១ ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ។

(៥២) ដើមឈើដ៏ខ្ពស់ស្មើនឹងពពក វិចិត្រដោយបន្លាដ៏មុត ជាវិការៈនៃដែក ជាបន្លាផឹកឈាមរបស់ជន ។ ពួកស្ត្រីនឹងបុរស ដែលក្បត់ប្រពន្ធនៃបុគ្គលដទៃ ត្រូវពួកនាយនិរយបាលមានដាវក្នុងដៃ ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យរបស់យមរាជចាក់ហើយ រមែងឡើងដើមឈើនោះ ។ ព្រះអង្គនឹងឡើងដើមរកាក្នុងនរក មានកាយពត់ពយប្រឡាក់ដោយឈាម មានស្បែករបេក ក្តៅក្រហាយជានិច្ច មានវេទនាដ៏ខ្លាំង ។

បស្សន្តំ មុហុំ ឧណ្ហំ បុព្វកម្មបរាជិតំ
ទុមគ្គេ វិតចំ កន្តំ កោ តំ យាចេយ្យ តំ ធនំ ។

(៨៣) អគ្គិក្ខន្ធសមា ឧណ្ហា អសិបត្តាចិតា ទុមា
អយោមយេហិ តិក្ខេហិ នរលោហិតបាយិភិ ។
តមារុហន្តំ អសិបត្តាចលំ
អសីហិ តិក្ខេហិ ច និជ្ជមានំ
សញ្ឆិន្នគត្តំ រុហិរំ សវន្តំ
កោ ចោទយេ បរលោកេ សហស្សំ ។

(៨៤) តតោ និក្ខន្តមត្តំ អសិបត្តនិរយា ទុមា
សម្បតិតំ វេត្តរណឹ កោ តំ យាចេយ្យ តំ ធនំ ។

(៨៥) ខរ ខារោទកា តត្តា ទុគ្គា វេត្តរណី នទី
អយោបោក្ខរសញ្ឆន្នា តិក្ខាបត្តេហិ សន្ទតិ ។
តត្ថ សញ្ឆិន្នគត្តំ វុយ្ហន្តំ រុហិរមក្ខិតំ
វេត្តរញ្ញេ អនាលម្ពេ កោ តំ យាចេយ្យ តំ ធនំ ។

ដកដង្ហើមដ៏ក្តៅរឿយៗ មានកំហុសព្រោះបុព្វកម្ម មានខ្លួនរបកស្បែក
នៅលើចុងរកា តើនរណានឹងទារទ្រព្យនោះ នឹងព្រះអង្គបាន ។

(៤៣) ដើមឈើខ្ពស់ស្មើនឹងពពក វិចិត្រដោយស្លឹកជាដាវ ជាវិការៈ
នៃដែកដ៏មុត ជាស្លឹកផឹកឈាមនៃនរជន ។
ព្រះអង្គនឹងឡើងដើមរកា មានស្លឹកជាដាវ ត្រូវនាយនិរយ-
បាល កាប់ដោយដាវដ៏មុត មានខ្លួនធ្លុះធ្លាយ កំពុងហូរឈាម
តើនរណានឹងទារកហាបណៈ ១ ពាន់ ក្នុងបរលោកបាន ។

(៤៤) ព្រះអង្គនឹងដើរចេញ អំពីនរកមានដើមរកា មានស្លឹកជាដាវនោះ
ហើយ ក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងស្ទឹងនរកឈ្មោះវេត្តរណី តើនរណានឹងទារ
ទ្រព្យនោះ នឹងព្រះអង្គបាន ។

(៤៥) ស្ទឹងនរកឈ្មោះវេត្តរណីដ៏កាច មានទឹកផ្សាក្តៅ ឆ្លងបានដោយកម្រ
ដ៏ដេរដាសដោយស្លឹកឈូកជាវិការៈនៃដែក រមែងហូរទៅតាមស្លឹក
ដ៏មុត ៗ ព្រះអង្គមានខ្លួនធ្លុះធ្លាយ ប្រឡាក់ដោយឈាម ដែល
ខ្សែទឹកហូរក្បួបទៅ ក្នុងស្ទឹងនរកឈ្មោះវេត្តរណីនោះ ជាស្ទឹងមិន
មានអ្វីតោងទេ តើនរណានឹងទារទ្រព្យនោះ នឹងព្រះអង្គបាន ។

(៩៦) វេធាមិ រុក្ខោ វិយ ឆិជ្ជមានោ
និសំ ច ជានាមិ បមុឡ្ហសញ្ញោ
ភយានុតប្បាមិ មហាវ មេ ភយា
សុត្វាន គាថា តវ ភាសិតា ឥសេ ។

អាទិត្តេ វារិមជ្ឈំ វ ទីបំវោយេវិណ្ណវេ
អន្ធការេវ បជ្ជោតោ ត្វន្នោសិ សរណំ ឥសេ ។

អត្ថញ្ច ធម្មញ្ច អនុសាស មំ ឥសេ ។
អតីតមទ្ធា អបរាធិតំ មយា
អាចិក្ខ មេ នារទ សុទ្ធិមគ្គំ
យថា អហំ នោ និរយំ បតេយ្យំ ។

(៩៧) យថា អហុ ធតរដ្ឋោ វេស្សាមិត្តោ ច អដ្ឋកោ
យមទគ្គិ ឧសិន្នរោ(សិវិរាជា)(១)បរិចារិកា សមណព្រាហ្មណានំ
ឯតេ ចញ្ញេ ច រាជានោ យេ សគ្គវិសយំ គតា ។
អធម្មំ បរិវជ្ជេត្វា ធម្មំ ចរ មហីបតិ
អន្នហត្ថា ច តេ ព្យម្ហេ ឃោសយន្តុ បុរេ តវ ។

---

១ ឱ. យាមតគ្គិ ឧសិន្នរោ ចាបិ សិវី ច រាជា ។ ម. យមតគ្គិ ឧសីន្នរោ សិវិរាជា ។

(៤៦) (ព្រះរាជា...) ខ្ញុំញាប់ញ័រ ដូចជាដើមឈើបម្រុងបាក់ ខ្ញុំវង្វេងសញ្ញា មិនដឹងទិស ក្តៅក្រហាយរឿយ ៗ ព្រោះភ័យ (នឹងបាបដែលខ្លួនធ្វើហើយ) បពិត្រឥសី ភ័យដ៏ធំកើតឡើងដល់ខ្ញុំ ព្រោះបានស្តាប់គាថាដែលលោកសំដែងហើយ ៗ

បពិត្រឥសី សូមលោកជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំ ដូចជាបុគ្គលកាលចុះទៅកាន់ទីពាក់កណ្តាលទឹក ព្រោះកាយត្រូវភ្លើងកំពុងឆេះ ឬដូចជាកោះរបស់ពួកជន ដែលធ្លាយសំពៅក្នុងអន្លង់ធំ ក្នុងមហាសមុទ្រ ឬក៏ ដូចជាប្រទីបរបស់ពួកជនអ្នកទៅក្នុងទីងងឹត ៗ

បពិត្រឥសី សូមលោកប្រៀនប្រដៅអត្ថនឹងធម៌ខ្ញុំផង កំហុសខ្ញុំបានប្រព្រឹត្តកន្លងហើយអស់កាលយូរ បពិត្រនារទៈ សូមលោកប្រាប់ផ្លូវសេចក្តីបរិសុទ្ធិដល់ខ្ញុំ កុំឲ្យខ្ញុំធ្លាក់ទៅនរកឡើយ ៗ

(៤៧) (នារទព្រហ្ម...) ព្រះបាទធតរដ្ឋ ១ វេស្សាមិត្ត ១ អដ្ឋកៈ ១ យមទគ្គិ ១ ឧសិន្នរៈ ១ (សិវិ ១) ព្រះរាជាទាំង ៦ អង្គនេះ នឹងពួកព្រះរាជាដទៃ ជាអ្នកបំរើសមណព្រាហ្មណ៍ ទៅកាន់វិស័យឋានសួគ៌ យ៉ាងណា ៗ បពិត្រព្រះអង្គជាធំលើផែនដី ព្រះអង្គបូរៀវអធម៌ ហើយប្រព្រឹត្តធម៌ យ៉ាងនោះចុះ ម្យ៉ាងទៀត ពួករាជបុរសអ្នកកាន់យកបាយ ក្នុងប្រាសាទរបស់ព្រះអង្គក្តី ក្នុងបូររបស់ព្រះអង្គក្តី ចូរឃោសនាថា

កោ ឆាតោ កោ ច តសិតោ កោ មាលិំ កោ វិលេបនំ
នានារត្តានំ វត្ថានំ កោ នគ្គោ បរិទហិស្សតិ ។
កោ បន្ថេ ឆត្តមាធេតិ បាទុកា ច មុទូ សុភា
ឥតិ សាយញ្ច បាតោ ច ឃោសយន្តុ បុរេ បុរេ ។
ជិណ្ណំ បោសំ គវស្សញ្ច មាស្សុ យុញ្ជ យថា បុរេ
បរិហារញ្ច ទជ្ជាសិ អធិការកតោ ពលី ។

(៤៨) កាយោ តេ រថសញ្ញាតោ មនោសារថិកោ លហុ
អវិហឹសាសារិតក្ខោ សំវិភាគបដិច្ឆទោ ។
បាទសញ្ញមនេមិយោ ហត្ថសញ្ញមបក្ខរោ
កុច្ឆិសញ្ញមនព្ភន្តោ វាចាសញ្ញមកូជនោ ។
សច្ចវាក្យសមត្តង្គោ អបេសុញ្ញសុសញ្ញតោ
គិរាសខិលនេលង្គោ មិតភាណិសិលេសិតោ ។
សទ្ធាលោភសុសង្ខារោ និវាតញ្ជលិកុព្ពរោ
អថទ្ធតានតីសាកោ សីលសំវរនន្ធនោ ។

នរណាឃ្វាន នរណាស្រែក នរណាបង់បានកម្រងផ្កា នរណាបង់បានគ្រឿងលាប នរណាអាក្រាត បង់ស្បៀកដណ្ដប់សំពត់ជ្រលក់ព័ណ៌ផ្សេងៗ ។ នរណាបង់បាំងឆត្រដើរក្នុងផ្លូវ នរណាបង់បានស្បែកជើងដ៏ទន់ល្អ ពួកពលបុរស ចូរឃោសនាក្នុងបុរីរបស់ព្រះអង្គរាល់ព្រឹករាល់ល្ងាចដូច្នេះឯងៗ សូមព្រះអង្គកុំទឹមគោនិងសេះជាសត្វចិញ្ចឹមចាស់ៗ ដូចក្នុងកាលមុនឡើយ (សត្វណា) មានកំឡាំងធ្វើឧបការៈច្រើនដល់ព្រះអង្គៗ ចូរប្រទានការរក្សា (ដល់សត្វនោះ)ផងៗ

(៥៨) កាយរបស់ព្រះអង្គ ចូរសំគាល់ថាដូចរថ មានចិត្តជានាយសារថី ជាកាយរហ័សរហួន មានការមិនបៀតបៀនជាភ្លៅ ដែលគេសម្រេចល្អហើយ មានការចែករំលែកទានជាផ្ចុរ មានការសង្រួមជើងជាខ្នងកង់ មានការសង្រួមដៃជាត្រពង មានការសង្រួមផ្ទៃជាប្រេងលាប មានការសង្រួមវាចាជាស្បូរមិនលាន់ឮ ៗ មានពាក្យពិត ជាអង្គនៃរថដ៏បរិបូណ៌ មានការមិនញុះញង់ ជាត្រណាប់ដ៏ល្អ មានវាចាពីរោះ ជាអង្គនៃរថមិនមានទោស គឺថា រលីង មានការពោលល្មមប្រមាណ ជាគ្រឿងចង ៗ មានសទ្ធានិងអលោភៈ ជាគ្រឿងប្រដាប់រថ មានការបន្ទន់បន្ទាបនិងអញ្ជលីកម្ម ជាទូក មានការមិនរឹងត្អឹង ជាចន្ទោលរថ មានការសង្រួមសីល ជាព័ត្រជ្រាម ៗ

អត្ថោ ឥធមនុត្យាដី ធម្មបណ្ឌរឆត្តកោ
ពាហុសច្ចមុខាលេត្ថា ឋិតិចិត្តមុខាធិយោ ។
កាលញ្ញុតាចិត្តសាហេ វេសារជ្ជតិចណ្ឌកោ
និវាតវុត្តិយោត្តក្តោ អនតិមានយុគោ លហុ ។
អលីនចិត្តសន្តាហេ វុឌ្ឍិសេវិរជោហាតោ
សតិ បតោទោ ធីរស្ស ធិតិ យោគោ ច រស្មិយោ ។
មនោ ទន្តំ បថំ នេតិ សមទន្តេហិ វាហិភិ[1]
ឥច្ឆា លោភោ ច កុម្មគ្គោ ឧជុមគ្គោ ច សញ្ញមោ ។
រូបេ សទ្ទេ រសេ គន្ធេ វាហនស្ស បធាវតោ
បញ្ញា អាកោដនី រាជ តត្ថ អត្តាវ សារថិ ។
សចេ ឯតេន យានេន សមចរិយា ទឡ្ហា ធិតិ
សព្វកាមទុហោ រាជ ន ជាតុ និរយំ វជេ ។

---

១ ឱ. វាហិបិ ។ ម. វាហិតិ ។

មានការមិនក្រោធ ជាការមិនសណ្ដាក មានសុចរិតធម៌ ជាឆ័ត្រស មានពាហុសច្ចៈ ជាខ្សែបន្ទោល មានចិត្តតាំងនៅនឹង ជាអាសនៈ មានការដឹងកាល ជាឈើខ្ទឹមដ៏វិចិត្រ មានសេចក្ដីក្លៀវក្លា ជាជន្ទល់ មានការប្រព្រឹត្តិបន្ទន់ខ្លួនជាខ្សែ មានការមិនមើលឆាយជាទឹមដ៏ស្រាល ។ មានចិត្តមិនរ្វញាក ជាកម្រាល មានការសេពសេចក្ដីចំរើន(ដោយបញ្ញា) ជាអំបោស សតិរបស់ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ទុកជាជន្ទួញ មានព្យាយាមដ៏មាំនឹងការប្រកប ជាខ្សែបរ ។ ចិត្តដែលទូន្មានល្អហើយ រមែងទៅកាន់ផ្លូវ (ដូចរថដែលទៅកាន់ផ្លូវត្រង់) ដោយសារសេះទាំងឡាយដែលនាយសារថីហ្វឹកហ្វឺនល្អហើយ ព្រោះសេចក្ដីប្រាថ្នានឹងសេចក្ដីលោភជាផ្លូវខុស ការសង្រួមជាផ្លូវត្រង់ ។ បពិត្រព្រះរាជា កាលបើរថ គឺកាយ (របស់ព្រះអង្គ) ស្ទុះទៅក្នុងរូប សម្លេង រស ក្លិន តួបញ្ញាជាជន្ទួញសម្រាប់គោះ ឯខ្លួនព្រះអង្គជានាយសារថីក្នុងរថនោះ ។ បពិត្រព្រះរាជា ប្រសិនបើការប្រព្រឹត្តិស្មើនឹងសេចក្ដីព្យាយាមដ៏មាំ ដោយយានគឺកាយនោះ ការបង្ហូរសេចក្ដីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាងក៏កើតមាន សត្វមិនទៅកាន់នរកដោយដាច់ខាត ។

(៥៩) អលាតោ ទេវទត្តោសិ សុនាមោ អាសិ ភទ្ទជិ
វិជយោ សារិបុត្តោសិ មោគ្គល្លានោសិ វីជកោ ។
សុនក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ គុណោ អាសិ អចេលកោ
អានន្ទោ សា រុចា អាសិ យា រាជានំ បសាទយិ ។
ឧរុវេលកស្សបោ រាជា បាបទិដ្ឋិ តទា អហុ
មហាព្រហ្មា ពោធិសត្តោ ឯវំ ធារេថ ជាតកន្តិ ។

មហានារទកស្សបជាតកំ អដ្ឋមំ ។

វិធុរជាតកំ

(៦០) បណ្ឌុ កីសិយាសិ ទុព្ពលា
វណ្ណរូបំ ន តវេទិសំ បុរេ
វិមលេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតា
កីទិសី តុយ្ហំ សរីរវេទនា ។
(៦១) ធម្មោ មនុជេសុ មាតីនំ
ទោហឡោ នាម ជិន្ទ វុច្ចតិ
ធម្មាហតំ នាគកុញ្ជរ
វិធុរស្ស ហទយាភិបត្ថយេ ។

(៥៩) អលាតសេនាបតី គឺទេវទត្ត សុនាមអាមាត្យ គឺភទ្ទជិ វិជយអាមាត្យ គឺសារីបុត្ត វិជកទាសៈ គឺមោគ្គល្លាន ។ អបេលកៈឈ្មោះគុណៈ គឺសុនក្ខត្តលិច្ឆវីបុត្ត នាងរុចាណា បានញ៉ាំងព្រះរាជា ឲ្យជ្រះថ្លា នាងរុចានោះ គឺអានន្ទ ។ ព្រះរាជា (អង្គតិ) ដែលមានទិដ្ឋិ អាក្រក់ក្នុងកាលនោះ គឺឧរុវេលកស្សប មហាព្រហ្ម គឺពោធិសត្វ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកនូវជាតក ដូចសំដែងមកនេះ ។

ចប់ មហានារទកស្សបជាតក ទី ៨ ។

វិធុរជាតក

(៦០) (វរុណនាគរាជសួរថា) នាងមានសម្បុរលឿង ស្គាំងស្គម មានកំឡាំងតិច ពីដើមរូបសម្បុររបស់នាង មិនមែនបែបនេះទេ ម្នាលនាងវិមលា ខ្ញុំសួរហើយ នាងចូរប្រាប់ តើវេទនាក្នុងសរីរៈរបស់នាង ដូចម្តេច ។

(៦១) (នាងវិមលាទូលថា) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងនាគជន ទំនៀមរបស់ស្ត្រីទាំងឡាយ ក្នុងពួកមនុស្ស (ដែលមានគភ៌) គេហៅថា បំណង់ប្លែកប ពិត្រព្រះអង្គជាកុញ្ជររបស់នាគ ខ្ញុំម្ចាស់ចង់បានដួងហឫទ័យរបស់វិធុរបណ្ឌិត ដែលត្រូវនាំយកមកដោយធម៌ ។

(៦២) ចន្ទំ ខោ ត្វំ វិមលេ ទោហឡាយសិ
សុរិយំ វា អថវាបិ មាលុតំ
ទុល្លភំ ហិ វិធុរស្ស ទស្សនំ
កោ វិធុរំ ឥធមានយិស្សតិ ។

(៦៣) កិន្នុ តាត តុវំ បជ្ឈាយសិ
បទុមំ ហត្ថគតំវ តេ មុខំ
កិន្នុ ទុម្មនរូបោសិ ឥស្សរ
មា ត្វំ សោចិ អមិត្តតាបន ។

(៦៤) មាតា ហិ តវ ឥរន្ធតិ
វិធុរស្ស ហទយំ ធនិយ្យតិ
ទុល្លភំ ហិ វិធុរស្ស ទស្សនំ
កោ វិធុរំ ឥធអានយិស្សតិ ។

(៦៥) តំ ភត្តារំ បរិយេសំ ចរ
យោ វិធុរំ ឥធមានយិស្សតិ ។
បិតុនោ ច សា សុត្វាន វាក្យំ
រត្តិំ និក្ខម្ម អវស្សុតិំ ចរិ ។

[៦២] (វរុណនាគពជ...) ម្នាលនាងវិមលា នាងបង់បាន (ដួងហឫទ័យរបស់វិធុរបណ្ឌិតនោះ ដូចបុគ្គលប្រាថ្នា) ព្រះចន្ទ ព្រះអាទិត្យឬព្រះពាយ ព្រោះថា ការជួបប្រទះនឹងវិធុរបណ្ឌិត គេគប្បីបានដោយក្រ នរណានឹងនាំព្រះវិធុរបណ្ឌិតមកកន្លែងពិភពនាគនេះបាន ។

[៦៣] (នាងឥរន្ទតី...) បពិត្របិតា ហេតុអ្វីហ្ន៎ ព្រះអង្គសញ្ជប់សញ្ជឹងព្រះភ័ក្ត្ររបស់ព្រះអង្គ ដូចជាផ្កាឈូក ដែលគេឈ្លីដោយដៃ បពិត្រព្រះអង្គជាឥស្សរៈ ព្រះអង្គតូចព្រះហឫទ័យដូចម្ដេច បពិត្រព្រះអង្គអ្នកញ៉ាំងសត្រូវឲ្យក្ដៅ សូមព្រះអង្គកុំទ្រង់សោយសោកឡើយ ។

[៦៤] (វរុណនាគពជ...) ម្នាលនាងឥរន្ទតី មាតារបស់នាង ចង់បានហឫទ័យរបស់វិធុរបណ្ឌិត តែការជួបប្រទះនឹងវិធុរបណ្ឌិត គេគប្បីបានដោយក្រ នរណានឹងនាំវិធុរបណ្ឌិត មកកន្លែងពិភពនាគនេះបាន ។

[៦៥] កស្ដាណានាំវិធុរបណ្ឌិតមកកន្លែងទីនេះបាន នាងចូលត្រាច់ទៅស្វែងរកកស្ដានោះចុះ ។ នាងឥរន្ទតីនោះ លុះបានស្ដាប់បន្ទូលព្រះបិតាហើយ ក៏ចេញទៅកន្លែងវេលាពត្រី ជាស្រីដោកដាំ (ដោយកត:) បានត្រាច់ទៅ (ស្វែងរកព្រះកស្ដា) ។

(៦៦) កោ គន្ធព្វេ រក្ខសេ ច នាគេ
កោ កឹបុរិសេ ចាបិ មានុសេ
កោ បណ្ឌិតេ សព្វកាមទទេ
ទីឃរត្តំ ភត្តា មេ ភវិស្សតិ ។

(៦៧) អស្សាស ហេស្សាមិ តេ បតិ
ភត្តា តេ ហេស្សាមិ អនិន្ទលោចនេ
បញ្ញា ហិ មម តថាវិធា ហិ
អស្សាស ហេស្សសិ ភរិយា មម ។

(៦៨) អវចាសិ បុណ្ណកំ ឥរន្ធតី
បុព្វបថានុគតេន[១] ចេតសា
ឯហិ គច្ឆាម បិតុ មមន្តិកេ
ឯសេវ តេ ឯតមត្ថំ បវក្ខតិ ។

(៦៩) អលង្កតា សុវសនា មាលិនី ចន្ទនុស្សទា
យក្ខំ ហត្ថេ គហេត្វាន បិតុ សន្តិកមុបាគមិ ។

(៧០) នាគវរ វចោ សុណោហិ មេ
បតិរូបំ បដិបជ្ជ សុង្កិយំ

១ ម. បុព្វវិតានុគតេន ។

(៦៦) (នាងឥរន្ទតី...) នរណាទោះជាគន្ធព្វក្តី នរណាទោះជាអារក្សទឹកឬជានាគក្តី នរណាទោះជាកិន្នរ ឬជាមនុស្សក្តី នរណាទោះជាបណ្ឌិត ដែលឲ្យសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងក្តី អ្នកនោះនឹងជាភស្តារបស់ខ្ញុំ អស់កាលមានរាត្រីដ៏វែង ។

(៦៧) (បុណ្ណកយក្ស...) ម្នាលនាង មានភ្នែកគេតិះដៀលមិនបាន នាងចូរដេកដង្ហើមស្រួល (ត្រេកអរ)ចុះ ខ្ញុំនឹងជាប្តីរបស់នាង នឹងជាភស្តារបស់នាង ដោយសារបញ្ញារបស់ខ្ញុំមានសភាពដូច្នោះ នាងចូរដេកដង្ហើមស្រួលចុះ នាងនឹងជាភរិយារបស់ខ្ញុំ ។

(៦៨) នាងឥរន្ទតី ក៏មានចិត្តក្តួចកាន់តាមគន្ធដែលធ្លាប់ជាប្តីក្នុងជាតិមុន បាននិយាយនឹងបុណ្ណកយក្សថា អ្នកចូរមក យើងនឹងនាំគ្នាទៅឯសំណាក់បិតាខ្ញុំ បិតានោះនឹងប្រាប់សេចក្តីនុះដល់អ្នក ។

(៦៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងឥរន្ទតី គាក់តែងខ្លួន ស្លៀកដណ្តប់ល្អ ទ្រទ្រង់កម្រងផ្កា ប្រោះព្រំដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ចាប់ដៃបុណ្ណកយក្ស នាំចូលទៅកាន់សំណាក់បិតា ។

(៧០) (បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរជាងពួកនាគ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទទួលស្នួយដ៏សមគួរ (ដល់ត្រកូលនឹងប្រទេសរបស់ព្រះអង្គ)

បត្តោម្ហិ អហំ និព្វុតឹ

តាយ សមត្ថឹ ការេហិ មំ តុវំ ។

សតំ ហត្ថី សតំ អស្សា សតំ អស្សតរី រថា

សតំ វលភិយោ បុណ្ណា នានាវត្ថស្ស កេវលា

តេ នាគ បដិបជ្ជស្សុ ជីតរំ ទេហិវុត្តឹ ។

(៧១) យាវ អាមន្តយេ ញាតី មិត្តេ ច សុហទជ្ជនេ

អនាមន្តកតកម្មំ តំ បច្ឆា អនុតប្បតិ ។

(៧២) តតោ សោ វរុណោ នាគោ បវិសិត្វា និវេសនំ

ភរិយំ អាមន្តយិត្វាន ឥទំ វចនមព្រវិ ។

អយំ សោ បុណ្ណកោ យក្ខោ យាចតិ មំ និព្វុតឹ

ពហុនា វិត្តលាភេន តស្ស ទេម បិយំ មម ។

(៧៣) ន ធនេន ន វិត្តេន លព្ភា អម្ហំ និព្វុតី

ស ចេ ច ខោ ហទយំ បណ្ឌិតស្ស

ធម្មេន លទ្ធា ឥធ មាហរេយ្យ

ឯតេន វិត្តេន កុមារិ លព្ភា

នាញ្ញំ ធនំ ឧត្តរិ បត្ថយាម ។

ខ្ញុំព្រះអង្គចង់បាននាងឥរន្ទតី សូមព្រះអង្គធ្វើខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យមូល
មិត្តជាមួយនឹងនាងឥរន្ទតីនោះ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទទួលនូវសួយទាំងនោះ គឺ ដំរី ១០០ សេះ ១០០ រថទឹមដោយសេះអស្សតរ ១០០ និងរទេះដែលផ្ទុកពេញ ដោយរតនវត្ថុផ្សេងៗ ទាំងអស់ ១០០ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះរាជទានធីតា ឈ្មោះនាងឥរន្ទតី ឲ្យទាន ។

(៧១) (ព្រះបាទវរុណ...) អ្នកចូរវង់ចាំយើងប្រឹក្សានឹងពួកញាតិមិត្ត ឬសំឡាញ់ដ៏ស្និទ្ធស្នាលសិន អំពើដែលយើងធ្វើដោយមិនបានប្រឹក្សាណា អំពើនោះរមែងក្ដៅក្រហាយ ក្នុងកាលខាងក្រោយ ។

(៧២) លំដាប់នោះ វរុណនាគនោះ ចូលទៅកាន់លំនៅហើយប្រឹក្សានឹងភរិយា ហើយពោលពាក្យនេះថា បុណ្ណកយក្សនេះ សូមនាងឥរន្ទតីនឹងយើង យើងនឹងឲ្យនាងឥរន្ទតី ជាទីស្រឡាញ់របស់យើងដល់បុណ្ណកយក្សនោះ ដោយការបានវត្ថុជាទីត្រេកអរច្រើនជាថ្នូរ ។

(៧៣) (នាងវិមលា...) បុណ្ណកយក្សមិនត្រូវបាននាងឥរន្ទតី ជាធីតារបស់យើងដោយទ្រព្យ មិនត្រូវបានដោយវត្ថុជាទីត្រេកអរទេ តែបើបុណ្ណកយក្ស បានហ្ឫទ័យរបស់បណ្ឌិតដោយធម៌ ហើយនាំមកក្នុងពិភពនាគនេះ ទើបត្រូវបាននាងកុមារីដោយសារវត្ថុជាទីត្រេកអរនុ៎ះ យើងមិនចង់បានទ្រព្យដទៃតទៅទៀតទេ ។

(៧៤) តតោ សោ វរុណោ នាគោ និក្ខមិត្វា និវេសនា
បុណ្ណកាមន្តយិត្វាន ឥទំ វចនមព្រវិ ។
ន ធនេន ន វិត្តេន លព្ភា អម្ហំ ឥរន្ធតី
សចេ តុវំ ហទយំ បណ្ឌិតស្ស
ធម្មេន លទ្ធា ឥធ មាហរេសិ
ឯតេន វិត្តេន កុមារិ លព្ភា
នាញ្ញំ ធនំ ឧត្តរិ បត្ថយាម ។

(៧៥) យំ បណ្ឌិតោត្វេវ វទន្តិ លោកេ
តមេវ ពាលោតិ បុថាហុ អញ្ញេ
អក្ខាហិ មេ វិប្បវទន្តិ ឯត្ថ
កំ បណ្ឌិតំ នាគ តុវំ វទេសិ ។

(៧៦) កោរព្យរាជស្ស ធនញ្ជយស្ស
យទិ តេ សុតោ វិធុរោ នាម កត្តា
អានេហិ តំ បណ្ឌិតំ ធម្មលទ្ធា
ឥរន្ធតី បទ្ធចរា តេ ហោតុ ។

(៧៨) លំដាប់នោះ វរុណនាគនោះចេញអំពីលំនៅ ហៅបុណ្ណកយក្ស មកនិយាយពាក្យនេះថា អ្នកមិនត្រូវបាននាងឥរន្ទតី ជាធីតារបស់យើងដោយទ្រព្យ មិនត្រូវបាន ដោយវត្ថុជាទីត្រេកអរ ជាថ្វាទេ បើអ្នកបានហ្ឫទ័យរបស់បណ្ឌិត ដោយធម៌ ហើយនាំមកក្នុងពិភពនាគនេះ ទើបអ្នកត្រូវបាននាងកុមារី ដោយសារវត្ថុជាទីត្រេកអរនុ៎ះ យើងមិនចង់បានទ្រព្យដទៃតទៅទៀតទេ ។

(៧៩) (បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ហៅមនុស្សណា ថាជាបណ្ឌិត បុគ្គលឯទៀតបែរជាហៅបុគ្គលនោះថា ជាពាលវិញ ពួកជនតែងជជែកគ្នាក្នុងរឿងនេះ សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យបានបពិត្រនាគ ព្រះអង្គត្រាស់ហៅអ្នកណា ថាជាបណ្ឌិត ។

(៧៦)(ព្រះបាទវរុណ ...)អាមាត្យឈ្មោះវិធុរៈរបស់ធនញ្ជយកោរព្យរាជ អ្នកក៏ធ្លាប់បានឮហើយ បើអ្នកបានបណ្ឌិតនោះ ដោយធម៌ ហើយនាំមក នាងឥរន្ទតីប្ដូរបានជាអ្នកបំរើជើង របស់អ្នកចុះ ។

(៧៧) ឥទញ្ច សុត្វា វរុណស្ស ភាសិតំ
ឧដ្ឋាយ យក្ខោ បរមប្បតីតោ
តត្ថេវ សន្នទ្ធោ បុរិសំ អសំសិ
អានេហិ អាជញ្ញមិធេវ យុត្តំ ។
ជាតរូបមយា កណ្ណា កាចម្ហិចមយា ខុរា
ជម្ពោនទស្ស បាកស្ស សុវណ្ណស្ស ឧរច្ឆទោ ។
(៧៨) ទេវវាហវហំ យានំ អស្សមារុយ្ហ បុណ្ណកោ
អលង្កតោ កប្បិតកេសមស្សុ
បក្កាមិ វេហាយសមន្តលិក្ខេ ។
សោ បុណ្ណកោ កាមរាគេន គិទ្ធោ
ឥរន្ធតឹ នាគកញ្ញំ ជិគីសំ
គន្ត្វាន តំ ភូតបតឹ យសស្សឹ
ឥច្ចព្រវិ វេស្សវណំ កុវេរំ ។
ភោគវតី នាម មន្ទិរេ
វាសា ហិរញ្ញវតីតិ វុច្ចតិ
នគរេ និម្មិតេ កាញ្ចនមយេ
មណ្ឌលស្ស ឧរគស្ស និដ្ឋិតំ ។

(៧៧) ចំណែកបុណ្ណកយក្ស លុះបានស្តាប់ព្រះបន្ទូលរបស់វរុណនាគ នេះហើយ ក៏ក្រោកឡើង ត្រេកអរក្រៃលែង ហើយសម្ងំនៅ ក្នុងទីនោះ បង្គាប់បុរស (អ្នកបំរើរបស់ខ្លួន) ថា អ្នកចូរនាំ សេះអាជានេយ្យ ដែលបានសំរិតសំរាំង យកមកក្នុងទីនេះ ។ ត្រចៀក (របស់សេះនោះ) ប្រដាប់ដោយមាស ក្រចកប្រដាប់ ដោយកែវណីមានពណ៌ក្រហម គ្រឿងបិទបាំងឮដ៏ទ្រូង ប្រដាប់ ដោយមាសឆ្អិន ឈ្មោះជម្ពោនទ ។

(៧៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សតាក់តែងខ្លួន កាត់កោរសក់នឹង ពុកមាត់ស្រេចហើយ ក៏ឡើងជិះសេះដែលជាយាន ដូចជាពាហនៈ នៃទេវតា ហោះទៅឰដ៏អាកាសវេហា ។

បុណ្ណកយក្សនោះ ជាប់ចំពាក់ដោយកាមរាគ ប្រាថ្នានាង ឥរន្ទតី ជាកញ្ញានៃនាគ បានទៅក្រាបទូលព្រះបាទវេស្ស-វណកុវេរៈ ដ៏ទ្រង់យស ជាម្ចាស់ពួកយក្សនោះ ដូច្នេះថា មន្ទីរឈ្មោះភោគវតី គេហៅថា ពសៈ (ព្រោះជាលំនៅ នៃស្តេចនាគ) គេហៅថា ហិរញ្ញវតី (ព្រោះជាទីដែល បិទបាំង ដោយកំពែងប្រាក់) ជានគរសម្រេច អំពីមាស ដែលសាងសម្រេច ដល់នាគ មានមណ្ឌលនៃភ្នន ។

មហានិបាតេ នវមស្ស វិធុរជាតកស្ស ទោហឡកណ្ឌំ

អង្កាលកា ឱដ្ឋគីវិយោ
លោហិតង្កស្ស មសារគល្លិដោ
ចាសាទេត្ថ សិលាមយា
សោវណ្ណរតនេចច ឆាទិតា ៗ
អម្ពា តិលកា ច ជម្ពុយោ
សត្តបណ្ណា មុចលិន្ទកេតកា
បិយង្គុកា ឧទ្ទាលកា សហា
ចារិកន្ទកា សិន្ទុវារិតា
ចម្បេយ្យកា នាគមល្លិកា
ភគិនីមាលា អថេត្ថ កោលិយា
ឯតេ ទុមា បរិណាមិតា
សោភយន្តិ ឧរគស្ស មន្ទិរេ ៗ
ខជ្ជុរេត្ថ សិលាមយា សោវណ្ណធុវបុប្ផិតា (ពហូ)
យត្ថ វសតោបបាតិកោ
នាគរាជា វរុណោ មហិទ្ធិកោ ៗ
តស្ស កោមារិកា ភរិយា
វិមលា កាញ្ចនវេល្លិវិគ្គហា

ប៉មមានសណ្ឋានដូចកទុដ្ឋ ធ្វើអំពីកែវមណីក្រហម និងកែវមរកត ប្រាសាទក្នុងពិភពនាគធ្វើអំពីកែវមណី ប្រក់ដោយរតនៈគឺមាស ៗ ដើមឈើទាំងឡាយ គឺដើមស្វាយ ដើមទ្រមួច ដើមព្រីង ដើមសត្តប័ណ្ណ (ឈើមានសន្ទឹក ៧) ដើមរាំងអន្ទក់ ដើមកេតក៍ ដើមបិយង្គុ ដើមកដព្រឹក្ស ព្រមទាំងដើមបារិច្ឆត្ត-ព្រឹក្ស ដើមឈើទាលខ្វាច់ (មានក្នុងពិភពនាគនោះ) ៗ ដើមចម្បា ដើមខ្នឹង ម្ទិះ នួនស្រី និងដើមក្រពៅ មានក្នុងក្រុងពិភពនាគនោះ ដើមឈើទាំងនោះ ទន់ទោរល្អរុងរឿងក្នុងមន្ទីរនៃនាគ ៗ ព្រះបាទវរុណៈ ជាឧបបាតិកៈកំណើតមានឫទ្ធិច្រើន នៅក្នុងពិភពនាគណា ពួកដើមផ្កាជាច្រើន ដ៏ហើយដោយកែវឥន្ទនីល មានផ្កាជាទិព្វ ជាវិការៈនៃមាស ក្នុងពិភពនាគនោះ ៗ នាងវិមលាជាភរិយារបស់ព្រះបាទវរុណ-នាគនោះ ជាស្រីនៅក្មេង មានពងកាយភ្លឺផ្លេកដូចមាស

កាឡ្យា តរុណាវ ទុក្ខតា

បុចិមន្ទត្ថនី ចារុទស្សនា ។

លាខារសរត្តសុច្ឆវី

កណិការវ និវាតបុប្ផិតា

តិទិវោកចរាវ អច្ឆរា

វិជ្ជុវព្ភឃនាវ និស្សដា ។

សា ទោហឡិនី សុវិម្ហិតា

វិធុរស្ស ហទយំ ធនិយ្យតិ

តំ ធេសំ ទទាមិ ឥស្សរ

តេន តេ ទេន្តិ ឥរន្ធតី មមំ ។

(៧៩) សោ បុណ្ណកោ ភូតបតី យសស្សី

អាមន្តិយ វេស្សវណំ កុវេរំ

តត្ថេវ សន្តោ បុរិសំ អសំសិ

អានេហិ អាជញ្ញមិធេវ យុត្តំ ។

ជាតរូបមយា កណ្ណា កាចម្ហិចមយា ខុរា

ជម្ពោនទស្ស ចាកស្ស សុវណ្ណស្ស ឧរច្ឆទោ ។

ទេវវាហវហំ យានំ អស្សមារុយ្ហ បុណ្ណកោ

មានព្រះថនាដូចផ្លែស្មៅ គួរជាទីមើលដោយសេចក្ដីពេញចិត្ត ឬដូចត្រួយល្វើប្រេងខ្ចី ។ នាងវិមលាមានសម្បុរថ្ងៃក្រហមដូចពណ៌លាខ ដូចផ្កាកណ្ណិការរីកក្នុងទីមិនមានខ្យល់ ឬដូចស្រីអប្សរ នៅក្នុងឋានត្រៃត្រិង្ស ឬក៏ដូចផ្លេកបន្ទោរដាលប្រវាត់ចេញអំពីស្រទាប់ពពក ។ នាងវិមលានោះ ជាស្រីមានចំណង់ប្លែកអស្ចារ្យក្រៃលែង ចង់បានហឫទ័យនៃវិធុរបណ្ឌិត បពិត្រព្រះអង្គ ជាឥស្សរៈ ខ្ញុំនឹងឲ្យហឫទ័យវិធុរបណ្ឌិតនោះដល់នាគទាំងឡាយនោះ នាគទាំងនោះ នឹងឲ្យនាងឥរន្ធតីដល់ខ្ញុំ ដោយហេតុនោះ ។

(៧៩) បុណ្ណកយក្សនោះទូលលា ព្រះបាទវេស្សវណកុវេរៈ ជាម្ចាស់នៃភូត ជាព្រះរាជាមានយស ហើយសម្ញុំនៅក្នុងទីនោះ បង្គាប់បុរស (អ្នកបំរើខ្លួន) ថា អ្នកចូរនាំសេះអាជានេយ្យដែលបានស្អិតស្អាង យកមកក្នុងទីនេះ ។

ត្រចៀក (របស់សេះនោះ) ប្រដាប់ដោយមាស ក្របកសេះប្រដាប់ដោយកែវមណី មានពណ៌ក្រហម គ្រឿងបិទបាំងពួងដ៏ទ្រូង ប្រដាប់ដោយមាសសិង្គិ ឈ្មោះថាដម្កោនទ បុណ្ណកយក្ស

អលង្កតោ កប្បិតកេសមស្សុ
បក្កាមិ វេហាយសមន្តលិក្ខេ ។

(៨០) សោ អគមា រាជគហំ សុរម្មំ
អង្គស្ស រញ្ញោ នគរំ ទុរាសទំ(១)
ពហុត្តភក្ខំ ពហុអន្នបានំ
មសក្កសារំ វិយ វាសវស្ស ។

មយូរកោញ្ចគណសង្ឃុដ្ឋំ
ទិជាភិឃុដ្ឋំ ទិជសង្ឃសេវិតំ
នានាសកុន្តាភិរុទំ សុវង្គណំ
បុប្ផាភិកិណ្ណំ ហិមវំ បព្វតំ ។

សោ បុណ្ណកោ វេបុលមាភិរុយ្ហ
សិលុច្ចយំ(២) កិម្បុរិសានុចិណ្ណំ
អន្វេសមានោ មណិរតនំ ឧឡារំ
តមទ្ទស្ស បព្វតកូដមជ្ឈេ ។

(៨១) ទិស្វា មណឹ បភស្សរំ ជាតិមន្តំ
មនោហរំ(១) មណិរតនំ ឧឡារំ
ទទ្ទល្លមានំ យសសា យសស្សិនំ

---

១ ឱ. ម. ទុរាយុត្តំ ។ ២ ម. សិលុព្ភយំ ។

គាត់តែងខ្លួន កាត់កោរសក់និងពុកមាត់ស្រេចហើយ ក៏ឡើងជិះសេះដែលជាយាន ដូចជាពាហនៈនៃទេវតា ហោះទៅឰដ៏អាកាសវេហា ។

(៨០) បុណ្ណកយក្សនោះបានទៅកាន់នគររាជគ្រឹះ ជាទីរីករាយដ៏ក្រៃលែង ជាក្រុងរបស់ព្រះបាទអង្គរាជ ដែលសត្រូវចូលមកបានដោយក្រ ជាក្រុងមានភក្សាហារច្រើន មានបាយនឹងទឹកច្រើន ដូចជាភពឈ្មោះមសក្កសារៈរបស់វាសវៈ ។ នគរនោះគឹកកង ដោយហ្វូងនៃក្ងោកនឹងក្រៀល គឹកកងដោយសត្វស្វាប ដែលពួកសត្វស្វាបអាស្រ័យនៅ មានសូរសំឡេងនៃពួកបក្សីផ្សេងៗ មានព្រះលានដ៏ល្អ ដេរដាសដោយផ្កាដូចជាភ្នំហិមវន្ត ។ បុណ្ណកយក្សនោះឡើងទៅកាន់ភ្នំឈ្មោះវេបុលៈ ជាទីអាស្រ័យនៅនៃពួកកិន្នរ ហើយស្វែងរកកែវមណីដ៏ប្រសើរ បានឃើញកែវមណីនោះ ត្រង់កណ្ដាលកំពូលភ្នំ ។

(៨១) បុណ្ណកយក្សឃើញកែវមណី មានជាតិ (ផ្សេងៗ) ជាទីផ្សាយចេញនៃរស្មីរុងរឿង ជាកែវមណីដ៏ប្រសើរ អាចនាំមកនូវទ្រព្យ ជាកែវរុងរឿង ជាកែវមានយសជានិងយស

ឱភាសតី វិជ្ជុរិវន្តលិក្ខេ ។
ឥមក្តុហី វេឡុរិយំ មហគ្ឃំ
មណោហរំ នាម មហានុភាវំ
អាជញ្ញមារុយ្ហ អនោមវណ្ណោ
បក្កាមិ វេហាយសមន្តលិក្ខេ ។
(៨២) សោ អគ្គមា នគរំ ឥន្ទបត្តំ
ឱរុយ្ហុបាគច្ឆិ សភំ កុរូនំ
សមាគតេ ឯកសតំ សមគ្គេ
អវ្ហេត្ថ យក្ខោ អវិកម្បមានោ ។
កោ នីធ រញ្ញំ វរមាភិជេតិ
កមាភិជេយ្យាម វរទ្ធនេន
កមនុត្តរំ រតនវរំ ជិនាម
កោ វាបិ នោ ជេតិ វរទ្ធនេន ។
(៨៣) កុហិំ នុ រដ្ឋេ តវ ជាតិភូមិ
ន កោរព្យស្សេវ វចោ តវេទំ
អភីតោសិ នោ វណ្ណនិភាយ សព្វេ
អក្ខាហិ មេ នាមញ្ច ពន្ធវេ ច ។

---

១ ម. មនោហរំ ។

ក្តីរងរឿងដូចផ្គរបន្ទោរឰដ៏អាកាស ក៏បានកាន់យកកែវមណី ឈ្មោះមនោហរៈនោះ ជាកែវវេទូរ្យ មានដំឡៃច្រើន មានអានុភាពច្រើន ជាអ្នកមានតេជមិនថោកទាប ឡើងជិះសេះអាជានេយ្យ ហោះទៅឰដ៏អាកាសវេហា ។

(៨២) បុណ្ណកយក្សនោះ បានទៅកាន់ក្រុងឥន្ទបត្ត ចុះ(អំពីសេះ) ហើយចូលទៅកាន់ទីប្រជុំនៃអ្នកដែនកុរុ មិនកោតញញើតព្រះរាជា ១០១ អង្គ ដែលព្រមព្រៀងគ្នាមកប្រជុំ (នៅទីនោះ) បបួលថា បណ្តាពួកព្រះរាជាក្នុងរាជសមាគមនេះ ព្រះរាជាអង្គណាឈ្នះយើង(ត្រូវយក) កែវដ៏ប្រសើរ (របស់យើង)បើយើងឈ្នះព្រះរាជាអង្គណាវិញ (ត្រូវយក) ទ្រព្យដ៏ប្រសើរ ឬយើងឈ្នះព្រះរាជាអង្គណា (នឹងយក) កែវដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្លា ក៏បាន ចំណែកព្រះរាជាអង្គណាឈ្នះយើងវិញ (នឹងយក) ទ្រព្យដ៏ប្រសើរ ក៏បាន ។

(៨៣) ព្រះបាទកោរព្យ:...) ជាតិភូមិរបស់អ្នក នៅក្នុងដែនណា ពាក្យរបស់អ្នកនេះ មិនមែនជាពាក្យ របស់អ្នកដែនកុរុទេ អ្នកមានវាចាអង់អាច មិនកោតខ្លាចយើង ទាំងអស់គ្នា អ្នកចូរប្រាប់ឈ្មោះនឹងផៅពង្សដល់យើង ។

(៨៤) កច្ចាយនោ មាណវកោស្មិ រាជ
អនូននាមោ ឥតិ មវ្ហយន្តិ
អង្គេសុ មេ ញាតយោ ពន្ធវា ច
អក្ខេន ទេវស្មិ ឥធានុបត្តោ ។

(៨៥) កឹ មាណវស្ស រតនានិ អត្ថិ
យេ តំ ជិនន្តោ ហរេ អក្ខធុត្តោ
ពហូនិ រញ្ញោ រតនានិ អត្ថិ
តេ ត្វំ ទលិទ្ទោ កថមវ្ហយសិ ។

(៨៦) មនោហារោ នាម មណី មមាយំ
មនោហរំ មណិរតនំ ឧឡារំ
ឥមញ្ច អាជញ្ញំ អមិត្តតាបនំ
ឯតំ មេ ជិនិត្វា ហរេ អក្ខធុត្តោ ។

(៨៧) ឯកោ មណី មាណវ កឹ ករិស្សតិ
អាជានិយេកោ បន កឹ ករិស្សតិ
ពហូនិ រញ្ញោ រតនានិ អត្ថិ
អាជានិយា វាតជវា អនប្បកា ។

ទោហឡកណ្ឌំ នាម ។

(៨៤) (បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រព្រះរាជា ខ្ញុំជាមាណពកច្ចាយនគោត្រ ពួកញាតិនឹងផៅពង្សរបស់ខ្ញុំក្នុង(កាលចម្បាកនគរ) ដែនអង្គៈ តែងហៅខ្ញុំថា មាណព មានឈ្មោះមិនថោកទាប បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីលេងល្បែងភ្នាល់ ។

(៨៥) (ព្រះបាទកោរព្យៈ...) អ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ កាលបើឈ្នះអ្នក គប្បីយកកែវទាំងឡាយណា កែវទាំងនោះ របស់មាណពឯង មានដែរឬ ឯកែវរបស់ព្រះរាជា មានចំនួនច្រើន អ្នកជាមនុស្សទាល់ក្រ នឹងបបួលព្រះរាជាទាំងនោះ ដូចម្តេចបាន ។

(៨៦) (បុណ្ណយក្ស...) ឯកែវមណីរបស់ខ្ញុំនេះ អាចនាំមកនូវទ្រព្យបាន អ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ បើលេងឈ្នះខ្ញុំហើយ គប្បីយកកែវមណីដ៏ប្រសើរ ជាកែវអាចនាំមកនូវទ្រព្យនេះ ១ នឹងសេះអាជានេយ្យ អាចបង្ក្រាបសត្រូវនេះ ១ របស់ខ្ញុំចុះ ។

(៨៧) (ព្រះបាទកោរព្យៈ...) ម្នាលមាណព កែវមណីមួយ នឹងធ្វើអ្វីបាន ទាំងសេះអាជានេយ្យមួយ នឹងធ្វើអ្វីបាន (ព្រោះ) កែវទាំងឡាយរបស់ព្រះរាជា មានចំនួនច្រើន សេះអាជានេយ្យរបស់ព្រះរាជា មានសន្ទុះដូចខ្យល់ ក៏មានចំនួនមិនតិចទេ ។

ចប់ ទោហឡកណ្ឌ ។

(៨៨) ឥទញ្ច មេ មណិរតនំ   បស្ស ត្វំ ទ្វិបទុត្តម
ឥត្ថីនំ វិគ្គហា ចេត្ថ   បុរិសានញ្ច វិគ្គហា ។
មិគានំ វិគ្គហា ចេត្ថ   សកុណានញ្ច វិគ្គហា
នាគរាជេ សុបណ្ណេ ច   មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។

(៨៩) ហត្ថានីកំ រថានីកំ   អស្សេ បត្តី ច វម្មិនេ
ចតុរង្គិនិមំ សេនំ   មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
ហត្ថារោហេ អនីកដ្ឋេ   រថិកេ បត្តិការកេ
ពលគ្គានិ វិយូហានិ   មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។

(៩០) បុរំ អដ្ដាលសម្បន្នំ[១]   ពហុបាការតោរណំ
សិង្ឃាដកេ សុភូមិយោ   មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
ឯសិកា បរិក្ខាយោ ច   បលិឃំ អគ្គឡានិ ច
អដ្ដាលកេ ច ទ្វារេ ច   មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។

(៩១) បស្ស តោរណមគ្គេសុ   នានាទិជគណា ពហូ
ហំសា កោញ្ចា មយូរា ច   ចក្កវាកា ច កុក្កុហា
កុណាលកា ពហូ ចិត្រា   សិខណ្ឌី ជីវជីវកា
នានាទិជគណាកិណ្ណំ   មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។

---

១ ម. ឧទ្ទាបសម្បន្នំ ។

(៨៨) (បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរជាងសត្វជើងពីរ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទតកែវមណីរបស់ខ្ញុំនេះចុះ ក្នុងកែវមណីនេះ មានរាងកាយរបស់ស្ត្រី មានរាងកាយរបស់បុរស ។ មានរាងកាយរបស់ម្រឹគ មានរាងកាយរបស់បក្សី ប្រាកដក្នុងកែវមណីនេះ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត នាគរាជនឹងគ្រុឌ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៨៩) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត សេនាមានអង្គ ៤ គឺពលដំរី១ ពលរថ១ ពលសេះ១ ពលថ្មើរជើងមានគ្រឿងក្រោះ១ ជារូបនិម្មិតក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពលដំរីនឹងពួកសេនា ពលរថនឹងពលថ្មើរជើង គឺពួកពលដែលរៀបជាព្យុហៈ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩០) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត នគរដ៏បរិបូណ៌ដោយប៉ម មានកំពែងនឹងក្លោងទ្វារដ៏ច្រើនជាន់ មានផ្លូវបែកជា ៤ នឹងផែនដីដ៏ល្អ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត សសរខឿន គូ ទ្រនុកទ្វារ គន្លឹះទ្វារ ប៉ម នឹងទ្វារប៉ម ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩១) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកបក្សីផ្សេងៗជាច្រើន ទៀបក្លោងទ្វារនឹងផ្លូវ គឺ ហ្លូងហង្ស ក្រៀល ក្ងោក ចាក្រពាក អក សូមព្រះអង្គទ្រង់ទតទីក្រុង ដ៏ដេរដាសដោយបក្សីផ្សេងៗ គឺតាវៅខ្មៅ តាពៅព្រុស ក្ងោក នឹងប៉ោលគោកជាច្រើន ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩២) បស្ស ឯតំ សុធាការំ អគ្ឃិតំ លោមហំសនំ
សមុស្សិតទ្ធជំ រម្មំ សុវណ្ណវាលុកាសន្ថតំ ។
បស្សេត្ថ បណ្ណសាលាយោ វិភត្តា ភាគសោ មិតា
និវេសនេ និវេសេ ច សន្ធិព្យូហោ[១] បថទ្ធិយោ ។
(៩៣) បានាគារេ ច សោណ្ឌេ ច សូនា ឱទនិយា ឃរា
វេសី ច គណិកាយោ ច មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
មាលាការេ ច រជកេ គន្ធិកេ អថ ទុស្សិកេ
សុវណ្ណការេ មណិការេ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
អាឡារិកេ ច សូទេ ច នដនដ្ដកគាយិនេ[២]
បាណិស្សរេ កុម្ភថូណិកេ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
(៩៤) បស្ស ភេរីមុទិង្គា ច សង្ខា បណវទេណ្ឌិមា
សព្វញ្ច តាលាវចរំ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
សម្មតាលញ្ច វីណញ្ច នច្ចគីតំ សុវាទិតំ
តុរិយតាលិតសង្ឃុដ្ឋំ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។

---

១ ម. សន្ធិព្យូហេ ។ ២ ម. នដនាដកគាយិនោ ។

(៩២) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ទីក្រុងមានកំពែងល្អអស្ចារ្យបំប្លែកគួរព្រឺរោម មានទង់ជ័យលើកឡើង ក្រាលដោយដីខ្សាច់ដែលមានសម្បុរដូចមាស គួរជាទីរីករាយ ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត រានផ្សារដ៏បរិបូណ៌ដោយទំនិញ ដែលគេចែកជាផ្លូវជាសង្កាត់តាមចំណែក មានផ្ទះនឹងទីផ្ទះ តំណានៃផ្ទះ ប្រកទាល់នឹងផ្លូវទាំងឡាយ ។

(៩៣) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពេងសុក អ្នកលេងសុក អ្នកគ្រួ ផ្ទះបាយ ពួកឈ្មួញ នឹងពួកស្រីពេស្យា ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកជនអ្នកធ្វើផ្កាកម្រង ជាងជ្រលក់ អ្នកធ្វើគ្រឿងក្រអូប អ្នកត្បាញសំពត់ ជាងមាសនឹងជាងកែវមណី ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកជនអ្នកធ្វើសំឡ ជនធ្វើបាយ អ្នករបាំ នាយរបាំ អ្នកច្រៀង អ្នកច្រៀងទះដៃនឹងអ្នកវាយស្គរ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩៤) សូមព្រះង្គទ្រង់ទត ស្គរ សំភោរ សង្ខ ខ្លុយ ស្គរដ័យ នឹងគ្រឿងភ្លេងទាំងអស់ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ក្រាប់ ឈឹង ពិណ របាំ ចម្រៀង ប្រគំ ដែលគឹកកង ដោយតូរ្យតន្ត្រី ដ៏រងំ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

លង្ឃិកា មុដ្ឋិកា ចេត្ថ មាយាការា ច សោភិយា
វេតាលិកេ ច ជល្លេ ច មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
(៩៥) សមជ្ជា ចេត្ថ វត្តន្តិ អាកិណ្ណា នរនារិភិ
មញ្ចាតិមញ្ចេ ភូមិយោ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
បស្ស មល្លេ សមជ្ជស្មឹ ផោដេន្តេ ទិគុណំ ភុជំ
និហតេ និហតមានេ ច មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
(៩៦) បស្ស បព្វតបាទេសុ នានាមិគគណា ពហូ
សីហា ព្យគ្ឃា វរាហា ច អច្ឆកោកតរច្ឆយោ ។
បលសតា គវជា ច មហឹសា រោហិតា រុរូ
ឯណេយ្យា សរភា ចេវ គណិនោ និក្កសូករា[1] ។
កទលិមិគា ពហូ ចិត្រា ពិឡារា សសកណ្ណកា
នានាមិគគណាកិណ្ណំ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
(៩៧) នជ្ជាយោ សុបតិត្ថាយោ សោវណ្ណវាលុកសន្ថតា
អច្ឆា សវន្តិ អម្ពូនិ មច្ឆគុម្ពនិវេសិតា[2] ។
កុម្ភិលា មករា ចេត្ថ សុំសុមារា ច កច្ឆបា
បាឋីនា ពហុសា[3] មច្ឆា ពលជា[4] មុញ្ជរោហិតា ។

---

១ ឱ. និង្កសូករា ។ ម. នង្កុសូករា ។ ២ ឱ. ម. មច្ឆកុម្ពនិសេវិតា ។ ៣ ឱ. បាឋីនា ពហុសា ។ ម. បាឋិរីនា ពហុសា ។ ៤ ឱ. ភលជា ។ ម. ផលជា ។

សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកជនអ្នកលោត អ្នកប្រដាល់ អ្នកធ្វើខាងកលមាយា នឹងស្រីប្រុសដ៏ល្អ ក្នុងកែវមណីនេះ ទាំងពួកអ្នកដាស់តឿនគេ នឹងអ្នកកាត់កោរសក់ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩៥) ម្ហោស្រពទាំងឡាយ ដ៏មីរដេរដាស ដោយបុរសនឹងស្ត្រី ក៏មានក្នុងកែវមណីនេះ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត គ្រែតូចនឹងគ្រែធំ នឹងទី (នៃម្ហោស្រព) ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកអ្នកចំបាប់ ដែលប្រចាប់គ្នាដោយដៃទាំងពីរ ក្នុងទីម្ហោស្រព សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកអ្នកឈ្នះនឹងអ្នកចាញ់ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩៦) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកម្រឹគផ្សេងៗ ជាច្រើនទៀបជើងភ្នំ គឺរាជសីហ៍ ខ្លាធំ ជ្រូកព្រៃ ខ្លាឃ្មុំ ឆ្កែព្រៃ ខ្លារខិន ។ សត្វមាស គោ ក្របី រមាំង ប្រើស ទ្រាយ សរភម្រឹគ ក្ដាន់ ជ្រូកស្រុក ។ ឈ្លូស ពួកមិត្រម្រឹគជាច្រើន ខ្លាត្រី ទន្សាយ នឹងកង្ហែន សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ជើងភ្នំដ៏ដេរដាសដោយពួកម្រឹគផ្សេងៗ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩៧) ស្ទឹងទាំងឡាយ មានកំពង់ពបទាបល្អ ដែលក្រាលដោយខ្សាច់មាស មានទឹកថ្លា មានពួកត្រីអាស្រ័យតែងហូរទៅ ។ ពួកខ្លាម មករ ក្រពើ អណ្ដើក ត្រីស្លាត ត្រីសណ្ដាយ ត្រីឆ្ពោ ត្រីឆ្ពិន មានក្នុងកែវមណីនេះ ។

នានាទិជគណាកិណ្ណា នានាទុមគណាយុតា
វេឡុរិយគលកាភេទាយោ(១) មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
(៩៨) បស្សេត្ថ ចោក្ខរណិយោ សុវិភត្តា ចតុទ្ទិសា
នានាទិជគណាកិណ្ណា បុថុលោមច្ឆសេវិតា(២)
សមន្តោទកសម្បន្នំ មហឹ សាគរកុណ្ឌលំ
ឧបេតំ វនរាជីហិ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
(៩៩) បុរតោ វិទេហេ បស្ស គោយានិយេ ច បច្ឆតោ
កុរុយោ ជម្ពុទីបញ្ច មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
បស្ស ចន្ទំ សុរិយញ្ច ឱភាសេន្តេ ចតុទ្ទិសា
សិនេរុំ អនុបរិយាយន្តេ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
សិនេរុំ ហិមវន្តញ្ច សាគរញ្ច មហិទ្ធិយំ(៣)
ចត្តារោ ច មហារាជេ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។
អារាមេ វនគុម្ពេ ច បាដិយេ ច សិលុច្ចយេ
រម្មេ កិម្បុរិសាកិណ្ណេ មណិម្ហិ បស្ស និម្មិតំ ។

---

១ ឱ. ម, វេឡុរិយកភេទាយោ ។ ២ ឱ. បុថុលោមនិសេវិតា ។ ៣ ឱ. មហិទ្ធិកំ ។ ម. មហីតលេ ។

សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ស្រះបោក្ខរណីដែលធ្វើដោយផែនថ្ម ជាវិការៈនៃកែវពៃទូរ្យ ដ៏ដេរដាសដោយពួកសត្វស្លាបផ្សេង ៗ មានពួកឈើផ្សេងៗ ជាជួរ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩៨) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ស្រះបោក្ខរណីក្នុងកែវមណីនេះ ដែលចាត់ចែងដោយល្អទាំង៤ទិស ដ៏ដេរដាសដោយពួកសត្វស្លាបផ្សេងៗ ដែលត្រីធំអាស្រ័យនៅ សូមព្រះអង្គទត ផែនដីដ៏បរិបូណ៌ដោយទឹកព័ទ្ធជុំវិញ ជាកុណ្ឌលនៃសាគរ ប្រកបដោយជួរដងព្រៃទាំងឡាយ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(៩៩) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទតមើលទ្វីបទាំង ៤ គឺបុព្វវិទេហទ្វីប ខាងកើត អបរគោយានទ្វីប ខាងលិច ឧត្តរកុរុទ្វីប និងជម្ពូទ្វីប ជារូបនិម្មិតក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ព្រះចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យ កំពុងបំភ្លឺទិសទាំង៤ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត (ព្រះចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យនោះ) កំពុងដើរក្រឡឹងភ្នំសិនេរុ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ភ្នំសិនេរុ ភ្នំហិមពាន្ត សមុទ្ទសាគរ ដែលមានឫទ្ធិច្រើន និងមហារាជទាំង ៤ អង្គ ជារូបនិម្មិតក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទតសួនច្បារ ព្រៃ គុម្ពឈើ ខ្នងភ្នំ ហាក់ដូចជាគេក្រាលដំកល់ទុក ដ៏ដេរដាសដោយពួកកិន្នរ គួរជាទីរីករាយ ជារូបនិម្មិតក្នុងកែវមណី ។

បារុសកំ[១] ចិត្តលតំ មិស្សកំ នន្ទនំ វនំ
វេជយន្តញ្ច បាសាទំ មហិទ្ធិ បស្ស និម្មិតំ ។
សុធម្មំ តាវតឹសញ្ច បារិច្ឆត្តញ្ច បុប្ផិតំ
ឯរាវណំ នាគរាជំ មហិទ្ធិ បស្ស និម្មិតំ ។
បស្សេត្ថ ទេវកញ្ញាយោ នភា វិជ្ជុរិវុគ្គតា
នន្ទនេ វិចរន្តិយោ មហិទ្ធិ បស្ស និម្មិតំ ។
បស្សេត្ថ ទេវកញ្ញាយោ ទេវបុត្តបលោភិនី
ទេវបុត្តេ រមមានេ[២] មហិទ្ធិ បស្ស និម្មិតំ ។

(១០០) បរោសហស្សំ បាសាទេ វេឡុរិយផលកសន្ថតេ
បជ្ជលន្តេន វណ្ណេន មហិទ្ធិ បស្ស និម្មិតំ ។
តាវត្តឹសេ ច យាមេ ច តុសិតេ ចាបិ និម្មិតេ
បរនិម្មិតវសវត្តិនោ មហិទ្ធិ បស្ស និម្មិតំ ។
បស្សេត្ថ បោក្ខរណិយោ វិប្បសន្នោទកា សុចី
មន្ទាលកេហិ សញ្ឆន្នា បទុមុប្បលកេហិ ច

(១០១) ទសេត្ថ រាជិយោ សេតា ទស្សនីយា មនោរមា
ឆ បិង្គលា បណ្ណរសា ហលិទ្ទា ច ចតុទ្ទស ។
វីសតិ តត្ថ[៣] សោវណ្ណា វីសតិ រជតាមយា
ឥន្ទគោបកវណ្ណាភា តាវ ទិស្សន្តិ តឹសតិ ។

---

១ ឱ. ម. ផារុសកំ ។ ២ ឱ. ចរមានេ ។ ៣ ឯត្ថាតិ បុត្ថកំ ។

សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត បារុសកវ័ន បិត្តលតាវ័ន មិស្សកវ័ន នន្ទនវ័ន នឹងវេជយន្តប្រាសាទ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត សុធម្មសភា ឋានតាវត្តិង្ស ដើមបារិច្ឆត្តព្រឹក្សមានផ្ការីក ស្តេចដំរីឈ្មោះឯរាវ័ណ ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកស្រីទេពកញ្ញា ដែលភ្លឺផ្លេក ដូចជាផ្លេកបន្ទោរចេញចាកពពក កំពុងត្រាច់ទៅក្នុងនន្ទនវ័ន ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ពួកទេពកញ្ញាប្រលោមទេវបុត្រ នឹងពួកទេវបុត្រកំពុងរីករាយក្នុងនន្ទនវ័ន ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។

(១០០) សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ប្រាសាទច្រើនជាងពាន់ ដែលក្រាលដោយផែនក្តារកែវពៃទូរ្យ មានសម្បុររុងរឿង ជារូបនិម្មិតក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ឋានតាវត្តិង្ស យាមា តុសិត និម្មានរតី បរនិម្មិត-វសវត្តី ជារូបនិម្មិត ក្នុងកែវមណី ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត ស្រះបោក្ខរណី ក្នុងជាន់នោះៗ មានទឹកថ្លាស្អាត ដ៏ដេរដាសដោយផ្កាចង្កុលណី ផ្កាឈូកនឹងផ្កាឧប្បល ក្នុងឋានសួគ៌នុ៎ះ ។

(១០១) ក្នុងកែវមណីនេះ មានឆត្តស១០ ឆត្តក្រហម៦ នឹង១៥ (ជា៣១) ឆត្តលឿង ១៤ គួរជាទីរមិលមើល ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ។ ឆត្តមាស ២០ ឆត្តប្រាក់ ២០ ឆត្តមានពន្លឺ ដូចជាពណ៌នៃអណ្តើកមាស ៣០ ប្រាកដនៅ ក្នុងកែវមណីនេះ ។

ឥសេត្ថ កោឡិយោ ច ច   មញ្ជេដ្ឋា បញ្ចវីសតិ
មិស្សា ពន្ធុកបុប្ផេហិ   នីលុប្បលវិចិត្តកា ។
ឃរំ សព្វង្គសម្បន្នំ   អច្ឆិមន្តំ(១) បភស្សរំ
ឱធិសុង្កំ មហារាជ   បស្ស ត្វំ ទ្វិបទុត្តម ។

មណិកណ្ឌំ នាម ។

(១០២) ឧបាគតំ រាជ ឧបេហិ លក្ខំ
នេតាទិសំ មណិរតនំ តវត្ថិ
ធម្មេន ជិយ្យាម អសាហសេន
ជិតោ ច នោ ខិប្បមវាករោហិ ។

(១០៣) បញ្ចាល បច្ចុគ្គតសូរសេន
មច្ឆា ច មទ្ទា សហ កេកកេភិ
បស្សន្តុ នោ តេ អសឋេន យុទ្ធំ
ន នោ សភាយំ ន ករោន្តិ កិញ្ចិ ។

(១០៤) តេ បាវិសុំ អក្ខមទេន មត្តា
រាជា កុរូនំ បុណ្ណកោ ចាបិ យក្ខោ

---

១ ឱ ម. អច្ចិមន្តំ ។

ធ្នូតខៀវ ១៦ ធ្នូតហង្សបាទ ២៥ ធ្នូតលាយដោយផ្កាប្បា វិចិត្រដោយផ្កាឧប្បលខៀវ មានក្នុងកែវមណីនេះ ។ បពិត្រមហារាជប្រសើរជាងសត្វជើងពីរ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទត (កែវមណី) មានរស្មីជាទីផ្សាយចេញនៃពន្លឺ ដ៏ប្រកបដោយអង្គទាំងពួង យ៉ាងនេះ (អ្នកណាលេងឈ្នះខ្ញុំ) ចំណែកនៃស្លួយ (ចូរបានទៅអ្នកនោះចុះ) ។

ចប់ មណិកណ្ឌ ។

(១០២) (បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រព្រះរាជា (ការរៀបចំពេងល្បែង) សម្រេចហើយ សូមព្រះអង្គស្តេចចូលមកកាន់ទីជាទីក្រសាលល្បែង កែវមណីថ្វាកដដូចេះ របស់ព្រះអង្គ មិនមានទេ យើងគប្បីឈ្នះគ្នាដោយធម៌ មិនបាច់កំហែងទេ មួយទៀតព្រះអង្គ បើខ្ញុំឈ្នះហើយ សូមសងឲ្យឆាប់ ។

(១០៣) បពិត្រព្រះបាទបញ្ចាលដ៏ល្បីល្បាញ សូមព្រះបាទសុរសេន ព្រះបាទមច្ឆៈ ព្រះបាទមទ្ទៈ ព្រមទាំងព្រះបាទកេកកៈទាំងនោះ ទ្រង់ទតបម្រាំងល្បែង ដោយការមិនអួតអាងរបស់យើងចុះ ក្សត្រទាំងឡាយសុទ្ធតែធ្វើ (ជាសាក្សី) របស់យើងក្នុងពេង ។

(១០៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះរាជារបស់អ្នកដែនកុរុនឹងបុណ្ណកយក្សនោះ ជាអ្នកស្រវឹងជ្រុលជ្រប់ក្នុងល្បែងភ្លាស់ចូលមក (កាន់ពេងល្បែង)

រាជា កលី វិចិនមគ្គហេសិ
កដមគ្គហិ បុណ្ណកោ នាម យក្ខោ
តេ តត្ថ ជូតេ ឧភយេ សមាគតេ
រញ្ញំ សកាសេ សខីនញ្ច មជ្ឈេ
អជេសិ យក្ខោ នរវីរសេដ្ឋំ
តត្ថប្បនាទោ តុមុលោ ពភូវ ។

(១០៨) ជយោ មហារាជ បរាជយោ ច
អាយូហតំ អញ្ញតរស្ស ហោតិ
ជនិន្ទ ជិន្នោសិ(១) វរទ្ធនេន
ជិតោ ច មេ ខិប្បមវាករោហិ ។

(១០៩) ហត្ថី គវស្សា មណិកុណ្ឌលា ច
យញ្ចាបិ មយ្ហំ រតនំ បឋព្យា
គណ្ហាហិ កច្ចាន វរំ ធនានំ
អាទាយ យេនិច្ឆសិ តេន គច្ឆ ។

(១១០) ហត្ថី(១) គវស្សា មណិកុណ្ឌលា ច
យញ្ចាបិ តុយ្ហំ រតនំ បឋព្យា
តេសំ វរោ វិធុរោ នាម កត្តា
សោ មេ ជិតោ តំ មេ អវាករោហិ ។

---

១ ម. ជិតោស្មិ ។ ២ ម. អត្ថិ ។

ព្រះរាជា ជ្រើសយកកូនបាសកា ជាទោស (ខាងចាញ់) បុណ្ណកយក្ស ចាប់យកកូនបាសកាខាងឈ្នះ ជនទាំងពីរនោះ បានលេងបាសកា រួមគ្នា ក្នុងពេលបាសកានោះហើយ បុណ្ណកយក្ស ឈ្នះព្រះរាជា មានព្យាយាមប្រសើរជាងនរៈ ក្នុងសំណាក់នៃពួកព្រះរាជា ក្នុងកណ្តាលនៃពួកសាក្សី សំឡេងគឹកកង សំឡេងហោកញ្ជ្រៀវ ក៏កើតមានក្នុងទីនោះ ។

(១០៥)(បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រមហារាជ បណ្តាពួកយើង ដែលខំប្រឹងព្យាយាម ការឈ្នះនឹងការចាញ់គង់មានដល់អ្នកណាមួយ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ឥឡូវនេះខ្ញុំព្រះអង្គឈ្នះហើយ(ត្រូវយក) ទ្រព្យដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គដែលខ្ញុំឈ្នះហើយ សូមសងឲ្យឆាប់ ។

(១០៦) (ព្រះបាទកោរព្យ:...) ម្នាលមាណព កច្ចាយនគោត្រ ដំរី គោ សេះ កែវមណី និងកណ្ឌល ឬកែវណាមួយរបស់ខ្ញុំលើផែនដី បណ្តាទ្រព្យទាំង (នោះ) អ្នកចូរយកទ្រព្យណាដែលប្រសើរនោះចុះ អ្នកចូរកាន់យក ទៅតាមសេចក្តីពេញចិត្តចុះ ។

(១០៧) (បុណ្ណកយក្ស...) ដំរី គោ សេះ កែវមណី និងកណ្ឌល ឬកែវណាមួយ របស់ព្រះអង្គលើផែនដី វិធុរបណ្ឌិតអាមាត្យ ទុកជាទ្រព្យប្រសើរជាងទ្រព្យទាំងនោះ ព្រះអង្គដែលខ្ញុំឈ្នះហើយ សូមព្រះរាជទានវិធុរបណ្ឌិតនោះ មកខ្ញុំ ។

មហានិបាតេ នវមស្ស វិធុរជាតកស្ស អដ្ឋកណ្ឌំ

(២០៨) អត្តា ច មេ សោ សរណំ គតី ច
ទីបោ ច លេណោ ច បរាយណោ ច
អសន្តុលេយ្យោ មម សោ ធនេន
បាណេន មេ សទិសោ ឯស កត្តា ។

(១០៩) ចិរំ វិភោ មម តុយ្ហមស្ស
កាមញ្ច បុច្ឆាម តមេវ កត្តា
ឯសេវ នោ វិវរតុ ឯតមត្ថំ
យំ វក្ខតិ ហោតុ តថា ឧភិន្នំ ។

(១១០) អទ្ធា ហិ សច្ចំ ភណសិ ន ច មាណវ សាហសិ
តមេវ កត្តា បុច្ឆាម តេន តុស្សាមុ ភោ ជនា ។

(១១១) សច្ចំ នុ(១) ទេភ វិទហូ កុរូនំ
ធម្មេ ឋិតំ វិធុរន្នាមមច្ចំ
ទាសោសិ រញ្ញោ ឧទ ភសិ ញាតិ
វិធុរោតិ សង្ខា កតមោសិ លោកេ ។

(១១២) អាមាយទាសាបិ ភវន្តិ ហេកេ
ធនេន កីតាបិ ភវន្តិ ទាសា
សយំបិ ទាសា ឧបយន្តិ ហេកេ
ភយា បនុណ្ណាបិ ភវន្តិ ទាសា

---

១ ម. សច្ចាតុ ។

(១០៨) (ព្រះបាទកោរព្យ:...) វិធុរបណ្ឌិតនោះ ទុកដូចជាខ្លួនខ្ញុំ ទាំងជាទីពឹង ជាគតិ ជាប្រទីប ជាទីពំនាក់ ជាទីបន្អែករបស់ខ្ញុំ វិធុរ-បណ្ឌិតនោះ គេមិនគប្បីប្រៀបផ្ទឹមដោយទ្រព្យរបស់ខ្ញុំបានទេ វិធុរបណ្ឌិតនុ៎ះ ជាអាមាត្យ ប្រាកដស្មើដោយជីវិតរបស់ខ្ញុំ ។

(១០៩) (បុណ្ណកយក្ស...) ការវិវាទរបស់ខ្ញុំនឹងព្រះអង្គ នាំឲ្យយូរទេ យើងត្រូវទៅសួរសេចក្តីពិតនឹងវិធុរបណ្ឌិតនោះវិញ សូមឲ្យវិធុរបណ្ឌិតនុ៎ះ ញែកសេចក្តីនុ៎ះដល់យើង បើវិធុរបណ្ឌិតពោលពាក្យណា ពាក្យ(នោះ)ចូរសម្រេចដល់យើងទាំងពីរនាក់ចុះ ។

(១១០) (ព្រះបាទកោរព្យ:...) ម្នាលមាណព អ្នកនិយាយនេះ ទៀងទាត់ពិតហើយ មិនមែននិយាយតាំងគម្រាមទេ យើងនឹងទៅសួរវិធុរ-បណ្ឌិតនោះចុះ យើងទាំង ២នាក់ នឹងត្រេកអរតាមវិធុរបណ្ឌិតនោះ ។

(១១១) (បុណ្ណកយក្ស...) ពួកទេវតាសរសើរអ្នកឈ្មោះវិធុរ: ថាជាអាមាត្យឋិតនៅក្នុងធម៌របស់អ្នកដែនកុរុ ពិតមែនឬ អ្នកជាទាស: ឬជាញាតិរបស់ព្រះរាជា ការរាប់ (អ្នក) ថាវិធុរ: តើអ្នកជាអ្វី ក្នុងលោក ។

(១១២) (វិធុរបណ្ឌិត...) បុគ្គលពួកខ្លះជាទាស:កើតក្នុងផ្ទៃខ្ញុំស្រី ពួកខ្លះជាទាស:គេលោះដោយទ្រព្យ ពួកខ្លះជាទាស:ចូលទៅនៅខ្លួនឯង ពួកខ្លះបោះបង់(ទីលំនៅ) ព្រោះភ័យ ទៅនៅជាទាស:គេ

ឋតេ ឆកនំ ចតុក្កេសុ ជាសោ ។

អត្ថា ហិ យោធិតោ អហម្បិ ជាតោ

ករោ ច វញ្ញោ អករោ ច វញ្ញោ

នាសោហំ ទេវស្ស បរំបិ គន្ត្វា

ជេម្ពទ មំ មាណវ តុយ្ហ ទជ្ជា ។

(១១៣) អយំបិ ធុតិយោ វិជយោ មមជ្ជ

បុដ្ឋោ ហិ កត្តា វិវិត្ត បញ្ហំ

អជម្ពុរោទា វត កជសេដ្ឋោ

សុភាសិតំ នាធុជាតាសិ មយ្ហំ ។

(១១៤) ឋវេត្តោ នោ សោ វិវិត្ត បញ្ហំ

នាសោហមស្មិ ឆ ច ខោស្មិ ញាតិ

តណ្ហាហំ កត្វាន វរំ ឆនានំ

អានាយ យេធិច្ចសិ តេឌ គច្ឆ ។

អដ្ឋកណ្ឌំ នាម ។

(១១៥) វិធុរ វសមានស្ស គហដ្ឋស្ស សកំ ឃរំ

ខេមា វុត្តិ កាថំ អស្ស កាថន្នុ អស្ស សង្គហោ ។

ទាសៈរបស់ជនទាំងឡាយមាន ៤ ពួកនេះឯង ។ ឯយើង ពិតជាទាសៈកើតអំពីកំណើត ព្រះករជាមានសេចក្តីចំរើនក្តី ព្រះករជាមានសេចក្តីមិនចំរើនក្តី (យើងមិនអាចនឹងពោលកុហកបានទេ) យើងបើទុកជាទៅកាន់ទីដទៃ ក៏គង់នៅជាទាសៈរបស់ព្រះសម្មតិទេព ម្នាលមាណព ព្រះករជាគួរប្រទានយើងដល់អ្នក ដោយធម៌ ។

(១១៣) (បុណ្ណកយក្ស...) នេះឯងជាជ័យជំនះទី ២ របស់ខ្ញុំ ក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រោះថា (វិធុរៈ)អាមាត្យ ដែលខ្ញុំសួរហើយ ក៏ញែកប្រស្នាហើយ ឱហ្ន៎! ព្រះករជាដ៏ប្រសើរមិនតាំងនៅក្នុងធម៌ ទ្រង់មិនអនុញ្ញាតឲ្យនូវវិធុរបណ្ឌិត ជាអ្នកពោលពាក្យពីរោះ ដល់ខ្ញុំ ។

(១១៤) (ព្រះបាទកោរព្យៈ...) បើវិធុរបណ្ឌិតនោះ ញែកប្រស្នាដល់យើងយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំជាទាសៈ មិនមែនជាញាតិទេ ម្នាលកច្ចានៈ អ្នកចូរយកវិធុរបណ្ឌិត ជាទ្រព្យដ៏ប្រសើរជាងទ្រព្យទាំងឡាយចុះ អ្នកចូរយក ទៅតាមពេញចិត្តចុះ ។

ចប់ អក្ខកណ្ឌ ។

១១៥) (ព្រះបាទកោរព្យ...) ម្នាលវិធុរៈ កាលបុគ្គលជាគ្រហស្ថ នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះរបស់ខ្លួន តើគួរមានការប្រព្រឹត្តិដ៏ក្សេមក្សាន្ត ដោយប្រការដូចម្តេច គួរមានការសង្គ្រោះ ដោយប្រការដូចម្តេចហ្ន៎ ។

អព្យាបជ្ឈំ កថំ អស្ស សច្ចវាទី ច មាណវោ
អស្មា លោកា បរំ លោកំ កថំ បេច្ច ន សោចតិ ។

(១១៦) តំ តត្ថ គតិមា ធិតិមា មតិមា អត្ថទស្សិមា
សង្ខាតា សព្វធម្មានំ វិធុរោ ឯតទព្រវិ ។

ន សាធារណទារស្ស ន ភុញ្ជេ សាទុមេកកោ
ន សេវេ លោកាយតិកំ នេតំ បញ្ញាយ វឌ្ឍនំ ។

សីលវា វត្តសម្បន្នោ អប្បមត្តោ វិចក្ខណោ
និវាតវុត្តិ អត្ថទ្ធោ សុរតោ សខិលោ មុទុ ។

សង្គហេតា ច មិត្តានំ សំវិភាគី វិធានវា
តប្បេយ្យ អន្នបានេន សទា សមណព្រាហ្មណេ ។

ធម្មកាមោ សុតាធារោ ភវេយ្យ បរិបុច្ឆកោ
សក្កច្ចំ បយិរុបាសេយ្យ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ ។

គួរមានការមិនមានទុក្ខ ដោយប្រការដូចម្តេច មាណពឈ្មោះថា ពោលពាក្យពិត តើដោយប្រការដូចម្តេច បុគ្គលជាគ្រហស្ថចេញចាកលោកនេះ ទៅកាន់លោកខាងមុខ លុះទៅកាន់លោកខាងមុខហើយ រមែងមិនសោកស្តាយ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។

(១១៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) វិធុរបណ្ឌិតអ្នកមានញាណគតិ មានព្យាយាម មានប្រាជ្ញា យល់អត្ថ យល់ធម៌ទាំងពួង បានឆ្លើយប្រស្នានុ៎ះ នឹងព្រះរាជានោះ ក្នុងពេលធម្មសភានោះថា គ្រហស្ថមិនគប្បីជាអ្នកមានប្រពន្ធសាធារណៈ មិនគួរបរិភោគអាហារមានរសឆ្ងាញ់តែម្នាក់ឯង មិនគួរគប់រករឿងផ្តេសផ្តាស ដែលទាក់ទងនឹងលោក (ព្រោះ) រឿងបែបនុ៎ះ មិនមែនជាគ្រឿងចំរើនប្រាជ្ញាទេ ។ គ្រហស្ថ គួរជាអ្នកមានសីល បរិបូណ៌ដោយវត្ត មិនប្រហែស មានប្រាជ្ញារាងវៃ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តទុនលំទោន មិនរឹងត្អឹង ជាអ្នកស្លូតបូត មានពាក្យទន់ពីរោះ មានអាការដ៏ទន់ភ្លន់ ។ ជាអ្នកសង្គ្រោះមិត្រទាំងឡាយ ជាអ្នកចែករំលែកទាន មានការចាត់ចែងដ៏ល្អ ញ៉ាំងសមណព្រាហ្មណ៍ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយបាយនឹងទឹក ក្នុងកាលទាំងពួង ។ ជាអ្នកប្រាថ្នាសុចរិតធម៌ ទ្រទ្រង់ការចេះដឹង ជាអ្នកសាកសួរឧស្សាហ៍ចូលទៅរកអ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត ដោយគោរព ។

ឃរមាវសមានស្ស គហដ្ឋស្ស សកំ ឃរំ

ខេមា វុត្តិ សិយា កថំ កថំ នុ អស្ស សង្គហោ ។

អព្យាបជ្ឈោ សិយា កថំ សច្ចវាទី ច មាណវោ

អស្មា លោកា បរំ លោកំ កថំ បេច្ច ន សោចតិ ។

ឃរាវាសបញ្ហា នាម ។

(១១៧) ឯហិ ទានិ គមិស្សាម ទិន្នោ នោ ឥស្សរេន មេ

មមេវត្ថំ បដិបជ្ជ ឯស ធម្មោ សនន្តនោ ។

(១១៨) ជានាមិ មាណវ តយាហមស្មិ

ទិន្នោហមស្មិ តវ ឥស្សរេន

តីហញ្ច តំ វាសយេមុ អគារេ

យេនទ្ធុនា អនុសាសេមុ បុត្តេ ។

(១១៩) តម្មេ តថា ហោតុ វសេមុ តីហំ

កុរុតំ ភវំ អជ្ជ ឃរេសុ កិច្ចំ

កាលបុគ្គលជាគ្រហស្ថនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះរបស់ខ្លួន គួរមានការប្រព្រឹត្តដ៏ក្សេមក្សាន្តយ៉ាងនេះ គួរមានការសង្គ្រោះយ៉ាងនេះ ។ គ្រហស្ថគួរជាអ្នកមិនមានទុក្ខយ៉ាងនេះ មាណពឈ្មោះថា ពោលពាក្យពិតយ៉ាងនេះ គ្រហស្ថចេញចាកលោកនេះ ទៅកាន់លោកខាងមុខ លុះទៅកាន់លោកខាងមុខហើយ រមែងមិនសោកស្តាយយ៉ាងនេះ ។

ចប់ ឃរាវាសបញ្ហា ។

(១១៧) (បុណ្ណកយក្ស...) លោកចូរមក យើងនឹងទៅឥឡូវនេះ លោក (ដែលព្រះបាទធនញ្ជ័យ) ជាឥស្សរៈ បានព្រះរាជទានដល់ខ្ញុំហើយ ចូរប្រតិបត្តិឲ្យជាប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ នេះជាទំនៀមរបស់អ្នកប្រាជ្ញ ក្នុងកាលមុន ។

(១១៨) (វិធុរបណ្ឌិត...) ម្នាលមាណព ខ្ញុំដឹងថា ខ្លួនខ្ញុំនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃអ្នកហើយ (ព្រោះ) ខ្ញុំត្រូវព្រះបាទធនញ្ជ័យ ជាឥស្សរៈព្រះរាជទានដល់អ្នកហើយ តែយើងសូមឲ្យអ្នកនៅ ក្នុងផ្ទះយើងអស់៣ថ្ងៃ ទំរាំយើងប្រៀនប្រដៅកូននឹងប្រពន្ធសិន ។

(១១៩) (បុណ្ណកយក្ស...) លោកពោលពាក្យណា ពាក្យនោះចូរមានដល់ខ្ញុំ ដោយប្រការដូច្នោះ យើងគប្បីនៅអស់ ៣ ថ្ងៃ លោកដំបើន ចូរធ្វើកិច្ចក្នុងផ្ទះ (របស់លោក) ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ។

អនុសាសតំ បុត្តទារេ ភវជ្ជ

យថា តយិ បេច្ច សុខី ភវេយ្យ ។

(១២០) សាធូនិ វត្វាន មហានុភាវោ

បក្កាមិ យក្ខោ វិធុរេន សទ្ធឹ

តំ កុញ្ជរាជញ្ញហយានុចិណ្ណំ

បាវេក្ខិ អន្តេបុរមរិយសេដ្ឋោ ។

(១២១) កោញ្ចំ មយូរញ្ច បិយញ្ច កេតំ

ឧបាគមុំ តត្ថ សុរម្មរូបំ

បហូតភក្ខំ ពហុអន្នបានំ

មសក្កសារំ វិយ វាសវស្ស ។

(១២២) តត្ថ នច្ចន្តិ គាយន្តិ អវ្ហយន្តិ វរាវរំ

អច្ឆរា វិយ ទេវេសុ នារិយោ សមលង្កតា ។

សមង្គិកត្វា បមុទាហិ យក្ខំ

អន្នេន បានេន ច ធម្មបាលោ

អត្ថត្ថមេវានុវិចិន្តយន្តោ

បាវេក្ខិ ភរិយាយ តទា សកាសេ ។

លោកដ៏ចំរើន ចូរប្រៀនប្រដៅបុត្រនឹងភរិយា ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ កាលបើលោកចេញទៅ (បុត្រនឹងភរិយារបស់លោក) បានសេចក្ដីសុខយ៉ាងណា (សូមប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនោះ) ។

(១២០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្ស មានភោគៈជាគ្រឿងប្រាថ្នាច្រើន បានពោលថា សាធុដូច្នេះ ក៏ចៀសចេញទៅជាមួយនឹងវិធុរបណ្ឌិត ឯវិធុរបណ្ឌិតជាបុគ្គលប្រសើរថ្ងៃថ្លា ចូលទៅកាន់ខាងក្នុងបុរីនោះ ដែលបរិបូណ៌ដោយដំរីនឹងសេះអាជានេយ្យ ។

(១២១) បណ្ដាប្រាសាទទាំងនោះ គឺកោញ្ចប្រាសាទ មយូរប្រាសាទ បិយកេតប្រាសាទ ព្រះមហាសត្វ(នាំបុណ្ណកយក្ស)ចូលទៅកាន់ប្រាសាទជាទីរីករាយក្រៃលែង ជាប្រាសាទមានភក្សាហារច្រើន មានបាយនឹងទឹកច្រើន ដូចជា(ភព)មសក្កសារៈនៃព្រះវាសវៈ ។

(១២២) នាងនារីទាំងឡាយ តាក់តែងខ្លួនដ៏សមរម្យល្អ រាំ ច្រៀង ហៅរកដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ក្នុងប្រាសាទនោះ ដូចស្រីអប្សរក្នុងទេវលោក ។ ព្រះមហាសត្វអ្នករក្សាធម៌ ធ្វើបុណ្ណកយក្សឲ្យបរិបូណ៌ដោយពួកនារីជាទីរីករាយផង ដោយបាយនឹងទឹកផង ហើយជ្រើសរើសតែសេចក្ដីយ៉ាងសំខាន់ ទើបចូលទៅក្នុងសំណាក់ភរិយា ក្នុងកាលនោះ ។

តំ ចន្ទនគន្ធរសានុលិត្តំ
សុវណ្ណជាលុត្តមននិគ្ធសាទិសំ
ករិយំ អវច ឃហំ សុណោហិ កោតិ
បុត្តានិ អាមន្តយ តម្ពនេត្តេ ។
សុត្វាន វាក្យំ បតិនោ អនោជា
សុណិសំ អវច តម្ពនខី សុនេត្តំ
អាមន្តយ ចម្មធរានិ ចេតេ
បុត្តានិ ឥន្ទីវរបុប្ផសាមេ ។
(១២៣) តេ អាគតេ មុទ្ធនិ ធម្មធាលោ
ចុម្ពិត្វា បុត្តេ អវិកម្បមានោ
អាមន្តយិត្វាន អវោច វាក្យំ
ធិន្នោហំ រញ្ញោ ឥធ មាណវស្ស ។
តស្សជ្ជហំ អត្តសុខី វិធេយ្យោ
អាធាយ យេនិច្ឆតិ តេន គច្ឆតិ
អហញ្ច វោ អនុសាសិតុំ អាគតោស្មិ
កថំ អហំ អបរិត្តាយ គច្ឆេ ។

មហាសត្វនិយាយនឹងភរិយា ដែលមានខ្លួនប្រោះព្រំដោយទឹកក្រអូបនៃខ្លឹមចន្ទន៍ មានសម្បុរប្រាកដស្មើដោយផ្កាវនៃមាសជម្ពូនទថា ម្នាលនាងដ៏បំរើនមានភ្នែកក្រហម នាងចូរមក ចូរស្តាប់ខ្ញុំ ចូរហៅបុត្រនឹងធីតាមក ៗ នាងអនោជា បានស្តាប់ពាក្យរបស់ប្តីហើយ ក៏និយាយនឹងកូនប្រសាស្រី មានក្រចកក្រហម មានភ្នែកល្អថា ម្នាលនាងមានសម្បុរដូចផ្កាកជព្រឹក្សនាងចូរហៅបុត្រនឹងធីតា ដែលទ្រទ្រង់ប្រដាប់តាំងនោះមក ៗ

(១២៣) ព្រះមហាសត្វជាអ្នករក្សាធម៌ ឥតមានញាប់ញ័រនឹងកូនទាំងឡាយ ថើបក្បាលកូនទាំងឡាយនោះ ដែលមកដល់ហើយ ហៅមកនិយាយពាក្យថា អញត្រូវព្រះរាជា ក្នុងក្រុងឥន្ទបត្តនេះប្រទានដល់មាណពហើយ ៗ ថ្ងៃនេះអញមានសេចក្តីសុខក្នុងខ្លួនទេ (តអំពី ៣ ថ្ងៃទៅ) អញនឹងជាអ្នកបំរើមាណពនោះមាណពនោះ នាំអញទៅតាមសេចក្តីត្រូវការ ចំណែកខាងអញដែលមកនេះដើម្បីប្រៀនប្រដៅអ្នកទាំងឡាយ(ព្រោះថា) អញនឹងទៅ ដោយមិនបានការពារ(មុន) ដូចម្តេចបាន ៗ

សចេ វោ រាជា កុរុរដ្ឋវាសី
ជនសន្ធោ បុច្ឆេយ្យ បហូតកាមោ
កិមាភិជានន្ត បុរេ បុរាណំ
កឹ វោ បិតា អនុសាសេ បុរត្ថា ។
សមាគតា ហោន្ត មយា ច សព្វេ
កោ នីច សេញ្ញោ អត្ថិកោ មនុស្សោ
កតញ្ជលី ករិយ វេទេថ ឯវំ
មា ហោនុ ទេវ ន ហិ ឯស(១) ធម្មោ
វិយគ្ឃរាជស្ស និហីនជច្ចោ
សមាគតា ទេវ កថំ ភវេយ្យ ។

លក្ខកណ្ឌំ(២) ។

(១២៤) សោ ច បុត្តេ អមច្ចេ ច ញាតយោ សុហទជ្ជនេ
អលីនមនសង្កប្បោ វិធុរោ ឯតទព្រវិ ។
ឯថយ្យោ រាជវសតឹ និសីទិត្វា សុណាថ មេ
យថា រាជកុលំ បត្តោ យសំ បោសោ និគច្ឆតិ ។

---

១ ម. នេស ។ ២ ម. បក្ខេណកណ្ឌំ នាម ។

បើព្រះរាជានៅក្នុងដែនកុរុ ជាអ្នកភ្ជាប់មិត្តជន មានភោគៈជាទីប្រាថ្នាច្រើន សួរកូនឯងទាំងឡាយថា អ្នកទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវដំណើរបូរាណក្នុងកាលមុនដែរឬ បិតារបស់អ្នកទាំងឡាយបានប្រៀនប្រដៅ ក្នុងកាលមុនដូចម្តេចខ្លះ មួយទៀត ពួកអ្នកទាំងអស់គ្នា ចូរមានអាសនៈស្មើនឹងយើងចុះ (ព្រោះ) ក្នុងរាជត្រកូលនេះ រកមនុស្សណារបស់ព្រះរាជា ជាអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ (ឲ្យស្មើនឹងពួកអ្នក) មិនមានទេ ពួកកូនឯងគប្បីធ្វើអញ្ជលីទូលព្រះរាជាយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គកុំត្រាស់យ៉ាងនេះ ព្រោះថា នេះមិនមែនជាបវេណីធម៌ទេ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សត្វបចកមានជាតិថោកទាប គប្បីមានអាសនៈ ស្មើនឹងកេសរសីហៈ ដូចម្តេចបាន ។

ចប់ លក្ខកណ្ឌ ។

(១២៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) វិធុរបណ្ឌិតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ ដោយចិត្តមិនរួញរា បានពោលពាក្យនេះនឹងបុត្រ អាមាត្យ ញាតិ សំឡាញ់ថា ម្នាលកូនសំឡាញ់ទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយមកអង្គុយស្តាប់រាជវសតិធម៌ (ច្បាប់សម្រាប់នៅក្នុងរាជត្រកូល) របស់អញដែលជាច្បាប់សម្រាប់បុរសចូលទៅកាន់រាជត្រកូល រមែងបាននូវយស ។

(១២៥) ន ហិ រាជកុលំ បត្តោ អញ្ញាតោ លភតេ យសំ

នាតិសូរោ នាតិទុម្មេធោ នប្បមត្តោ កុទាចនំ ។

យទាស្ស សីលំ បញ្ញញ្ច សោចេយ្យញ្ចាធិគច្ឆតិ

អថ វិស្សាសតេ តម្ហិ គុយ្ហញ្ចស្ស ន រក្ខតិ ។

(១២៦) តុលា យថា បគ្គហិតា សមទណ្ឌា សុធារិតា

អជ្ឈិដ្ឋោ ន វិកម្បេយ្យ ស រាជវសតឹ វសេ ។

តុលា យថា បគ្គហិតា សមទណ្ឌា សុធារិតា

សព្វានិ អភិសម្ភោន្តោ ស រាជវសតឹ វសេ ។

(១២៧) ទិវា វា យទិ វា រត្តឹ រាជកិច្ចេសុ បណ្ឌិតោ

អជ្ឈិដ្ឋោ ន វិកម្បេយ្យ ស រាជវសតឹ វសេ ។

ទិវា វា យទិ វា រត្តឹ រាជកិច្ចេសុ បណ្ឌិតោ

សព្វានិ អភិសម្ភោន្តោ ស រាជវសតឹ វសេ ។

(១២៥) រាជសេវកៈ ដែលចូលទៅកាន់រាជត្រកូល (មានគុណសម្បត្តិ) មិនប្រាកដ រមែងមិនបានយសទេ រាជសេវកៈមិនត្រូវជាអ្នកក្លៀវក្លាពេក មិនត្រូវជាអ្នកខ្លាចពេក មិនត្រូវធ្វេសប្រហែស ក្នុងកាលណាឡើយ ។ ព្រះរាជាជ្រាបច្បាស់ នូវអាចារសម្បត្តិ នឹងសេចក្តីចេះដឹង ព្រមទាំងសេចក្តីស្អាត របស់រាជសេវកៈនោះ ក្នុងកាលណា ព្រះរាជាក៏រមែងស្និទ្ធស្នាលចំពោះរាជសេវកៈនោះ ក្នុងកាលណោះ ទាំងមិនលាក់នូវអាថ៌កំបាំង (របស់ព្រះអង្គ) នឹងរាជសេវកៈនោះទេ ។

(១២៦) រាជសេវកៈ ដែលព្រះរាជាត្រាស់ប្រើ (ក្នុងរាជកិច្ចណាមួយ) មិនគប្បីធ្វើរាជកិច្ចនោះឲ្យកម្រើក (ល្អៀង) ទេ ត្រូវធ្វើឲ្យដូចជាជញ្ជីងដែលគេលើកឡើងហើយ មានជង់ស្មើ ទៀងល្អ ។ រាជសេវកៈធ្វើរាជកិច្ចទាំងពួង ដូចជញ្ជីងដែលគេលើកឡើងហើយ មានជង់ស្មើ ទៀងល្អ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

(១២៧) រាជសេវកៈ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងរាជកិច្ចទាំងឡាយ ដែលព្រះរាជាត្រូវប្រើ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬក្នុងវេលាយប់ មិនគប្បីធ្វើរាជកិច្ចនោះឲ្យកម្រើក រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងរាជកិច្ចទាំងឡាយ ធ្វើរាជកិច្ចគ្រប់យ៉ាង ក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬក្នុងវេលាយប់ (ឲ្យសម្រេចដោយរៀបរយ) រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

យោ ចស្ស សុកតោ មច្ចោ រញ្ញោ សុបដីយាទិតោ

ន តេន វុត្តោ គច្ឆេយ្យ ស រាជវសតឹ វសេ ។

(១២៨) ន រញ្ញោ សមកំ ភុញ្ជេ កាមភោគេ កុទាចនំ

សព្វត្ថ បច្ឆតោ គច្ឆេ ស រាជវសតឹ វសេ ។

ន រញ្ញោ សទិសំ វត្ថំ ន មាលំ ន វិលេបនំ

អាកប្បំ សរកុត្តឹ វា ន រញ្ញោ សទិសមាចរេ

អញ្ញំ ករេយ្យ អាកប្បំ ស រាជវសតឹ វសេ ។

(១២៩) កីឡេ រាជា អមច្ចេហិ ភរិយាហិ បរិវារិតោ

នាមច្ចោ រាជភរិយាសុ ភាវំ កុព្វេថ បណ្ឌិតោ ។

អនុទ្ធតោ អចបលោ និបកោ សំវុតិន្ទ្រិយោ

មនោបណិធិសម្បន្នោ ស រាជវសតឹ វសេ ។

(១៣០) នាស្ស ភរិយាហិ កីឡេយ្យ ន មន្តេយ្យ រហោគតោ

នាស្ស កោសាធនំ គណ្ហេ ស រាជវសតឹ វសេ ។

ផ្លូវណាដែលគេធ្វើល្អ ចាត់ចែងល្អសម្រាប់ព្រះរាជា រាជសេវកៈដែលព្រះរាជាត្រាស់ហើយ មិនត្រូវដើរទៅតាមផ្លូវនោះ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

[១២៨] រាជសេវកៈ មិនគួរប្រើប្រាស់កាមភោគៈស្មើនឹងព្រះរាជាក្នុងកាលណាឡើយ ត្រូវដើរខាងក្រោយក្នុងកាមគុណគ្រប់យ៉ាង រាជសេវកៈនោះទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈមិនត្រូវប្រើប្រាស់សំពត់ មិនត្រូវប្រើប្រាស់ផ្កាកម្រង មិនត្រូវប្រើប្រាស់គ្រឿងលាប ឲ្យដូចរបស់ព្រះរាជា មិនត្រូវប្រព្រឹត្តកិរិយា ឬការនិយាយស្តី ឲ្យដូចព្រះរាជា ត្រូវធ្វើអាកប្បកិរិយាដទៃវិញ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

[១២៩] ព្រះរាជា ទ្រង់ក្រសាលនឹងរាជសេវកៈ មានស្រីស្នំគាល់បំរើ អាមាត្យជាបណ្ឌិត មិនត្រូវធ្វើសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលចំពោះពួកស្រីស្នំរបស់ព្រះរាជាទេ ។ រាជសេវកៈ ជាអ្នកមិនរើងរៃ មិនឃ្លេសឃ្លង ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួន សង្រួមឥន្ទ្រិយដ៏ល្អ បរិបូណ៌ដោយការតំកល់ចិត្ត រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

[១៣០] រាជសេវកៈ មិនត្រូវប្រឡែង មិនត្រូវនៅក្នុងទីស្ងាត់ ប្រឹក្សាជាមួយនឹងពួកស្រីស្នំរបស់ព្រះរាជា មិនត្រូវលួចយកព្រះរាជទ្រព្យអំពីឃ្លាំងរបស់ព្រះរាជានោះទេ រាជសេវកៈនោះទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

ន និទ្ទំ ពហុ មញ្ញេយ្យ ន មទាយ សុរំ បិវេ

នាស្ស ទាយេ មិគេ ហញ្ញេ ស រាជវសតឹ វសេ ។

នាស្ស បីឋំ ន បល្លង្កំ ន កោច្ឆំ ន នាវំ រថំ

សម្មតោម្ហីតិ អារុហេ ស រាជវសតឹ វសេ ។

នាតិទូរេ ភជេ រញ្ញោ នាច្ចាសន្នេ វិចក្ខណោ

សមេក្ខញ្ចស្ស[១] តិដ្ឋេយ្យ សន្ទិស្សន្តោ សភត្តុនោ ។

ន មេ រាជា សខា ហោតិ ន រាជា ហោតិ មេថុនោ

ខិប្បំ កុជ្ឈន្តិ រាជានោ សូកេនក្ខីវ ឃដ្ដិតំ ។

ន បូជិតោ មញ្ញមានោ មេធាវី បណ្ឌិតោ នរោ

ផរុសំ បដិមន្តេយ្យ រាជានំ បរិសំ គតំ ។

(១៣១) លទ្ធទ្វារោ លភេ ទ្វារំ នេវ រាជូសុ វិស្សសេ

អគ្គីវ សំយតោ តិដ្ឋេ ស រាជវសតឹ វសេ ។

---

១ ម. សម្មុក្ខញ្ចស្ស ។

រាជសេវកៈ មិនគប្បីសំគាល់ការដេកច្រើន មិនត្រូវផឹកសុរាឲ្យស្រវឹង មិនត្រូវបៀតបៀនពួកម្រឹគដែលទ្រង់ឲ្យអភ័យ រាជសេវកៈនោះទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈ មិនត្រូវឡើងកាន់តាំង មិនត្រូវឡើងកាន់បល្ល័ង្ក មិនត្រូវឡើងកាន់កៅអី មិនត្រូវឡើងកាន់នាវា ឬកាន់រថរបស់ព្រះរាជា ដោយគិតថា ខ្លួនអញព្រះរាជាប្រោសប្រាណហើយដូច្នេះទេ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈជាអ្នករង់វៃ ត្រូវគាល់ព្រះរាជា ក្នុងទីមិនឆ្ងាយពេក មិនជិតពេក គប្បីឋិតនៅល្មមតែព្រះរាជាទតឃើញ ទាំងខ្លួនឯងក៏មើលឃើញព្រះរាជាជាម្ចាស់ ។ រាជសេវកៈ(គួរគិតថា) ព្រះរាជាមិនមែនជាសំឡាញ់របស់អញទេ ព្រះរាជា មិនមែនជាគូកន(របស់អញទេ) ធម្មតាព្រះរាជាទាំងឡាយ រមែងខ្ញាល់ឆាប់ ដូចភ្នែកដែលត្រូវលំអងមានកន្ទុយស្រូវ (ជាដើម) ប៉ះពាល់ ។ ជនជាបណ្ឌិត អ្នកមានប្រាជ្ញា មិនត្រូវសំគាល់ថា ព្រះរាជាបូជាអញហើយ ក៏ពិតទូលហេតុអាក្រក់ ចំពោះព្រះរាជា ដែលយាងមកកាន់បរិស័ទ ។

(១៣១) រាជសេវកៈ ទុកជាបានអនុញ្ញាតទ្វារហើយ ត្រូវបានអនុញ្ញាតទ្វារ (ទៀតសឹមក្ដី) មិនត្រូវទុកចិត្តចំពោះព្រះរាជាទាំងឡាយ គប្បីប្រយ័ត្នដូចភ្លើង រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

បុត្តំ វា ភាតរំ សំ វា សម្បគ្គណ្ហាតិ ខត្តិយោ
គាមេហិ និគមេហិ វា រដ្ឋេហិ ជនបទេហិ វា
តុណ្ហីភូតោ ឧបេក្ខយ្យ(១) ន ភណេ ឆេកបាបកំ ។
(១៣៦) ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
តេសំ កម្មាវទានេន រាជា វឌ្ឍេតិ វេតនំ
ន តេសំ អន្តរា គច្ឆេ ស រាជវសតឹ វសេ ។
ចាបោវូនុទរោ ធីរោ វំសោ វាបិ បកម្បយេ
បដិលោមំ ន វត្តេយ្យ ស រាជវសតឹ វសេ ។
ចាបោវូនុទរោ អស្ស មច្ឆោវស្ស អជិវ្ហតា
អប្បាសី និបកោ សូរោ ស រាជវសតឹ វសេ ។
(១៣៧) ន ពាឡ្ហំ ឥត្ថឹ គច្ឆេយ្យ សម្បស្សំ តេជសង្ខយំ
កាសំ សាសំ ទរំ ពាល្យំ ខីណមេធោ និគច្ឆតិ ។
នាតិវេលំ បភាសេយ្យ ន តុណ្ហី សព្វទា សិយា
អវិកិណ្ណំ មិតំ វាចំ បត្តេ កាលេ ឧទីរយេ ។
អក្កោធនោ អសង្ឃដ្ដោ សច្ចោ សណ្ហោ អបេសុណោ
សម្ផំ គិរំ ន ភាសេយ្យ ស រាជវសតឹ វសេ ។

---

១ ម. ឧបេក្ខេយ្យ ។

ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ទ្រង់លើកតំកើងព្រះរាជបុត្រឬក្សត្រិយ៍ ជាបងប្អូនរបស់ព្រះអង្គ ដោយស្រុកឬនិគម ដោយដែនឬជនបទ រាជសេវកៈត្រូវនៅស្ងៀម រំពឹងមើល មិនត្រូវនិយាយពីគុណឬទោសឡើយ ។

(១៣២) ព្រះរាជាទ្រង់បន្ថែមបៀវត្សរ៍ដល់ពលដំរី ពលរថ ពលថ្មើរជើងទាំងនោះ ដោយការប្រគល់ឲ្យចំពោះការងារ រាជសេវកៈមិនត្រូវធ្វើឲ្យអន្តរាយ (លាភ) របស់ពលទាំងនោះ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈជាអ្នកប្រាជ្ញ ត្រូវឱនលំទោនដូចជាដងធ្នូ ត្រូវញាប់ញ័រដូចជាឫស្សី មិនត្រូវប្រព្រឹត្តទទឹងទាស់ទេ រាជសេវកៈនោះទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈត្រូវមានពោះធូរ ដូចបន្ទោះធ្នូ មិនត្រូវមានអណ្តាតដូចត្រី ត្រូវស៊ីតិច មានប្រាជ្ញារក្សាខ្លួន ក្លៀវក្លា រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

(១៣៣) រាជសេវកៈមិនត្រូវប៉ះពាល់គប់ស្រី ជាហេតុឲ្យអស់តេជះខ្លាំងពេកទេ សេវកៈដែលអស់ប្រាជ្ញា រមែងដល់នូវរោគក្អក ហឺត ទុរន់ទុរា មានកំឡាំងថយ ។ រាជសេវកៈមិនត្រូវនិយាយហួសកម្រិត មិនត្រូវស្ងៀមគ្រប់កាលទាំងពួងទេ ត្រូវពោលពាក្យមិនរាយរាយ ល្មមប្រមាណក្នុងកាលដែលត្រូវការ ។ រាជសេវកៈគប្បីជាអ្នកមិនក្រោធ មិនបៀតបៀនគេ មានពាក្យសច្ចៈ ផ្អែមល្ហែម មិនញុះញង់ មិននិយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

(១៣៤) មាតាបេត្តិភរោ អស្ស កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិកោ

សណ្ហោ សខិលសម្ភាសោ ស រាជវសតិំ វសេ ។

វិនីតោ សិប្បវា ទន្តោ កតត្តោ និយតោ មុទុ

អប្បមត្តោ សុចិ ទក្ខោ ស រាជវសតិំ វសេ ។

និវាតវុត្តិ វុឌ្ឍេសុ សប្បតិស្សោ សគារវោ

សុរតោ សុខសំវាសោ ស រាជវសតិំ វសេ ។

អារកា បរិវជ្ជេយ្យ សហិតំ បហិតំ ជនំ

ភត្តារញ្ញេវុទិក្ខេយ្យ ន ច អញ្ញស្ស រាជិនោ ។

(១៣៥) សមណេ ព្រាហ្មណេ ចាបិ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

សក្កច្ចំ បយិរុបាសេយ្យ ស រាជវសតិំ វសេ ។

សមណេ ព្រាហ្មណេ ចាបិ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

សក្កច្ចំ អនុវត្តេយ្យ ស រាជវសតិំ វសេ ។

(១៣៨) រាជសេវក: ត្រូវចិញ្ចឹមមាតានឹងបិតា ត្រូវមានសេចក្ដីគោរព ចំពោះបុគ្គលជាធំក្នុងត្រកូល មានវាចាផ្អែមល្ហែម ពោលពាក្យម៉ត់ហ្មង រាជសេវក:នោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ សេវក:ត្រូវមានសណ្ដាប់ធ្នាប់មានសិល្បសាស្ត្រ មានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ មានខ្លួនធ្វើហើយ (រៀនស្ទាត់) ជាអ្នកនឹងនួន មានអធ្យាស្រ័យទន់ភ្លន់ មិនធ្វេសប្រហែស ជាអ្នកស្អាត ចាំងឈ្លាសវៃ រាជសេវក:នោះទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវក:ត្រូវមានសេចក្ដីប្រព្រឹត្តិឱនលំទោន កោតក្រែង គោរព ចំពោះបុគ្គលចំរើន (ដោយវ័យជាដើម) ជាអ្នកស្លូតត្រង់ នៅរួមជាសុខ រាជសេវក:នោះទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវក:គប្បីវៀរឲ្យឆ្ងាយចេញ នូវជនដែលព្រះរាជាដទៃបញ្ជូនមកដើម្បីការស្ងាត់កំបាំង គប្បីរំពៃមើលចំពោះព្រះរាជាជាម្ចាស់ (របស់ខ្លួន) មិនត្រូវនិយាយចំពោះព្រះរាជាដទៃទេ ។

(១៣៩) រាជសេវក: គប្បីគប់រក ចំពោះសមណ: និងព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត ដោយគោរព រាជសេវក:នោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវក: គួរប្រព្រឹត្ត តាមពួកសមណ:និងព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត ដោយគោរព រាជសេវក:នោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

សមណេ ព្រាហ្មណេ ចាបិ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

តប្បេយ្យ អន្នបានេន ស រាជវសតិំ វសេ ។

សមណេ ព្រាហ្មណេ ចាបិ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ

អាសជ្ជ បញ្ញេ សេវេថ អាកង្ខំ វុឌ្ឍិមត្តនោ ។

(១៣៦) ទិន្នបុព្វំ ន ហាបេយ្យ ទានំ សមណព្រាហ្មណេ

ន ច កិញ្ចិ និវារេយ្យ ទានកាលេ វណិព្វកេ ។

បញ្ញវា ពុទ្ធិសម្បន្នោ វិធានវិធិកោវិទោ

កាលញ្ញូ សមយញ្ញូ ច ស រាជវសតិំ វសេ ។

ឧដ្ឋាតា កម្មធេយ្យេសុ អប្បមត្តោ វិចក្ខណោ

សុសំវិហិតកម្មន្តោ ស រាជវសតិំ វសេ ។

(១៣៧) ខលំ សាលំ បសុំ ខេត្តំ គន្ត្វា ចស្ស អភិក្ខណំ

មិតំ ធញ្ញំ និធាបេយ្យ មិតំ ច ធាបយេ ឃរេ ។

រាជសេវកៈ គួរញ៉ាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានសីល ជាពហុស្សូតឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយបាយនិងទឹក រាជសេវកៈនោះទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈ កាលបើប្រាថ្នាសេចក្តីចំរើនដល់ខ្លួន គប្បីចូលទៅគប់រកសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានសីល ជាពហុស្សូត ជាបណ្ឌិត ។

(១៣៦) រាជសេវកៈ មិនត្រូវញ៉ាំងទានដែលព្រះរាជា ធ្លាប់ព្រះរាជទានដល់សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ ឲ្យសាបសូន្យ ទាំងមិនគួរឃាត់វត្ថុណាមួយ ចំពោះពួកសូម ក្នុងកាលជាទីព្រះរាជទាន ។ រាជសេវកៈជាអ្នកមានប្រាជ្ញា បរិបូណ៌ដោយឧបាយ ជាអ្នកឆ្លៀវឆ្លាសក្នុងវិធីចាត់ចែង ជាអ្នកដឹងកាល (ជាទីធ្វើបុណ្យ) ដឹងសម័យ (ប្រកបការងារ) រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈជាអ្នកខ្នះខ្នែង មិនប្រមាទ ឈ្លាសវៃ ចាត់ចែងការងារដ៏ល្អ ក្នុងក្រសួងការងារទាំងឡាយ ត្រូវមានសេចក្តីព្យាយាម ចាត់ចែងរាជកិច្ចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយស្រួល រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

(១៣៧) រាជសេវកៈគួរទៅ (ត្រួតត្រាមើល) លានស្រូវ រោងចិញ្ចឹមសត្វ និងស្រែចំការ (របស់ព្រះរាជា) ឲ្យរឿយៗ គប្បីទុកដាក់ស្រូវដែលវាល់ហើយផង ឲ្យគេចំអិនអង្ករ ដែលវាល់ហើយក្នុងផ្ទះផង ។

បុត្តិំ វ កាតំ សំ វ សីលេសុ អសមាហិតំ
អនដ្ឋាវ ហិ តេ ពាលា យថា បេតា តថេវ តេ ។
ចោឡញ្ច នេសំ បិណ្ឌញ្ច អាសីនានំ បទាបយេ
ទាសេ កម្មករេ បោសេ សីលេសុ សុសមាហិតេ
ទក្ខេ ឧដ្ឋានសម្បន្នេ អាធិបច្ចស្មិ ឋាបយេ ។
(១៣៨)សីលវា ច អលោភោ ច អនុរត្តោ ច រាជិនោ
អាវីរហោ ហិតោ តស្ស ស រាជវសតឹ វសេ ។
ឆន្ទញ្ញូ រាជិនោ ចស្ស ចិត្តដ្ឋោ ចស្ស រាជិនោ
អសង្កុសកវុត្តិស្ស ស រាជវសតឹ វសេ ។
អច្ឆាទនេ ច ន្ហាបនេ ធោវេ បាទេ អធោសិរំ
អាហតោបិ ន កុប្បេយ្យ ស រាជវសតឹ វសេ ។

មិនត្រូវលើកតំកើងកូន ឬបងប្អូនរបស់ខ្លួន ដែលមិនតាំងនៅក្នុងសីលាចារវត្ត ព្រោះថា ជនទាំងនោះជាមនុស្សពាល មិនឈ្មោះថាជាអវយវៈ (របស់ខ្លួន) ជនទាំងនោះ ទុកដូចជាមនុស្សស្លាប់ហើយ តែថាត្រូវឲ្យសំពត់និងដំបាយ ដល់ជនទាំងនោះ ដែលមកអង្គុយជិតហើយ គប្បីតំកល់ពួកបុរសជាទាសកម្មករ ដែលជាអ្នកខ្ជាប់ខ្ជួនល្អ ក្នុងសីលាចារវត្ត ជាអ្នកឈ្លាសវៃ បរិបូណ៌ដោយសេចក្តីឃ្លាតខ្លី ក្នុងទីជាអធិបតី (ក្នុងការងារ) ។

(១៣៨) រាជសេវកៈ ត្រូវមានសីល មិនលោភ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាមព្រះរាជា ជាគុណដល់ព្រះរាជា ទាំងក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រនឹងទីកំបាំងព្រះភ័ក្ត្រ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈជាអ្នកស្គាល់បំណងរបស់ព្រះរាជានោះផង តាំងនៅដូចព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះរាជានោះផង ជាអ្នកមិនប្រព្រឹត្តទទឹងទាស់នឹងព្រះរាជានោះផង រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។ រាជសេវកៈគប្បីឱនក្បាលលានព្រះបាទ (របស់ព្រះរាជា) ក្នុងកាលជាទីទ្រង់ព្រះវស្ត្រ ឬក្នុងកាលជាទីស្រង់ព្រះគង្គា សូម្បីព្រះរាជាទ្រង់ខ្ញាល់ ក៏មិនគប្បីខឹងតបវិញទេ រាជសេវកៈនោះ ទើបគួរនៅក្នុងរាជត្រកូល ។

(១៣៩) កុក្កិច្ចិ បញ្ជលី កាយិក ឆាតំ ឆាបិ បទក្ខិណំ

កិមេវ សព្វកាមានំ ឆាតារំ ជីវមុត្តមំ ។

យោ នេតិ សយនំ វត្ថំ យានំ អាវសថំ ឃរំ

បជ្ជុន្នោរិវ ភូតានិ ភោគេហិ អភិវស្សតិ ។

ឯសេយ្យា រាជវសតី វត្តមានោ យថា នរោ

អារាធយតិ រាជានំ បូជំ លភតិ ភត្តុសុ ។

រាជវសតី នាម ។

(១៤០) ឯវំ សមនុសាសិត្វា ញាតិសង្ឃំ វិចក្ខណោ

បរិកិណ្ណោ សុហជ្ជេហិ រាជានមុបសង្កមិ

វន្ទិត្វា សិរសា បាទេ កត្វា ច នំ បទក្ខិណំ

វិធុរោ អវច រាជានំ បគ្គហេត្វាន អញ្ជលី ។

អយំ មំ មាណវោ នេតិ កត្តុកាមោ យថាមតិ

ញាតីនត្ថំ បវក្ខាមិ តំ សុណោហិ អរិន្ទម ។

(១៧៩) ប៉ុនអម្បាលបុរសប្រាថ្នាសេចក្តីចំរើន គង់ធ្វើអញ្ជលីចំពោះក្អមទឹក ឬធ្វើបទក្សិណចំពោះបក្សីក្អែក បុគ្គលមិននមស្សការចំពោះព្រះរាជា ជាបណ្ឌិតខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រះអង្គប្រទានសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ដូចម្តេចបាន ព្រោះព្រះអង្គប្រទានទីដេក សំពត់ យាន នឹងផ្ទះសម្រាប់សំណាក់អាស្រ័យ ទ្រង់បង្អុរភោគសម្បទ ដូចមេឃបង្អុរភ្លៀងដល់ពួកសត្វ ។ ម្នាលកូនសំឡាញ់ទាំងឡាយ នេះជារាជ-វសតិធម៌ ដែលនរជនប្រព្រឹត្តតាម រមែងញុំាងព្រះរាជាឲ្យប្រោសប្រាណ រមែងបានការបូជាអំពីចៅហ្វាយនាយទាំងឡាយ ។

ចប់ រាជវសតិកណ្ឌ ។

(១៨០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) វិធុរបណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាវាងវៃ ប្រៀនប្រដៅពួកញាតិយ៉ាងនេះហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះរាជា ដោយមានពួកញាតិហោមរោម វិធុរបណ្ឌិតថ្វាយបង្គំព្រះបាទាដោយត្បូង ធ្វើប្រទក្សិណព្រះអង្គ ផ្គងអញ្ជលីក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជាថា បពិត្រព្រះអង្គជាអ្នកបង្ក្រាបសត្រូវ មាណពនេះ មានប្រាថ្នានឹងធ្វើតាមអធ្យាស្រ័យ នឹងនាំខ្ញុំព្រះអង្គទៅ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងនិយាយពាក្យ ជាប្រយោជន៍ដល់ពួកញាតិ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ នូវពាក្យនោះ ។

បុត្តេ ច មេ ឧទិក្ខសិ យញ្ញមញ្ញំ យវេ ជនំ
យថា បច្ឆា ន ហាយេថ ញាតិសង្ឃោ មយី គតេ
យថេវ ខលតិ ភូម្យំ ភូម្យាយេវ បតិដ្ឋតិ
ឯវេតំ ខលិតំ មយ្ហំ ឯតំ បស្សាមិ អច្ចយំ ។

(១៤១) សក្កា ន តុម្ហំ ឥតំ[1] មយ្ហំ ហោតិ
ចេត្វា វធិត្វា ឥធ កាតិយានំ
ឥធេវ ហោហិ ឥតិ មយ្ហំ រុច្ចតិ
មា ត្វំ អគា[2] ឧត្តមភូរិបញ្ញ ។

(១៤២) មា ហេវធម្មេសុ មនំ បណីធហិ
អត្ថេ ច ធម្មេ ច យុត្តោ ភវស្សុ
ធិរត្ថុ កម្មំ អកុសលំ អនរិយំ
យំ កត្វា បច្ឆា និរយំ វជេយ្យ ។
នេវេស ធម្មោ ន បុនេតិ កិច្ចំ
អយិរោ[3] ហិ ទាសស្ស ជនិន្ទ ឥស្សរោ
ឃាតេតុ ឈាបេតុ អថោបិ ហន្តុំ
ន ច មយ្ហំ កោធត្ថិ វជាមិ ចាហំ ។

---

១ ម. ន សក្កា តុម្ហំ មតិ ។ ២ ម. អគមា ។ ៣ ម. អយ្យោ ។

សូមព្រះអង្គទ្រង់ទតមើលកូនទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គផង នឹងទ្រព្យដទៃក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គផង កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គទៅហើយ សូមកុំឲ្យពួកញាតិវិនាសក្នុងកាលខាងក្រោយឡើយ ប្រសិនបើទូលព្រះបង្គំមានសេចក្ដីភ្លាំងភ្លាត់ ទូលព្រះបង្គំ នឹងឃើញកំហុសនោះវិញ ដូចជាបុរសភ្លាត់ដួលលើផែនដី ហើយឈរសើបលើផែនដីវិញ ។

(១៨១)(ព្រះរាជា...)សេចក្ដីគាប់ចិត្តខ្ញុំថា អ្នកមិនគួរទៅទេ ខ្ញុំគាប់ចិត្តថា ឲ្យអ្នកកាប់សំឡាប់មាណពតក្ខាយនៈ ក្នុងទីនេះហើយនៅក្នុងទីនេះចុះ ម្នាលបណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាឧត្តមដូចផែនដី អ្នកកុំទៅ ។

(១៨២) (មហាសត្វ...) សូមព្រះអង្គកុំតំកល់ព្រះហឫទ័យ ក្នុងភាពមិនមែនជាធម៌ សូមប្រកបក្នុងប្រយោជន៍ផងក្នុងធម៌ផង ថ្វីយបុគ្គលធ្វើកម្មណា ហើយទៅកាន់នរក ក្នុងកាលខាងក្រោយ កម្មនោះជាអំពើអកុសល មិនប្រសើរ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាធំជន ព្រោះថា ធម្មតាម្ចាស់ជាធំរបស់ទាសៈ ចង់សំឡាប់ចង់ដុតកេលបៀតបៀនក៏បាន តែនេះមិនមែនជាធម៌ (របស់បុរាណបណ្ឌិតទេ)ទាំងមិនមែនជាកិច្ចគួរប្រព្រឹត្តឡើយ សេចក្ដីក្រោធនៃខ្ញុំព្រះអង្គ មិនមានទេ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមលាទៅ ។

(១៨៣) ជេដ្ឋបុត្តំ ឧបគុយ្ហ វិនេយ្យ ហទយេ ទរំ
អស្សុបុណ្ណេហិ នេត្តេហិ បាវិសិ សោ មហាឃរំ ។

(១៨៤) សាលាវ សម្មមទ្ទិតា មាលុតេន បមទ្ទិតា
សេន្តិ បុត្តា ច ទារា ច វិធុរស្ស និវេសនេ ។
ឥត្ថីសហស្សំ ភរិយានំ ទាសីសត្តសតានិ ច
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ វិធុរស្ស និវេសនេ ។
ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ វិធុរស្ស និវេសនេ ។
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ វិធុរស្ស និវេសនេ ។
សមាគតា ជានបទា នេគមា ច សមាគតា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ វិធុរស្ស និវេសនេ ។
ឥត្ថីសហស្សំ ភរិយានំ ទាសីសត្តសតានិ ច
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ កស្មា នោ វិជហិស្សសិ ។
ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ កស្មា នោ វិជហិស្សសិ ។
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ កស្មា នោ វិជហិស្សសិ ។

(១៨៣) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះមហាសត្វនោះ មានព្រះនេត្រពេញដោយទឹកភ្នែក ចូលទៅឧបរីត(ធម្មបាលកុមារ)ជាបុត្តច្បង លុះបន្ទោបង់សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយក្នុងហឫទ័យហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះធំ ។

(១៨៤) ពួកបុត្រនិងភរិយារបស់វិធុរបណ្ឌិត ដេក (បម្រាស់នទៀល) ក្នុងលំនៅ ដូចជាដើមរាំងដែលត្រូវខ្យល់បក់បោកញាំញី ។ ស្ត្រីជាប្រពន្ធ ១ ពាន់នាក់ និងទាសី ៧ រយនាក់ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញ ក្នុងលំនៅនៃវិធុរបណ្ឌិត ។ ពួកស្រីស្នំ ពួកកុមារ ពួកអ្នកជំនួញ និងពួកព្រាហ្មណ៍ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញ ក្នុងលំនៅនៃវិធុរបណ្ឌិត ។ ពួកពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើង ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញ ក្នុងលំនៅនៃវិធុរ-បណ្ឌិត ។ ពួកអ្នកជនបទ មកជួបជុំគ្នា ទាំងពួកអ្នកនិគមក៏មកជួបជុំគ្នា ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញ ក្នុងលំនៅនៃវិធុរបណ្ឌិត ។ ស្ត្រីជាប្រពន្ធ ១ពាន់នាក់ និងទាសី ៧ រយនាក់ ផ្គងដៃ ខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា ហេតុអ្វីទើបលោកលះបោលពួកយើង ។ ពួកស្រីស្នំ ពួកកុមារ ពួកអ្នកជំនួញ និងពួកព្រាហ្មណ៍ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា ហេតុអ្វី ទើបលោកលះបោល ពួកយើង ។ ពួកពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើង ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា ហេតុអ្វី ទើបលោកលះបោល ពួកយើង ។

សមាគតា ជានបទា នេគមា ច សមាគតា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ កស្មា នោ វិជហិស្សសិ ។
(១៤៥) កត្វា ឃរេសុ កិច្ចានិ អនុសាសិត្វា សកំ ជនំ
មិត្តាមច្ចេ ច ភច្ចេ ច បុត្តទារេ ច ពន្ធវេ ។
កម្មន្តំ សំវិធេត្វាន អាចិក្ខិត្វា ឃរេ ធនំ
និធិញ្ច ឥណទានញ្ច បុណ្ណកំ ឯតទព្រវិ ។

អវសី តុវំ មយ្ហ តិហំ អគារេ
កតានិ កិច្ចានិ ឃរេសុ មយ្ហំ
អនុសាសិតា បុត្តទារា មយា ច
ករោម កិច្ចានិ យថាមតិន្ទ ។

(១៤៦) សចេ ហិ កត្តេ អនុសាសិតា តេ
បុត្តា ច ទារា អនុជីវិនោ ច
ហន្ទេហិ ទានិ តរមានរូបោ
ទីឃោ ហិ អទ្ធាបិ អយំ បុរត្ថា ។

អសម្ភីតោវ(១) គណ្ហាហិ អាជានីយស្ស វាលធី
ឥទំ បច្ឆិមកំ តុយ្ហំ ជីវលោកស្ស ទស្សនំ ។
(១៤៧) សោហំ កិស្សានុកាយិស្សំ យស្ស មេ នត្ថិ ទុក្កដំ
កាយេន វាចា មនសា យេន គច្ឆេយ្យ ទុគ្គតឹ ។

---
១ ម. អឆម្ភិតោវ ។

ពួកអ្នកជនបទ មកជួបជុំគ្នា ទាំងពួកអ្នកនិគមក៏មកជួបជុំគ្នា ផ្គងដៃ ខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា ហេតុអ្វីទើបលោកលះចោលពួកយើង ។

(១៨៥) ព្រះមហាសត្វបានធ្វើកិច្ចទាំងឡាយក្នុងផ្ទះ ប្រៀនប្រដៅជនរបស់ខ្លួន គឺពួកមិត្រ អាមាត្យ ជនអ្នកនៅអាស្រ័យ បុត្រ ភរិយានិងផៅ-ពង្ស ។ ព្រះមហាសត្វចាត់ចែងការងារ ប្រាប់នូវទ្រព្យក្នុងផ្ទះ និងកំណប់និងការឲ្យបុល ហើយពោលពាក្យនេះ នឹងបុណ្ណកយក្សថា

អ្នកបានស្នាក់នៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំអស់៣ថ្ងៃហើយ កិច្ចក្នុងផ្ទះខ្ញុំធ្វើហើយ ទាំងបុត្រនិងភរិយា ខ្ញុំក៏បានប្រៀនប្រដៅហើយ អ្នកចូរធ្វើកិច្ចទាំងឡាយ តាមអធ្យាស្រ័យរបស់អ្នកចុះ ។

(១៨៦) (បុណ្ណកយក្ស...) បពិត្រអ្នកជាអាមាត្យ បើអ្នកបានប្រៀនប្រដៅបុត្រ ភរិយា និងពួកជនអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយសារហើយ អើអ្នកចូរប្រញាប់ប្រញាល់ មកក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ព្រោះថាផ្លូវខាងមុខនេះ ជាផ្លូវដាច់ស្រយាលវែងឆ្ងាយ ។

អ្នកកុំភ័យ ចូរចាប់គោងកន្ទុយសេះអាជានេយ្យចុះ នេះជាការឃើញនូវជីវលោក ជាទីបំផុត របស់អ្នក ។

(១៨៧) (ព្រះមហាសត្វ...) បុគ្គលទៅកាន់ទុគ្គតិ ដោយអំពើណា ដែលកើតអំពីកាយវាចាចិត្ត អំពើអាក្រក់ (នោះ) របស់ខ្ញុំមិនមានទេ ខ្ញុំនឹងខ្លាចបំពោះអំពើអ្វី ។

(១៤៨) សោ អស្សរាជា វិធុរំ វហន្តោ
បក្កាមិ វេហាយសមន្តលិក្ខេ
សាខាសុ សេលេសុ អសជ្ជមានោ
កាឡាគិរឹ ខិប្បមុបាគមាសិ ។

(១៤៩) ឥត្ថីសហស្សំ ភរិយានំ ទាសីសត្តសតានិ ច
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ
យក្ខោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន វិធុរំ អាទាយ គច្ឆតិ ។
ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ
យក្ខោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន វិធុរំ អាទាយ គច្ឆតិ ។
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ
យក្ខោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន វិធុរំ អាទាយ គច្ឆតិ ។
សមាគតា ជានបទា នេគមា ច សមាគតា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ
យក្ខោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន វិធុរំ អាទាយ គច្ឆតិ ។
ឥត្ថីសហស្សំ ភរិយានំ ទាសីសត្តសតានិ ច
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ បណ្ឌិតោ សោ កុហឹ គតោ ។

(១៤៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ស្ដេចសេះនោះនាំវិធុរបណ្ឌិតហោះទៅ
ឰដ៏អាកាសវេហាស៍ ឥតប៉ះទង្គិចនឹងមែកឈើឬភ្នំ ក៏ចូល
ទៅកាន់កាឡាគិរីបពិត ដោយឆាប់រហ័ស ។

(១៤៩) ស្ដ្រីជាប្រពន្ធ១ពាន់នាក់ នឹងទាសី៧រយនាក់ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួល កន្ទក់កន្ទេញថា យក្សក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍ នាំវិធុរបណ្ឌិតទៅ ។ ពួកស្រីស្នំ ពួកកុមារ ពួកអ្នកជំនួញ នឹងពួកព្រាហ្មណ៍ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា យក្សក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍ នាំវិធុរបណ្ឌិតទៅ ។ ពួកពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើង ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួល កន្ទក់កន្ទេញថា យក្សក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍ នាំវិធុរបណ្ឌិតទៅ ។ ពួកអ្នកជនបទ មកជួបជុំគ្នា ទាំងពួកអ្នកនិគម ក៏មកជួបជុំគ្នា ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា យក្សក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍ នាំវិធុរបណ្ឌិតទៅ ។ ស្ដ្រីជាប្រពន្ធ១ពាន់នាក់ នឹងទាសី ៧ រយនាក់ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា វិធុរបណ្ឌិតទៅក្នុងទីណាហ្ន៎ ។

ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា

ពហា បគ្គយ្ហ បញ្ជលិំ បណ្ឌិតោ សោ កុមារកោ ។

ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា

ពហា បគ្គយ្ហ បញ្ជលិំ បណ្ឌិតោ សោ កុមារកោ ។

សមាគតា ជានបទា នេគមា ច សមាគតា

ពហា បគ្គយ្ហ បញ្ជលិំ បណ្ឌិតោ សោ កុមារកោ ។

(២៨០) សចេ សោ សត្តរត្តេន បណ្ឌិតោ នាគមិស្សតិ

សព្វេ អគ្គឹ បវិស្សាម នត្ថត្ថោ ជីវិតេន នោ ។

(១៨១) បណ្ឌិតោ ច វិយត្តោ ច វិភាវី ច វិចក្ខណោ

ខិប្បំ មោចេសិ អត្តានំ មា ភាយិត្ថាគមិស្សតិ ។

អន្តរបេយ្យាលំ នាម ។

(១៨២) សោ តត្ថ គន្ត្វាន វិចិន្តយន្តោ

ឧដ្ឋាវជា ចេតនកា កវឌ្ឍិ

ពួកស្រីស្នំ ពួកកុមារ ពួកអ្នកជំនួញនិងពួកព្រាហ្មណ៍ ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា វិធុរបណ្ឌិតទៅកន្លងណាហ្ន៎ ។ ពួកពលដំរី (ពលសេះ) ពលរថ ពលថ្មើរជើង ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា វិធុរបណ្ឌិតនោះទៅកន្លងណាហ្ន៎ ។ ពួកអ្នកជនបទ មកជួបជុំគ្នា ទាំងពួកអ្នកនិគមក៏មកជួបជុំគ្នា ផ្គងដៃខ្សឹកខ្សួលកន្ទក់កន្ទេញថា វិធុរបណ្ឌិតនោះទៅកន្លងណាហ្ន៎ ។

(១៩០) (មហាជន...) បើបណ្ឌិតនោះ នឹងមិនត្រឡប់មក ក្នុងរវាង ៧ រាត្រីវិញទេ ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងអស់គ្នា នឹងចូលភ្លើង ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនមានសេចក្តីត្រូវការដោយជីវិតឡើយ ។

(១៩១) (ព្រះរាជា...) បណ្ឌិតជាបុគ្គលឈ្លាសវៃ អាចសំដែង(ប្រយោជន៍) នឹងមិនមែនប្រយោជន៍ មានប្រាជ្ញាឈ្វេងយល់ រមែងដោះខ្លួនបានដោយឆាប់ អ្នកទាំងឡាយកុំខ្លាចឡើយ បណ្ឌិតនោះគង់តែនឹងត្រឡប់មកវិញ ។

ចប់ អន្តរបេយ្យាលៈ ។

(១៩២) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សនោះកាលទៅលើកំពូលភ្នំកាឡាគិរីនោះក៏គិតថា គំនិតទាំងឡាយរមែងជាធម្មជាតិខ្ពស់នឹងទាប

ជយិមស្ស ជីវេន មមត្ថិ កិញ្ចិ
ហត្វាជិមំ ហានយំ អាជយិស្សំ ។

(១៨៣) សោ តត្ថ គន្ត្វា បព្វតមន្តរស្មឹ
អន្តោ បវិសិត្វាន បទុដ្ឋចិត្តោ
អសំវុតស្មឹ ជគតិប្បទេសេ
អធោសិរំ ធារយិ កាតិយានោ ។

(១៨៤) សោ លម្ពមានោ នរកេ បបាតេ
មហព្ភយេ លោមហំសេ វិទុគ្គេ
អសន្តសន្តោ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋោ
ឥច្ចព្រវិ បុណ្ណកំ នាម យក្ខំ ។
អរិយាវកាសោសិ អនរីយរូបោ
អសញ្ញតោ សញ្ញតសន្និកាសោ
អច្ចាហិតំ កម្មំ ករោសិ លុទ្ទំ
ភាវេ ច តេ កុសលំ នត្ថិ កិញ្ចិ ។
យំ មំ បបាតស្មឹ បបាតុមិច្ឆសិ
កោ នុ តវត្ថោ មរណេន មយ្ហំ
អមានុសស្សេវ តវជ្ជ វណ្ណោ
អាចិក្ខ មេ ត្វំ កតមាសិ ទេវតា ។

អញមិនមែនមានកិច្ចតិចតួច ដោយជីវិតរបស់វិធុរបណ្ឌិតនេះ (ក្នុងកពនាគនោះទេ) អញនឹងសំឡាប់វិធុរបណ្ឌិតនេះ ហើយនាំយកតែដួងហឫទ័យទៅ ។

(១៩៣) មាណពកប្បាយនគោត្រនោះ មានចិត្តប្រទុស្ត បានទៅក្នុងចន្លោះភ្នំនោះ ហើយចូលទៅខាងក្នុងភ្នំ ចាប់ព្រះមហាសត្វយកក្បាលចុះក្រោម (គ្រវែងទៅ) ក្នុងប្រទេសនៃផែនដីដែលមិនមានអ្វីប៉ះពាល់ឡើយ ។

(១៩៤) វិធុបណ្ឌិតនោះ ជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់អ្នកដែនកុរុ កាលសំយុងចុះទៅក្នុងរណ្ដៅជ្រោះ ជាទីមានភ័យដ៏ធំ គួរព្រឺព្រួចរោម ដែលលំបាកនឹងទៅក្រៃលែង តែមិនតក់ស្លុត ហើយពោលនឹងបុណ្ណកយក្សយ៉ាងនេះថា អ្នកជាមនុស្សមិនប្រសើរតែធ្វើដូចជាប្រសើរ ជាអ្នកមិនសង្រួម តែមានអាការហាក់ដូចជាអ្នកសង្រួម អ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ឥតប្រយោជន៍ ចំណែកកុសលតិចតួចឥតមានក្នុងចិត្តនៃអ្នកទេ ។ អ្នកចង់ទំលាក់ខ្ញុំទៅក្នុងរណ្ដៅជ្រោះ ដោយហេតុណា ប្រយោជន៍ដូចម្ដេច ដោយការសំឡាប់ខ្ញុំ នឹងមានដល់អ្នក ដោយហេតុនោះក្នុងថ្ងៃនេះ អ្នកមានភេទដូចជាមិនមែនភេទនៃមនុស្សទេ ចូរអ្នកប្រាប់ខ្ញុំ អ្នកជាទេវតា ឬជាអ្វី ។

(១៤៤) យទិ តេ សុតោ បុណ្ណកោ នាម យក្ខោ
រញ្ញោ កុវេរស្ស ហិ សោ សជិព្វោ
ភូមិន្ធរោ វរុណោ នាម នាគោ
ព្រហា សុចី វណ្ណពលូបបន្នោ[១] ។
តស្សានុជំ ធីតរំ កាមយាមិ
ឥរន្ធតី នាម សា នាគកញ្ញា
តស្សា សុមជ្ឈាយ បិយាយ ហេតុ
បតារយឹ តុយ្ហំ វធាយ ធីរ ។

(១៤៦) មាហេវ តេ យក្ខ អហោសិ មោហោ
នដ្ឋា ពហូ ទុគ្គហីតេន លោកា
កិន្តេ សុមជ្ឈាយ បិយាយ កិច្ចំ
មរណេន មេ ឥង្ឃ សុណោមិ សព្វំ ។

(១៤៧) មហានុភាវស្ស មហោរគស្ស
ធីតុ កាមោ ញាតិភតោហមស្មិ
តំ យាចមានំ សសុរោ អវោច
យថាមមញ្ញឹសុ សុកាមនីតំ ។
ទទេមុ ខោ តេ សុនធិំ សុចេត្តំ
សុវម្ហិតិំ ចន្ទនលិត្តគត្តិំ

---

១ ម. សុចិវណ្ណពលូបបន្នោ ។

(១៩៥) (បុណ្ណកយក្ស...) ខ្ញុំនោះឈ្មោះបុណ្ណកយក្ស ជាអាមាត្យព្រះបាទកុវេរៈ ដែលអ្នកធ្លាប់បានឮហើយ នាគរាជព្រះនាមវរុណៈ ជាអ្នកទ្រទ្រង់ផែនដី មានទំហំនឹងកំពស់ មានទ្រង់ទ្រាយដ៏ស្អាត បរិបូណ៌ដោយពណ៌នឹងកំឡាំង ។ ម្នាលអ្នកប្រាជ្ញ ខ្ញុំចង់បានធីតា ជាអនុជាត នៃព្រះបាទវរុណនាគនោះ នាគកញ្ញានោះឈ្មោះឥរន្ទតី ខ្ញុំព្យាយាមសំឡាប់អ្នក ព្រោះហេតុនាងឥរន្ទតី មានចង្កេះល្អ ជាទីស្រឡាញ់នោះ ។

(១៩៦) (ព្រះមហាសត្វ...) ម្នាលយក្ស សេចក្តីវង្វេង កុំមានដល់អ្នកឡើយ ពួកសត្វលោកជាច្រើន វិនាសហើយ ព្រោះអំពើដែលខ្លួនប្រកាន់ខុស ចុះអ្នកមានកិច្ចអ្វី ដោយការសម្លាប់ខ្ញុំ (ព្រោះនាគកញ្ញា) មានចង្កេះល្អ ជាទីស្រឡាញ់ សូមអញ្ជើញប្រាប់ ខ្ញុំនឹងស្តាប់ការទាំងអស់មើល ។

(១៩៧) (បុណ្ណកយក្ស...) ខ្ញុំចង់បានធីតារបស់ព្រះបាទវរុណនាគជាធំ មានអានុភាពច្រើន ខ្ញុំជាអ្នកស៊ីឈ្នួលរបស់ពួកញាតិ ព្រោះហេតុ ពួកញាតិដឹងនូវខ្ញុំ ថាជាអ្នកត្រូវកាមទង់ទាញដោយពិត (បានជា) ឪពុកក្មេកខ្ញុំ ពោលនឹងខ្ញុំដែលសូមនាងឥរន្ទតីនោះថា យើងនឹងឲ្យកូនក្រមុំ មានរាងកាយល្អ មានភ្នែកល្អ មានទ្រង់ទ្រាយតើតនាយ មានខ្លួនលាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ដល់អ្នក

សចេ តុវំ ហទយំ បណ្ឌិតស្ស
ធម្មេន លទ្ធា ឥធមាហរេសិ ។
ឯតេន វិត្តេន កុមារិ លព្ភា
នាញ្ញំ ធនំ ឧត្តរិ បត្ថយាម
ឯវំ ន មុឡ្ហស្មិ សុណោហិ កត្តេ ។
ន ចាបិ មេ ទុក្កហិតត្ថិ កិញ្ចិ
ហទយេន តេ ធម្មលទ្ធេន នាគា
ឥរន្ធតី នាគកញ្ញំ ទទន្តិ
តស្មា អហំ តុយ្ហំ វធាយ យុត្តោ
ឯវំ មមត្ថោ មរណេន តុយ្ហំ
ឥធេវ តំ នរកេ បាតយិត្វា
ហន្ត្វាន តំ ហទយំ អានយិស្សំ ។
(១៥៨) ខិប្បំ មមំ ឧទ្ធរ កាតិយាន
ហទយេន មេ យទិ តេ អត្ថិ កិច្ចំ
យេ កោចិ មេ សាធុ នរស្ស ធម្មា
សព្វេវ តេ បាតុករោមិ អជ្ជ ។
(១៥៩) សោ បុណ្ណកោ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ
នគមុទ្ធនិ ខិប្បំ បតិដ្ឋបេត្វា

បើអ្នកបានដួងហឫទ័យរបស់វិធុរបណ្ឌិត មកដោយធម៌ ហើយ នាំមកក្នុងភពនាគនេះ ។ អ្នកត្រូវបាននាងកុមារី ដោយទ្រព្យជាទីត្រេកអរនុ៎ះ យើងមិនប្រាថ្នាទ្រព្យដទៃក្រៅពីនេះទេ

ម្នាលបណ្ឌិតជាអាមាត្យ ខ្ញុំមិនធ្វើដូចអ្នកថាទេ អ្នកចូរស្ដាប់ចុះ ។ មួយទៀត អំពើតិចតួចដែលខ្ញុំប្រកាន់ខុសមិនមានទេ កាលខ្ញុំបានហឫទ័យរបស់អ្នកដោយធម៌ ពួកនាគនឹងឲ្យនាគកញ្ញាឈ្មោះឥរន្ទតី ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំលៃលកសំឡាប់អ្នក ខ្ញុំមានសេចក្ដីត្រូវការដោយការសំឡាប់អ្នកយ៉ាងនេះឯង ខ្ញុំនឹងទំលាក់អ្នកក្នុងរណ្ដៅនេះ សម្លាប់អ្នកហើយ នឹងនាំយកតែហឫទ័យទៅ ។

(១៥៨) (មហាសត្វ...) ម្នាលកច្ចាយនៈ បើអ្នកមានកិច្ចត្រូវការដោយហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ចូរអ្នកលើកខ្ញុំដោយឆាប់រហ័ស ដ្បិតសាធុនរធម៌ (ធម៌ល្អរបស់នរៈ) របស់ខ្ញុំណាមួយ ខ្ញុំនឹងសំដែងសាធុនរធម៌ទាំងអស់នោះ ដល់អ្នក ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(១៥៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សនោះ ដាក់វិធុរបណ្ឌិត ជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់អ្នកដែនកុរុ លើកំពូលភ្នំ ឆាប់រហ័ស

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

អស្សត្ថមាសីនំ សមេច្ចិយោ
បរិព្ភិ កត្តារមភោមបញ្ចំ ។
សមុទ្ទតោ មេសិ តុំ បចាតា
ហានយេន តេ អជ្ជ មមត្ថំ កាចិ
យេកោចិ តេ សាធុ ឝរស្ស ធម្មា
សព្វេ មេ ចាតុក្កោហិ អជ្ជ ។

[១៦០] សមុទ្ទតោ ត្យស្មិ អហំ បចាតា
ហានយេន មេ យទិ តេ អត្ថិ កាចិ
យេកោចិ តេ សាធុ ឝរស្ស ធម្មា
សព្វេ តេ ចាតុក្កោមិ អជ្ជ ។

[១៦១ យាតានុយាយី ឝ គភហិ មាណវ
អល្លញ្ញូ ចាណសី បរិជ្ជយស្សុ
មា ជស្សុ មិត្តេសុ កទាចិ ទុព្ភី
មា ច វសំ អសតីនំ និគច្ឆេ ។

[១៦២] កាចិ នុ យាតំ អនុយាយី ហោតិ
អល្លញ្ញូ[១] ចាណសី ឝហាតេ កាចំ សោ
អសតី ច កា កោ បន មិត្តទុព្ភោ
អក្ខាហិ មេ បុច្ឆិតោ ឃតមត្ថំ ។

---

១ ឱ. អវញ្ញូ ។

ឃើញវិធុរបណ្ឌិតជាអាមាត្យមានប្រាជ្ញាមិនថោកទាប អង្គុយ ដកដង្ហើមស្រួលហើយ ក៏សាកសួរថា អ្នកគឺខ្ញុំលើកឡើងចាក រណ្ដៅហើយ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំត្រូវការដោយហឫទ័យរបស់អ្នក អ្នកចូរសំដែងសាធុនធម៌ទាំងអស់នោះ ដល់ខ្ញុំ ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(១៦០) (មហាសត្វ...) ខ្ញុំគឺអ្នកលើកឡើងចាករណ្ដៅហើយ បើអ្នក ត្រូវការដោយហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងសំដែងសាធុនធម៌ទាំង អស់នោះ ដល់អ្នក ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(១៦១) មាលមាណព អ្នកចូរដើរតាមផ្លូវដែលគេដើរហើយ អ្នកចូរវៀរ គឺកុំដុតបាតដៃទាំងទទឹក អ្នកកុំប្រទូស្តមិត្រ ក្នុងកាលណាមួយ អ្នកកុំលុះអំណាច នៃស្រីដែលប្រកបដោយអសទ្ធម្ម ។

(១៦២) (បុណ្ណកយក្ស...) បុគ្គលដែលឈ្មោះថាដើរទៅកាន់ផ្លូវ ដែល គេដើរហើយ តើដូចម្ដេច គេដុតបាតដៃទាំងទទឹក តើដូចម្ដេច ស្រីដូចម្ដេច ឈ្មោះថាស្រីប្រកបដោយអសទ្ធម្ម នរណាឈ្មោះ ថាជាអ្នកប្រទូស្តមិត្រ ខ្ញុំសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្ដីនុះ ។

មហានិបាតេ នវមស្ស វិធុរជាតកស្ស សាធុនរធម្មកណ្ឌំ

(១៦៣) អសន្ថតំ(១) នោបិច ទិដ្ឋបុព្វំ
យោ អាសនេនាបិ និមន្តយេយ្យ
តស្សេវ អត្ថំ បុរិសោ ករេយ្យ
យាតានុយាយីតិ តមាហុ បណ្ឌិតា ។
យស្សេករត្តិម្បិ ឃរេ វសេយ្យ
យត្ថន្នបានំ បុរិសោ លភេថ
ន តស្ស បាបំ មនសាបិ ចិន្តយេ(២)
អទុព្ភបាណី(៣) ទហតេ មិត្តទុព្ភោ ។
យស្ស រុក្ខស្ស ឆាយាយ និសីទេយ្យ សយេយ្យ វា
ន តស្ស សាខំ ភញ្ជេយ្យ មិត្តទុព្ភោ ហិ បាបកោ ។
បុណ្ណម្បិ ចេមំ បថវឹ ធនេន
ទជ្ជិត្ថិយា បុរិសោ សម្មតាយ
លទ្ធា ខណំ អតិមញ្ញេយ្យ តម្បិ
តាសំ វសំ អសតីនំ ន គច្ឆេ
ឯវំ ខោ យាតំ អនុយាយី ហោតិ
អទុព្ភបាណី ទហតេ បុនេវំ

១ ខ. អសន្ថុតំ ។ ម. អសន្ថវំ ។ ២ ខ. មនសាភិបេតយេ ។
៣ ខ. អទុព្ភបាណឹ ។ ម អទុព្ភិបាណំ ។

មហានិបាត វិធុរជាតក ទី ៩ សាធុនរធម្មកណ្ឌ

(១៦៣) (វិធុរបណ្ឌិត...) បុគ្គលណាអញ្ជើញមនុស្ស ដែលមិនធ្លាប់នៅជាមួយគ្នា ឬមិនធ្លាប់ឃើញគ្នា សូម្បីដោយអាសនៈ បុរសត្រូវធ្វើប្រយោជន៍តបស្នង ដល់បុគ្គលនោះឯង៍ បណ្ឌិតទាំងឡាយពោលថា អ្នកនោះឯង៍ជាអ្នកដើរតាមផ្លូវ ដែលគេដើរហើយ ។ បុរសស្នាក់នៅក្នុងផ្ទះ របស់បុគ្គលណាសូម្បីមួយយប់ បានបាយទឹកទឹក ក្នុងសំណាក់បុគ្គលណា មិនត្រូវគិតអំពើអាក្រក់ ដល់បុគ្គលនោះ សូម្បីដោយចិត្ត បុគ្គលអ្នកប្រទូស្តមិត្រ ឈ្មោះថាដុតបាតដៃទាំងទទឹក ។ បុគ្គលអង្គុយឬដេក ក្នុងម្លប់ឈើណា មិនត្រូវកាច់មែកឈើនោះ ព្រោះថា បុគ្គលប្រទូស្តមិត្រ ជាបុគ្គលអាក្រក់ ។

បុរសណា ឲ្យផែនដីនេះដែលពេញដោយទ្រព្យដល់ស្រីដែលខ្លួនសន្មត់ថា(ល្អ) ស្រីនោះបានឱកាស (ក្បត់ចិត្ត) គប្បីមើលងាយបុរសនោះវិញ បុគ្គលមិនត្រូវលុះអំណាចស្រី ដែលប្រកបដោយអសទ្ធម្មនោះទេ ។ បុគ្គលឈ្មោះថាដើរទៅកាន់ផ្លូវដែលគេដើរហើយយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាដុតបាតដៃទាំងទទឹកយ៉ាងនេះ

អសតី ច សា សោ បន មិត្តទុព្ភោ
សោ ធម្មិកោ ហោហិ ជហស្សុ អធម្មំ ។

សាធុនរធម្មកណ្ឌំ នាម ។

(១៦៤) អវសឹ អហំ តុយ្ហំ តីហិ អគារេ
អន្នេន បានេន ឧបដ្ឋិតោស្មិ
មិត្តោ មមាសិ វិសជ្ជាមហំ តំ
កាមំ ឃរំ ឧត្តមបញ្ញ គច្ឆ ។
អបិ ហាយតុ នាគកុលស្ស អត្ថោ
អលម្បិ មេ នាគកញ្ញាយ ហោតុ
សោ តំ សកេនេវ សុភាសិតេន
មុត្តោសិ មេ អជ្ជ វជាយ បញ្ញ ។

(១៦៥) ហត្ថ តុវំ យក្ខ មមម្បិ ទេហិ
សស្សុំ ធុ តេ អត្ថំ មយី ចរស្សុ
អហម្បិ នាគាធិបតីវិមានំ
ទក្ខេមិ នាគស្ស អទិដ្ឋបុព្វំ ។

(១៦៦) យំ វេ នរស្ស អហិតាយ អស្ស
ន តំ បញ្ញោ អរហតិ ទស្សនាយ

ស្រីនោះឈ្មោះថាប្រកបដោយអសទ្ធម្ម បុរសនោះឈ្មោះថាជាអ្នកប្រទូស្តមិត្រ អ្នកចូរជាអ្នកប្រកបដោយធម៌ ចូរលះបង់អំពើមិនមែនធម៌ចេញ ។

ចប់ សាធុនរធម្មកណ្ឌ ។

(១៦៤) (បុណ្ណកយក្ស...) ខ្ញុំបាននៅអាស្រ័យក្នុងផ្ទះរបស់អ្នក អស់ ៣ ថ្ងៃ ដែលអ្នកបានទំនុកបំរុងខ្ញុំដោយបាយនឹងទឹក អ្នកសូមជាមិត្ររបស់ខ្ញុំ ចាំងខ្ញុំក៏លែងអ្នកដែរ ម្នាលបណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់ ចូរអ្នកអញ្ជើញទៅកាន់ផ្ទះរបស់អ្នក តាមប្រាថ្នាចុះ ។ ចាំងសេចក្តីត្រូវការរបស់ត្រកូលនាគ ក៏សាបសូន្យទៅចុះ អំពើព្រោះហេតុនៃនាងនាគកញ្ញាក៏ល្មមដល់ខ្ញុំហើយ ម្នាលអ្នកមានប្រាជ្ញា អ្នកបានរួចចាកការសំឡាប់របស់ខ្ញុំ ក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រោះសុភាសិតជារបស់ខ្លួន ។

(១៦៥) (ព្រះមហាសត្វ...) ម្នាលយក្ស ណ្ហើយ អ្នកចូរនាំខ្ញុំទៅកាន់សំណាក់ឪពុកក្មេក របស់អ្នកចុះ អ្នកចូរប្រព្រឹត្តឲ្យជាប្រយោជន៍ចំពោះខ្ញុំ ដ្បិតខ្ញុំចង់ឃើញនាគរាជជាអធិបតី នឹងវិមានរបស់នាគរាជ ដែលខ្ញុំមិនធ្លាប់ឃើញ ។

(១៦៦) (បុណ្ណកយក្ស...) របស់ណាដែលប្រព្រឹត្តទៅ មិនជាប្រយោជន៍ដល់នរជន ជនមានប្រាជ្ញា មិនគួរឃើញ របស់នោះទេ

មហានិបាតេ ទសមស្ស វិធុរជាតកស្ស កាលាគិរិកណ្ឌំ

អថ កេន វណ្ណេន អមិត្តតាមំ
តុវម្ពិសិ ឧត្តមបញ្ញ តន្តុំ ។
(១៦៧) អទ្ធា បជានាមិ អហម្បិ ឯតំ
ន តំ បញ្ញា អវហាតិ នស្សុជាយ
បាបញ្ច មេ នត្ថិ កតំ កុហិញ្ចិ
តស្មា ន សក្កេ មរណាគមាយ ។
(១៦៨) ហន្ទ ច ឋានំ អតុលានុភាវំ
មយា សហា ទក្ខសិ ឯហិ កត្តេ
យត្ថច្ឆតិ នច្ចគីតេហិ នាគោ
រាជា យថា វេស្សវណោ នឡិញ្ញំ ។
តំ នាគកញ្ញា ចរិតំ គណេន
និកីឡិតំ និច្ចមហោ ច រត្តិំ
បហុតមាល្យំ ពហុបុប្ផឆន្នំ
ឱភាសតិ វិជ្ជុរិវន្តលិក្ខេ ។
អន្នេន បានេន ឧបេតរូបំ
នច្ចេហិ គីតេហិ ច វាទិតេហិ
បរិបូរំ កញ្ញាហិ អលង្កតាហិ
ឧបសោភតិ វត្ថបិលន្ធនេន ។

ម្នាលបណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់ កាលបើដូច្នេះ អ្នកប្រាជ្ញ
ទៅកាន់ស្រុករបស់សត្រូវ ដោយហេតុដូចម្តេច ។

(១៦៧) (ព្រះមហាសត្វ...) ខ្ញុំប្រាកដជាដឹងហេតុនុ៎ះ ជនមានប្រាជ្ញា
មិនគួរឃើញសត្រូវនោះទេ តែអំពើអាក្រក់ ខ្ញុំមិនបានធ្វើទុក
ក្នុងទីណាមួយ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំមិនរង្កៀសចំពោះសេចក្តី
ស្លាប់ដែលនឹងមកដល់ឡើយ ។

(១៦៨) (បុណ្ណកយក្ស...) ម្នាលអ្នកជាអាមាត្យ បើដូច្នោះ អ្នកនឹង
ឃើញឋាន ដែលមានអានុភាពប្រៀបមិនបាន ជាមួយនឹងខ្ញុំ
អ្នកចូរមកចុះ នាគរមែងនៅដោយការរាំនឹងច្រៀងក្នុងទីណា
ដូចជាព្រះបាទវេស្សវណ្ណ នៅក្នុងរាជធានី ឈ្មោះនិឡិញ្ញៈ ។
ទីនោះមានពួកនៃនាងនាគកញ្ញា ត្រាច់ទៅដោយពួកៗ លេង
អស់ថ្ងៃនឹងយប់ជានិច្ច ជាទីមានផ្កាកម្រងច្រើន ដេរដាស
ដោយផ្កាឈើច្រើនបែប ភ្លឺផ្លេកដូចផ្លេកបន្ទោរឰដ៏អាកាស ។
ភពនៃនាគនោះ មានភាពសម្បូណ៌ដោយបាយនឹងទឹក នឹង
ការរាំច្រៀងប្រគំ បរិបូណ៌ដោយពួកនាងនាគកញ្ញា ដែល
តាក់តែងខ្លួន ដោយសំពត់ នឹងគ្រឿងប្រដាប់ល្អឆើតឆាយ ។

(១៦៩) សោ បុណ្ណកោ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ
និសីថយិ បត្តោ អាសនស្មឹ
អាទាយ កត្តារមនោបញ្ញំ
ឧទានយិ ករំ(១) ជាតរញ្ញោ ។
បត្វាន ហានំ អតុលានុភាវំ
អជ្ឈាសិ កត្តា បត្តោ បុណ្ណកស្ស
សាមត្ថិបេក្ខី បន ជាតកជា
បុព្វេ ជាមាតរមជ្ឈភាសថ ។
(១៧០) យំ នុ ត្វំ អគមា មនុស្សលោកំ
អន្វេសមានោ ហទយំ បណ្ឌិតស្ស
កច្ចិ សមិទ្ធេន ឥធានុបត្តោ
អាទាយ កត្តារមនោមបញ្ញំ ។
(១៧១) អយំ ហិ សោ អាគតោ យំ ត្វមិច្ឆសិ
ធម្មេន លទ្ធោ មម ធម្មបាលោ
តំ បស្សថ សម្មុខា ភាសមានំ
សុខោ ហវេ សប្បុរិសេហិ សង្គមោ ។

កាលាគិរិកណ្ឌំ នាម ។

---

១ ម. វិសេនំ ។

[១៦៩] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សនោះ បានអញ្ជើញវិធុរបណ្ឌិត ជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់អ្នកដែនកុរុឲ្យអង្គុយលើអាសនៈអំពីខាងក្រោយ នាំវិធុរបណ្ឌិតជាអាមាត្យមានប្រាជ្ញាមិនថោកទាប ចូលទៅកាន់កពនៃនាគពជ ។ វិធុរបណ្ឌិតជាអាមាត្យលុះដល់ទីដែលមានអានុភាពប្រៀបមិនបាន ក៏ឈរខាងក្រោយបុណ្ណ-កយក្ស ចំណែកនាគពជ ក្រឡេកមើលឃើញបុណ្ណកយក្ស មានសេចក្តីស្មោះសរ បានត្រាស់នឹងកូនប្រសាមុនថា

[១៧០] (នាគពជ...) អ្នកកាលស្វែងរកហឫទ័យរបស់បណ្ឌិត បានទៅកាន់មនុស្សលោក ហើយនាំអាមាត្យមានប្រាជ្ញាមិនថោកទាបមកដល់កន្លែងនេះ ដោយសួស្តីហើយឬ ។

[១៧១] (បុណ្ណកយក្ស...) ព្រះអង្គប្រាថ្នាបណ្ឌិតណា បណ្ឌិតនោះមកដល់ហើយ បណ្ឌិតអ្នករក្សាធម៌ គឺខ្ញុំព្រះអង្គរកបានមកដោយធម៌ហើយ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទតបណ្ឌិតនោះ ដែលកំពុងនិយាយក្នុងទីបំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះអង្គ ការជួបជុំដោយសប្បុរសទាំងឡាយ ជាហេតុនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ដោយពិត ។

ចប់ កាលាគិរិកណ្ឌ ។

(១៧២) អទិដ្ឋបុព្វំ ទិស្វាន   ហដ្ឋោ មច្ចុភយដ្ឋិតោ

ព្យម្ហិតោ នាតិភាសេសិ   ន ឥទំ បញ្ញវតាមិវ ។

(១៧៣) ន ចម្ហិ ព្យម្ហិតោ នាគ   ន ច មច្ចុភយដ្ឋិតោ

ន វេជ្ជា អតិភាសេយ្យ   វជ្ជំ វា នាតិភាសយេ ។

កថំ នុ អតិភាសេយ្យ   អតិភាសាបយេថ វា

យំ នោ ហន្តុមិច្ឆេយ្យ   តំ កម្មំ នុបបជ្ជតិ ។

(១៧៤) ឯវមេតំ យថា ព្រូសិ   សច្ចំ ភាសសិ បណ្ឌិត

ន វេជ្ជា អតិភាសេយ្យ   វជ្ជំ វា នាតិភាសយេ ។

កថំ នុ អតិភាសេយ្យ   អតិភាសាបយេថ វា ។

យំ នោ ហន្តុមិច្ឆេយ្យ   តំ កម្មំ នុបបជ្ជតិ ។

(១៧៥) អសស្សតំ សស្សតំ នុ តវយិទំ   វិមានំ

ឥទ្ធី ជុតី ពលវិរិយូបបត្តិ

(១៧២) (នាគរាជ...) អ្នកជាមនុស្សមានមច្ចុភ័យគ្របសង្កត់ តក់ស្លុត ព្រោះឃើញកពនាគ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឃើញ ទើបមិនថ្វាយបង្គំ (ខ្ញុំ) ដំណើរនេះ មិនមែនជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាទេ ។

(១៧៣) (មហាសត្វ...) បពិត្រនាគ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមែនជាអ្នកតក់ស្លុតទេ មិនមានមច្ចុភ័យគ្របសង្កត់ទេ ព្រោះអ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ មិនគប្បីថ្វាយបង្គំ (នូវពេជ្ឈឃាត) ឬពេជ្ឈឃាតក៏មិនគប្បីថ្វាយបង្គំ អ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ដែរ ។ ជនប្រាជ្ញាសម្លាប់អ្នកណា គប្បីថ្វាយបង្គំ (អ្នកនោះ) ឬឲ្យ (អ្នកនោះ) ថ្វាយបង្គំ (ខ្លួន) ដូចម្តេចកើត កម្មនោះ មិនសម្រេចទៅជាអ្វីទេ ។

(១៧៤) (នាគរាជ...) ម្នាលបណ្ឌិត ដំណើរនុ៎ះ ដូចអ្នកពោលមែន អ្នកពោលពាក្យពិត អ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ មិនគប្បីថ្វាយបង្គំពេជ្ឈឃាត ឬពេជ្ឈឃាតក៏មិនគប្បីថ្វាយបង្គំអ្នកទោស ដែលត្រូវគេសំឡាប់ដែរ ។ នរជនប្រាជ្ញាសម្លាប់អ្នកណា គប្បីថ្វាយបង្គំ (អ្នកនោះ) ឬឲ្យ(អ្នកនោះ) ថ្វាយបង្គំ(ខ្លួន)ដូចម្តេចកើត កម្មនោះ មិនកើតទៅជាអ្វីទេ ។

(១៧៥) (មហាសត្វ...) វិមាននេះ ទាំងឫទ្ធិ សេចក្តីរុងរឿង កំឡាំងកាយ សេចក្តីព្យាយាម នឹងការកើត (ក្នុងកពនាគ) របស់ព្រះអង្គ មិនទៀង តែដូចជារបស់ទៀង

បុច្ឆាមិ តំ នាគរាជេតមត្ថំ
កថំ នុ តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។
អធិច្ចលទ្ធំ បរិណាមជន្តេ
សយំកតំ ឧទាហុ ទេវេហិ ទិន្នំ
អក្ខា មេ នាគរាជេតមត្ថំ
យថេវ តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។

(១៧៦) នាធិច្ចលទ្ធំ ន បរិណាមជម្មេ
ន សយំកតំ នាបិ ទេវេហិ ទិន្នំ
សកេហិ កម្មេហិ អបាបកេហិ
បុញ្ញេហិ មេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។

(១៧៧) កិន្តេ វតំ កិម្បន ព្រហ្មចរិយំ
កិស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាកោ
ឥទ្ធី ជុតី ពលវិរិយូបបត្តិ
ឥទញ្ច តេ នាគ មហាវិមានំ ។

(១៧៨) អហញ្ច ភរិយា ច មនុស្សលោកេ
សទ្ធា ឧភោ ទានបតី អហុម្ហា
ឱបានភូតំ មេ ឃរំ តទាសិ
សន្តប្បិតា សមណព្រាហ្មណា ច ។

បពិត្រនាគរាជ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសួរសេចក្តីនុ៎ះ នឹងព្រះអង្គថា វិមាននេះព្រះអង្គបានហើយដោយប្រការដូចម្តេច ៗ វិមាននេះព្រះអង្គបានព្រោះអាស្រ័យ (ភពនាគ) ឬកើតអំពីរដូវប្រែប្រួល ឬព្រះអង្គកសាងដោយព្រះអង្គឯង ឬមួយទេវតាថ្វាយ បពិត្រនាគរាជ វិមាននេះព្រះអង្គបានហើយដោយប្រការណា សូមព្រះអង្គប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយប្រការដូច្នោះ ៗ

(១៧៦) (នាគរាជ...) វិមាន (នេះ) មិនមែនខ្ញុំបាន ព្រោះអាស្រ័យ (ភពនាគ) មិនមែនកើតអំពីរដូវប្រែប្រួល មិនមែនខ្ញុំធ្វើខ្លួនឯង ទាំងមិនមែនទេវតាឲ្យទេ វិមាននេះខ្ញុំបាន ដោយបុញ្ញកម្ម មិនអាក្រក់របស់ខ្លួន ៗ

(១៧៧) (មហាសត្វ...) អ្វីជាវត្តរបស់ព្រះអង្គ អ្វីជាព្រហ្មចរិយៈរបស់ព្រះអង្គ បពិត្រនាគ ឫទ្ធិ សេចក្តីរុងរឿង កំឡាំងកាយ សេចក្តីព្យាយាមនឹងការកើត (ក្នុងភពនាគ) ទាំងវិមានធំរបស់ព្រះអង្គនេះ នេះជាផលនៃកម្មដែលព្រះអង្គសន្សំល្អហើយ ដូចម្តេច ៗ

(១៧៨) (នាគរាជ...) ខ្ញុំនឹងភរិយា ទាំងពីរនាក់ (កាលនៅ)ក្នុងមនុស្សលោក ជាអ្នកមានសទ្ធា ជាម្ចាស់នៃទាន ក្នុងកាលនោះ ផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ដូចជាអណ្តូង (នៃមហាជន)ទាំងពួកសមណៈ នឹងព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំក៏បានឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់

មាលញ្ច គន្ធញ្ច វិលេបនញ្ច
បទីបិយំ សេយ្យមុបស្សយញ្ច
អច្ឆាទនំ សាយនមន្នបានំ
សក្កច្ច ទានានិ អទម្ហ តត្ថ ។
តំ មេ វតំ តម្បន ព្រហ្មចរិយំ
តស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាកោ
ឥទ្ធី ជុតី ពលវីរិយូបបត្តិ
ឥទញ្ច មេ ធីរ មហាវិមានំ ។

(១៧៩) ឃរញ្ច តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ
ជានាសិ បុញ្ញេន ផលូបបត្តឹ
តស្មា ហិ ធម្មញ្ចរ អប្បមត្តោ
យថា វិមានំ បុន មាវសេសិ ។

(១៨០) នយីធ សន្តិ សមណព្រាហ្មណា ច
យេសន្នបានានិ ទទេមុ កត្តេ
អក្ខាហិ មេ បុច្ឆិតោ ឯតមត្ថំ
យថា វិមានំ បុន មាវសេម ។

(១៨១) ញាតី ហិ តេ សន្តិ ឥធូបបន្នា
បុត្តា ច ទារា អនុជីវិនោ ច

ខ្ញុំ(កាលនៅ) ក្នុងកាលបញ្ជានគរនោះ បានឲ្យទានដោយគោរព គឺឲ្យកម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប គ្រឿងប្រទីប ទីដេក ទីសំណាក់អាស្រ័យ សំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់ កម្រាលដេក បាយ ទឹក ៗ នោះជាវត្ត នោះជាព្រហ្មចរិយៈរបស់ខ្ញុំ នៃអ្នកប្រាជ្ញ ឯឫទ្ធិ សេចក្តីរុងរឿង កំឡាំងកាយ សេចក្តីព្យាយាម និងការកើត (ក្នុងកពនាគ) ទាំងវិមានធំរបស់ខ្ញុំនេះ នេះជាផលនៃកម្មដែលខ្ញុំសន្សំល្អហើយនោះ ៗ

(១៧៩) (មហាសត្វ...) បើវិមាននេះ ព្រះអង្គបានហើយយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ព្រះអង្គជ្រាបកំណើត នៃផលរបស់បុណ្យ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះអង្គកុំប្រហែស សូមប្រព្រឹត្តធម៌ ជាហេតុឲ្យបានគ្រប់គ្រងវិមាននេះ តទៅទៀត ៗ

(១៨០) (នាគរាជ...) នែបណ្ឌិតជាអាមាត្យ ខ្ញុំគប្បីឲ្យបាយនិងទឹកដល់ពួកសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ណា ពួកសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍នោះ មិនមានក្នុងកពនាគនេះទេ ខ្ញុំសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្តីនុះ ដែលជាហេតុឲ្យខ្ញុំនៅគ្រប់គ្រងវិមានតទៅ ៗ

(១៨១) (មហាសត្វ...) ពួកនាគ គឺបុត្រ ភរិយា និងអ្នករស់នៅ ដោយសារ ដែលចូលមកកើត ក្នុងកពនាគនេះ

តេសុ តុវំ វចសា កម្មុនា ច
អសម្បទុដ្ឋោ ច ករោហិ ចិត្តំ ។
ឯវំ តុវំ ជាត អសម្បទោសំ
អនុបាលយ វចសា កម្មុនា ច
បត្វា ឥធ យាវតាយុកំ វិមានេ
ឧទ្ធំ ឥតោ គច្ឆសិ ទេវលោកំ ។

(១៨២) អទ្ធា ហិ សោ សោចតិ រាជសេដ្ឋោ
តយា វិនា យស្ស តុវំ សជីវោ
ទុក្ខូបនីតោបិ តយា សមេច្ច
វិន្ទេយ្យ បោសោ សុខមាតុរេបិ ។

(១៨៣) អទ្ធា សតំ ភាសសិ ជាត ធម្មំ
អនុត្តរំ អត្ថបទំ សុចិណ្ណំ
ឯតាទិសិយាសុ ហិ អាបទាសុ
បញ្ញាយតេ មាទិសានំ វិសេសោ ។

(១៨៤) អក្ខាហិ នោ តាយំ មុទានុលោមា
អក្ខាហិ នោ តាយំ អជេសិ ជូតេ
ធម្មេន លទ្ធា ឥតិ មាយមាហ
កថំ តុវំ ហត្ថមិមស្ស មាគតោ ។

សូមព្រះអង្គជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ក្នុងនាគនោះ ដោយពាក្យ ឬដោយការងារ អស់កាលជានិច្ច ។ បពិត្រនាគ សូមព្រះអង្គរក្សាសេចក្តីមិនប្រទូស្តដោយពាក្យឬដោយការងារយ៉ាងនេះចុះ ព្រះអង្គនឹងឋិតនៅក្នុងវិមាននេះ រហូតអស់ព្រះជន្មាយុ ហើយនឹងបានទៅកាន់ទេវលោក ជាន់ខាងលើ អំពីភពនាគនេះ ។

(១៨២) (នាគរាជ...) អ្នកជាអាមាត្យរបស់ព្រះរាជាណា ព្រះរាជាដ៏ប្រសើរនោះ បើវៀរចាកអ្នកហើយ រមែងសោកស្តាយដោយពិត បុរសសូម្បីត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ ឬសូម្បីមានជម្ងឺធ្ងន់ បើបានជួបនឹងអ្នកហើយ ក៏នឹងបានសុខវិញ ។

(១៨៣) (មហាសត្វ...) បពិត្រនាគ ព្រះអង្គពោលធម៌របស់សប្បុរសជាធម៌ប្រសើរ ជាចំណែកនៃប្រយោជន៍ដែលសន្សំល្អដោយពិត ឯសេចក្តីវិសេសរបស់បណ្ឌិតទាំងឡាយ បែបខ្ញុំព្រះអង្គ រមែងប្រាកដក្នុងអន្តរាយទាំងឡាយបែបនេះ ។

(១៨៤) (នាគរាជ...) អ្នកចូរប្រាប់យើងមកចុះ បុណ្ណកយក្សនេះបានអ្នកមកដោយទេឬ អ្នកចូរប្រាប់យើងមកចុះ បុណ្ណកយក្សនេះ ឈ្នះអ្នកដោយល្បែងភ្នាល់ឬ បុណ្ណកយក្សនេះបាននិយាយថា បណ្ឌិតខ្ញុំបាននាំមកដោយធម៌ តើអ្នកមកនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃបុណ្ណកយក្សនេះ ដោយប្រការដូចម្តេច ។

(១៨៥) យោ មិស្សកោ តត្ថ អហោសិ រាជា

តទាយមក្ខេហិ អជេសិ ទូតេ

សោ មំ ជិតោ រាជា ឥមស្សនាសិ

ធម្មេន លទ្ធោស្មិ អសាហសេន ។

(១៨៦) មហោរគោ អត្តមនោ ឧទគ្គោ

សុត្វាន ធីរស្ស សុភាសិតានិ

ហត្ថេ គហេត្វាន អនោមបញ្ញំ

បាវេក្ខិ ភរិយាយ តទា សកាសេ ។

យេន ត្វំ វិមលេ បណ្ឌុ យេន ភត្តំ ន រុច្ចតិ

ន ច មេតាទិសោ វណ្ណោ អយមេសោ តមោនុទោ ។

យស្ស តេ ហទយេនត្ថោ អាគតោយំ បភង្ករោ

តស្ស វាក្យំ និសាមេហិ ទុល្លភំ ទស្សនំ បុន ។

(១៨៥)(មហាសត្វ...) ព្រះពជារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គណា ជាធំក្នុងក្រុងឥន្ទបត្ត ដែនកុរុនោះ បុណ្ណកយក្សនេះ បានឈ្នះល្បែងស្កានឹងព្រះពជានោះដោយការភ្នាល់ ព្រះពជាដែលបុណ្ណកយក្សឈ្នះហើយនោះ បានប្រទានខ្ញុំព្រះអង្គ ដល់បុណ្ណកយក្សនេះ បុណ្ណកយក្សឈ្មោះថាបានខ្ញុំព្រះអង្គមកដោយធម៌ មិនមែនដោយការកំហែងទេ ។

(១៨៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាគរាជដ៏ប្រសើរ មានចិត្តត្រេកអររីករាយហើយ ព្រោះបានស្ដាប់សុភាសិតនៃវិធុរបណ្ឌិត ជាអ្នកប្រាជ្ញ ក៏ចាប់ដៃវិធុរបណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាមិនថោកទាប នាំចូលទៅក្នុងសំណាក់នៃនាងវិមលាជាភរិយា ក្នុងកាលនោះ (ត្រាស់ថា)

ម្នាលនាងវិមលា នាងមានសម្បុរលឿង ដោយហេតុណា ឬនាងមិនឆ្ងាញ់បាយ ដោយហេតុណា គុណ (នៃវិធុរបណ្ឌិត) បែបនេះ មិនមាន(ដល់នាង) ដោយហេតុនោះទេ វិធុរបណ្ឌិតនេះឯង ជាអ្នកបន្ទោបង់នូវងងឹត ។ នាងមានសេចក្ដីត្រូវការដោយហឫទ័យរបស់វិធុរបណ្ឌិតណា វិធុរបណ្ឌិតនេះ ជាអ្នកធ្វើពន្លឺ មកដល់ហើយ នាង ចូរផ្ទៀងស្ដាប់ ពាក្យរបស់វិធុរបណ្ឌិតនោះចុះ (ព្រោះ) ការជួបប្រទះ (នូវវិធុរបណ្ឌិត) ទៀត ជាកិច្ចបានដោយកម្រ ។

(១៨៧) និសម្ម តំ វិមលា ភូរិបញ្ញំ

ទសង្គុលឹ អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វា

ហដ្ឋេន ភាវេន បតីតរូបា

ឥច្ចព្រវិ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ ។

អទិដ្ឋបុព្វំ ទិស្វាន មច្ចោ មច្ចុភយដ្ដិតោ

ព្យម្ហិតោ នាភិភាសេសិ ន ឥទំ បញ្ញវតាមិវ ។

(១៨៨) ន ចម្ហិ ព្យម្ហិតោ នាគ ន ច មច្ចុភយដ្ដិតោ

ន វជ្ឈោ អភិយាចេយ្យ វជ្ឈំ វា នាភិយាចយេ ។

កថំ នុ អភិយាចេយ្យ អភិយាចាបយេថ វេ

យំ នរោ ហន្តុមិច្ឆេយ្យ តំ កម្មំ នុបបជ្ជតិ ។

(១៨៩) ឯវមេតំ យថា ព្រូសិ សច្ចំ ភាសសិ បណ្ឌិត

ន វជ្ឈោ អភិយាចេយ្យ វជ្ឈំ វា នាភិយាចយេ ។

កថំ នុ អភិយាចេយ្យ អភិយាចាបយេថ វេ

យំ នរោ ហន្តុមិច្ឆេយ្យ តំ កម្មំ នុបបជ្ជតិ ។

(១៨៧) ព្រះនាងវិមលាទ្រង់ទតឃើញវិធុរបណ្ឌិត ដែលជាអ្នកមានប្រាជ្ញាក្រាស់ដូចផែនដីនោះ ក៏មានព្រះទ័យត្រេកអរសោមនស្ស ទ្រង់លើកប្រមាមដៃទាំង ១០ ផ្គងអញ្ជលី ហើយត្រាស់នឹងវិធុរបណ្ឌិត ជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់អ្នកដែនកុរុ យ៉ាងនេះថា អ្នកជាមនុស្សមានមច្ចុភ័យគ្របសង្កត់ តក់ស្លុត ព្រោះឃើញកពនៃនាគ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ឃើញ ទើបមិនថ្វាយបង្គំ(ខ្ញុំ) ដំណើរនេះដូចមិនមែនជាអាការរបស់បុគ្គលមានប្រាជ្ញាទេ ។

(១៨៨) (មហាសត្វ...) បពិត្រព្រះនាងនាគី ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមែនជាអ្នកតក់ស្លុតទេ មិនមានមច្ចុភ័យគ្របសង្កត់ទេ អ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ មិនគប្បីថ្វាយបង្គំ (ពេជ្ឈឃាត) ឬពេជ្ឈឃាតក៏មិនគប្បីថ្វាយបង្គំអ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ដែរ ។ ជនប្រាជ្ញាសម្លាប់អ្នកណា គប្បីថ្វាយបង្គំ (អ្នកនោះ) ឬឲ្យ (អ្នកនោះ) ថ្វាយបង្គំ (ខ្លួន) ដូចម្តេចកើត កម្មនោះមិនកើតជាអ្វីទេ ។

(១៨៩) (ព្រះនាងវិមលា...) ម្នាលបណ្ឌិត ដំណើរនុ៎ះ ដូចអ្នកពោលមែន អ្នកពោលពាក្យពិត អ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ មិនគប្បីថ្វាយបង្គំពេជ្ឈឃាត ឬពេជ្ឈឃាតក៏មិនគប្បីថ្វាយបង្គំអ្នកទោសដែលត្រូវគេសំឡាប់ដែរ ។ ជនប្រាជ្ញាសម្លាប់អ្នកណា គប្បីថ្វាយបង្គំ(អ្នកនោះ) ឬឲ្យ (អ្នកនោះ) ថ្វាយបង្គំ(ខ្លួន) ដូចម្តេចកើត កម្មនោះមិនកើតទេ ។

មហានិបាតេ នវមំ វិធុរជាតកំ

(១៩០) អសស្សតំ សស្សតំ នុ តវយិទំ វិមានំ
ឥទ្ធី ជុតី ពលវីរិយូបបត្តិ
បុច្ឆាមិ តំ នាគរាជេតមត្ថំ
កថំ នុ តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។
អធិច្ច លទ្ធំ បរិណាមជន្តេ
សយំ កតំ ឧទាហុ ទេវេហិ ទិន្នំ
អក្ខាហិ មេ នាគរាជេតមត្ថំ
យថេវ តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។
(១៩១) នាធិច្ច លទ្ធំ ន បរិណាមជម្មេ
ន សយំ កតំ នាបិ ទេវេហិ ទិន្នំ
សកេហិ កម្មេហិ អបាបកេហិ
បុញ្ញេហិ មេ លទ្ធមិទំ វិមានំ ។
(១៩២) កិន្តេ វតំ កិម្បន ព្រហ្មចរិយំ
កិស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាកោ
ឥទ្ធី ជុតី ពលវីរិយូបបត្តិ
ឥទញ្ច តេ នាគ មហាវិមានំ ។

(១៩០) (មហាសត្វ...) វិមាននេះ តាំងឫទ្ធិ សេចក្តីរុងរឿង សេចក្តី
ព្យាយាម និងការកើតក្នុងកពនាគរបស់ព្រះនាង មិនទៀង តែ
ដូចជារបស់ទៀង បពិត្រនាគកញ្ញា ខ្ញុំព្រះអង្គសួរសេចក្តីនុះ នឹង
ព្រះនាងថា វិមាននេះ ព្រះនាងបានហើយដោយប្រការដូចម្តេចៗ
វិមានដែលព្រះនាងបាន ព្រោះអាស្រ័យ (កពនាគ) ឬកើតអំពី
រដូវប្រែប្រួល ឬព្រះនាងធ្វើខ្លួនឯង ឬមួយទេវតាថ្វាយ បពិត្រ
នាគកញ្ញា វិមាននេះ ព្រះនាងបានហើយដោយប្រការណា សូម
ព្រះនាងប្រាប់សេចក្តីនុះដល់ខ្ញុំ ដោយប្រការនោះ ។

(១៩១) (ព្រះនាងវិមលា...) វិមាននេះមិនមែនខ្ញុំបាន ព្រោះអាស្រ័យ
កពនាគ មិនមែនកើតអំពីរដូវប្រែប្រួល មិនមែនធ្វើខ្លួនឯង តាំង
មិនមែនទេវតាឲ្យទេ វិមាននេះ ខ្ញុំបានដោយបុញ្ញកម្ម មិន
អាក្រក់ ជារបស់ខ្លួន ។

(១៩២) មហាសត្វ...) អ្វីជាវត្ត អ្វីជាព្រហ្មចរិយៈរបស់ព្រះនាង បពិត្រ
ព្រះនាងនាគី ឫទ្ធិ អំណាច សេចក្តីរុងរឿង កម្លាំងកាយ សេចក្តី
ព្យាយាម និងការកើត(ក្នុងកពនាគ) តាំងវិមានធំរបស់ព្រះនាង
នេះ នេះជាផលនៃកម្ម ដែលព្រះនាងសន្សំល្អហើយដូចម្តេច ។

(១៩៣) អហញ្ច ខោ សាមិកោ ចាបិ មយ្ហំ

សទ្ធា ឧភោ ទានបតី អហុម្ហា

ឱបានភូតំ មេ ឃរំ តទាសិ

សន្តប្បិតា សមណព្រាហ្មណា ច ។

មាលញ្ច គន្ធញ្ច វិលេបនញ្ច

បទីបិយំ សេយ្យមុបស្សយញ្ច

អច្ឆាទនំ សាយនមន្នបានំ

សក្កច្ច ទានានិ អទម្ហ តត្ថ ។

តំ មេ វតំ តម្បន ព្រហ្មចរិយំ

តស្ស សុចិណ្ណស្ស អយំ វិបាកោ

ឥទ្ធី ជុតី ពលវីរិយូបបត្តិ

ឥទញ្ច មេ ធីរ មហាវិមានំ ។

(១៩៤) ឯវញ្ច តេ លទ្ធមិទំ វិមានំ

ជានាសិ បុញ្ញានំ ផលូបបត្តឹ

តស្មា ហិ ធម្មញ្ចរ អប្បមត្តា

យថា វិមានំ បុន មាវសេសិ

(១៩៥) នយីន សទ្ធិំ សមណព្រាហ្មណា ច

យេ សន្ថចាណានិ ធនេមុ កាមេ

(១៩៣) (ព្រះនាងវិមលា...) ខ្ញុំនឹងស្វាមីទាំងពីរនាក់ ជាអ្នកមានសទ្ធា ជាម្ចាស់ទាន ផ្ទះរបស់ខ្ញុំដូចអណ្តូងជាទីចុះផឹកនៃ (មហាជន) ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំក៏បានឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ។ ខ្ញុំ (កាលនៅ) ក្នុងកាលចម្បានគរនោះ បានឲ្យទានដោយគោរព គឺឲ្យផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប គ្រឿងប្រទីប ទីដេក ទីសំណាក់អាស្រ័យ សំពត់សម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់ កម្រាលដេក បាយនឹងទឹក ។ នោះជាវត្ត នោះជាព្រហ្មចរិយៈរបស់ខ្ញុំ នៃអ្នកប្រាជ្ញ ឯឫទ្ធិ សេចក្តីចំរើន កំឡាំងកាយ សេចក្តីព្យាយាម នឹងការកើត (ក្នុងកពនាគ) ទាំងវិមានធំរបស់ខ្ញុំនេះ នេះជាផលនៃកម្មដែលខ្ញុំសន្សំល្អហើយនោះ ។

(១៩៤) (មហាសត្វ...) បើវិមាននេះ គឺព្រះនាងបានហើយយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ព្រះនាងជ្រាបកំណើត នៃផលរបស់បុណ្យទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះនាងកុំប្រហែស សូមប្រព្រឹត្តធម៌ ជាហេតុឲ្យបានគ្រប់គ្រងវិមាននេះតទៅ ។

(១៩៥) (ព្រះនាងវិមលា...) នៃបណ្ឌិត ជាអាមាត្យ ខ្ញុំគប្បីឲ្យបាយនឹងទឹក ដល់ពួកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ណា ពួកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ (ទាំងនោះ) មិនមានក្នុងកពនាគនេះទេ

អក្ខាហិ មេ បុច្ឆិតោ ឯតមត្ថំ
យថា វិមានំ បុន មាវសេម ។

(១៩៦) កោតី ហិ តេ សន្តិ ឥធូបបន្នា
បុត្តា ច សាមី អនុជីវិនោ ច
តេសុ តុវំ វចសា កម្មុនា ច
អសម្បទុដ្ឋា ច ភវាហិ និច្ចំ ។
ឯវំ តុវំ នាគិ អសម្បទោសំ
អនុបាលយ វចសា កម្មុនា ច
ឋត្វា ឥធ យាវតាយុកំ វិមានេ
ឧទ្ធំ ឥតោ គច្ឆសិ ទេវលោកំ ។

(១៩៧) អទ្ធា ហិ សោ សោចតិ រាជសេដ្ឋោ
តយា វិនា យស្ស តុវំ សជីវោ
ទុក្ខុបនីតោបិ តយា សមេច្ច
វិន្ទេយ្យ បោសោ សុខមាតុរេបិ ។

(១៩៨) អទ្ធា សតំ ភាសសិ នាគិ ធម្មំ
អនុត្តរំ អត្ថបទំ សុចិណ្ណំ
ឯតាទិសិយាសុ ហិ អាបទាសុ
បញ្ញាយតេ មាទិសានំ វិសេសោ ។

ខ្ញុំសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះ ដែលជាហេតុឲ្យខ្ញុំ នៅគ្រប់គ្រងវិមានតទៅ ។

(១៩៦) (មហាសត្វ...) ពួកនាគគឺ បុត្រ ស្វាមី នឹងអ្នករស់នៅដោយសារ ដែលកើតមានក្នុងភពនាគនេះ សូមព្រះនាងជាអ្នកមិនប្រទូស្តក្នុងពួកនាគនោះ ដោយពាក្យ ឬដោយការងារ អស់កាលជានិច្ច ។ បពិត្រព្រះនាងនាគី សូមព្រះនាងរក្សាសេចក្តីមិនប្រទូស្ត ដោយពាក្យ ឬដោយការងារយ៉ាងនេះចុះ ព្រះនាងនឹងឋិតនៅក្នុងវិមាននេះ រហូតអស់ជន្មាយុ ហើយនឹងបានទៅកាន់ទេវលោក ជាន់ខាងលើ អំពីភពនាគនេះ ។

(១៩៧) (ព្រះនាងវិមលា...) អ្នកជាអាមាត្យរបស់ព្រះរាជាណា ព្រះរាជាដ៏ប្រសើរនោះ បើវៀរចាកអ្នកហើយ រមែងសោកស្តាយដោយពិត បុរសសូម្បីត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ ឬសូម្បីមានជម្ងឺធ្ងន់ បើបានជួបនឹងអ្នកហើយ ក៏នឹងបានសុខវិញ ។

(១៩៨) (មហាសត្វ...) បពិត្រព្រះនាងនាគី ព្រះនាងពោលធម៌របស់សប្បុរស ជាធម៌ប្រសើរ ជាចំណែកនៃប្រយោជន៍ ដែលសន្សំល្អដោយពិត ឯសេចក្តីវិសេសរបស់បណ្ឌិតទាំងឡាយ បែបខ្ញុំព្រះអង្គ រមែងប្រាកដក្នុងអន្តរាយទាំងឡាយបែបនេះ ។

(១៩៩) អក្ខាហិ នោ តាយំ មុទ្ធានុលទ្ធោ

អក្ខាហិ នោ តាយំ អជេសិ ជូតេ

ធម្មេន លទ្ធោ ឥតិតាយមាហុ

កថំ នុំ ហត្ថមិមស្សមាគតោ ។

(២០០) យោ មិស្សរោ តត្ថ អហោសិ រាជា

តមាយមក្ខាហិ អជេសិ ជូតេ

សោ មំ ជិតោ រាជា ឥមស្សទាសិ

ធម្មេន លទ្ធោស្មិ អសាហសេន ។

(២០១) យទេវ វរុណោ នាគោ បញ្ហំ បុច្ឆិត្ថ បណ្ឌិតំ

តទេវ នាគកញ្ញាបិ បញ្ហំ បុច្ឆិត្ថ បណ្ឌិតំ ។

យទេវ វរុណំ នាគំ ធីរោ តោសេសិ បុច្ឆិតោ

តទេវ នាគកញ្ញម្បិ ធីរោ តោសេសិ បុច្ឆិតោ ។

(១៩៩) (ព្រះនាងវិមលា...) អ្នកចូរប្រាប់យើងមកចុះ បុណ្ណកយក្សនេះបានអ្នកមក ដោយទេយ្យ អ្នកចូរប្រាប់យើងមកចុះ បុណ្ណកយក្សនេះ ឈ្នះអ្នកដោយល្បែងភ្នាល់ឬ បុណ្ណកយក្សនេះបាននិយាយថា បណ្ឌិតខ្ញុំបានមកដោយធម៌ តើអ្នកមកនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃបុណ្ណកយក្សនេះ ដោយប្រការដូចម្តេច ។

(២០០) (មហាសត្វ...) ព្រះរាជារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គណា ជាធំក្នុងក្រុងឥន្ទបត្ត ដែនកុរុនោះ បុណ្ណកយក្សនេះ បានឈ្នះល្បែងស្កាទីងព្រះរាជានោះ ដោយការភ្នាល់ ព្រះរាជាដែលបុណ្ណកយក្សឈ្នះហើយនោះ បានប្រទានខ្ញុំព្រះអង្គដល់បុណ្ណកយក្សនេះ ឯបុណ្ណកយក្ស ឈ្មោះថាបានខ្ញុំព្រះអង្គដោយធម៌ មិនមែនដោយកំហែងទេ ។

(២០១) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) វរុណនាគបានសួរប្រស្នានឹងវិធុរបណ្ឌិតយ៉ាងណា ព្រះនាងនាគកញ្ញា ក៏បានសួរប្រស្នានឹងវិធុរបណ្ឌិតយ៉ាងនោះដែរ ។ វិធុរបណ្ឌិត ជាអ្នកប្រាជ្ញ ដែលវរុណនាគត្រាស់សួរហើយ ក៏បានញុំាងវរុណនាគឲ្យត្រេកអរ យ៉ាងណា វិធុរបណ្ឌិត ជាអ្នកប្រាជ្ញ ដែលព្រះនាងនាគកញ្ញាសួរហើយ ក៏បានញុំាងព្រះនាងនាគកញ្ញា ឲ្យត្រេកអរ យ៉ាងនោះដែរ ។

ឱកោបិ តេ អត្ថមនេ វិធិត្វា
មហោរគំ នាគកញ្ញញ្ច ជីវេ
អច្ឆម្ភី អព្ភីតោ អលោមហដ្ឋោ
ឥច្ចព្រវិ វរុណំ នាគរាជំ ។
មា ភេឋយិ(១) នាគ អយាហមស្មិ
យេន តវំ អត្ថា ឥធ សរីរំ
ហទយេន មំសេន ករោហិ កិច្ចំ
សយំ ករិស្សាមិ យថាមតិន្តេ ។

(២០២) បញ្ញា ហវេ(២) ហទយំ បណ្ឌិតានំ
តេ ត្យម្ហ បញ្ញាយ មយំ សុតុដ្ឋា
អនូននាមោ លភតជ្ជ ទារំ
អជ្ជេវ តំ កុរុយោ បាបយាតុ ។

(២០៣) ស បុណ្ណកោ អត្ថមនោ ឧទគ្គោ
ឥរន្ធតី នាគកញ្ញំ លភិត្វា
ហដ្ឋេន ភាវេន បតីតរូបោ
ឥច្ចព្រវិ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ ។

---

១ ឱ. មា ហេដ្ឋយិ ។ អដ្ឋកថាយំ មា ភេឋយិ ។ ២ ឱ. បញ្ញា ភវេ ។

វិធុរបណ្ឌិត ជាអ្នកប្រាជ្ញ លុះដឹងច្បាស់ថានាគរាជដ៏ប្រសើរ នឹងនាងនាគកញ្ញា ទាំងពីរព្រះអង្គនោះ មានព្រះទ័យរីករាយហើយ ក៏មិនតក់ស្លុត មិនខ្លាច មិនព្រឺរោម បានទូលវរុណនាគរាជដូច្នេះថា បពិត្រនាគ ព្រះអង្គកុំខ្វល់ឡើយ ខ្ញុំនេះហើយជាសេចក្ដីត្រូវការរបស់ព្រះអង្គ នេះសរីរៈ សូមព្រះអង្គធ្វើកិច្ចដោយសាច់ហឫទ័យចុះ ខ្ញុំនឹងធ្វើតាមអធ្យាស្រ័យរបស់ព្រះអង្គដោយខ្លួនឯងៗ

(២០២) (នាគរាជ...) បញ្ញាហ្នឹងឯង ជាដួងហឫទ័យរបស់បណ្ឌិតទាំងឡាយ យើងទាំងនោះត្រេកអរក្រៃលែង ដោយប្រាជ្ញារបស់អ្នក យក្សមានឈ្មោះមិនខ្វះខាត គឺបុណ្ណកៈ ចូរបានករិយាក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ចូរញុំាងអ្នកឲ្យទៅដល់ដែនកុរុ ក្នុងថ្ងៃនេះចុះ ។

(២០៣) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សនោះ មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ព្រោះបាននាងនាគកញ្ញា ឈ្មោះឥរន្ទតី មានចិត្តត្រេកអរសប្បាយហើយ បានពោលនឹងវិធុរបណ្ឌិត ជាអាមាត្យដ៏ប្រសើរ របស់អ្នកដែនកុរុ ដូច្នេះថា

ភរិយាយ មំ ត្វំ អករី សមង្គឹ
អហញ្ច តេ វិធុរ ករោមិ កិច្ចំ
ឥទញ្ច តេ មណិរតនំ ទទាមិ
អជ្ជេវ តំ កុរុយោ បាបយាមិ ។

(២០៤) អជេយ្យមេសា តវ ហោតុ មិត្តី
ភរិយាយ កច្ចាន បិយាយ សទ្ធឹ
អានន្ទចិត្តោ សុមនោ បតីតោ
ទត្វា មណឹ មញ្ច នយិន្ទបត្ថំ ។

(២០៥) ស បុណ្ណកោ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ
និសីទយី បុរតោ អាសនស្មឹ
អាជញ្ញមារុយ្ហ អនោមវណ្ណំ
បក្កាមិ វេហាយសមន្តលិក្ខេ ។

មនោ មនុស្សស្ស យថាបិ គច្ឆេ
តតោបិស្ស ខិប្បតរំ អហោសិ
ស បុណ្ណកោ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ
ឧបានយិ នគរំ ឥន្ទបត្ថំ(១) ។

---

១ ឱ. អាទាយ កត្តារមនោមបញ្ញំ ឧបានយិ នគរំ ឥន្ទបត្ថំ ។

អ្នកធ្វើខ្ញុំឲ្យបានព្រមព្រៀងដោយករិយា បពិត្រវិធុរបណ្ឌិត ខ្ញុំសូមធ្វើកិច្ច (តបគុណ) ដល់អ្នក ខ្ញុំនឹងឲ្យកែវមណីនេះដល់អ្នក ទាំងញ៉ាំងអ្នកឲ្យដល់ដែនកុរុ ក្នុងថ្ងៃនេះឯង ។

(២០៤) (មហាសត្វ...) ម្នាលកច្ចានៈ មេត្រីជាគុណជាតិគឺបុគ្គលផ្លាញ់មិនបាននេះ ចូរមានដល់អ្នក ព្រមទាំងករិយាជាទីស្រឡាញ់ អ្នកមានចិត្តត្រេកអរខ្ពស់ទៅ មានចិត្តល្អ មានចិត្តរីករាយឲ្យកែវមណីដល់ខ្ញុំហើយ ចូរនាំខ្ញុំទៅកាន់ឥន្ទបត្តនគរចុះ ។

(២០៥) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សនោះ ឡើងជិះសេះអាជានេយ្យមានវណ្ណៈមិនថោកទាប ហើយអញ្ជើញវិធុរបណ្ឌិតជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់ពួកអ្នកដែនកុរុ ឲ្យអង្គុយលើអាសនៈអំពីខាងមុខ ហោះទៅឰដ៏អាកាសវេហា ។ ចិត្តរបស់មនុស្សរមែងស្ទុះទៅ (កាន់អារម្មណ៍ក្នុងទីឆ្ងាយ) យ៉ាងណា ដំណើរសន្ទុះរបស់សេះអាជានេយ្យនោះ ក៏ឆាប់រហ័សក្រៃលែងជាងចិត្តនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បុណ្ណកយក្សនោះ នាំវិធុរបណ្ឌិតជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់អ្នកដែនកុរុ ទៅកាន់ឥន្ទបត្តនគរ ។

មហានិបាតេ នវមំ វិធុរជាតកំ

(២០៦) ឯតិន្ទបត្តំ(១) នគរំ បទិស្សតិ
រម្មានិ ច អម្ពវនានិ ភាគសោ
អហញ្ច ភរិយាយ សមង្គិភូតោ
តុវញ្ច បត្តោសិ សកំ និកេតំ ។

(២០៧) ស បុណ្ណកោ កុរូនំ កត្តុសេដ្ឋំ
ឱរោបយិត្វា ធម្មសភាយ មជ្ឈេ
អាជញ្ញមារុយ្ហ អនោមវណ្ណោ
បក្កាមិ វេហាយសមន្តលិក្ខេ ។
តំ ទិស្វា រាជា បរមប្បតីតោ
ឧដ្ឋាយ ពាហាហិ បលិស្សជិត្វា
អវិកម្បយំ ធម្មសភាយ មជ្ឈេ
និសីទយិ បមុខំ អាសនស្មិំ ។

(២០៨) ត្វំ នោ វិនេតាសិ រថំវ នទ្ធំ
នន្ទន្តិ តំ កុរុយោ ទស្សនេន
អក្ខាហិ មេ បុច្ឆិតោ ឯតមត្ថំ
កថំ បមោក្ខោ អហុ មាណវស្ស ។

---

១ ម. ឯហិន្ទបត្តំ ។

(២០៦) (បុណ្ណកយក្ស...) នុះក្រុងឥន្ទបត្ត ដែលឃើញច្បាស់ នុះព្រៃស្វាយ គួរជាទីរីករាយដោយចំណែក១ ខ្ញុំក៏បានព្រមព្រៀងដោយភរិយា ទាំងអ្នកក៏បានមកដល់ទីលំនៅរបស់ខ្លួន ។

(២០៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) បុណ្ណកយក្សនោះ ញ៉ាំងវិធុរបណ្ឌិតជាអាមាត្យដ៏ប្រសើររបស់ពួកអ្នកដែនកុរុ ឲ្យចុះក្នុងកណ្ដាលធម្មសភា ហើយឡើងជិះសេះអាជានេយ្យ ជាអ្នកមានវណ្ណៈមិនថោកទាប ហោះទៅឰដ៏អាកាសវេហា ។ ព្រះរាជាទតឃើញមហាសត្វនោះហើយ ព្រះអង្គមានព្រះហឫទ័យសោមនស្សដ៏ក្រៃលែង ទ្រង់ក្រោកឡើងយកព្រះហស្ដស្រវាឱបទ្រង់មិនបានឲ្យកំរើក ហើយអញ្ជើញព្រះមហាសត្វឲ្យអង្គុយលើអាសនៈក្នុងកណ្ដាលធម្មសភា បំពោះព្រះភក្ត្រ ។

(២០៨) (ព្រះរាជា...) អ្នកជាអ្នកណែនាំយើង ដូចនាយសារថីនាំយករថដែលបាត់ទៅ (មកឲ្យ) អ្នកដែនកុរុទាំងឡាយត្រេកអរ ព្រោះបានឃើញអ្នក ខ្ញុំសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្ដីនុះ អ្នករួចអំពីមាណព ដោយប្រការដូចម្ដេច ។

(២០៩) យំ មាណវោ ព្យាករិ ជនិន្ទ
ន សោ មនុស្សោ នរវីរសេដ្ឋ
យទិ តេ សុតោ បុណ្ណកោ នាម យក្ខោ
រញ្ញោ កុវេរស្ស ហិ សោ សជិព្វោ ។
ភូមិន្ធរោ វរុណោ នាម នាគោ
ព្រហា សុចី វណ្ណពលូបបន្នោ
តស្សានុជំ ធីតរំ កាមយានោ
ឥរន្ធតី នាម សា នាគកញ្ញា ។
តស្សា សុមជ្ឈាយ បិយាយ ហេតុ
បតារយិត្ថ មរណាយ មយ្ហំ
សោ ចេវ ភរិយាយ សមង្គិភូតោ
អហញ្ចានុញ្ញាតោ មណិ ច លទ្ធោ ។
(២១០) រុក្ខោ ហិ មយ្ហំ ឃរទ្វារេ ជាតោ
បញ្ញាក្ខន្ធោ សីលមយស្ស សាខា
អត្ថេ ច ធម្មេ ច ឋិតោ និបាកោ
គវប្ផលោ ហត្ថិគវស្សឆន្នោ ។

(៦០៩) (មហាសត្ត...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន មានព្យាយាមដ៏ប្រសើរជាងជន ព្រះអង្គត្រាស់ហៅបុរសណាថាមាណព បុរសនោះមិនមែនជាមនុស្សទេ គឺជាយក្ស ឈ្មោះបុណ្ណកៈ ព្រះអង្គក៏ធ្លាប់បានឮមកហើយ បុណ្ណកយក្សនោះជាអាមាត្យនៃព្រះបាទកុវេរៈ មានស្តេចនាគមួយឈ្មោះវរុណៈ គ្រប់គ្រងផែនដី មានទំហំនឹងកំពស់ស្អាត បរិបូណ៌ដោយពណ៌សម្បុរនឹងកំឡាំង ឯបុណ្ណកយក្សនោះ ចង់បានធីតាជាអនុជាតនៃវរុណនាគនោះ (ធ្វើជាប្រពន្ធ) នាងនាគកញ្ញានោះឈ្មោះឥរន្ធតី ។ បុណ្ណកយក្ស ព្យាយាមដើម្បីសំឡាប់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនៃនាងឥរន្ធតីនោះ មានបង្កើះល្អគួរជាទីស្រឡាញ់ ឥឡូវនេះ បុណ្ណកយក្សនោះ បានព្រមព្រៀងដោយកិរិយា បំណែកខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏បុណ្ណកយក្សអនុញ្ញាតហើយ ទាំងកែវមណី ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បានហើយ ។

(៦១០) (ព្រះរាជា...)ដើមឈើដុះទៀបទ្វារដំណាក់របស់យើងមានដើមសម្រេចដោយប្រាជ្ញា មែករបស់ឈើនោះសម្រេចដោយសីល ដើមឈើ(នោះ) សម្រេចដោយប្រាជ្ញាខាប់ខ្ជួន តាំងនៅក្នុងអត្ថនឹងធម៌ មានផ្លែជាបញ្ចគោរស ដេរដាសដោយដំរីគោនឹងសេះៗ

មហានិបាតេ នវមំ វិធុរជាតកំ

នច្ចគីតតុរិយាភិនាទិតេ
ឧច្ចិជ្ជ សេនំ ទុរិសោ អហោសិ
សោ នោ អយំ អាគតោ សន្និកោតំ
វគ្គុស្សរិមស្សរូបចិតឹ ករោថ ។
យោ កោចិ វិត្តា មម បច្ចយេន
សព្វេវ តេ បាតុករោន្តុ អជ្ជ
តិព្វានិ កាត្វាន ឧបាយជាតិ
វគ្គុស្សរិមស្សរូបចិតឹ ករោថ ។
យោ កោចិ ពន្ធា មម អត្ថិ រដ្ឋេ
សព្វេវ តេ ពន្ធា មោចយន្តុ
យថេវយំ ពន្ធនស្មា បមុត្តោ
ឯវមេតេ មុញ្ចរេ ពន្ធនស្មា ។
ឧន្នង្គលា មាសមិមំ ករោន្តុ
មំសោទនំ ព្រាហ្មណា ភក្ខយន្តុ
អមជ្ជបា មជ្ជរហា បិវន្តុ
បុណ្ណាហិ ថាលាហិ បលិស្សុតាហិ ។

កាលដើមឈើនោះ គឺកកង់ដោយការកំ ការប្រៀង នឹងត្រី បុរស (ទៅម្នាក់) កាត់ដើមឈើនោះ ហើយញុំាងសេនា(ឲ្យរត់ទៅ) បណ្ឌិតនេះទុកដូចជាដើមឈើរបស់យើងនោះ មកកាន់លំនៅរបស់ខ្លួនវិញហើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរធ្វើសេចក្តីកោតក្រែងដើមឈើនេះ ៗ ជនទាំងឡាយណានីមួយ មានចិត្តត្រេកអរ (ដោយយស) ព្រោះបច្ច័យនៃយើង ពួកជនទាំងអស់នោះ ចូរធ្វើ (ចិត្តរបស់ខ្លួន) ឲ្យប្រាកដក្នុងថ្ងៃនេះចុះ អ្នកទាំងឡាយធ្វើបណ្ណាការឲ្យច្រើន ចូរធ្វើសេចក្តីកោតក្រែងដល់ដើមឈើនេះចុះ ៗ ពួកសត្វណានីមួយ ដែលគេចងទុកក្នុងដែនរបស់យើង ពួកសត្វទាំងអស់នោះចូរឲ្យរួចចាកចំណង វិធុរបណ្ឌិតនេះរួចចាកចំណងយ៉ាងណា ពួកសត្វទាំងនុ៎ះ គប្បីរួចចាកចំណងយ៉ាងនោះ ៗ ចូរពួកប្រជាជនទុកដាក់នង្គ័ល ធ្វើ(មហោស្រព)អស់មួយខែនេះចុះ ពួកព្រាហ្មណ៍ចូរបរិភោគបាយលាយដោយសាច់ ពួកអ្នកមិនផឹកទឹកស្រវឹងគួរផឹកទឹកស្រវឹង ចូរផឹកដោយភាជនៈដ៏ពេញហូរហៀរ ៗ

មហាបថំ និច្ច សមវ្ហយន្តុ
តិត្ថញ្ច រត្តិំ វិនយន្តុ រដ្ឋេ
យថាញ្ញមញ្ញំ ន វិហេឋយេយ្យុំ
រុក្ខស្សិមស្សាបចិតឹ ករោថ ។

[២១១] ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ពហុំ អន្នញ្ច បានញ្ច បណ្ឌិតស្សាភិហារយុំ ។
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
ពហុំ អន្នញ្ច បានញ្ច បណ្ឌិតស្សាភិហារយុំ ។
សមាគតា ជានបទា នេគមា ច សមាគតា
ពហុំ អន្នញ្ច បានញ្ច បណ្ឌិតស្សាភិហារយុំ ។
ពហុជ្ជនោ បសន្នោសិ ទិស្វា បណ្ឌិតមាគតំ
បណ្ឌិតម្ហិ អនុប្បត្តេ ចេលុក្ខេបោ បវត្តថាតិ ។

វិធុរជាតកំ នវមំ ។

វេស្សន្តរជាតកំ

[២១២] ផុស្សតី វរវណ្ណាភេ វរស្សុ ទសធា វរេ
បថព្យា ចារុបុព្វង្គី យំ តុយ្ហំ មនសោ បិយំ ។

ស្រីពេស្យាទាំងឡាយ (អាស្រ័យ) ផ្លូវធំ ចូរហៅកេបុរសអ្នកត្រូវការអស់កាលជានិច្ចចុះ មួយទៀត ពួកបុរសទាំងឡាយចូរចាត់ចែងការរក្សា ឲ្យមាំមួនក្នុងដែន កុំឲ្យពួកមនុស្សបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា អ្នកទាំងឡាយចូរធ្វើសេចក្ដីកោតក្រែងចំពោះដើមឈើនេះ ។

(២១១) ពួកស្នំ ពួករាជកុមារ ពួកអ្នកជំនួញនឹងពួកព្រាហ្មណ៍ នាំយកបាយនឹងទឹកដ៏ច្រើន មកជូនវិធុរបណ្ឌិត ។ ពលដំរី (ពលសេះ) ពលរថ ពលថ្មើរជើង នាំយកបាយនឹងទឹកដ៏ច្រើន មកជូនវិធុរ-បណ្ឌិត ។ ពួកអ្នកជនបទមកជួបជុំគ្នា ពួកអ្នកនិគមមកជួបជុំគ្នា នាំយកបាយនឹងទឹកដ៏ច្រើន មកជូនវិធុរបណ្ឌិត ។ ប្រជាជនជាច្រើនជាអ្នកមានចិត្តជ្រះថ្លា ព្រោះឃើញបណ្ឌិត មកដល់ហើយ កាលបណ្ឌិតមកដល់ ការលើកទង់ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ។

ចប់ វិធុរជាតក ទី ៩ ។

វេស្សន្តរជាតក

(២១២) (ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជទ្រង់ត្រាស់ថា) ម្នាលនាងផុស្សតី ដ៏មានពន្លឺនៃសម្បុរដ៏ប្រសើរ មានអវយវៈខាងដើមដ៏ល្អ នាងចូរទទួលពរ ១០ ប្រការ លើផែនដី ដែលជាពរពេញចិត្តរបស់នាង ។

(២១៣) ទេវរាជ នមោ ត្យត្ថុ　កឹ បាបំ បកតំ មយា

រម្មា ចាវេសិ មំ ឋានា　វាតោវ ធរណីរុហំ ។

(២១៤) ន ចេវ តេ កតំ បាបំ　ន ច មេ ត្វមសិ អប្បិយា

បុញ្ញញ្ច តេ បរិក្ខីណំ　យេន តេវំ វទាមិហំ ។

សន្តិកេ មរណំ តុយ្ហំ　វិនាភាវោ ភវិស្សតិ

បដិគ្គណ្ហាហិ មេ ឯតេ　វរេ ទស បវេច្ឆតោ ។

(២១៥) វរញ្ចេ មេ អទោ សក្ក　សព្វភូតានមិស្សរ

សិវិរាជស្ស ភទ្ទន្តេ　តត្ថ អស្សំ និវេសនេ ។

នីលនេត្តា នីលភមូ　នីលក្ខី យថា មិគី

ផុស្សតី នាម នាមេន　តត្ថ អស្សំ បុរិន្ទទ ។

បុត្តំ លភេថ វរទំ　យាចយោគំ អមច្ឆរី

បូជិតំ បដិរាជូហិ　កិត្តិមន្តំ យសស្សិនំ ។

(២១៣) (នាងផុស្សតីទេវធីតាក្រាបបង្គំទូលថា) បពិត្រទេវរាជ ខ្ញុំម្ចាស់សូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ចុះខ្ញុំម្ចាស់បានធ្វើអំពើអាក្រក់ដូចម្តេច បានជាព្រះអង្គមកញុំាងខ្ញុំម្ចាស់ឲ្យឃ្លាតចាករមណីយដ្ឋាន ដូចជាខ្យល់ដែលបក់រំលើងដើមឈើដូច្នោះ ។

(២១៤) (ព្រះឥន្ទ្រា...) នាងឥតបានធ្វើអំពើអាក្រក់ទេ មួយទៀត នាងមិនមែនជាទីស្អប់នៃខ្ញុំទេ តែថានាងអស់បុណ្យហើយ បានជាខ្ញុំនិយាយនឹងនាងយ៉ាងនេះ ។ នាងមានសេចក្តីស្លាប់កៀកជិតណាស់ហើយ មុខជានឹងមានសេចក្តីព្រាត់ប្រាស កាលបើខ្ញុំឲ្យនូវពរ ១០ ប្រការនេះ នាងចូរទទួលយកចុះ ។

(២១៥) (នាងផុស្សតី...) បពិត្រសក្កទេវរាជដ៏ចំរើន ជាឥស្សរៈលើពួកទេវតាទាំងអស់ បើព្រះអង្គទ្រង់ប្រទានពរដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ខ្ញុំម្ចាស់សូមឲ្យបានទៅ ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ នៃព្រះបាទសិវិរាជនោះ ១ សូមឲ្យមាននេត្រាដ៏ខ្មៅ ដូចជាកូនម្រឹគញីមានភ្នែកខ្មៅ ១ សូមឲ្យមានចិញ្ចើមខ្មៅ ១ បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់បានបំពេញទានក្នុងកាលមុនខ្ញុំម្ចាស់ទៅកើត ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍នោះ សូមឲ្យមានឈ្មោះថាផុស្សតី (ដូចដើម) សូមឲ្យបានបុត្រដ៏ប្រសើរ ដែលចូលចិត្តឲ្យទានជាអ្នកគួរដល់សូម មិនមានសេចក្តីកំណាញ់ ជាបុគ្គលដែលព្រះរាជាប្រទេសដទៃបូជា ជាអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ មានយស ១ ។

គព្ភំ មេ ធារយន្តិយា មជ្ឈិមង្គំ អនុណ្ណតំ
កុច្ឆិ អនុណ្ណតោ អស្ស ចាបំវ លិខិតំ សមំ ។
ថនា មេ នប្បតេយ្យុំ បលិតា នសន្តុ វាសវ
កាយេ រជោ ន លិម្បេថ វជ្ឈញ្ចាបិ បមោចយេ ។
មយូរកោញ្ចាភិរុទេ នារីវរគណាយុតេ
ខុជ្ជចេលាបកាចិណ្ណេ សូទមាគធវណ្ណិតេ(១)
ចិត្រគ្គឡេរុឃុសិតេ សុរាមំសបពោធនេ
សិវិរាជស្ស ភទ្ទន្តេ តត្ថស្សំ មហេសី បិយា ។
(២១៦) យេ តេ ទស វរា ទិន្នា មយា សព្វង្គសោភនេ
សិវិរាជស្ស វិជិតេ សព្វេ តេ លច្ឆសី វរេ ។
(២១៧) ឥទំ វត្វាន មឃវា ទេវរាជា សុជម្បតិ
ផុស្សតិយា វរំ ទត្វា អនុមោទិត្ថ វាសវោ ។

ទសវរគាថា នាម ។

---

១ ម. សូទមាគធវណ្ណិតេ ។

កាលខ្ញុំម្ចាស់ទ្រទ្រង់គភ៌ សូមកុំឲ្យមានពោះប៉ោងឡើង ដូចជាដងធ្នូ ដែលគេសិតស្មើដូច្នោះ ១ ។ បពិត្រព្រះវាសវៈ ខ្ញុំម្ចាស់សូមកុំឲ្យមានដោះយារវែង ១ សក់ខ្ញុំម្ចាស់សូមកុំឲ្យមានស្កូវ ១ ខ្ញុំម្ចាស់សូមកុំឲ្យធូលីជាប់លើកាយ ១ ខ្ញុំម្ចាស់សូមដោះលែងចោរដែលមានកំហុសគួរគេសម្លាប់ ១ ។ បពិត្រទេវរាជដ៏ចំរើន ខ្ញុំម្ចាស់សូមឲ្យបានជាអគ្គមហេសីជាទីស្រឡាញ់ នៃព្រះបាទសិវិក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍នោះ ដែលជាទីកងរំពង ដោយសំឡេងក្ងោកនិងក្រៀល ប្រកបដោយពួកនាងនារីដ៏ប្រសើរ ដេរដាសដោយមនុស្សគមនឹងមនុស្សតឿ ជាព្រះរាជនិវេសន៍ដែលពួកអ្នកសូទ្រៈ និងពួកអ្នកមគធៈសរសើរហើយ ដ៏គឹកកងដោយសំឡេងនៃសន្ទះទ្វារបង្អួចដ៏ពិចិត្រ ដែលជាទីមានពួកជនដាស់គ្នាឲ្យផឹកសុរានិងឲ្យបរិភោគសាច់ ។

(២១៦) (ព្រះឥន្ទ្រា...) ម្នាលនាងមានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ ពរ ១០ ប្រការណា ដែលខ្ញុំឲ្យដល់នាងហើយ នាងនឹងបានពរទាំងអស់នោះក្នុងដែននៃព្រះបាទសិវិ ។

(២១៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះមឃវៈទេវរាជ សុជម្បតិ វាសវៈ លុះទ្រង់មានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះហើយ ក៏ប្រទានពរ ដល់ព្រះនាងផុស្សតី ហើយក៏មានព្រះហឫទ័យរីករាយ ។

ចប់ គាថាទសពរ ។

[២១៨] តតោ ចុតា សា ផុស្សតី ខត្តិយេ ឧបបជ្ជថ

ជេតុត្តរម្ហិ នគរេ សញ្ជយេន សមាគមិ ។

ទស មាសេ ធារយិត្វា ករោន្តី បុរ បទក្ខិណំ

វេស្សានំ វីថិយា មជ្ឈេ ជនេសិ ផុស្សតី មមំ ។

ន មយ្ហំ មត្តិកំ នាមំ នបិ បេត្តិកសម្ភវំ

ជាតោម្ហិ វេស្សវីថិយា តស្មា វេស្សន្តរោ អហុំ ។

យទាហំ ទារកោ ហោមិ ជាតិយា អដ្ឋវស្សិកោ

តទា និសជ្ជ បាសាទេ ទានំ ទាតុំ វិចិន្តយឹ

ហទយំ ទទេយ្យំ ចក្ខុំ មំសម្បិ រុធិរម្បិ ច

ទទេយ្យំ កាយំ សាវេត្វា យទិ កោចិ យាចកោ មមំ ។

សភាវំ ចិន្តយន្តស្ស អកម្បិតមសណ្ឋិតំ

អកម្បិ តត្ថ បថវី សិនេរុវនវដំសកា ។

[២១៩] បរុឡ្ហកច្ឆនខលោមា បង្កទន្តា រជស្សិរា

បគ្គយ្ហ ទក្ខិណំ ពាហុំ កឹ មំ យាចន្តិ ព្រាហ្មណា ។

(២១៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងផុស្សតីទេវធីតានោះ ច្យុតចាកទេវលោកនោះមកហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងខត្តិយត្រកូល បាននៅរួមនឹងព្រះបាទសញ្ជ័យក្នុងនគរជេតុត្តរ ។ ព្រះនាងទេវីទ្រង់ព្រះនាមផុស្សតី ទ្រង់គភ៌អស់ ១០ ខែ ក៏ធ្វើប្រទក្សិណព្រះនគរ រួចប្រសូតតថាគតត្រង់កណ្ដាលផ្លូវនៃពួកឈ្មួញ ។ នាមតថាគតមិនមែនជារបស់មាតា ទាំងមិនមែនកើតមកពីបិតាទេ តថាគតកើតត្រង់ (កណ្ដាល)ផ្លូវនៃពួកឈ្មួញ ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគតឈ្មោះវេស្សន្តរ ។ កាលដែលតថាគតនៅក្មេងតូច ទើបនឹងមានអាយុ ៨ ឆ្នាំអំពីកំណើត តថាគតបានអង្គុយលើប្រាសាទ រំពឹងគិតនឹងឲ្យទានថា បើមានស្មូមណាមួយ មកបន្ទឹកចាសុំអាត្មាអញ ៗ គួរឲ្យបេះដូង គួរឲ្យភ្នែក គួរឲ្យសាច់ គួរឲ្យឈាម គួរឲ្យរាងកាយ (ដល់ស្មូមនោះឯង) ។ កាលតថាគតនោះ កំពុងគិតសភាវធម៌ដែលមិនកម្រើក មិនតាំងនៅក្នុងកាលនោះ ប្រិថពីមានភ្នំសិនេរុនឹងព្រៃជាគ្រឿងប្រដាប់ពីខាងលើក៏ញាប់ញ័រ ។

(២១៩) (ព្រះបាទវេស្សន្តរ...) ពួកព្រាហ្មណ៍មានរោមក្លៀកនឹងក្រចកដុះវែង មានធ្មេញប្រកបដោយមន្ទិល មានក្បាលប្រឡាក់ដោយធូលី ផ្គងដើមដៃខាងស្តាំ តើសុំអ្វីនឹងអញ ។

(២២០) រតនំ នេវ យាចាម សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនំ
ទទាហិ បវរំ នាគំ ឦសាទន្តំ ឧរូឡ្ហវំ ។

(២២១) ទទាមិ ន វិកម្បាមិ យំ មំ យាចន្តិ ព្រាហ្មណា
បភិន្នំ កុញ្ជរំ ទន្តិំ ឱបគុយ្ហំ(១) គជុត្តមំ ។

(២២២) ហត្ថិក្ខន្ធតោ ឱរុយ្ហ រាជា ចាគាធិមានសោ
ព្រាហ្មណានំ អទា ទានំ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ ។

(២២៣) តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
ហត្ថិនាគេ បទិន្នម្ហិ មេទនី សមកម្បថ ។
តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
ហត្ថិនាគេ បទិន្នម្ហិ ខុភិត្ថ នគរំ តទា ។
សមាកុលំ បុរំ អាសិ ឃោសោ ច វិបុលោ មហា
ហត្ថិនាគេ បទិន្នម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

(២២៤) អថេត្ថ វត្តតិ សទ្ទោ តុមុលោ ភេរវោ មហា
ហត្ថិនាគេ បទិន្នម្ហិ ខុភិត្ថ នគរំ តទា ។

---

១ ម, ឱបវយ្ហំ ។

[២២០] (ពួកព្រាហ្មណ៍...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ពួកទូលព្រះបង្គំសុំហត្ថិរតន៍ ដែលញុំាងដែននៃពួកអ្នកសិវិរាស្រ្តឲ្យចំរើន សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ប្រទានដំរីដ៏ប្រសើរ ដែលមានភ្លុក-ងទន្ទាំ អាចញុំាញីសត្រូវបាន ។

[២២១] (ព្រះបាទវេស្សន្តរ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ សុំដំរីណា នឹងអញ ជាដំរីចុះប្រេង ជាកុញ្ជរជាតិ មានភ្លុកដ៏ល្អ ជាដំរីដ៏ប្រសើរ គួរជាពាហនៈ អញនឹងឲ្យ (ដំរីនោះ) អញមិនញាប់ញ័រទេ ។

[២២២] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះរាជាដែលជាអ្នកញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្រ្តឲ្យចំរើន ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យប្រាថ្នា យ៉ាងលើសលុបក្នុងការបរិច្ចាគ ទ្រង់ចុះចាកកនៃដំរី រួចទ្រង់ប្រទាន(ដំរី)ជាទានដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ ។

[២២៣] កាលដែលព្រះរាជាទ្រង់ប្រទានដំរីដ៏ប្រសើរ ផែនដីកំរើកញាប់ញ័រ ការកើតហេតុគួរខ្លាច គួរព្រឺរោម ក៏មានក្នុងកាលនោះ ។ កាលព្រះរាជាទ្រង់ប្រទានដំរីដ៏ប្រសើរ ការកើតហេតុគួរខ្លាច គួរព្រឺរោម ក៏មានក្នុងកាលនោះ អ្នកនគរក៏ជ្រួលជ្រើមក្នុងកាលនោះ ។ កាលព្រះរាជាទ្រង់ប្រទានដំរីដ៏ប្រសើរ ដែលជាដំរីញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្រ្តឲ្យចំរើន អ្នកបុរីក៏ជ្រួលច្របល់ ទាំងសំឡេងក៏គឹកកងរំពងខ្លាំង ។

[២២៤] កាលព្រះរាជា ទ្រង់ប្រទាន នូវដំរីដ៏ប្រសើរ គ្រានោះ សំឡេង យ៉ាងខ្លាំងពន្លឹក ជាសំឡេងគួរខ្លាច ក៏ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងនគរនោះ ក្នុងកាលនោះ អ្នកនគរក៏ជ្រួលជ្រើម ។

អថេត្ថ វត្តតិ សទ្ទោ តុមុលោ ភេរវោ មហា
ហត្ថិនាគេ បទិន្នម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

(២២៥) ឧគ្គា ច រាជបុត្តា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
កេវលោ ចាបិ និគមោ សិវិយោ ចាបិ សមាគតា
ទិស្វា នាគំ និយ្យមានំ តេ រញ្ញោ បដិវេទយុំ ។
វិធមំ ទេវ តេ រដ្ឋំ បុត្តោ វេស្សន្តរោ តវ
កថំ នោ ហត្ថិនំ ទជ្ជា នាគំ រដ្ឋស្ស បូជិតំ ។
កថំ នោ កុញ្ជរំ ទជ្ជា ឦសាទន្តំ ឧរុឡ្ហវំ
ខេត្តញ្ញុំ សព្វយុទ្ធានំ សព្វសេតំ គជុត្តមំ ។
បណ្ឌុកម្ពលសញ្ឆន្នំ បភិន្នំ សត្តុមទ្ទនំ
ទន្តឹ សវាលវីជនឹ សេតំ កេលាសសាទិសំ ។
សសេតច្ឆត្តំ សុបត្ថេយ្យ សាថព្វនំ សហត្ថិបំ
អគ្គយានំ រាជវាហឹ ព្រាហ្មណានំ អទា ធនំ[1] ។

---
១ ម គជំ ។

កាលព្រះរាជាទ្រង់ប្រទានដំរីដ៏ប្រសើរ ជាដំរីញុំាងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន គ្រានោះ សម្លេងយ៉ាងខ្លាំងពន្លឹក គួរខ្លាច ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងនគរនោះ ។

(២២៥) ពួកជនអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ពួករាជបុត្ត ពួកអ្នកជំនួញ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកទាហានដំរី ទាហាន (សេះ) ទាហានរថនឹងពលថ្មើរជើង អ្នកនិគមទាំងអស់ នឹងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ ក៏មកប្រជុំគ្នា ពួកជនទាំងនោះបានឃើញដំរី ដែលពួកព្រាហ្មណ៍កំពុងនាំទៅ ក៏ក្រាបទូលចំពោះព្រះរាជា (ទ្រង់ព្រះនាមសញ្ជ័យ) ថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដែនរបស់ព្រះអង្គសាបសូន្យហើយ ព្រះវេស្សន្តរជាព្រះរាជបុត្តរបស់ព្រះអង្គ ម្តេចក៏ប្រទានដំរីដ៏ប្រសើររបស់យើង ជាដំរីដែលអ្នកដែនបូជាហើយ ម្តេចក៏ប្រទានដំរីកុញ្ជររបស់យើង ដែលជាដំរីមានភ្លុក-ងទន្ទាំ អាចញុំាញីសត្រូវបាន ជាសត្វស្គាល់ខេត្តចម្បាំងទាំងអស់ ជាដំរីដ៏ឧត្តម សសុទ្ធ ។ ដំរីនោះមានខ្លួនពាសដោយសំពត់កម្ពលលឿង ជាដំរីចុះប្រេង ញុំាញីសត្រូវបាន មានភ្លុកដ៏ល្អប្រកបដោយស៊ែ ជាដំរី-សប្រហែលនឹងភ្នំកៃលាស ។ ព្រះរាជបុត្តរបស់ព្រះអង្គ បានប្រទានដំរី រាជពាហនៈ ជាយានដ៏ប្រសើរ ព្រមទាំងស្វេតច្ឆត្រ ព្រមទាំងកម្រាលសម្រាប់ក្រាលលើខ្នង ព្រមទាំងពេទ្យ ព្រមទាំងអ្នករក្សាដំរី ទៅជាទានដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ ។

(២២៦) អន្នំ បានញ្ច សោ ទជ្ជា វត្ថសេនាសនានិ ច

ឯតំ ខោ ទានបតិរូបំ ឯតំ ខោ ព្រាហ្មណារហំ ។

អយំ តេ វិសភជាតោ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ

កថំ វេស្សន្តរោ បុត្តោ គជំ ភាជេតិ សញ្ជយ ។

សចេ(១) ត្វំ ន ករិស្សសិ សិវីនំ វចនំ ឥទំ

មញ្ញេ តំ សហ បុត្តេន សិវី ហត្ថេ ករិស្សរេ ។

(២២៧) កាមំ ជនបទោ មាសិ រដ្ឋញ្ចាបិ វិនស្សតុ

នាហំ សិវីនំ វចនា រាជបុត្តំ អទូសកំ

បព្វាជេយ្យំ សកា រដ្ឋា បុត្តោ ហិ មម ឱរសោ ។

កាមំ ជនបទោ មាសិ រដ្ឋញ្ចាបិ វិនស្សតុ

នាហំ សិវីនំ វចនា រាជបុត្តំ អទូសកំ

បព្វាជេយ្យំ សកា រដ្ឋា បុត្តោ ហិ មម អត្រជោ ។

ន ចាហំ តស្មឹ ទុព្ភេយ្យំ អរិយសីលវតោ ហិ សោ

---

១ ម. សព្វេ ។

(២២៦) ព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គនោះ គួរតែឲ្យបាយទឹកសំពត់ទីងសេនាសនៈ (ព្រោះថា) វត្ថុនុះឯងជារបស់គួរដល់ទាន វត្ថុនុះឯងជារបស់គួរដល់ព្រាហ្មណ៍ ។ បពិត្រព្រះបាទសញ្ជ័យ ព្រះវេស្សន្តរជាបុត្ររបស់ព្រះអង្គនេះ ជាព្រះឱរសកើតក្នុងវង្សរបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ម្ដេចក៏ចែកដំរីទៅឲ្យព្រាហ្មណ៍ ។ ថាបើព្រះអង្គ នឹងមិនធ្វើតាមសំដីរបស់ពួកអ្នកដែនសិវិនេះទេ មុខជាពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ធ្វើព្រះអង្គព្រមទាំងព្រះរាជបុត្រ ឲ្យឋិតនៅក្នុងកណ្ដាប់ដៃមិនខាន ។

(២២៧) (ព្រះរាជា...) ជនបទសាបសូន្យទៅចុះ ទាំងដែនទៀតក៏វិនាសទៅចុះ យើងនឹងមិនបណ្ដេញរាជបុត្រ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ឲ្យចេញចាកដែនរបស់ខ្លួន តាមសំដីពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រទេ ដ្បិតកូនប្រុសនេះ ពិតជាកើតអំពីទ្រូង របស់យើង ។ ជនបទសាបសូន្យទៅចុះ ទាំងដែនទៀតក៏វិនាសទៅចុះ យើងនឹងមិនបណ្ដេញរាជបុត្រ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ឲ្យចេញចាកដែនរបស់ខ្លួនតាមសំដីពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រទេ ដ្បិតកូនប្រុសនេះ ពិតជាកើតអំពីខ្លួនរបស់យើង ។ មួយទៀត យើងមិនគួរប្រទូស្តចំពោះកូនយើងនោះទេ ព្រោះថា កូនយើងនោះជាអ្នកមានសីលនឹងវត្តដ៏ប្រសើរ

អសិលោកោបិ មេ អស្ស ចារញ្ញ បសវេ ពហុំ

ការី វេស្សន្តរំ បុត្តំ សត្ថេន ឃាតយាមសេ ។

(២២៨) មានំ ទណ្ឌេន សត្ថេន នហិ សោ ពន្ធនារហោ

បព្វាជេហិ ច នំ រដ្ឋា វង្កេ វសតុ បព្វតេ ។

(២២៩) ឯសោ ចេ សិវីនំ ឆន្ទោ ឆន្ទំ ន បនុទាមសេ

ឥមំ សោ វសតុ រត្តឹ កាមេ ច បរិភុញ្ជតុ ។

តតោ រត្យា វិវសានេ សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ(១)

សមគ្គា សិវិយោ ហុត្វា រដ្ឋា បព្វាជយន្តុ នំ ។

(២៣០) ឧដ្ឋេហិ កត្តេ តរមានោ គន្ត្វា វេស្សន្តរំ វទ

សិវិយោ ទេវ តេ កុទ្ធា នេគមា ច សមាគតា

ឧគ្គា ច រាជបុត្តា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា

ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា

កេវលោ ចាបិ និគមោ សិវិយោ ចាបិ សមាគតា

អស្មា រត្យា វិវសានេ សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ

---

១ ម. សូរិយុគ្គមនេ សតិ ។

ដំណោះដំនៀលទឹងមានដល់យើងផង យើងត្រូវសោយបាបច្រើនផង យើងនឹងសម្លាប់វេស្សន្តរជាកូនដោយគ្រឿងសាស្ត្រដូចម្ដេចបាន ៗ

(២២៨) (ពួកអ្នកដែន...) សូមព្រះអង្គកុំសម្លាប់ព្រះរាជបុត្រនោះដោយ ដម្បង ឬគ្រឿងសាស្ត្រឡើយ ព្រោះព្រះរាជបុត្រនោះមិនគួរដល់ បំណងទេ ព្រះអង្គគ្រាន់តែបណ្ដេញព្រះរាជបុត្រនោះ ចេញអំពីដែន ទៅចុះ សូមឲ្យព្រះរាជបុត្រនោះទៅគង់នៅឯវង្កបព៌តចុះ ៗ

(២២៩) (ព្រះរាជា...) ថាបើពួកអ្នកដែនសិវិ មានបំណងបែបនេះហើយ យើងក៏មិនអាចបន្ទោបង់បំណងនេះបានទេ តែសូមឲ្យកូនយើងនោះ នៅបរិភោគកាមបានមួយរាត្រីនេះសិនចុះ ៗ នាកាលរាត្រីនោះ អស់ហើយ ព្រះអាទិត្យរះឡើង ទើបសូមឲ្យពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ព្រមព្រៀងគ្នាបណ្ដេញកូនរបស់យើងនោះ ចេញអំពីដែនចុះ ៗ

(២៣០) នែអាមាត្យ អ្នកចូរក្រោកឡើង អ្នកចូរប្រញាប់ទៅប្រាប់វេស្សន្តរ ថា បពិត្រព្រះទេវៈ ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ពួកអ្នកនិគម ពួកអ្នកមាន កេរ្តិ៍ឈ្មោះ ពួករាជបុត្រ ពួកអ្នកជំនួញនឹងពួកព្រាហ្មណ៍ មកប្រជុំគ្នា ខឹងនឹងព្រះអង្គហើយ ៗ ពួកទាហានដំរី ទាហាន (សេះ) ទាហាន រថ នឹងពលថ្មើរជើង ពួកអ្នកនិគមទាំងអស់ នឹងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ក៏មកប្រជុំគ្នាដែរ លុះរាត្រីនេះអស់ហើយ ព្រះអាទិត្យរះឡើង

សមគ្គា សិវិយោ ហុត្វា រដ្ឋា បព្វាជយន្តុ តំ ។

(២៣១) ស កត្តា តរមាណោវ សិវិរាជេន បេសិតោ
អាមុត្តហត្ថាភរណោ សុវត្ថោ ចន្ទនភូសិតោ
សីសំន្ហាតោ ឧទកេ សោ អាមុត្តមណិកុណ្ឌលោ
ឧបាគមិ បុរំ រម្មំ វេស្សន្តរនិវេសនំ ។
តត្ថទ្ទស កុមារំ សោ រមមានំ សកេ បុរេ
បរិកិណ្ណំ អមច្ចេហិ តិទសានំ វ វាសវំ ។

(២៣២) សោ តត្ថ គន្ត្វា តរមាណោ កត្តា វេស្សន្តរំព្រវិ
ទុក្ខន្តេ វេទយិស្សាមិ មា មេ កុជ្ឈ រថេសភ ។
វន្ទិត្វា រោទមានោ សោ កត្តា រាជានមព្រវិ
ភត្តា មេសិ មហារាជ សព្វកាមរសាហរោ
ទុក្ខន្តេ វេទយិស្សាមិ តត្ថ អស្សាសយន្តុ មំ ។
សិវិយោ ទេវ តេ កុទ្ធា នេគមា ច សមាគតា
ឧគ្គា ច រាជបុត្តា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា ។

ពួកអ្នកដែនសិវិព្រមព្រៀងគ្នា នឹងបណ្តេញព្រះអង្គចាកដែន ។

(២៣១) អាមាត្យនោះលុះព្រះបាទសិវិទ្រង់បញ្ជូនទៅ ក៏ប្រញាប់ប្រញាល់ ងូតទឹកកក់ក្បាល ពាក់គ្រឿងប្រដាប់ដៃ ស្លៀកសំពត់ល្អ ប្រោះព្រំដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ពាក់កុណ្ឌលកែវមណី ចូរទៅកាន់ព្រះរាជនិវេសន៍នៃព្រះបាទវេស្សន្តរដែលជាបុរីរម្យ ។ អាមាត្យនោះបានឃើញព្រះរាជកុមារ (វេស្សន្តរ) កំពុងរីករាយក្នុងបុរីរបស់ព្រះអង្គនោះ ដ៏កុះករដោយពួកអាមាត្យ ដូចព្រះវាសវៈរបស់ទេវតាជាន់ត្រៃត្រឹង្ស ។

(២៣២) អាមាត្យនោះប្រញាប់ប្រញាល់ទៅក្នុងរាជបុរីនោះហើយ ក្រាបទូលព្រះបាទវេស្សន្តរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងក្រាបទូលសេចក្តីទុក្ខរបស់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គកុំខ្ញាល់នឹងទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំឡើយ ។ អាមាត្យនោះលុះថ្វាយបង្គំហើយក៏យំទួញក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជាថា បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គរមែងនាំនូវរសជាទីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាងមកចិញ្ចឹមទូលព្រះបង្គំ ។ នឹងក្រាបទូលសេចក្តីទុក្ខរបស់ព្រះអង្គ សូមល្អងធូលីព្រះបាទ ឲ្យទូលព្រះបង្គំដកដង្ហើមស្រួលក្នុងដំណើរក្រាបទូលនោះ ។ បពិត្រព្រះទេវៈ ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ពួកអ្នកនិគម ពួកអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ពួករាជបុត្ត ពួកអ្នកជំនួញ នឹងពួកព្រាហ្មណ៍ ប្រជុំគ្នា ខឹងនឹងព្រះអង្គហើយ ។

ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា   រថិកា បត្តិការកា
កេវលោ ចាបិ និគមោ   សិវិយោ ចាបិ សមាគតា ។
អជ្ជ រត្យា វិវសនេ   សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ
សមគ្គា សិវិយោ ហុត្វា   រដ្ឋា បព្វាជយន្តិ តំ ។

(២៣៣) កិំ ស្វិ មេ សិវិយោ កុទ្ធា   យោ ន បស្សាមិ ខត្តិយំ
តំ មេ អត្ថំ វិយាចិក្ខ   កស្មា បព្វាជយន្តិ មំ ។

(២៣៤) ឧគ្គា ច រាជបុត្តា ច   វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា   រថិកា បត្តិការកា
នាគទានេន ខីយន្តិ   តស្មា បព្វាជយន្តិ តំ ។

(២៣៥) ហទយំ ចក្ខុម្បាហំ   ទជ្ជំ កឹ មេ ពាហិរកំ ធនំ
ហិរញ្ញំ វា សុវណ្ណំ វា   មុត្តា វេឡុរិយា មណិ
ទក្ខិណំ វាមហំ(១) ពាហុំ   ទិស្វា យាចកមាគតេ
ទទេយ្យំ ន វិកម្បេយ្យំ   ទានេ មេ រមតី មនោ ។
កាមំ មំ សិវិយោ សព្វេ   បព្វាជេន្តុ ហនន្តុ វា
នេវ ទានា វិរមិស្សំ   កាមំ ឆិន្ទន្តុ សត្តធា ។

---

១ ឱ. អទក្ខិណំ វាមហំ ។

ពួកទាហានដំរី ទាហាន(សេះ) ពលរថនឹងពលថ្មើរជើង ព្រមទាំងអ្នកនិគមទាំងអស់ និងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ក៏មកប្រជុំគ្នាដែរ ។ លុះរាត្រីនោះអស់ហើយ ព្រះអាទិត្យក៏រះឡើង ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ព្រមព្រៀងគ្នានឹងបណ្តេញព្រះអង្គចាកដែន ។

(២៣៣) (ព្រះវេស្សន្តរ...) ព្រោះដំណើរដូចម្តេច បានជាពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ខឹងនឹងយើង ដ្បិតយើងរកមិនឃើញអំពើអាក្រក់ទេ ម្នាលអាមាត្យ អ្នកចូរប្រាប់ដំណើរនោះដល់យើងព្រោះហេតុអ្វីបានជាគេបណ្តេញៗ

(២៣៤) (អាមាត្យ ..) ពួកអ្នកមានកើ្តរឈ្មោះ ពួករាជបុត្ត ពួកអ្នកជំនួញ ពួកព្រាហ្មណ៍ ពួកទាហានដំរី ទាហាន (សេះ) ពលរថនឹងពលថ្មើរជើង ខឹងនឹងព្រះអង្គ ព្រោះតែការប្រទានដំរី ហេតុនោះបានជាគេបណ្តេញព្រះអង្គ ។

(២៣៥) (ព្រះវេស្សន្តរ..) យើងចង់ឲ្យបេះដូង ឬភ្នែកផង ទ្រព្យជាខាងក្រៅរបស់យើង គឺប្រាក់ មាស កែវមុក្តា កែវពិទូរ្យ នឹងកែវមណី ជាប្រយោជន៍អ្វី បើយើងបានឃើញស្មូម មកសុំដៃស្តាំឬដៃឆ្វេង គួរតែឲ្យ មិនគប្បីរំកើបទេ (ព្រោះថា) ចិត្តរបស់យើងរីករាយក្នុងការឲ្យ(ទាន) ។ ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រទាំងអស់នោះ ចង់បណ្តេញ ឬចង់សម្លាប់យើងក៏ដោយចុះ យើងនឹងមិនវៀរចាកការឲ្យ(ទាន)ទេ អ្នកដែនទាំងអស់ចង់កាត់យើងជាប្រាំពីរកំណាត់ក៏ដោយចុះ ។

(២៣៦) ឯវន្តំ សិរិយោ អាហុ   នេកមា ច សមាគតា
កោដ្ឋិមាភយ តីរេន   តិរីមារញ្ញំ បតិ
យេន បញ្ជិតា យដ្ឋិ   តេន គច្ឆតុ សុព្វតោ ។

(២៣៧) សោហំ តេន គមិស្សាមិ   យេន គច្ឆន្តិ ទុសកា
រត្តិន្ទិវំ មេ ១មច   យាវ នាដំ ឧនាមិហំ ។

(២៣៨) អាមន្តយិត្វា ភជា នំ   មទ្ទី សព្វង្គសោភិនី
យំ តេ តិញ្ចុ មយា ទិន្នំ   ធនំ ធញ្ញញ្ចុ វិជ្ជតិ
ហិរញ្ញំ វា សុវណ្ណំ វា   មុត្តា វេឡុរិយា ពហូ
សព្វន្តំ និធេហេយ្យាសិ   យញ្ចុ តេ បេត្តិកំ ធនំ ។

(២៣៩) តមព្រវិ រាជបុត្តី   មទ្ទី សព្វង្គសោភណា
ក្វុហំ ទេវ និធេមិ   តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

(២៤០) សីលវន្តេសុ ទជ្ជេសិ   ទានំ មទ្ទិ យថារហំ
ន ហិ ទានា បរំ អត្ថិ   បតិដ្ឋា សព្វបាណិនំ ។

(២៣៦) (អាមាត្យ...) ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ និងពួកអ្នកនិគម ប្រជុំគ្នានិយាយអំពីព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ពួកអ្នកទោសត្រូវនិរទេស តែងទៅតាមឆ្នេរទន្លេកោន្តិមារាណា ព្រះបាទវេស្សន្តរដែលមានវត្តប្ទ ចូរយាងសំដៅទៅកាន់ភ្នំអារញ្ជរ តាមឆ្នេរទន្លេកោន្តិមារានោះចុះ ។

(២៣៧) (ព្រះវេស្សន្តរ...) ពួកជនអ្នកប្រទូស្ត តែងទៅតាមផ្លូវណា យើងនឹងទៅតាមផ្លូវនោះឯង តែសូមឲ្យអ្នកទាំងឡាយអត់ទោសឲ្យយើងបានមួយយប់មួយថ្ងៃ ចាំយើងឲ្យទានសិន ។

(២៣៨) ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះនាងមទ្រីទេវី ដែលមានអវយវៈល្អទាំងអស់នោះមកប្រាប់ថា ទ្រព្យស្រូវណាមួយដែលយើងឲ្យដល់នាងនៅមានក្តី ប្រាក់មាសកែវមុក្តាកែវពិទូរ្យណាដ៏ច្រើនក្តី ទ្រព្យណាជារបស់ព្រះបិតានាងក្តី នាងគប្បីកប់ទ្រព្យទាំងអស់នោះទុកចុះ ។

(២៣៩) ព្រះរាជបុត្រីទ្រង់ព្រះនាមមទ្រី ដែលមានអវយវៈល្អទាំងអស់បានក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះរាជានោះថា បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងកប់កន្លែងណា ខ្ញុំម្ចាស់ក្រាបទូលសួរហើយ សូមព្រះអង្គប្រាប់ដំណើរនោះ ។

(២៤០) (ព្រះវេស្សន្តរ...) ម្នាលនាងមទ្រី នាងគួរឲ្យទានចំពោះអ្នកមានសីលទាំងឡាយ តាមសមគួរ ព្រោះថាទីពឹងរបស់សព្វសត្វ ដទៃក្រៅអំពីទានមិនមានទេ ។

(២៤១) កុទ្ធេសុ មទ្ទិ ធយេសិ សស្សុយា សស្សុរម្ហិ ច

យោ ច តំ ភត្តា មញ្ញេយ្យ សក្កច្ចំ ឧបដ្ឋហេ ។

នោ ចេ តំ ភត្តា មញ្ញេយ្យ មយា វិប្បវសេន តេ

អញ្ញំ ភត្តារំ បរិយេស មា កិលិត្ថ មយា វិនា ។

(២៤២) អហំ ហិ វនំ គច្ឆាមិ ឃោរំ វាឡមិគាយុតំ

សំសយោ ជីវិតំ មយ្ហំ ឯកកស្ស ព្រហាវនេ ។

(២៤៣) តមព្រវិ រាជបុត្តី មទ្ទី សព្វង្គសោភណា

អភុម្មេ កថំ នុ ភណសិ បាបកំ វត ភាសសិ ។

នេស ធម្មោ មហារាជ យំ ត្វំ គច្ឆេយ្យ ឯកកោ

អហំបិ តេន គច្ឆាមិ យេន គច្ឆសិ ខត្តិយ ។

មរណំ វា តយា សទ្ធឹ ជីវិតំ វា តយា វិនា

តទេវ មរណំ សេយ្យោ យញ្ចេ ជីវេ តយា វិនា ។

អគ្គឹ ឧជ្ជាលយិត្វាន[១] ឯកជាលសមាហិតំ

តត្ថេវ មរណំ សេយ្យោ យញ្ចេ ជីវេ តយា វិនា ។

---

១ ឱ. និជ្ជាលយិត្វាន ។ ម. ឧជ្ឈាលយិត្វាន ។

[៤៤១] ម្នាលនាងមទ្រី នាងត្រូវមេត្តាបុត្ត ព្រះមាតាក្មេកនឹងព្រះបិតាក្មេក មួយទៀត បើអ្នកណាសំគាល់ថានឹងធ្វើជាប្តីនាង នាងចូរបំរើអ្នកនោះ ដោយគោរពចុះ ។ បើគ្មានគេសំគាល់ថានឹងធ្វើជាប្តីនាងទេ កាលនាងព្រាត់ប្រាសអំពីយើងទៅហើយ នាងចូរស្វែងរកប្តីដទៃទៀតចុះ កុំឲ្យនាងលំបាក ព្រោះព្រាត់ប្រាសអំពីយើងឡើយ ។

[៤៤២] ព្រោះយើងនឹងទៅកាន់ព្រៃប្រកបដោយម្រឹគសាហាវពន្លឹក សេចក្តីសង្ស័យនឹងជីវិត រមែងមានដល់យើងដែលនៅម្នាក់ឯងក្នុងព្រៃធំ ។

[៤៤៣] ព្រះរាជបុត្រីទ្រង់ព្រះនាមមទ្រី មានអវយវៈល្អទាំងអស់ នាងបានក្រាបទូលព្រះបាទវេស្សន្តរនោះថា ឬក៏ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលនូវព្រះវាចាដែលមិនធ្លាប់មាន ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលនូវព្រះវាចាដ៏អាក្រក់អ្វីម្ល៉េះ ។ បពិត្រមហារាជ ដំណើរនោះមិនត្រូវតាមធម៌ទេ ដ្បិតព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចយាងទៅតែមួយអង្គឯង បពិត្រក្សត្រិយ៍ ព្រះអង្គស្តេចយាងទៅតាមផ្លូវណា ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅតាមផ្លូវនោះដែរ ។ សេចក្តីស្លាប់ជាមួយនឹងព្រះអង្គក្តី សេចក្តីរស់នៅតែព្រាត់ប្រាសចាកព្រះអង្គក្តី សេចក្តីស្លាប់នោះឯងប្រសើរជាង ខ្ញុំម្ចាស់រស់នៅតែព្រាត់ប្រាសចាកព្រះអង្គ មិនប្រសើរទេ ។ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងដុតភ្លើងឲ្យមានអណ្តាតឆេះមូលទ្រលោម សេចក្តីស្លាប់នៅក្នុងភ្លើងនោះឯងប្រសើរជាង ខ្ញុំម្ចាស់រស់នៅតែព្រាតប្រាសចាកព្រះអង្គ មិនប្រសើរទេ ។

យថា អារញ្ញកំ នាគំ ទន្តឹ អន្វេតិ ហត្ថិនី
ជេស្សន្តំ គិរិទុគ្គេសុ សមេសុ វិសមេសុ ច ។
ឯវន្តំ អនុគច្ឆាមិ បុត្តេ អាទាយ បច្ឆតោ
សុភរា តេ ភវិស្សាមិ ន តេ ហេស្សាមិ ទុព្ភរា ។
(២៤៤) ឥមេ កុមារេ បស្សន្តោ មញ្ជុកេ បិយភាណិនេ
អាសិនេ វនគុម្ពស្មឹ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
ឥមេ កុមារេ បស្សន្តោ មញ្ជុកេ បិយភាណិនេ
កីឡន្តេ វនគុម្ពស្មឹ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
ឥមេ កុមារេ បស្សន្តោ មញ្ជុកេ បិយភាណិនេ
អស្សមេ រមណីយម្ហិ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
ឥមេ កុមារេ បស្សន្តោ មញ្ជុកេ បិយភាណិនេ
កីឡន្តេ អស្សមេ រម្មេ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
ឥមេ កុមារេ បស្សន្តោ មាលធារី អលង្កតេ
អស្សមេ រមណីយម្ហិ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
ឥមេ កុមារេ បស្សន្តោ មាលធារី អលង្កតេ
កីឡន្តេ អស្សមេ រម្មេ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

មេដំរី តែងដើរតាមដំរីឈ្មោល ដែលមានភ្លុកល្អ ដែលនៅក្នុងព្រៃ កាលត្រាច់ទៅក្នុងជ្រោះ ជ្រលង ភ្នំស្មើខ្ពះ មិនស្មើខ្ពះ យ៉ាងណាមិញ ។ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងនាំបុត្តទាំងឡាយ ដើរតាមក្រោយព្រះអង្គ យ៉ាងនោះដែរ ខ្ញុំម្ចាស់ជាស្រី ដែលព្រះអង្គចិញ្ចឹមបានដោយងាយ មិនមែនជាស្រី ដែលព្រះអង្គចិញ្ចឹមបានដោយក្រទេ ។

(២៨៨) ព្រះអង្គកាលទតឃើញកុមារទាំងនេះ ដែលមានសម្លេងពីរោះ និយាយសំដីជាទីស្រឡាញ់ អង្គុយក្បែរគុម្ពឈើ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ ព្រះអង្គកាលទតឃើញកុមារទាំងនេះ មានសម្លេងពីរោះ និយាយសំដីជាទីស្រឡាញ់ កំពុងលេងក្បែរគុម្ពឈើ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ ព្រះអង្គកាលទតឃើញកុមារទាំងនេះ មានសម្លេងពីរោះ និយាយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងអាស្រម ជារមណីយដ្ឋាន នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ ព្រះអង្គកាលទតឃើញរាជកុមារទាំងនេះ មានសម្លេងពីរោះ និយាយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ កំពុងលេងក្បែរអាស្រមជាទីត្រេកអរ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ ព្រះអង្គកាលទតឃើញកុមារទាំងនេះ ពាក់កម្រងផ្កា មានខ្លួនប្រដាប់ហើយ ក្នុងអាស្រមជារមណីយដ្ឋាន នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ ព្រះអង្គកាលទតឃើញកុមារទាំងនេះ ពាក់កម្រងផ្កា មានខ្លួនប្រដាប់ហើយ កំពុងលេងក្បែរអាស្រម ដែលជាទីត្រេកអរ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។

យទា ទក្ខសិ នច្ចន្តេ កុមារេ មាលធារិនេ
អស្សមេ រមណីយម្ហិ អថ រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
យទា ទក្ខសិ នច្ចន្តេ កុមារេ មាលធារិនេ
កីឡន្តេ អស្សមេ រម្មេ អថ រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
យទា ទក្ខសិ មាតង្គំ កុញ្ជរំ សដ្ឋិហាយនំ
ឯកំ អរញ្ញេ វិចរន្តំ អថ រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
យទា ទក្ខសិ មាតង្គំ កុញ្ជរំ សដ្ឋិហាយនំ
សាយំ បាតោ វិចរន្តំ អថ រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
យទា ករេណុសង្ឃស្ស យូថស្ស បុរតោ វជំ
កោញ្ចំ កាហតិ មាតង្គោ កុញ្ជរោ សដ្ឋិហាយនោ
តស្ស តំ នទតោ សុត្វា អថ រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
ឧភតោ វនវិកាសេ យទា ទក្ខសិ កាមទំ
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ អថ រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
មិគំ ទិស្វាន សាយណ្ហំ បញ្ចមាលិនមាគតំ
កិម្បុរិសេ ច នច្ចន្តេ អថ រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។
យទា សោស្សសិ និគ្ឃោសំ សន្ទមានាយ សិន្ធុយា
គីតំ កិម្បុរិសានញ្ច អថ រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

កាលណាព្រះអង្គទតឃើញកុមារពាក់កម្រងផ្កា កំពុងរាំក្នុងអាស្រមជារមណីយដ្ឋាន នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ៗ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញកុមារពាក់កម្រងផ្កា កំពុងរាំលេងក្នុងអាស្រមជាទីត្រេកអរ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ៗ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញដំរីធំ ជាកុញ្ជរៈជាតិ មានអាយុ៦០ឆ្នាំ ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ៗ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញដំរីធំ ជាកុញ្ជរជាតិ មានអាយុ ៦០ ឆ្នាំ ត្រាច់ទៅមករាល់ល្ងាច រាល់ព្រឹក នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ៗ កាលណាដំរីធំ ជាកុញ្ជរជាតិ មានអាយុ ៦០ ឆ្នាំ កាលដើរទៅខាងមុខនៃហ្វូងដំរីញីនឹងហ្វូងដំរីឈ្មោល ហើយបន្លឺគោញ្ចនាទ ព្រះអង្គបានទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ដំរី បន្លឺគោញ្ចនាទនោះហើយ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ៗ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញដងព្រៃសងខាងផ្លូវ ជាទីឲ្យសេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងព្រៃ ដ៏ដេរដាសដោយម្រឹគសាហាវ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ៗ ព្រះអង្គទតឃើញម្រឹគជាបញ្ចមាលិនីដើរមក នឹងឃើញពួកកិន្នរ ដែលកំពុងរាំក្នុងវេលាល្ងាច នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ៗ កាលណាព្រះអង្គឮសូរសម្លេងគឹកកងនៃទន្លេកំពុងហូរទៅផង ឮចម្រៀងនៃពួកកិន្នរផង នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ៗ

យថា សុស្សសិ និគ្ឃោសំ គិរិគព្ភរចារិនោ

វស្សមានស្សុលូកស្ស ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

យថា សីហស្ស ព្យគ្ឃស្ស ខគ្គស្ស គវយស្ស ច

វនេ សុស្សសិ និន្នាទំ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

យថា មោរីហិ បរិកិណ្ណំ ពរហិនំ មត្ថកាសិនំ

មោរំ ទក្ខសិ នច្ចន្តំ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

យថា មោរីហិ បរិកិណ្ណំ អណ្ឌជំ ចិត្របេក្ខណំ[១]

មោរំ ទក្ខសិ នច្ចន្តំ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

យថា មោរីហិ បរិកិណ្ណំ នីលគីវំ សិខណ្ឌិនំ

មោរំ ទក្ខសិ នច្ចន្តំ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

យថា ទក្ខសិ ហេមន្តេ បុប្ផិតេ ធរណីរុហេ

សុរភិសម្ពវាយន្តេ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

យថា ហេមន្តិកេ មាសេ ហរិតំ ទក្ខសិ មេទនិំ

ឥន្ទគោបកសញ្ឆន្នំ ន រជ្ជស្ស សរិស្សសិ ។

---

១ ម. ចិត្របក្ខិណំ ។

កាលណាព្រះអង្គឮសូរសម្លេងគឹកកងនៃសត្វមៀម ដែលត្រាច់ក្នុងញកនៃភ្នំ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គឮសូរសម្លេងគឹកកងនៃម្រឹគសាហាវក្នុងព្រៃ គឺរាជសីហ៍ ខ្លាធំ រមាសគោព្រៃ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញក្ងោកឈ្មោល ដែលមានពួកក្ងោកញីចោមរោម ជាសត្វដេរដាសដោយសំណុំកន្ទុយ ទំលើកំពូលភ្នំ កំពុងតែពេនពង់ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញក្ងោកឈ្មោល ដែលមានក្ងោកញីចោមរោម ជាអណ្ឌជាតិ មានក្តក់ដ៏វិចិត្រ កំពុងតែពេនពង់ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញក្ងោកឈ្មោល ដែលមានក្ងោកញីចោមរោម ជាសត្វមានផ្គត់កខៀវ មានកំពោយ កំពុងតែពេនពង់ នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញដើមឈើទាំងឡាយ មានផ្ការីក ក្នុងហេមន្តរដូវ ផ្សព្វផ្សាយដោយក្លិនក្រអូប នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញផែនដី មានស្មៅខៀវខ្ចី ក្នុងខែខាងក្នុងហេមន្តរដូវ ដំដេរដាសដោយមេភ្លៀង នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។

យថា ឧភិសិ ហេមន្តេ បុប្ផិតេ ធរណីរុហេ
កុដជំ ពិម្ពជាលញ្ច បុប្ផិតំ លោទបទ្មកំ(១)
សុរភិសម្បវាយន្តេ ន រដ្ឋស្ស សរិស្សសិ ។
យថា ហេមន្តិកេ មាសេ វនំ ឧភាសិ បុប្ផិតំ
ឱបុប្ផានិ ច បទ្មានិ(២) ន រដ្ឋស្ស សរិស្សសិ ។
ហិមវន្តំ និដ្ឋិតំ ។

(២៤៩) តេសំ លាលបិតំ សុត្វា បុត្តស្ស សុណិសាយ ច
កលុនំ បរិទេវេសិ រាជបុត្តី យសស្សិនី ។
សេយ្យោ វិសំ មេ ខាយិតំ បបាតា បបតេយ្យហំ
រជ្ជុយា ពជ្ឈមិយាហំ
កស្មា វេស្សន្តរំ បុត្តំ បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។
អជ្ឈាយកំ ទានបតឹ យាចយោគំ អមច្ឆរឹ
កស្មា វេស្សន្តរំ បុត្តំ បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។
បូជិតំ បដិរាជូហិ កិត្តិមន្តំ យសស្សិនំ
កស្មា វេស្សន្តរំ បុត្តំ បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។

---

១ ឱ. លោមបទ្មកំ ។ ម. លោទ្ទុបទ្មកំ ២ ម. ពទ្មានិ ។

កាលណាព្រះអង្គទតឃើញដើមឈើទាំងឡាយ ដែលមានផ្ការីកស្គុះស្គាយក្នុងហេមន្តរដូវផង ដើមខ្វែងគន់ នឹងឈើដែលមានត្រួយមានស្លឹកក្រហមផង ដើមលោទនឹងដើមឈូកមានផ្ការីក ផ្សព្វផ្សាយក្លិនក្រអូបផង នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។ កាលណាព្រះអង្គទតឃើញព្រៃ មានផ្ការីកក្នុងខែខាងក្នុងហេមន្តរដូវផង ឈូកទាំងឡាយមានផ្កាជ្រុះហើយផង នឹងមិនរលឹករាជសម្បត្តិ ។

ចប់ ហិមវន្ត ។

(២៤៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះនាងផុស្សតីជារាជបុត្រី មានយស បានទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ការបរទានៃព្រះរាជបុត្រ នឹងព្រះរាជសុណិសាទាំងនោះហើយ ទ្រង់ព្រះកន្សែង មុខគួរអាណោចអធម្មថា ឱអាត្មាអញគួរតែបរិភោគថ្នាំពិស ឬអាត្មាអញលោតទំលាក់ខ្លួនក្នុងជ្រោះ . . . . ពុំនោះ ចង (ក) នឹងខ្សែ(ឲ្យស្លាប់) ប្រសើរជាង ។ ម្ដេចឡើយ ក៏ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្របណ្ដេញបាវេស្សន្តរ ជាកូនអញដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។ ម្ដេចឡើយ ក៏ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្របណ្ដេញបាវេស្សន្តរជាកូនអញ ដែលជាអ្នកចេះចប់ត្រៃវេទ ជាម្ចាស់ទានជាអ្នកគួរដល់សម្ប ឥតមានសេចក្ដីកំណាញ់ ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។ ម្ដេចឡើយ ក៏ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ បណ្ដេញបាវេស្សន្តរជាកូនអញ ដែលពួកព្រះរាជាប្រទេសដទៃបូជា មានកិត្តិយស ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។

មាតាបេត្តិភរំ ជន្តុំ   កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិនំ
កស្មា វេស្សន្តរំ បុត្តំ   បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។
រញ្ញោ ហិតំ ទេវហិតំ   ញាតីនំ សខិនំ ហិតំ

ហិតំ សព្វស្ស រដ្ឋស្ស

កស្មា វេស្សន្តរំ បុត្តំ   បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។

(២៤៦) មធូនិវ បលិតានិ   អម្ពាវ បតិតា ឆមា
ឯវំ ហេស្សតិ តេ រដ្ឋំ   បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។
ហំសោ និក្កីណបត្តោវ   បល្លលស្មឹ អនូទកេ
អបវិទ្ធា អមច្ចេហិ   ឯកោ រាជា វិហិយ្យសិ ។
តន្តំ ព្រូមិ មហារាជ   អត្ថោ តេ មា ឧបច្ចគា
មា នំ សិវីនំ វចនា   បព្វាជេសិ អទូសកំ ។

(២៤៧) ធម្មស្សាបចិតី កុម្មី   សិវីនំ វិនយំ ធជំ
បព្វាជេមិ សកំ បុត្តំ   ចាណា បិយតរោ ហិ មេ ។

ម្តេចឡើយ ក៏ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ បណ្តេញបាវេស្សន្តរជាកូនអញ ដែលជាបុគ្គលចិញ្ចឹមមាតានឹងបិតា ជាអ្នកគោរពចំពោះបុគ្គលជាធំក្នុងត្រកូល ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។ ម្តេចឡើយ ក៏ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ បណ្តេញបាវេស្សន្តរជាកូនអញ ជាប្រយោជន៍ដល់ព្រះរាជា ជាប្រយោជន៍ដល់ទេវតា ជាប្រយោជន៍ដល់ពួកញាតិនឹងសំឡាញ់ ជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកដែនទាំងអស់ ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។

(២៤៦) ដែនរបស់ព្រះអង្គ មុខជានឹងសាបសូន្យដល់ជនទាំងឡាយ ដូចផ្លែឈើទុំ ដែលមេឃុំហើយហោល ពុំនោះដូចផ្លែស្វាយដែលជ្រុះលើផែនដី (ព្រោះ) ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ បណ្តេញវេស្សន្តរជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។ ព្រះអង្គដែលពួកអាមាត្យបោះបង់ហើយ ជាព្រះរាជាម្នាក់ឯង រមែងនឿយព្រួយដូចហង្ស ដែលអស់ស្លាបលើភក់ ដែលគ្មានទឹក ។ បពិត្រមហារាជ ព្រោះហេតុនោះបានជាខ្ញុំម្ចាស់ក្រាបទូលព្រះអង្គ កុំឲ្យប្រយោជន៍កន្លងផុតព្រះអង្គឡើយ សូមព្រះអង្គកុំបំបរបង់វេស្សន្តរ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្តនោះ តាមសំដីពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឡើយ ។

(២៤៧) (ព្រះរាជា...) យើងបណ្តេញបាវេស្សន្តរ ដែលជាទង់ជ័យនៃពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ ឈ្មោះថាធ្វើនូវសេចក្តីគោរពចំពោះបវេណីធម៌ ទុកជាបាវេស្សន្តរ ជាទីស្រឡាញ់ដ៏លើសជាងជីវិតរបស់យើង ក៏យើងនៅតែបណ្តេញបាវេស្សន្តរ ដែលជាកូនរបស់យើងមិនខាន ។

(២៤៨) យស្ស បុព្វេ ធជគ្គានិ កណិការាវ បុប្ផិតា

យាយន្តមនុយាយន្តិ ស្វជ្ជេកោវ គមិស្សតិ ។

យស្ស បុព្វេ ធជគ្គានិ កណិការវនានិវ

យាយន្តមនុយាយន្តិ ស្វជ្ជេកោវ គមិស្សតិ ។

យស្ស បុព្វេ អនីកានិ កណិការាវ បុប្ផិតា

យាយន្តមនុយាយន្តិ ស្វជ្ជេកោវ គមិស្សតិ ។

យស្ស បុព្វេ អនីកានិ កណិការវនានិវ

យាយន្តមនុយាយន្តិ ស្វជ្ជេកោវ គមិស្សតិ ។

ឥន្ទគោបកវណ្ណាភា គន្ធារា បណ្ឌុកម្ពលា

យាយន្តមនុយាយន្តិ ស្វជ្ជេកោវ គមិស្សតិ ។

យោ បុព្វេ ហត្ថិនា យាតិ សិវិកាយ រថេន ច

ស្វជ្ជ វេស្សន្តរោ រាជា កថំ គច្ឆតិ បត្តិកោ ។

(៦៤៨) (ព្រះនាងផុស្សតិទេវី...) ក្នុងកាលមុន បុងទង់ជ័យទាំងឡាយ ដូចជាផ្កាកណិការិក រមែងទៅតាមបាវេស្សន្តរណា កាលទៅ (កាន់ឧទ្យានជាដើម) តែក្នុងថ្ងៃនេះ បាវេស្សន្តរនោះ នឹងទៅតែម្នាក់ឯង ៗ ក្នុងកាលមុន បុងទង់ជ័យទាំងឡាយ ដូចជាព្រៃផ្កាកណិការ រមែងទៅតាមបាវេស្សន្តរណា កាលទៅ (កាន់ឧទ្យានជាដើម) តែក្នុងថ្ងៃនេះ បាវេស្សន្តរនោះ នឹងទៅតែម្នាក់ឯង ៗ ក្នុងកាលមុន ពលទាំងឡាយដូចជាដើមកណិការរិក រមែងទៅតាមបាវេស្សន្តរណា កាលទៅ (កាន់ឧទ្យានជាដើម) តែក្នុងថ្ងៃនេះ បាវេស្សន្តរនោះ នឹងទៅតែម្នាក់ឯង ៗ ក្នុងកាលមុន ពលទាំងឡាយ ដូចជាព្រៃផ្កាកណិការ រមែងទៅតាមបាវេស្សន្តរណា កាលទៅ (កាន់ឧទ្យានជាដើម) តែក្នុងថ្ងៃនេះ បាវេស្សន្តរនោះ នឹងទៅតែម្នាក់ឯង ៗ ពួកសេនាស្លៀកសំពត់កម្ពលមានពណ៌លឿង ដែលកើតក្នុងដែនគន្ធារៈ មានរស្មីដូចជាសម្បុរមេភ្លៀង រមែងទៅតាមបាវេស្សន្តរណា កាលទៅ (កាន់ឧទ្យានជាដើម) តែក្នុងថ្ងៃនេះ បាវេស្សន្តរនោះ នឹងទៅតែម្នាក់ឯង ៗ ក្នុងកាលមុន បាវេស្សន្តរណា ទៅដោយដំរី ដោយសាលៀង នឹងរថ តែក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រះរាជាវេស្សន្តរនោះ នឹងដើរទៅដូចម្តេចបាន ៗ

កថំ ចន្ទនលិត្តង្គោ នច្ចគីតប្បពោធនោ
ខុរាជិនំ ផរុសញ្ច ខារិកាជញ្ច ហារិតិ ។
កស្មា ធាកិហារីយន្តិ កាសាវ អជិនានិ ច
បវិសន្តិ ព្រហារញ្ញំ កស្មា ចីរំ ន ពជ្ឈរេ ។
កថំ នុ ចីរំ ធារេន្តិ រាជបព្វជិតា ជនា
កថំ កុសមយំ ចីរំ មទ្ទី បរិទហេស្សតិ ។
កាសិយានិ ច ធារេត្វា ខោមកោទុម្ពរានិ ច
កុសចីរានិ ធារេន្តី កថំ មទ្ទី ករិស្សតិ ។
វយ្ហាហិ បរិយាយិត្វា សិវិកាយ រថេន ច
សា កថជ្ជ អនុច្ចង្គី បថំ គច្ឆតិ បត្តិកា ។
យស្សា មុទុតលា ហត្ថា ចលណា (១) ច សុខេធិតា
សា កថជ្ជ អនុច្ចង្គី បថំ (២) គច្ឆតិ បត្តិកា ។
យស្សា មុទុតលា បាទា ចលណា ច សុខេធិតា

---

១ ឱ ម ចរណា ។ ២ ឱ. វជំ ។

បាវស្រ្តីដែលមានអវយវៈលាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ធ្លាប់ភ្ញាក់រលឹកដោយរបាំនឹងចម្រៀង (ស្លៀកដណ្តប់) ស្បែកខ្លា ទាំងក្របកគ្រោតគ្រោតផង រែកអម្រែកទម្ងន់មួយខាវផង ដូចម្តេចកើត ។ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ក៏ជនទាំងឡាយមិននាំសំពត់កាសាវៈផង ស្បែកខ្លាផង ដើម្បីបាវស្រ្តី កាលចូលទៅក្នុងព្រៃធំ ព្រោះហេតុអ្វីក៏ជនទាំងឡាយ មិនត្បាញសំពត់សម្បកឈើថ្វាយ ។ ពួកជនជារាជបព្វជិត នឹងស្លៀកសំពត់សម្បកឈើ ដូចម្តេចកើត នាងមទ្រីនឹងស្លៀកសំពត់ដែលក្រងដោយស្បូវក្លាំង ដូចម្តេចកើត ។ នាងមទ្រីធ្លាប់តែស្លៀកសំពត់ដែលកើតក្នុងដែនកាសីផង សំពត់ដែលកើតក្នុងដែនខោមៈ នឹងដែនកោទុម្ពរៈផង ឥឡូវនេះ មកស្លៀកសំពត់ដែលក្រងដោយស្បូវក្លាំង តើនឹងធ្វើអ្វីកើត ។ នាងមទ្រីនោះមានអវយវៈគួរសរសើរ ធ្លាប់ទៅដោយវ ព្រះសាលៀង នឹងរថថ្ងៃនេះ នឹងដើរដោយជើងតាមផ្លូវ ដូចម្តេចបាន ។ នាងមទ្រីណា មានផ្ទៃដៃដ៏ទន់ មានចិត្តញាប់ញ័រ ធ្លាប់បិតនៅ ក្នុងសេចក្តីសុខ ថ្ងៃនេះ នាងមទ្រីមានអវយវៈគួរសរសើរនោះ នឹងដើរដោយជើងតាមផ្លូវ ដូចម្តេចបាន ។ នាងមទ្រីណា មានផ្ទៃជើងដ៏ទន់ មានចិត្តញាប់ញ័រ ធ្លាប់បិតនៅ ក្នុងសេចក្តីសុខ

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ទានកណ្ឌំ

ឆាតុកាបិ សុវណ្ណាបិ បីឡមានាវ គច្ឆតិ

សា កថជ្ជ អនុច្ចង្គី បថំ គច្ឆតិ បត្តិកា ។

យស្សុ ឥត្ថិសហស្សស្ស បុរតោ គច្ឆតិ មាលិនី

សា កថជ្ជ អនុច្ចង្គី វនំ គច្ឆតិ ឯកិកា ។

យា សា សិវាយ សុត្វាន មុហុំ ឧត្តសតេ បុរេ

សា កថជ្ជ អនុច្ចង្គី វនំ គច្ឆតិ ភីរុកា ។

យា សា ឥន្ទសគោត្តស្ស ឧលូកស្ស បវស្សតោ

សុត្វាន នទតោ ភីតា វារុណីវ បវេធតិ

សា កថជ្ជ អនុច្ចង្គី វនំ គច្ឆតិ ភីរុកា ។

សកុណី ហតបុត្តាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ

ចិរំ ទុក្ខេន ឈាយិស្សំ សុញ្ញំ អាគម្មិមំ បុរំ ។

សកុណី ហតបុត្តាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ

កិសា បណ្ឌុ ភវិស្សាមិ បិយេ បុត្តេ អបស្សតី ។

សកុណី ហតបុត្តាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ

តេន តេន បធាវិស្សំ បិយេ បុត្តេ អបស្សតី ។

នាងមទ្រីមានអវយវៈ គួរសរសើរនោះ តែងពាក់ស្បែកជើងមាស ហើយដើរទៅ ថ្ងៃនេះ នឹងដើរដោយជើងទៅតាមផ្លូវ ដូចម្ដេចបាន ៗ នាងមទ្រីណា តែងពាក់កម្រងផ្កា ដើរទៅខាងមុខនៃស្ត្រីមួយពាន់ ថ្ងៃនេះ នាងមទ្រីមានអវយវៈគួរសរសើរនោះ នឹងដើរទៅព្រៃតែម្នាក់ឯង ដូចម្ដេចបាន ៗ នាងមទ្រីណា ដែលនៅក្នុងបុរី គ្រាន់តែបានឮសម្លេងចចកលូរៀយៗ រមែងតក់ស្លុត ថ្ងៃនេះ នាងមទ្រីមានអវយវៈគួរសរសើរនោះ ជាស្ត្រីរន្ធត់ នឹងទៅព្រៃ ដូចម្ដេចបាន ៗ នាងមទ្រីណា គ្រាន់តែបានឮសម្លេងមៀម ជាកោសិយគោត្រ កាលស្រែកបន្លឺ ក៏ខ្លាចរន្ធត់ ដូចមេមតដែលខ្មោចចូល ថ្ងៃនេះ នាងមទ្រីមានអវយវៈគួរសរសើរនោះ ជាស្ត្រីមានសេចក្ដីរន្ធត់ នឹងដើរទៅព្រៃ ដូចម្ដេចបាន ៗ ខ្ញុំម្ចាស់លុះមកកាន់បុរីនេះសូន្យទទេហើយ មុខជានឹងឆេះដោយសេចក្ដីទុក្ខ អស់កាលយូរ ដូចមេបក្សីដែលបាត់កូន ឃើញតែសម្បុកសូន្យទទេដូច្នោះ ៗ ខ្ញុំម្ចាស់កាលមិនឃើញកូន (ទាំងពីរ)ហើយ មុខជានឹងស្គមស្លេកស្លាំង ដូចជាមេបក្សីដែលបាត់កូន ឃើញតែសម្បុកសូន្យទទេដូច្នោះ ៗ ខ្ញុំម្ចាស់កាលមិនឃើញកូន (ទាំងពីរ)ជាទីស្រឡាញ់ហើយ មុខជានឹងស្ទុះទៅតាមទីនោះ ៗ ដូចជាមេបក្សី ដែលបាត់កូន ឃើញតែសម្បុកសូន្យទទេដូច្នោះ ៗ

កុររី ហតច្ឆាបាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ

ចិរំ ទុក្ខេន ឈាយិស្សំ សុញ្ញំ អាគម្មិមំ បុរំ ។

កុររី ហតច្ឆាបាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ

កីសា បណ្ឌុ ភវិស្សាមិ បិយេ បុត្តេ អបស្សន្តី ។

កុររី ហតច្ឆាបាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ

តេន តេន បធាវិស្សំ បិយេ បុត្តេ អបស្សន្តី ។

សា នូន ចក្កវាកីវ បល្លលស្មឹ អនូទកេ

ចិរំ ទុក្ខេន ឈាយិស្សំ សុញ្ញំ អាគម្មិមំ បុរំ ។

សា នូន ចក្កវាកីវ បល្លលស្មឹ អនូទកេ

កីសា បណ្ឌុ ភវិស្សាមិ បិយេ បុត្តេ អបស្សន្តី ។

សា នូន ចក្កវាកីវ បល្លលស្មឹ អនូទកេ

តេន តេន បធាវិស្សំ បិយេ បុត្តេ អបស្សន្តី ។

ឯវំ មេ វិលបន្តិយា រាជបុត្តំ អនូសកំ

បព្វាជេសិ ច នំ រដ្ឋា មញ្ញេ ហេស្សាមិ ជីវិតំ ។

ខ្ញុំម្ចាស់ លុះមកកាន់បុរីនេះសូន្យទទេហើយ នឹងឆេះដោយសេចក្តីទុក្ខអស់កាលយូរ ដូចមេអកដែលបាត់កូន ឃើញតែសម្បុកសូន្យទទេដូច្នោះ ។ ខ្ញុំម្ចាស់កាលមិនឃើញកូន (ទាំងពីរ) ជាទីស្រឡាញ់ហើយ មុខជានឹងស្គមស្លេកស្លាំង ដូចជាមេអក ដែលបាត់កូនឃើញតែសម្បុកសូន្យទទេដូច្នោះ ។ ខ្ញុំម្ចាស់កាលមិនឃើញកូន (ទាំងពីរ) ជាទីស្រឡាញ់ហើយ មុខជានឹងស្ទុះទៅតាមទីនោះៗ ដូចជាមេអកដែលបាត់កូន ឃើញតែសម្បុកសូន្យទទេដូច្នោះ ។ ខ្ញុំម្ចាស់នោះ មកកាន់បុរីនេះសូន្យទទេហើយ មុខជានឹងឆេះដោយសេចក្តីទុក្ខអស់កាលយូរដោយពិត ដូចជាមេទាក្រពាក ដែល (សំកុក) លើកក់មិនមានទឹក ។ ខ្ញុំម្ចាស់នោះមិនឃើញកូន (ទាំងពីរ) ជាទីស្រឡាញ់ហើយ មុខជានឹងស្គមស្លេកស្លាំងដោយពិត ដូចជាមេទាក្រពាក ដែល (សំកុក) នៅលើកក់មិនមានទឹក ។ ខ្ញុំម្ចាស់កាលមិនឃើញកូន (ទាំងពីរ) ជាទីស្រឡាញ់ហើយ មុខជានឹងស្ទុះទៅតាមទីនោះៗ ដោយពិត ដូចជាមេទាក្រពាក ដែលនៅលើកក់មិនមានទឹក ។ កាលបើខ្ញុំម្ចាស់យំរៀបរាប់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអង្គនៅតែបណ្ដោញកជបុត្តនោះ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ឲ្យចេញចាកដែន ខ្ញុំម្ចាស់ទំនងជានឹងលះបង់ជីវិតមិនខាន ។

(២៤៩) តស្សា លាលប្បិតំ សុត្វា សព្វា អន្តេបុរេ អហុ

ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ សិវិកញ្ញា សមាគតា ។

សាលាវ សម្បមទ្ទិតា មាលុតេន បមទ្ទិតា

សេន្តិ បុត្តា ច ទារា ច វេស្សន្តរនិវេសនេ ។

ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា

ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ វេស្សន្តរនិវេសនេ ។

ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា

ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ វេស្សន្តរនិវេសនេ ។

តតោ រត្យា វិវសានេ សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ

អថ វេស្សន្តរោ រាជា ទានំ ទាតុំ ឧបាគមិ ។

វត្ថានិ វត្ថកាមានំ សោណ្ឌានំ ទេថ វារុណឹ

ភោជនំ ភោជនត្ថីនំ សម្មទេវ បវេច្ឆថ ។

មា ច កិញ្ចិ វនិព្វកេ ហេឋយិត្ថ ឥធាគតេ

តប្បេថ អន្នបានេន គច្ឆន្តុ បដិបូជិតា ។

(អថេត្ថ វត្តតិ សទ្ទោ តុមុលោ ភេរវោ មហា

ទានេន តំ នីហរន្តិ បុន ទានំ អទា តុវំ) ។

(២៤៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកកញ្ញារបស់ព្រះបាទសិវិទាំងអស់ដែលនៅក្នុងបុរី លុះបានឮទំនួញរៀបរាប់នៃព្រះនាងផុស្សតីនោះហើយ ក៏មកប្រជុំគ្នា ផ្គងដើមដៃកន្ទក់កន្ទេញ ។ កូនទឹងប្រពន្ធទាំងឡាយក៏ដួលដេកក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ព្រះបាទវេស្សន្តរ ដូចដើមឈើដែលត្រូវខ្យល់បក់បោកខ្ទេចខ្ទី ។ ពួកស្រីស្នំ ពួករាជកុមារ ពួកអ្នកជំនួញនឹងពួកព្រាហ្មណ៍ ផ្គងដើមដៃកន្ទក់កន្ទេញ ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ព្រះបាទវេស្សន្តរ ។ ពួកពលដំរី ពល (សេះ) ពលរថ ពលថ្មើរជើង ផ្គងដើមដៃកន្ទក់កន្ទេញក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ព្រះបាទវេស្សន្តរ ។ រាត្រីនោះអស់ហើយ ព្រះអាទិត្យរះឡើង គ្រានោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរស្តេចចូលទៅ ដើម្បីឲ្យទាន ។ មានព្រះរាជបញ្ជាថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរឲ្យសំពត់ដល់ពួកជនដែលត្រូវការសំពត់ ឲ្យសុរាដល់ពួកអ្នកលេង ឲ្យភោជនដល់ពួកអ្នកត្រូវការដោយភោជន ចូរឲ្យដោយប្រពៃចុះ ។ អ្នកទាំងឡាយ កុំបៀតបៀនពួកវណិព្វកៈ ដែលមកក្នុងទីនេះតិចតួចឡើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរញុំាងពួកវណិព្វកៈឲ្យស្កប់ស្កល់ ដោយបាយនឹងទឹក ពួកវណិព្វកៈ ដែលយើងបានឲ្យរួចហើយ ចូរទៅចុះ ។ (លំដាប់នោះ ស្រាប់តែសម្លេងក្រលួចយ៉ាងពន្លឹក ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រះនគរនោះថា ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្របានបណ្តេញព្រះអង្គ ព្រោះតែឲ្យទាន ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គឲ្យទានទៀតហើយ) ។

(២៥០) តេ សុមត្តា កិលន្តាវ សម្បតន្តិ វណិព្វកា
និក្ខមន្តេ មហារាជេ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
អច្ឆេច្ឆុំ វត ភោ រុក្ខំ នានាផលធនំ(១) ទុមំ
យថា វេស្សន្តរំ រដ្ឋា បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។
អច្ឆេច្ឆុំ វត ភោ រុក្ខំ នានាផលធរំ(២) ទុមំ
យថា វេស្សន្តរំ រដ្ឋា បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។
អច្ឆេច្ឆុំ វត ភោ រុក្ខំ សព្វកាមទទំ ទុមំ
យថា វេស្សន្តរំ រដ្ឋា បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។
អច្ឆេច្ឆុំ វត ភោ រុក្ខំ សព្វកាមរសាហរំ
យថា វេស្សន្តរំ រដ្ឋា បព្វាជេន្តិ អទូសកំ ។
យេ វុឌ្ឍា យេ ច ទហរា យេ ច មជ្ឈិមបោរិសា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ
និក្ខមន្តេ មហារាជេ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

---

១ ឱ ម. នានាផលធរំ ។ ២ ឱ. ម. សព្វកាមទទំ ។

[២៩០] កាលមហារាជព្រះអង្គញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញទៅ វណិព្វកៈទាំងនោះក៏ដួលចុះ ដូចជាបុគ្គលស្រវឹង ឬដូចជាបុគ្គលនឿយហត់ខ្លាំង (ដោយពាក្យថា) ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ បានបណ្តេញព្រះបាទវេស្សន្តរ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្តឲ្យចេញចាកដែន ដូចគេកាត់ផ្តាច់ដើមឈើ ជាឈើឲ្យផ្លែផ្សេងៗ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្របានបណ្តេញព្រះបាទវេស្សន្តរ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្តឲ្យចេញចាកដែន ដូចជាគេកាត់ចោល នូវដើមឈើជាឈើទ្រទ្រង់ផ្លែផ្សេងៗ ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ បានបណ្តេញព្រះបាទវេស្សន្តរ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្តឲ្យចេញចាកដែន ដូចជាគេកាត់ដើមឈើ ជាឈើឲ្យសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ។ ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ បានបណ្តេញព្រះបាទវេស្សន្តរ ដែលជាអ្នកមិនប្រទូស្តឲ្យចេញចាកដែន ដូចជាគេកាត់ដើមឈើជាឈើនាំមកនូវរសជាទីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ។ ពួកជនណាដែលចាស់ក្តី ពួកជនណាដែលនៅក្មេងក្តី ពួកជនណាដែលមានវ័យកណ្តាលក្តី ជនទាំងនោះ កាលដែលមហារាជព្រះអង្គញុំាងដែន របស់ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញទៅ ក៏ផ្គងដៃកន្ទក់កន្ទេញ ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ទានកណ្ឌំ

អតិយក្ខា វេស្សវរា ឥត្ថាគារា ច រាជិនោ
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ
និក្ខមន្តេ មហារាជេ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ៗ
ឥត្ថិយោបិ តត្ថ បក្កន្ទុំ យា តម្ហិ នគរេ អហុ
និក្ខមន្តេ មហារាជេ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ៗ
យេ ព្រាហ្មណា យេ ច សមណា អញ្ញេ វាបិ វណិព្វកា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ អធម្មោ កិរ ភោ ឥតិ ៗ
យថា វេស្សន្តរោ រាជា យជមានោ សកេ បុរេ
សិវីនំ វចនត្ថេន សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ៗ
សត្ត ហត្ថិសតេ ទត្វា សព្វាលង្ការភូសិតេ
សុវណ្ណកច្ឆេ មាតង្គេ ហេមកប្បនិវាសសេ
អារូឡ្ហេ គាមណីយេហិ តោមរង្កុសបាណិភិ
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ៗ
សត្ត អស្សសតេ ទត្វា សព្វាលង្ការភូសិតេ
អាជានីយេវ ជាតិយា សិន្ធវេ សីឃវាហនេ
អារូឡ្ហេ គាមណីយេហិ ឥល្លិយាចាបធារិភិ
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ៗ

កាលមហារាជព្រះអង្គញុំាងដែនអ្នកសិវិឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញទៅ ពួកពេទ្យចាប់ខ្មោច ពួកអ្នករក្សាស្រីស្នំ(១) និងពួកស្រីស្នំរបស់ព្រះរាជា ក៏ផ្គងដើមដៃ កន្ទក់កន្ទេញ ។ កាលមហារាជ ព្រះអង្គញុំាងអ្នកដែនសិវិឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញទៅ ពួកស្រ្តីដែលនៅក្នុងព្រះនគរនោះ ក៏កន្ទក់កន្ទេញ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ សមណៈ និងវណិព្វកៈដទៃៗ ផ្គងដើមដៃកន្ទក់កន្ទេញថា ម្នាលគ្នាយើងដ៏ចំរើន បានឮថា នេះមិនមែនជាធម៌ទេ ។ ដូចយ៉ាងព្រះបាទវេស្សន្តរ កាលបូជាក្នុងបុររបស់ព្រះអង្គទ្រង់យាងចេញចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ព្រោះហេតុតែសំដីពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានដំរីមាតង្គៈប្រាំពីររយ ដែលស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង មានខ្សែដង្កន់មាស មានគ្រឿងប្រដាប់ក្បាល ជាវិការៈនៃមាស ដែលពួកហ្មដំរីមានលំពែងស្នែងក្របីនឹងកង្វេរក្នុងដៃឡើងជិះហើយ ក៏យាងចេញទៅចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានសេះអាជានីយប្រាំពីររយ ជាសេះសិន្ធពដោយជាតិ ជាពាហនៈមានសន្ទុះលឿន ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួកអ្នកជិះសេះកាន់សិលីនិងធ្នូឡើងជិះហើយ ក៏យាងចេញចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ។

១ អដ្ឋកថាអធិប្បាយថា [illegible] ពួកស្រីស្នំក្នុងវាំង ។

សត្ត រថសតេ ទត្វា សន្នទ្ធេ ឧស្សិតទ្ធជេ
ទីបេ អថោបិ វេយ្យគ្ឃេ សព្វាលង្ការភូសិតេ
អារុឡ្ហេ គាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ វម្មិភិ
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។
សត្ត ឥត្ថីសតេ ទត្វា ឯកមេកា រថេ ឋិតា
សន្នទ្ធា និក្ខរជ្ជូហិ សុវណ្ណេហិ អលង្កតា
បីតាលង្ការា បីតវសនា បីតាភរណភូសិតា
អាឡារប្បមុខា(១) ហសុលា សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។
សត្ត ធេនុសតេ ទត្វា សព្វា កំសុបធារណា
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។
សត្ត ទាសីសតេ ទត្វា សត្ត ទាសសតានិ ច
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។
ហត្ថី អស្សេ រថេ ទត្វា នារិយោ ច អលង្កតា
ឯស វេស្សន្តរោ រាជា សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។
តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
មហាទានេ បទិន្នម្ហិ មេទនី សមកម្បថ ។

---

១ ម. អាឡារបម្ហា ។

ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានរថប្រាំពីររយ ដែលប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកឡើងហើយ បិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដម្បង និងស្បែកខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួកនាយសារថីមានធ្នូក្នុងដៃនឹងពាក់អាវក្រោះឡើងជិះហើយ ក៏យាងចេញចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានស្ត្រីប្រាំពីររយ ឋិតនៅលើរថមួយម្នាក់ៗ ដែលស្អិតស្អាងហើយ ប្រដាប់ដោយខ្សែជាវិការៈនៃមាសត្ពោរ មានគ្រឿងប្រដាប់លឿង មានសំលៀកបំពាក់លឿង ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអាភរណៈលឿង មានថ្ពាល់នឹងភ្នែកដ៏ល្អ ញញឹមហើយទើបនិយាយ ជាស្ត្រីមានត្រគាកល្អ មាចង្កេះរៀវ ក៏យាងចេញចាកដែន របស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានមេគោប្រាំពីររយ ព្រមទាំងភាជន៍មាសសម្រាប់ត្រងទឹកដោះទាំងអស់ ហើយយាងចេញចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានខ្ញុំស្រីប្រាំពីររយ ខ្ញុំប្រុសប្រាំពីររយ ហើយយាងចេញចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរនុ៎ះ បានប្រទានដំរី សេះ រថ និងនាងនារីដែលប្រដាប់ហើយ ក៏យាងចេញចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ។ កាលដែលព្រះបាទវេស្សន្តរ ប្រទានមហាទាន ការស្ញប់ស្ញែង ការព្រឺរោមក៏កើតមាន ក្នុងកាលនោះ ផែនដី ក៏ញាប់ញ័រ ។

តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
យំ បញ្ជលីកតោ រាជា សម្ភា រដ្ឋា និរជ្ជតិ ។

(២៨១) អថេត្ថ វត្តតិ សទ្ទោ តុមុលោ ភេរវោ មហា
ទានេន តំ នីហរន្តិ បុន ទានំ ទទាតិ សោ[១] ។

(២៨២) តេ សុ មត្តា កិលន្តា វ សម្បតន្តិ វណិព្វកា
និក្ខមន្តេ មហារាជេ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

(២៨៣) អាមន្តយិត្ថ រាជានំ សញ្ជយំ ធម្មិកំ វរំ
អវរុទ្ធសិ មំ ទេវ វង្កំ គច្ឆាមិ បព្វតំ ។
យេ ហិ កេចិ មហារាជ ភូតា យេ ច ភវិស្សរេ
អតិត្តាយេវ កាមេហិ គច្ឆន្តិ យមសាធនំ ។
សោហំ សកេ អភិសសឹ យជមានោ សកេ បុរេ
សិវីនំ វចនត្ថេន សម្ភា រដ្ឋា និរជ្ជហំ[២]

ទានកណ្ឌំ និដ្ឋិតំ

---

១. ឱ. ម. បុន ទទាតុ សោ ។ ២. ម. និរជ្ជហិ ។

ព្រះរាជាដែលមហាជនកំពុងផ្គងអញ្ជលី ទ្រង់យាងចេញចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ជាការគួរស្បប់ស្បែងគួរព្រឺរោម កើតមានក្នុងកាលនោះ ។

(២៩១) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) គ្រានោះ សម្លេងគ្រលួចយ៉ាងពន្លឹកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍នុះថា ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្របណ្តេញព្រះវេស្សន្តរនោះ ព្រោះតែឲ្យទាន ព្រះវេស្សន្តរនោះ នៅតែឲ្យទានទៀត ។

(២៩២) កាលមហារាជ ព្រះអង្គញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន យាងចេញទៅ ពួកវណិព្វក:ទាំងនោះ ក៏ដួលចុះ ដូចបុគ្គលស្រវឹង ឬដូចបុគ្គលនឿយហត់ខ្លាំង ។

(២៩៣) ព្រះបាទវេស្សន្តរ បានក្រាបទូលព្រះរាជាព្រះនាមសញ្ជ័យ ជាធម្មិករាជដ៏ប្រសើរថា បពិត្រព្រះទេវៈ ព្រះអង្គទ្រង់បណ្តេញ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងទៅឯវង្កបព៌ត ។ បពិត្រមហារាជ សត្វទាំងឡាយណាមួយកើតហើយក្តី ទាំងសត្វទាំងឡាយណានឹងកើតក្តី (ពួកសត្វដែលកំពុងកើតក្តី) សត្វទាំងនោះសុទ្ធតែមិនឆ្អែតដោយកាមទាំងអស់ រមែងទៅកាន់ទីរបស់យម: ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះ កាលឲ្យទានក្នុងបុរីជារបស់ខ្លួន ឈ្មោះថា បៀតបៀនពួកអ្នកដែនរបស់ខ្លួន ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កាលចេញចាកដែនរបស់ខ្លួន ព្រោះហេតុតែសំដីពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ទូលព្រះបង្គំក៏នឹងរងទុក្ខ

វនេ ភទ្រមិគាកិណ្ណេ ខគ្គទីបិនិសេវិតេ

អហំ បុញ្ញានិ ករោមិ តុម្ហេ បង្កម្ហិ សីទថ ។

(២៥៤) អនុជានាហិ មំ អម្ម បព្វជ្ជា មម រុច្ចតិ

សោហំ សកេ អភិសសឹ យជមានោ សកេ បុរេ

សិវីនំ វចនត្ថេន សម្ហា រដ្ឋា និរជ្ជហំ

អឃន្តំ បដិសេវិស្សំ

វនេ ភទ្រមិគាកិណ្ណេ ខគ្គទីបិនិសេវិតេ

អហំ បុញ្ញានិ ករោមិ វង្កំ គច្ឆាមិ បព្វតំ ។

(២៥៥) អនុជានាមិ តំ បុត្ត បព្វជ្ជា តេ សមិជ្ឈតុ

អយញ្ច មទ្ទី កល្យាណី សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា

អច្ឆតំ សហ បុត្តេហិ កឹ អរញ្ញេ ករិស្សតិ ។

(២៥៦) នាហំ អកាមា ទាសឹបិ អរញ្ញំ នេតុមុស្សហេ

សចេ ឥច្ឆតិ អន្វេតុ សចេ និច្ឆតិ អច្ឆតុ ។

ក្នុងព្រៃ ដែលប្រកបប្រចបដោយម្រឹគសាហាវ ដែលរោមសនឹងខ្លា ដម្បងអាស្រ័យហើយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ឯព្រះអង្គលិចក្នុងកក់គឺកាមចុះ ។

(២៥៤) (ព្រះវេស្សន្តរ...) បពិត្រព្រះមាតា សូមទ្រង់អនុញ្ញាតទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ គាប់ចិត្តនឹងបព្វជ្ជា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះ កាលឲ្យទានក្នុងបុរីជារបស់ខ្លួន ឈ្មោះថា បៀតបៀនពួកអ្នកដែនរបស់ខ្លួន ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ កាលចេញចាកដែន របស់ខ្លួន ព្រោះហេតុតែសំដីពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នឹងសោយទុក្ខក្នុងព្រៃ ដែលប្រកបប្រចបដោយម្រឹគសាហាវ ដែលរោមសនឹងខ្លាដម្បងអាស្រ័យហើយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តែងធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ នឹងទៅឯគិរីវង្កត ។

(២៥៥) (ព្រះនាងផុស្សតីទេវី...) ម្នាលកូន យើងអនុញ្ញាតអ្នកហើយ បព្វជ្ជា ចូរសម្រេចដល់អ្នកចុះ តែនាងមទ្រីកល្យាណីនេះ នាងមានត្រគាកដ៏ល្អ មានចង្កេះរៀវ ចូរនៅជាមួយនឹងកូនទាំងពីរចុះ នាងនឹងធ្វើអ្វីក្នុងព្រៃ ។

(២៥៦) (ព្រះវេស្សន្តរ...) សូម្បីតែទាសី ដែលប្រាថ្នានឹងទៅ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ក៏មិនអាចនាំទៅកាន់ព្រៃទេ ប្រសិនបើនាងមទ្រីចង់ ចូរទៅតាមចុះ បើមិនចង់ ចូរនៅចុះ ។

(២៨៧) តតោ សុណ្ហំ មហារាជា យាចិតុំ បដិបជ្ជថ

មា ចន្ទនសមាចារេ រជោជល្លំ អធារយិ ។

កាសិយានិ បធារេត្វា[១] កុសចីរំ អធារយិ

ទុក្ខោ វាសោ អរញ្ញស្មឹ មា ហិ ត្វំ លក្ខណេ គមិ ។

(២៨៨) តមព្រវិ រាជបុត្តី មទ្ទី សព្វង្គសោភនា

នាហន្តំ សុខមិច្ឆេយ្យំ យំ មេ វេស្សន្តរំ វិនា ។

(២៨៩) តមព្រវិ មហារាជា សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ

ឥង្ឃ មទ្ទិ និសាមេហិ វនេ យេ ហោន្តិ ទុស្សហា ។

ពហូ កីដា បដង្គា ច មកសា មធុមក្ខិកា

តេបិ តំ តត្ថ ហឹសេយ្យុំ តន្តេ ទុក្ខតរំ សិយា ។

អបរេ បស្ស សន្តាបេ នទីនូបនិសេវិតេ

សប្បា អជគរា នាម អវិសា តេ មហព្វលា ។

តេ មនុស្សំ មិគំ វាបិ អបិមាសន្នមាគតំ

បរិក្ខិបិត្វា ភោគេហិ វសមានេន្តិ អត្តនោ ។

---

១ ឱ. មា កាសិយានិ ធារេត្វា ។ ម. កាសិយានិ ច ធារេត្វា ។

(៤៩៧) លំដាប់នោះ មហារាជទ្រង់យាងទៅអង្វរព្រះសុណិសាថា ម្នាល នាងមានកាយប្រោះព្រំ ដោយខ្លឹមចន្ទន៍ នាងកុំស្លៀកដណ្តប់សំពត់ឲ្យប្រឡាក់ភក់ឡើយ ។ នាងធ្លាប់ស្លៀកដណ្តប់សំពត់អ្នកដែនកាសី ហើយត្រឡប់ជាស្លៀកដណ្តប់សំពត់ ដែលក្រងដោយស្បូវភ្លាំងវិញ ការនៅក្នុងព្រៃ តែងនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ម្នាលនាងមានលក្ខណ៍ នាងកុំទៅឡើយ ។

(៤៩៨) ព្រះរាជបុត្រីព្រះនាមមទ្រី មានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះបិតាក្មេកថា ខ្ញុំម្ចាស់ បើប្រាសចាកព្រះវេស្សន្តរ របស់ខ្ញុំម្ចាស់ហើយ មិនបានសេចក្តីសុខទេ ។

(៤៩៩) មហារាជជាអ្នកញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន មានព្រះបន្ទូលនឹងនាងមទ្រីនោះថា ម្នាលនាងមទ្រី បើដូច្នោះ នាងចូរស្តាប់សេចក្តីអន្តរាយទាំងឡាយ ដែលនាងអត់ទ្រាំបានដោយក្រ ក្នុងព្រៃចុះ ។ កណ្តូប របោម មូស និងឃ្មុំដ៏ច្រើន សត្វទាំងនោះគប្បីបៀតបៀននាងក្នុងព្រៃនោះ ការបៀតបៀននោះ មុខជានាំមកនូវទុក្ខយ៉ាងខ្លាំង ដល់នាង ។ នាងចូរមើលពួកសត្វដទៃ ដែលគួរឲ្យតក់ស្លុត ដែលអាស្រ័យនៅនឹងទន្លេ គឺពស់ថ្លាន់ ពស់ទាំងនោះមិនមានពិសទេ តែមានកំឡាំងច្រើន ។ ពស់ថ្លាន់ទាំងនោះ តែងយកក្មេនរឹតមនុស្សឬម្រឹគ ដែលមកជិតវា ហើយនាំមកកាន់អំណាចខ្លួន ។

អញ្ញាបិ កណ្ហា ជដិនោ អដ្ឋា ឆាម អយម្ហិតា
ន តេហិ បុរិសោ ទិដ្ឋា រុក្ខមារុយ្ហ មុច្ចតិ ។
សង្ឃដ្ដយន្តា សិង្គានិ តិក្ខគ្គានិ បហារិនោ
មហិសា វិចរន្តេត្ថ នទឹ សោតុម្ពរំ បតិ ។
ទិស្វា មិគានំ យូថានិ គវំ សញ្ចរិតំ វនេ
ធេនុវ វច្ឆគិទ្ធាវ កថំ មទ្ទិ ករិស្សសិ ។
ទិស្វា សម្បតិតេ ឃោរេ ទុមគ្គេសុ ប្លវង្គមេ[1]
អខេត្តញ្ញាយ តេ មទ្ទិ ភវិស្សតិ មហព្ភយំ ។
យា ត្វំ សិវាយ សុត្វាន មុហុំ ឧត្តសតេ បុរេ
សា ត្វំ វង្កំ អនុប្បត្តា កថំ មទ្ទិ ករិស្សសិ ។
ឋិតេ មជ្ឈន្តិកេ កាលេ សន្និសិន្នេសុ បក្ខិសុ
សុណតេវ ព្រហារញ្ញំ តត្ថ កឹ គន្តុមិច្ឆសិ ។
(២៦០) តមព្រវិ រាជបុត្តី មទ្ទី សព្វង្គសោភនា
យានិ ឯតានិ អក្ខាសិ វនេ បដិភយានិ មេ
សព្វានិ អភិសម្ភោសំ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។

---

១ ឱ. ប្លវង្គមេ ។ ម. ប្លវង្កមេ ។

ខ្លាឃ្មុំដទៃទៀត មានសម្បុរខ្មៅ ពេមរ៉េង ជាម្រឹគឲ្យទុក្ខ បុរសដែល
ខ្លាទាំងនោះឃើញហើយ រត់ឡើងដើមឈើ ក៏មិនរួច ៗ ក្របីជាសត្វ
ប្រហារ តែងវែងនឹងស្នែងមានចុងដ៏មុត តែងត្រាច់ទៅមកក្នុងព្រៃ
នោះ ជិតទន្លេឈ្មោះសោតុម្ពក ៗ ម្នាលនាងមទ្រី នាងដូចជា
មេគោដែលមានចិត្តជាប់នឹងកូន ឃើញគោឈ្មោលកំពុងទៅតាម
ហ្វូងម្រឹគក្នុងព្រៃ នឹងធ្វើដូចម្តេច ៗ ម្នាលនាងមទ្រី ភ័យធំ មុខជា
នឹងមានដល់នាង ដែលជាស្ត្រីមិនដឹងទីខេត្ត ព្រោះឃើញស្វាទាំង
ឡាយដ៏ពន្លឹក ដែលជុំគ្នាក្បែរផ្លូវ ដែលទៅមកបានដោយក្រ ៗ
ម្នាលនាងមទ្រី ក្នុងបុរី នាងគ្រាន់តែឮ (សូរសម្លេង) ចចក រមែង
តក់ស្លុតរឿយៗ ដល់ទៅគិរីវង្កត តើនឹងធ្វើដូចម្តេចទៅ ៗ កាល
ដែលពួកបក្សីប្រជុំគ្នា ក្នុងវេលា ដែលព្រះអាទិត្យឋិតនៅ ត្រង់
កណ្តាល (ថ្ងៃត្រង់) ព្រៃធំក៏លាន់ឮសម្លេងគឹកកង ចុះនាងចង់ទៅ
ក្នុងព្រៃធំនោះធ្វើអ្វី ៗ

(៤៦០) ព្រះរាជបុត្រីព្រះនាមមទ្រី មានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ បានក្រាប
បង្គំទូលព្រះរាជបិតាក្មេកនោះថា ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ ដល់
ខ្ញុំម្ចាស់ នូវភ័យ ដែលមានចំពោះមុខទាំងឡាយណា ក្នុងព្រៃ ឯ
ខ្ញុំម្ចាស់អាចទទួលអត់ទ្រាំភ័យ ដែលមានចំពោះមុខទាំងអស់នោះ
បាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ៗ

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ទានកណ្ឌំ

កាសំ កុសំ(១) បោតកិលំ ឧសិរំ មុញ្ជបព្វជំ

ឧរសា បនុទហិស្សាមិ នាស្ស ហិស្សាមិ ទុន្នយា ។

ពហូហិ វត្តចរិយាហិ កុមារី វិន្ទតេ បតឹ

ឧទរស្សុបរោធេន គោហនុវេដ្ឋនេន ច

អគ្គិស្ស បរិចរិយាយ ឧទកុម្មុជ្ជនេន ច

វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។

អបិស្សា ហោតិ អប្បត្តោ ឧច្ឆិដ្ឋំ បរិភុញ្ជិតុំ

យោ នំ ហត្ថេ គហេត្វាន អកាមំ បរិកឌ្ឍតិ

វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។

កេសគ្គហណមុក្ខេបា ភូម្យា ច បរិសុម្ភនា

ទត្វា ច នោ បក្កមតិ ពហុំ ទុក្ខំ អនប្បកំ

វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។

---

១ ម. កុដំ ។

ខ្ញុំម្ចាស់នឹងយកទ្រូងរុលវែកដើមអំពៅព្រៃ ស្បូវក្លាំង ស្មៅសសិត ស្មៅរណ្តាស ស្មៅយាប្លង នឹងស្មៅដំណេកទន្សាយ (ដើរមុខព្រះវេ-ស្សន្តរជាប្តីខ្ញុំម្ចាស់) ខ្ញុំម្ចាស់នឹងនាំព្រះភស្តាទៅមិនឲ្យលំបាក ។

កុមារីរមែងបានប្តីដោយការប្រព្រឹត្តិវត្តដ៏ច្រើនគឺដោយការបិទពោះ (បន្ថយអាហារឲ្យពោះតូច) ដោយការដំចង្កេះ ដោយឈើមានស-ណ្ឋានដូចចង្កាគោ នឹងការរឹតចង្កេះខ្លួនដោយឈ្នួត (ធ្វើឲ្យចង្កេះរៀវ) ដោយការបំរើភ្លើង(អាំងភ្លើង) នឹងដោយការដុសលាងសំអាតដោយទឹក ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយ រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត បុរសមិនគួរបរិភោគរបស់សំណល់អំពីស្ត្រីមេម៉ាយនោះ បុរសណា សូម្បី (មានជាតិទាប បុរសនោះ) ក៏ចាប់ដៃទង់ទាញស្ត្រីមេម៉ាយនោះដែលមិនប្រាថ្នាផង ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយ រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ។ បុរសតែងឲ្យសេចក្តីទុក្ខយ៉ាងច្រើនលើសលុប ដោយការចាប់សក់កញ្ឆក់ឡើង ដោយការផ្តួលលើផែដី ហើយក៏មិនដើរចេញទៅណា (នៅឈរមើលព្រងើយ)ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយរមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅមិនខានឡើយ ។

សុក្កច្ឆវី វេធវេរា ទត្វា សុខុមាលិនោ
អកាមំ បរិកឌ្ឍន្តិ ឧលូកញ្ញេវ វាយសា
វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។
អបិ ញាតិកុលេ ផីតេ កំសបជ្ជោតនេ វសិំ
នេវាតិវាក្យំ ន លភេ ភាតូហិ សខីហិ ច
វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។
នគ្គា នទី អនូទកា នគ្គំ រដ្ឋំ អរាជកំ
ឥត្ថីបិ វិធវា នគ្គា យស្សាបិ ទស ភាតរោ
វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។
ធជោ រថស្ស បញ្ញាណំ ធូមោ បញ្ញាណមគ្គិនោ
រាជា រដ្ឋស្ស បញ្ញាណំ ភត្តា បញ្ញាណមិត្ថិយា
វេធព្យំ កដុកំ លោកេ គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។

ពួកបុរសដែលមានសម្បុរ-ស ជាអ្នកត្រូវការនឹងស្ត្រីមេម៉ាយ ប្រកាន់ខ្លួនថា មានលំអដ៏ប្រសើរ បានឲ្យ (ទ្រព្យបន្តិចបន្តួច) ហើយទង់ទាញស្ត្រីមេម៉ាយដែលមិនត្រូវការនឹងខ្លួន ដូចក្អែកដែលឆាបមៀម ដូច្នោះ ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយ រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ស្ត្រីមេម៉ាយ កាលនៅក្នុងត្រកូលញាតិដ៏ស្តុកស្តម្ភ រុងរឿងដោយភាជន៍មាស ក៏នៅតែបានពាក្យតិះដៀលអំពីបងប្អូនប្រុស នឹងពួកស្ត្រីជាសំឡាញ់ពុំខាន ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយ រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ។ ទន្លេដែលគ្មានទឹក ហៅថា ទន្លេស្រាត ដែនដែលគ្មានព្រះរាជា ហៅថា ដែនស្រាត ចំណែកស្ត្រីមេម៉ាយ បើទុកជាមានបងប្អូនប្រុសដល់ ១០ នាក់ ក៏ហៅថា ស្ត្រីស្រាត ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយ រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ។ ទង់ជាគ្រឿងប្រាកដរបស់រថ ផ្សែងជាគ្រឿងប្រាកដរបស់ភ្លើង ព្រះរាជា ជាគ្រឿងប្រាកដរបស់ដែន ភស្តាជាគ្រឿងប្រាកដរបស់ស្ត្រី ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយ រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទៅពុំខានឡើយ ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស គាថាកណ្ឌំ

យោ ទលិទ្ទី ទលិទ្ទស្ស អឌ្ឍា អឌ្ឍស្ស កិត្តិមា

តំ វេទេហ បសំសន្តិ ទុក្ករំ ហិ ករោតិ សា ៗ

សាមិកំ អនុពន្ធិស្សំ សទា កាសាយវាសិនី

បថព្យាបិ អភិជ្ជន្ត្យា វេធព្យំ កដុកិត្ថិយា ៗ

អបិ សាគរបរិយន្តំ ពហុវិត្តធរំ មហឹ

នានារតនបរិបូរំ និច្ឆេ វេស្សន្តរំ វិនា ៗ

កថន្នុ តាសំ ហទយំ សុខរា វត ឥត្ថិយោ

យា សាមិកេ ទុក្ខិតម្ហិ សុខមិច្ឆន្តិ អត្តនោ ៗ

និក្ខមន្តេ មហារាជេ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ

តមហំ អនុពន្ធិស្សំ សព្វកាមទទោ ហិ មេ ៗ

(២៦១) តមព្រវិ មហារាជា មទ្ទឹ សព្វង្គសោភនំ

ឥមេ តេ ទហរា បុត្តា ជាលី កណ្ហាជិនា ចុភោ

និក្ខិប្ប លក្ខណេ គច្ឆ មយន្តេ បោសិយាមសេ ៗ

ស្ត្រីណាដែលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ កាលស្វាមីទល់ក្រ ក៏ជាស្ត្រីទល់ក្រ (ជាមួយ)កាលស្វាមីស្តុកស្តម្ភ ក៏ជាស្ត្រីស្តុកស្តម្ភ(ជាមួយ)ពួកទេវតា រមែងសរសើរស្ត្រីនោះឯង ព្រោះថា ស្ត្រីនោះធ្វើអំពើដែលគេធ្វើបានដោយក្រ ។ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងស្លៀកសំពត់កាសាយៈ ហើយដើរតាមប្ដីសព្វៗកាល ភាពជាស្ត្រីមេម៉ាយ ទោះបីមានផែនដីមិនបែក (បានជាធំលើផែនដីទាំងមូល) ក៏នៅតែក្ដៅក្រហាយដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំម្ចាស់បើប្រាសព្រាត់ព្រះវេស្សន្តរជាប្ដីហើយ មិនចង់បានផែនដីដែលមានសមុទ្រព័ទ្ធជុំវិញ ទ្រទ្រង់ទ្រព្យដ៏ច្រើន ជាផែនដីបរិបូណ៌ដោយរតនៈផ្សេងៗ ទេ ។ ពួកស្ត្រីណា ជាស្ត្រីរឹងរូសយ៉ាងក្រៃលែង កាលដែលស្វាមីដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខហើយ ប្រាថ្នាសេចក្ដីសុខដល់ខ្លួនតែម្យ៉ាង ហឫទ័យរបស់ស្ត្រីទាំងនោះនឹងទៅជាដូចម្ដេចហ្ន៎ ។ កាលបើមហារាជ ដែលញុំាងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន ទ្រង់ចេញទៅហើយ ខ្ញុំម្ចាស់ នឹងទៅតាមមហារាជនោះ ព្រោះថា ព្រះអង្គជាអ្នកឲ្យវត្ថុ ជាទីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ។

(២៦១) ព្រះបាទសញ្ជ័យមហារាជ មានព្រះរាជឱង្ការនឹងព្រះនាងមទ្រី ដែលមានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អនោះថា ម្នាលនាងមានលក្ខណ៍ នាងចូរទុកកូនតូចទាំងពីររបស់នាង គឺជាលី និងនាងកណ្ហាជិនានេះ ហើយទៅចុះ យើងនឹងចិញ្ចឹមកូនតូចទាំងនោះ ។

(២៦២) តម ព្រូហិ រាជបុត្តី មទ្ទី សព្វង្គសោភនា
បិយា មេ បុត្តកា ទេវ ជាលី កណ្ហាជិនា ចុភោ
តម្ហិ តត្ថ រមិស្សន្តិ អរញ្ញេ ជិវិសោកិនំ ។

(២៦៣) តម ព្រូហិ មហារាជ សិរីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ
សាលីនមោទនំ ភុត្វា សុចិមំសូបសេចនំ
រុក្ខផលានិ ភុញ្ជន្តា កថំ កាហន្តិ ទារកា ។
ភុត្វា សតបលេ កំសេ សោវណ្ណេ សតរាជិកេ
រុក្ខបត្តេសុ ភុញ្ជន្តា កថំ កាហន្តិ ទារកា ។
កាសិយានិ ច ធារេត្វា ខោមកោទុម្ពរានិ ច
កុសចីរានិ ធារេន្តា កថំ កាហន្តិ ទារកា ។
វយ្ហាហិ បរិយាយិត្វា សិវិកាយ រថេន ច
បត្តិកា បរិធាវន្តា កថំ កាហន្តិ ទារកា ។
កូដាគារេ សយិត្វាន និវាតេ ផុសិតគ្គឡេ
សយន្តា រុក្ខមូលស្មឹ កថំ កាហន្តិ ទារកា ។

(៦៦៦) ព្រះរាជបុត្រីព្រះនាមមទ្រី ដែលមានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ បានក្រាបទូលព្រះរាជានោះវិញថា បពិត្រព្រះទេវៈ កូនតូចទាំងពីរគឺបុជាលីនឹងនាងកណ្ហាជិនា ជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំម្ចាស់ កូនតូចទាំងពីរនោះ នឹង (ញុំាងហឫទ័យ) នៃយើងខ្ញុំ ដែលមិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្ដីសោក ឲ្យត្រេកអរក្នុងព្រៃនោះបាន ។

(៦៦៧) ព្រះបាទសញ្ជយមហារាជ ទ្រង់ញុំាងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន មានព្រះបន្ទូលនឹងព្រះនាងមទ្រីនោះថា ក្មេងទាំងពីរ ធ្លាប់បរិភោគបាយអង្ករសាលី លាយដោយសាច់ដ៏ស្អាត នឹងបរិភោគផ្លែឈើធ្វើម្ដេចកើត ។ ក្មេងទាំងពីរ ធ្លាប់បរិភោគភោជនក្នុងភាជន៍មាសដែលមានទម្ងន់ ១០០ បលៈ មានស្នាមចំឡាក់មួយ ១០០ នឹងបរិភោគភោជនដែលដាក់ក្នុងស្លឹកឈើធ្វើម្ដេចកើត ។ ក្មេងទាំងពីរធ្លាប់ស្លៀកដណ្ដប់សំពត់អ្នកដែនកាសីផង សំពត់ខោមៈផង សំពត់កោទុម្ពរៈផង នឹងស្លៀកដណ្ដប់សំពត់ ដែលក្រងដោយស្បូវក្លាំងធ្វើម្ដេចកើត ។ ក្មេងទាំងពីរ ធ្លាប់ទៅដោយវ ដោយគ្រែស្នែងដោយរថ នឹងដើរទៅដោយជើង ធ្វើម្ដេចកើត ។ ក្មេងទាំងពីរធ្លាប់ដេកក្នុងផ្ទះមានកំពូល មានសន្ទះទ្វារនឹងបង្អួច ជិតស្និទខ្យល់ចេញចូលមិនបាន នឹងដេកទៀបគល់ឈើ ធ្វើម្ដេចកើត ។

បល្លង្កេសុ សយិត្វាន គោនកេ ចិត្រសន្ថតេ
សយន្តា តិណសន្ថារេ កថំ កាហន្តិ ទារកា ។
គន្ធេន វិលិម្បិត្វា អគ្គលុចន្ទនេន ច
រជោជល្លានិ ធារេន្តា កថំ កាហន្តិ ទារកា ។
ចាមរីមោរហត្ថេហិ វីជិតង្គា សុខេធិតា
ផុដ្ឋា(១) ឌំសេហិ មកសេហិ កថំ កាហន្តិ ទារកា ។

[២៦៨] តមព្រវិ រាជបុត្តី មទ្ទី សព្វង្គសោភនា
មា ទេវ បរិទេវេសិ មា ច ត្វំ វិមនោ អហុ
យថា មយំ ភវិស្សាម តថា ហេស្សន្តិ ទារកា ។
ឥទំ វត្វាន បក្កាមិ មទ្ទី សព្វង្គសោភនា
សិវិមគ្គេន អន្វេសិ បុត្តេ អាទាយ លក្ខណា ។

[២៦៩] តតោ វេស្សន្តរោ រាជា ទានំ ទត្វាន ខត្តិយោ
បិតុ មាតុញ្ច វន្ទិត្វា កត្វា ច នំ បទក្ខិណំ ។
ចតុវាហឹ រថំ យុត្តំ សីឃមារុយ្ហ សន្ទនំ
អាទាយ បុត្តទារញ្ច វង្កំ បាយាសិ បព្វតំ ។

---

១ ម. ផុដ្ឋា ។

ក្មេងទាំងពីរ ធ្លាប់ដេកលើបល្ល័ង្ក លើកម្រាលពោមវែង និងលើកម្រាលដ៏ពិចិត្រ និងដេកលើកម្រាលស្មៅ ធ្វើម្ដេចកើត ។ ក្មេងទាំងពីរធ្លាប់លាបស្រឡាបដោយគ្រឿងក្រអូប គឺខ្លឹមក្រស្នា ខ្លឹមចន្ទន៍ និងស្លៀកដណ្ដប់សំពត់ប្រឡាក់ក្អែល ធ្វើម្ដេចកើត ។ ក្មេងទាំងពីរធ្លាប់ចិតនៅក្នុងសេចក្ដីសុខ មានអវយវៈគេតែងបក់ដោយផ្លិតពោមចាមរី និងសំណុំកន្ទុយក្ងោក ត្រូវល្បាមមូសបោះពាល់ និងធ្វើដូចម្ដេចកើត ។

(២៦៨) ព្រះរាជបុត្រីទ្រង់ព្រះនាមមទ្រី ដែលមានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ ក្រាបទូលព្រះរាជបិតានោះថា បពិត្រព្រះទេវៈ ព្រះអង្គកុំទ្រង់ព្រះកន្សែងឡើយ សូមព្រះអង្គកុំមានព្រះហឫទ័យអាក់អន់ឡើយ ខ្ញុំម្ចាស់ទាំងពីរនាក់នឹងរស់នៅយ៉ាងណា ក្មេងទាំងពីរនាក់ ក៏រស់នៅយ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រះនាងមទ្រីដែលមានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ ដ៏ទ្រង់លក្ខណ៍ លុះបានពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ ក៏នាំព្រះរាជបុត្រាបុត្រីទៅតាមផ្លូវដែលព្រះបាទសិវិ (វេស្សន្តរ) ទ្រង់ស្ដេចទៅ ។

(២៦៩) លំដាប់នោះ ព្រះវេស្សន្តរជាក្សត្រទ្រង់បានឲ្យទាន ហើយក៏ថ្វាយបង្គំព្រះបិតានិងព្រះមាតា ធ្វើប្រទក្សិណព្រះបិតានិងព្រះមាតានោះ ។ ព្រះវេស្សន្តរឡើងកាន់រថ ដែលទឹមដោយសេះ ៤ មានសន្ទុះដ៏លឿន នាំបុត្រាបុត្រីនិងព្រះជាយា ស្ដេចទៅកាន់គិរីវង្កត ។

(២៦៦) តតោ វេស្សន្តរោ រាជា យេត្ថ សំពហុកោ ជនោ

អាមន្ត ខោ តំ គច្ឆាម អរោគា ហោន្តុ ញាតយោ ។

(២៦៧) និក្ខមិត្វាន នគរា និវត្តិត្វា វិលោកិតេ

តទាបិ បឋវី កម្បិ សិនេរុវនវដំសកា ។

(២៦៨) ឥង្ឃ មទ្ទិ និសាមេហិ រម្មរូបំវ[១] ទិស្សតិ

អាវាសោ សិវិសេដ្ឋស្ស បេត្តិកំ ភវនំ មម ។

(២៦៩) តំ ព្រាហ្មណា អន្វគមុំ តេ តំ អស្សេ អយាចិសុំ

យាចិតោ បដិបាទេសិ ចតុន្នំ ចតុរោ ហយេ ។

(២៧០) ឥង្ឃ មទ្ទិ និសាមេហិ ចិត្តរូបំវ ទិស្សតិ

មិគា រោហិច្ចវណ្ណេន ទក្ខិណស្សា វហន្តិ មំ ។

---

១ ម. រម្មំរូបំវ ។

(២៦៦) លំដាប់នោះ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមវេស្សន្តរ ទ្រង់បររថសំដៅទៅរកទីដែលមានជនច្រើន ហើយត្រាស់ថា យើងសូមលាអ្នកពល់គ្នាទៅហើយ សូមឲ្យពួកញាតិកុំមានរោគឡើយ ។

(២៦៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) កាលដែលព្រះបាទវេស្សន្តរ ស្តេចចេញអំពីព្រះនគរ ហើយងាកក្រឡេកទតព្រះរាជនិវេសន៍ គ្រានោះឯង ផែនដីដែលមានភ្នំសិនេរុនឹងព្រៃជាគ្រឿងប្រដាប់ ក៏ញាប់ញ័រ ។

(២៦៨) (ព្រះវេស្សន្តរ...) នែនាងមទ្រី នាងចូរគន់មើលចុះ (កូនៗ) និវេ-សន៍ របស់ព្រះបាទសិវិដ៏ប្រសើរ (កូនៗ) វាំងរបស់យើងដែលព្រះបិតាប្រទានឲ្យ ប្រាកដជារូបគួរត្រេកអរ ។

(២៦៩) ពួកព្រាហ្មណ៍បានទៅតាមព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បានសុំសេះទាំងឡាយអំពីព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ព្រះបាទវេ-ស្សន្តរ លុះពួកព្រាហ្មណ៍សុំហើយ ក៏បានប្រទានសេះទាំង ៤ ដល់ព្រាហ្មណ៍ទាំង ៤ នាក់ ។

(២៧០) (ព្រះបាទវេស្សន្តរ ..) នែមទ្រី នាងចូរគន់មើលចុះ ម្រឹគទាំងឡាយមានភេទជារមាំង នាំខ្ញុំទៅ ដូចសេះដែលគេទូន្មានល្អហើយ ប្រាកដជារូបដ៏វិចិត្រ ។

(២៧១) អច្ឆេរំ បញ្ញោ អាគា សោ តំ វេទមយាចថ
តស្ស តំ បដិយាទាសិ ន ចស្ស បហិតោ មនោ។

(២៧២) តតោ វេស្សន្តរោ រាជា ឱរោបេត្វា សកំ ជនំ
អស្សាសយិ អស្សរថំ ព្រាហ្មណស្ស ធនេសិនោ។

(២៧៣) ត្វំ មទ្ទិ កណ្ហំ គណ្ហាហិ លហុកា ឯសា កនិដ្ឋកា
អហំ ជាលឹ គហេស្សាមិ គរុកោ ភាតិកោ ហិ សោ។

(២៧៤) រាជា កុមារមាទាយ រាជបុត្តី ច ទារិកំ
សម្មោទមានា បក្កាមុំ អញ្ញមញ្ញំ បិយំវទា ។

ទានកណ្ឌំ នាម ។

(២៧៥) យទិ កេចិ មនុជា ឯន្តិ អនុមគ្គេ បដិបថេ
មគ្គន្តេ បដិបុច្ឆាមិ កុហឹ វង្កតបព្វតោ ។
តេ តត្ថ អម្ហេ បស្សិត្វា ករុណំ បរិទេវយុំ
ទុក្ខន្តេ បដិវេទេន្តិ ទូរេ វង្កតបព្វតោ ។

(២៧១) លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍ទី៤ ក៏មកក្នុងព្រៃនោះ ព្រាហ្មណ៍នោះ បានសុំរថអំពីព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរក៏ប្រទានរថ ដល់ព្រាហ្មណ៍នោះ ព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះបាទវេស្សន្តរ មិនបាន រួញរាឡើយ ។

(២៧២) ព្រះបាទវេស្សន្តរទ្រង់ឲ្យជន គឺព្រះទេវី បុត្រា បុត្រីរបស់ព្រះអង្គ (ចុះពីរថនោះ) រួចប្រទានអស្សរថ ដល់ព្រាហ្មណ៍អ្នកស្វែងទ្រព្យ ។

(២៧៣)(ព្រះបាទវេស្សន្តរ...)នៃមទ្រី នាងចូរពរកណ្ហាចុះ ដ្បិតកណ្ហានុ៎ះ ជាប្អូននៅតូចស្រាល ខ្ញុំនឹងពរជាលី ដ្បិតជាលីនោះជាបងដ៏ធ្ងន់ ។

(២៧៤) ព្រះរាជាទ្រង់ពរជាលីកុមារ ចំណែកព្រះរាជបុត្រី ទ្រង់ពរនាងកណ្ហាជិនា ទ្រង់យាងទៅ មានព្រះបន្ទូលព្រះរាជាជាទីស្រឡាញ់ សំណេះសំណាលទៅវិញទៅមក ។

ចប់ ទានកណ្ឌ ។

(២៧៥) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) (ក្សត្រទាំងនោះ មានព្រះបន្ទូលសំណេះសំណាលថា) ប្រសិនបើពួកមនុស្សណាមួយ មកចួបក្នុងផ្លូវជាលំដាប់ យើងនឹងសួរកេផ្លូវនឹងមនុស្សទាំងនោះថា វង្កតបព៌តនៅក្នុងទីណា ។ មនុស្សទាំងនោះ បានឃើញយើងក្នុងទីនោះហើយ សមជាទួញយំ មុខគួរឲ្យអាណោចអធម្ម មនុស្សទាំងនោះ ក៏ប្រាប់សេចក្តីទុក្ខថា វង្កតបព៌តនៅក្នុងទីឆ្ងាយ ។

(២៧៦) យទិ បស្សន្តិ បវនេ ទារកា ផលិតេ ទុមេ
តេសំ ផលានំ ហេតុម្ហិ ឧបរោទន្តិ ទារកា ។
រោទន្តេ ទារកេ ទិស្វា ឧព្វិទ្ធា(១) វិបុលា ទុមា
សយមេវោនមិត្វាន ឧបគច្ឆន្តិ ទារកេ ។
ឥទំ អច្ឆេរកំ ទិស្វា អព្ភុតំ លោមហំសនំ
សាធុការំ បវត្តេសិ មទ្ទី សព្វង្គសោភនា ។
អច្ឆេរំ វត លោកស្មឹ អព្ភុតំ លោមហំសនំ
វេស្សន្តរស្ស តេជេន សយមេវោនតា ទុមា ។
(២៧៧) សង្ខិបឹសុ បថំ យក្ខា អនុកម្បាយ ទារកេ
និក្ខន្តទិវសេនេវ ចេតរដ្ឋមុបាគមុំ ។
(២៧៨) តេ គន្ត្វា ទីឃមទ្ធានំ ចេតរដ្ឋមុបាគមុំ
ឥទ្ធំ ផីតំ ជនបទំ ពហុមំសសុរោទនំ ។
(២៧៩) ចេតិយោ បរិវារឹសុ ទិស្វា លក្ខណមាគតំ
សុខុមាលី វតាយយ្យា(២) បត្តិកា បរិធាវតិ ។
វយ្ហាហិ បរិយាយិត្វា សិវិកាយ រថេន វា
សាជ្ជ មទ្ទី អរញ្ញស្មឹ បត្តិកា បរិធាវតិ ។

---

១ ម. ឧព្ពិទ្ធា ។ ២ ម. វតា អយ្យា ។

(២៧៦) បើក្មេងទាំងពីរ បានឃើញដើមឈើ ដែលមានផ្លែក្នុងព្រៃ ក្មេងទាំងពីររមែងយំទារ ព្រោះហេតុចង់បានផ្លែឈើទាំងនោះ ។ ដើមឈើទាំងឡាយដ៏ខ្ពស់ ឃើញក្មេងទាំងពីរ កំពុងយំ ក៏ទោរទន់មកជិតក្មេងទាំងពីរ ដោយខ្លួនឯងតែម្តង ។ ព្រះនាងមទ្រីដែលមានអវយវៈទាំងអស់ដ៏ល្អ បានឃើញហេតុនេះ ជាហេតុអស្ចារ្យ ចំឡែកគួរឲ្យព្រឺរោម ក៏ញុំាងសាធុការឲ្យប្រព្រឹត្តទៅថា ឱហ្ន៎ (នេះ) គួរអស្ចារ្យណាស់ ចំឡែកណាស់ គួរឲ្យព្រឺរោមក្នុងលោក ដើមឈើទាំងឡាយស្រាប់តែទោរចុះមកឯង ដោយតេជះនៃព្រះវេស្សន្តរ ។

(២៧៧) យក្ខទាំងឡាយ បំប្រួញផ្លូវដោយសេចក្តីអនុគ្រោះចំពោះក្មេងទាំងពីរ ក្សត្រទាំងនោះ បានទៅដល់ដែនឈ្មោះចេតៈ តែមួយថ្ងៃ ពប់ពីស្តេចចេញទៅ ។

(២៧៨) ក្សត្រទាំងនោះយាងទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក៏បានដល់ដែនឈ្មោះចេតៈ ដែលជាជនបទស្តុកស្តម្ភធំទូលាយ មានសាច់ សុរា និងទឹកច្រើន ។

(២៧៩) អ្នកដែនចេតៈទាំងឡាយ បានឃើញព្រះនាងមទ្រីដែលប្រកបដោយលក្ខណៈ ស្តេចមកដល់ហើយ ក៏នាំគ្នាចោមរោមចរចាថា ឱហ្ន៎ ព្រះនាងម្ចាស់ជាសុខុមាលជាតិ ស្តេចសញ្ចារមកដោយព្រះបាទទទេ ។ សម្តេចព្រះមទ្រីនោះ ធ្លាប់ស្តេចទៅដោយ-រ ក្រែស្នែង និងរថ តែក្នុងថ្ងៃនេះ ស្តេចទៅក្នុងព្រៃដោយព្រះបាទទទេ ។

(២៨០) តំ ទិស្វា ចេតបាមោក្ខា រោទមានា ឧបាគមុំ

កច្ចិ នុ ទេវ កុសលំ កច្ចិ ទេវ អនាមយំ ។

កច្ចិ បិតា អរោគោ តេ សិវីនញ្ច អនាមយំ

កោ តេ ពលំ មហារាជ កោ នុ តេ រថមណ្ឌលំ ។

អនស្សកោ អរថកោ ទីឃមទ្ធានមាគតោ

កច្ចាមិត្តេហិ បកតោ អនុប្បត្តោសិមំ ទិសំ ។

(២៨១) កុសលញ្ចេវ មេ សម្មា អថោ សម្មា អនាមយំ

អថោ បិតា អរោគោ មេ សិវីនញ្ច អនាមយំ ។

អហំ ហិ កុញ្ជរំ ទជ្ជំ ឦសាទន្តំ ឧរុឡ្ហវំ

ខេត្តញ្ញុំ សព្វយុទ្ធានំ សព្វសេតំ គជុត្តមំ ។

បណ្ឌុកម្ពលសញ្ឆន្នំ បភិន្នំ សត្តុមទ្ទនំ

ទន្តឹ សវាលវីជនឹ សេតំ កេលាសសាទិសំ ។

សសេតច្ឆត្តំ សុបាធេយ្យំ សាថព្វនំ សហត្ថិបំ

អគ្គយានំ រាជវាហឹ ព្រាហ្មណានំ អទាសហំ[១] ។

---

១ ម. អទាគដំ ។

(២៨០) ព្រះរាជាចេតៈទាំងឡាយ លុះបានឃើញព្រះបាទវេស្សន្តរនោះហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះកន្សែងចូលទៅជិតថា បពិត្រព្រះទេវៈ ព្រះអង្គសុខស្រួលទេឬ បពិត្រព្រះទេវៈ ព្រះអង្គមិនមានជម្ងឺជម្ងាត់ទេឬ ។ ព្រះបិតារបស់ព្រះអង្គ មិនមានរោគទេឬ ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រមិនមានជម្ងឺជម្ងាត់ទេឬ បពិត្រមហារាជ ទៅណាទៅពួកពលរបស់ព្រះអង្គ ទៅណាទៅរថមណ្ឌលរបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ស្ដេចមកកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ មិនមានសេះ មិនមានរថ ពួកបច្ចាមិត្រគ្របសង្កត់ព្រះអង្គឬ ទើបស្ដេចយាងមកកាន់ទិសនេះ ។

(២៨១) (ព្រះបាទវេស្សន្តរ...) ម្នាលសំឡាញ់ទាំងឡាយ យើងមានសេចក្ដីសុខស្រួលទេ ម្នាលសំឡាញ់ទាំងឡាយ យើងមិនមានជម្ងឺជម្ងាត់អ្វីទេ ព្រះបិតារបស់យើង ក៏មិនមានរោគទេ ទាំងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រ ក៏មិនមានជម្ងឺជម្ងាត់ដែរ ។ យើងបានឲ្យដំរី មានភ្លុក-ងទន្នុំ អាចពុះពារសត្រូវ ស្គាល់ខែត្រនៃចម្បាំងគ្រប់យ៉ាង ជាដំរីដ៏ឧត្តម-សសុទ្ធ បិទបាំងដោយសំពត់កម្ពលលឿង ជាដំរីចុះប្រេងអាចញាំញីសត្រូវបាន មានភ្លុក(ល្អ)ប្រកបដោយស៊ែ ជាដំរី.ស ប្រហែលនឹងភ្នំកៃលាស ។ ខ្ញុំបានឲ្យដំរីនោះព្រមទាំងស្វេ-ត្រឆ័ត្រ ព្រមទាំងកម្រាលលើខ្នងដ៏ល្អ ព្រមទាំងពេទ្យ ព្រមទាំងអ្នករក្សា ជាយានដ៏ប្រសើរ ជារាជពាហនៈ ដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ ។

តស្មឹ មេ សិវិយោ កុទ្ធា បិតា ចុបហាតោមនោ

អវរុទ្ធសិ មំ រាជា វង្កំ គច្ឆាមិ បព្វតំ

ឱកាសំ សម្មា ជានាថ វនេ យត្ថ វសេម្ហសេ ។

(៤៨២) ស្វាគតន្តេ មហារាជ អថោ តេ អទុរាគតំ

ឥស្សរោសិ អនុប្បត្តោ យំ ឥធត្ថិ បវេទយ ។

សាកំ កឹសំ មធុំ មំសំ សុទ្ធំ សាលីនមោទនំ

បរិភុញ្ជ មហារាជ ចាហុនោ នោសិ អាគតោ ។

(២៨៣) បដិគ្គហិតំ យំ ទិន្នំ សព្វស្ស អគ្ឃិយំ កតំ

អវរុទ្ធសិ មំ រាជា វង្កំ គច្ឆាមិ បព្វតំ

ឱកាសំ សម្មា ជានាថ វនេ យត្ថ វសេម្ហសេ ។

(២៨៤) ឥធេវ តាវ អច្ឆស្សុ ចេតរដ្ឋ រថេសភ

យាវ ចេតា គមិស្សន្តិ រញ្ញោ សន្តិក យាចិតុំ ។

និជ្ឈាបេតុំ មហារាជំ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនំ ។

ព្រោះដំណើរនោះហើយ បានជាពួកអ្នកសិវិក្រោធខឹងនឹងខ្ញុំ ទាំងព្រះបិតា ក៏មានព្រះហឫទ័យអាក់អន់នឹងខ្ញុំ ព្រះរាជាទ្រង់ដេញខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងទៅឯភ្នំវង្កត នៃសំឡាញ់ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរដឹងឱកាសជាទីនៅក្នុងព្រៃ ។

[២៨២] (ពួកព្រះរាជាចេតៈ...) បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គទ្រង់យាងមកស្រួលហើយ ព្រះអង្គមិនមែនយាងមកដោយអាក្រក់ទេ ព្រះអង្គជាធំទ្រង់ស្តេចមកដល់ហើយ សូមព្រះអង្គ មានព្រះបន្ទូលប្រាប់របស់ដែលមានក្នុងទីនេះ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់សោយអន្ទក់ ក្រអៅឈូក ទឹកឃ្មុំ សាច់ នឹងបាយនៃអង្ករស្រូវសាលីដ៏ស្អាត ដ្បិតព្រះអង្គយាងមកហើយ ទុកជាភ្ញៀវរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ។

[២៨៣] (ព្រះវេស្សន្តរ...) វត្ថុណា ដែលអ្នកទាំងអស់ធ្វើឲ្យជារបស់មានតម្លៃ បានឲ្យដល់ខ្ញុំ វត្ថុនោះ ខ្ញុំក៏បានទទួលហើយ (តែថា) ព្រះរាជាទ្រង់បណ្តេញខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងទៅឯភ្នំវង្កត នៃសំឡាញ់ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរដឹងឱកាសជាទីនៅក្នុងព្រៃ ។

[២៨៤] (ពួកព្រះរាជាចេតៈ...) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងរថ សូមព្រះអង្គស្តេចគង់នៅ ក្នុងដែនឈ្មោះចេតៈនេះសិនចុះ ទំព័ពួកព្រះរាជាចេតៈ នឹងទៅកាន់សំណាក់ព្រះរាជា ដើម្បីទូលអង្វរ ។

តំ តំ ចេតា បុរក្ខិត្វា បតីតា លទ្ធបច្ចយា
បរិវារេត្វាន គច្ឆន្តិ ឯវំ ជានាហិ ខត្តិយ ។

(២៨៥) មា ភេ រុចិត្ថ គមនំ រញ្ញោ សន្តិក យាចិតុំ
និជ្ឈាបេតុំ មហារាជំ រាជាបិ តត្ថ និស្សរោ ។
អច្ចុគ្គតា ហិ សិវិយោ ពលគ្គា នេគមា ច យេ
តេ បធំសេតុមិច្ឆន្តិ រាជានំ មម ការណា ។

(២៨៦) សចេ ឯសា បវត្តេត្ថ រដ្ឋស្មិំ រដ្ឋវឌ្ឍន
តេនេវ រដ្ឋំ ការេហិ ចេតេហិ បរិវារិតោ
ឥទ្ធំ ផីតញ្ចិទំ រដ្ឋំ ឥទ្ធោ ជនបទោ មហា
មតី ការេហិ ត្វំ ទេវ រដ្ឋស្សមនុសាសិតុំ ។

(២៨៧) ន មេ ឆន្ទោ មតិ អត្ថិ រដ្ឋស្សមនុសាសិតុំ
បព្វាជិតស្ស រដ្ឋស្មា ចេតបុត្តា សុណាថ មេ ។

ពួកព្រះរាជាចេតៈត្រេកអរបានទីពឹងហើយ ហែហមចោមរោមព្រះអង្គទៅ ដើម្បីញ៉ាំងមហារាជ ដែលញ៉ាំងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន ឲ្យលើកទោសចោល បពិត្រក្សត្រ សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបយ៉ាងនេះចុះ ៗ

(២៨៥) (ព្រះបាទវេស្សន្តរ...) អ្នកទាំងឡាយ កុំពេញចិត្តនឹងការទៅកាន់សំណាក់ព្រះរាជា ដើម្បីទូលអង្វរមហារាជ ឲ្យលើកទោសចោល ព្រោះព្រះរាជាមិនជាធំ ក្នុងការនោះទេ ៗ ព្រោះថាពួកអ្នកសិវិរដ្ឋណា ជានាយពលក្តី ជាអ្នកនិគមក្តី សុទ្ធតែជាអ្នកខឹង ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋនោះ ចង់បណ្តេញទាំងព្រះរាជា ព្រោះហេតុតែយើងផង ៗ

(២៨៦) (ពួកព្រះរាជាចេតៈ...) បពិត្រព្រះអង្គអ្នកញ៉ាំងដែនឲ្យចំរើន បើដំណើរហ្នឹងមានក្នុងដែននុ៎ះមែន សូមព្រះអង្គដែលពួកព្រះរាជាចេតៈចោមរោម ទ្រង់សោយរាជ្យក្នុងដែននេះចុះ ៗ ឯដែននេះ ជាដែនស្តុកស្តម្ភទូលាយ ជនបទក៏ស្តុកស្តម្ភធំ បពិត្រព្រះទេវៈ សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ធ្វើសេចក្តីពេញព្រះទ័យ ដើម្បីនឹងគ្រប់គ្រងរាជ្យ ៗ

(២៨៧) (ព្រះបាទវេស្សន្តរ..) យើងដែលគេបណ្តេញ អំពីដែនហើយ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា មិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត ដើម្បីនឹងគ្រប់គ្រងរាជ្យទេ ម្នាលពួកចេតបុត្រ អ្នកចូរស្តាប់ខ្ញុំ ៗ

អតុដ្ឋា សិរិយោ អស្ស ពលត្ថា នេកមា ច យេ
បញ្ញាជិតស្ស រដ្ឋស្មា ចេតា រជ្ជកិសេចយុំ ។
អសម្មោទិយំបិ វោ អស្ស អត្ថិ មម ការណា
សិរីហិ កណ្ហញ្ញាបិ វិក្កោ មេ ន រុច្ចតិ ។
អជស្ស កណ្ហាជំ យោរំ សម្បរាកេ អនប្បកោ
ឯកស្ស ការណា មយ្ហំ ហីសេយ្យ ពហុកោ ជនោ ។
បដិក្កហិតំ យំ ទិដ្ឋំ សព្វស្ស អត្ថិយំ កតំ
អវរុទ្ធសិ មំ ភជា វុឌ្ឍិំ គច្ឆាមិ បព្វតំ
ទិកាសំ សម្មា ជាតាជ វនេ យត្ថ វសេម្ហសេ ។
(២៨៨) តត្ថ តេ មយមត្តាម យថាបិ កុសលា តថា
ភជិសី យត្ថ សម្មតិ អាហុត្តិ សមាហិតា ។
ឯស សេលោ មហាភជ បព្វតោ គន្ធមាទនោ
យត្ថ ត្វំ សហ បុត្តេហិ ហស ករិយាយ ចច្ឆសិ(១)

១ ម. គច្ឆសិ ។

បើពួកព្រះរាជាចេតៈអភិសេកយើង ដែលគេបណ្តេញចាកដែនក្នុងរាជ្យហើយ ពួកអ្នកសិវិរស្រ្តណា ជានាយពលក្តី ជាអ្នកនិគមក្តី ពួកអ្នកសិវិរស្រ្តនោះ មិនត្រេកអរទេ ៗ ទាំងមិនមានសេចក្តីស្មោះស្ម័គ្រនឹងអ្នកទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែខ្ញុំដោយពិត ខ្ញុំមិនគាប់ចិត្តនឹងការប្រកួតប្រកាន់ទាស់ទែង ជាមួយពួកអ្នកសិវិរស្រ្ត ៗ តទៅនឹងកើតមានការប្រកួតប្រកាន់ដ៏ពន្លឹក ការវាយដំគ្នាយ៉ាងសម្បើមនឹងមានមិនខាន ជនជាច្រើនគប្បីបៀតបៀនគ្នា ព្រោះហេតុតែខ្ញុំម្នាក់ឯង ៗ វត្ថុណាដែលអ្នកទាំងអស់គ្នាធ្វើឲ្យជារបស់មានតម្លៃ បានឲ្យដល់ខ្ញុំ វត្ថុនោះខ្ញុំបានទទួលហើយ ព្រះរាជាទ្រង់បណ្តេញខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងទៅភ្នំវង្កត ម្នាលសំឡាញ់ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរដឹងឱកាសជាទីនៅក្នុងព្រៃ ៗ

(២៨៨) (ពួកព្រះរាជាចេតៈ...) ពួករាជបព្វជិត ជាអ្នកឈ្លាស ជាអ្នកបូជាភ្លើង មានចិត្តតំកល់មាំ តែងគង់នៅក្នុងទីណា ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងក្រាបទូលដល់ព្រះអង្គយ៉ាងនោះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គគង់នៅជាមួយព្រះរាជបុត្ត ព្រមទាំងព្រះអគ្គជាយា ក្បែរភ្នំណា ភ្នំនោះហៅថា ភ្នំគន្ធមាទន៍ ជាវិការៈនៃថ្មសុទ្ធ ៗ

(២៨៩) តំ ចេតា អនុសាសិំសុ អស្សុនេត្តា រុទម្មុខា

ឥតោ គច្ឆ មហារាជ ឧជុំ យេនុត្តរាមុខោ ។

អថ ទក្ខសិ ភទ្ទន្តេ វេបុល្លំ នាម បព្វតំ

នានាទុមគណាកិណ្ណំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ ។

តមតិក្កម្ម ភទ្ទន្តេ អថ ទក្ខសិ អាបគំ

នទឹ កេតុមតឹ នាម គម្ភីរំ គិរិគព្ភរំ ។

បុថុលោមមច្ឆាកិណ្ណំ សុបតិត្ថំ មហោទកំ

តត្ថ ន្ហាត្វា បិវិត្វា ច អស្សាសេត្វា សបុត្តកេ ។

អថ ទក្ខសិ ភទ្ទន្តេ និគ្រោធំ មធុបិប្ផលិំ

រម្មកេ សិខរេ ជាតំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ ។

អថ ទក្ខសិ ភទ្ទន្តេ នាឡិកំ នាម បព្វតំ

នានាទិជគណាកិណ្ណំ សេលំ កិម្បុរិសាយុតំ ។

តស្ស ឧត្តរបុព្វេន មុចលិន្ទោ នាម សោ សរោ

បុណ្ឌរីកេហិ សញ្ឆន្នោ សេតសោគន្ធិយេហិ ច ។

(២៨៩) ពួកព្រះរាជាចេតៈ កាលយំមានមុខជោកដោយទឹកភ្នែក ក៏ក្រាបទូលព្រះបាទវេស្សន្តរនោះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់យាងទៅអំពីទីនេះ សំដៅត្រង់ទៅទិសខាងជើង ៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រានោះ ព្រះអង្គនឹងទតឃើញភ្នំឈ្មោះវេបុល្លៈ ជាភ្នំដេរដាសដោយពួកឈើផ្សេង ៗ មានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីរីករាយចិត្ត ៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះព្រះអង្គចូលផុតភ្នំនោះហើយ នឹងបានឃើញស្ទឹងមួយជាទីហូរទៅនៃទឹក ឈ្មោះកេតុមតី ជាស្ទឹងជ្រៅ ហូរចេញអំពីផ្ទៃភ្នំ ៗ ដេរដាសដោយហ្វូងត្រីច្រើន មានកំពង់រាបស្មើល្អ មានទឹកច្រើន ព្រះអង្គស្រង់ផង សោយផង លួងលោមព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គក្នុងស្ទឹងនោះ ៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តទៅព្រះអង្គនឹងទតឃើញដើមជ្រៃ មានផ្លែផ្អែម ដុះនៅលើកំពូលភ្នំជាទីត្រេកអរ មានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លំដាប់នោះ ព្រះអង្គនឹងទតឃើញភ្នំមួយ ឈ្មោះនាលិកៈ ជាវិការៈនៃថ្ម ដេរដាសដោយពួកសត្វស្លាបផ្សេងៗ កុះករដោយពួកកិន្នរ ៗ នៅភាគខាងជើងឆៀងខាងកើតនៃភ្នំនោះ មានស្រះឈ្មោះមុចលិន្ទ ដេរដាសដោយឈូក-សផង ឧប្បល-សផង ចង្កុលណីផង ៗ

សោ វនំ មេឃសង្កាសំ ធុវំ ហរិតសទ្ទលំ
សីហោវាមិសបេក្ខោវ វនសណ្ឌំ វិគាហិយ
បុប្ផរុក្ខេហិ សញ្ឆន្នំ ផលរុក្ខេហិ ចូភយំ ។
តត្ថ ពិន្ទុស្សរា វគ្គូ នានាវណ្ណា ពហូ ទិជា
កូជន្តមុបកូជន្តិ ឧតុសម្បុប្ផិតេ ទុមេ ។
គន្ត្វា គិរិវិទុគ្គានិ នទីនំ បភវានិ ច
សោ អទ្ទស បោក្ខរណឹ ករញ្ជកកុធាយុតំ ។
បុថុលោមមច្ឆាកិណ្ណំ សុបតិត្ថំ មហោទកំ
សមញ្ច ចតុរស្សញ្ច សាធុំ អប្បដិគន្ធិយំ ។
តស្សា ឧត្តរបុព្វេន បណ្ណសាលំ អមាបយ
បណ្ណសាលំ អមាបេត្វា ឧញ្ឆាចរិយាយ ឦហថ ។

វនប្បវេសនំ នាម ។

(២៩០) អហុ វាសី កលិង្គេសុ ជូជកោ នាម ព្រាហ្មណោ
តស្សាសិ ទហរា ភរិយា(១) នាមេនាមិត្តតាបនា ។
តា នំ តត្ថ គតាវោចុំ នទឹ ឧទកហារិយា
ថិយោ នំ បរិភាសឹសុ សមាគន្ត្វា កុតូហលា ។

---

១ ម. បិយា ។

ព្រះអង្គចូលទៅកាន់ព្រៃដូចផ្ទៃមេឃ មានស្មៅចិញ្ចៀនខៀវស្រស់ជានិច្ច ចូលទៅកាន់ដងព្រៃដេរដាសដោយឈើមានផ្កា និងឈើមានផ្លែទាំងពីរ ដូចសីហៈប្រាថ្នាចំណី ។ ក្នុងព្រៃនោះ មានបក្សីជាច្រើនមានសម្បុរប្លែកៗគ្នា មានសំឡេងមូល មានសំឡេងពីរោះ ស្រែកយំឆ្លងឆ្លើយគ្នាទៅមក លើដើមឈើមានផ្ការីកតាមរដូវ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ដង្ហកក្នុង នឹងកន្ទែង កកើតនៃស្ទឹងទាំងឡាយ នឹងបានទតឃើញស្រះបោក្ខរណីដេរដាសដោយដើមកញ្ជើបាយដាច នឹងដើមថ្កាន់ ។ ជាស្រះដេរដាសដោយហ្វូងត្រីដ៏ច្រើនមាន កំពង់រាបស្មើល្អ មានទឹកច្រើន មានសណ្ឋាន៤ជ្រុងស្មើ មានទឹកមានរសឆ្ងាញ់ មានក្លិនមិនគួរខ្ពើម ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់សាងបណ្ណ-សាលា ត្រង់ទិសខាងជើងឆៀងខាងកើត នៃស្រះបោក្ខរណីនោះ លុះទ្រង់បានសាងបណ្ណសាលាហើយ សូមទ្រង់ព្យាយាមត្រាច់ស្វែងរកផលាផលចិញ្ចឹមព្រះអង្គចុះ ។

ចប់ វនប្បវេសន៍ ។

(៤៩០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ឈ្មោះជូជក នៅក្នុងដែនកលិង្គៈ ឯភរិយារបស់គាត់នៅក្មេង ឈ្មោះនាងអមិត្តតាបនា ។ ពួកស្រីជាអ្នកដងទឹកស្ទឹងក្នុងស្រុកនោះ បានទៅស្តីថានាងអមិត្តតាបនានោះ ផ្តើលជ្រុលជ្រើមបោមរោម ដេរប្រទេចនាងអមិត្តតាបនានោះ

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ជូជកបព្វំ

អមិត្តា នូន តេ មាតា   អមិត្តោ នូន តេ បិតា
យេ តំ ជិណាស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។
អហិតំ វត តេ ញាតី   មន្តយឹសុ រហោគតា
យេ តំ ជិណាស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។
ទុក្កដំ(១) វត តេ ញាតី   មន្តយឹសុ រហោគតា
យេ តំ ជិណាស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។
បាបកំ វត តេ ញាតី   មន្តយឹសុ រហោគតា
យេ តំ ជិណាស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។
អមនាបំ វត តេ ញាតី   មន្តយឹសុ រហោគតា
យេ តំ ជិណាស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។
អមនាបវាសំ វសិ   ជិណ្ណេន បតិនា សហ
យា ត្វំ វសសិ ជិណ្ណស្ស   មតន្តេ ជីវិតា វរំ ។
ន ហិ នូន តុយ្ហំ កល្យាណី   បិតា មាតា ច សោភនេ
អញ្ញំ ភត្តារំ វិន្ទឹសុ
យេ តំ ជិណ្ណស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។
ទុយិដ្ឋន្តេ នវមិយំ   អកតំ អគ្គិហុត្តកំ
យេ តំ ជិណ្ណស្ស បាទំសុ   ឯវំ ទហរិយំ សតឹ ។

---

១ ឱ. ទុក្ករំ ។

ថា ម្ដាយនាងជាសត្រូវពិត ឪពុកនាងជាសត្រូវពិត បានជាឲ្យនាង ដែលនៅកំពុងក្រមុំយ៉ាងនេះដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ ពួកញាតិរបស់នាងនាំគ្នាទៅប្រឹក្សាក្នុងទីស្ងាត់ មិនជាប្រយោជន៍ដល់នាងពិតហើយ បានជានាំគ្នាលើកនាង ដែលនៅកំពុងក្រមុំយ៉ាងនេះ ឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ ពួកញាតិរបស់នាង នាំគ្នាទៅប្រឹក្សា ក្នុងទីស្ងាត់ជាការអាក្រក់របស់នាងប្រាកដហើយ បានជានាំគ្នាលើកនាង ដែលនៅក្រមុំយ៉ាងនេះឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ ពួកញាតិរបស់នាងនាំគ្នាទៅប្រឹក្សាក្នុងទីស្ងាត់ ជាការលាមករបស់នាងប្រាកដហើយ បានជានាំគ្នាលើកនាង ដែលនៅក្រមុំយ៉ាងនេះឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ៗ ពួកញាតិរបស់នាង នាំគ្នាទៅប្រឹក្សាក្នុងទីស្ងាត់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់នាងពិតហើយ បានជានាំគ្នាលើកនាង ដែលនៅក្រមុំយ៉ាងនេះឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ នាងនៅទាំងមិនគាប់ចិត្តជាមួយនឹងប្ដីចាស់ ដ្បិតនាងនៅក្នុងផ្ទះនៃប្ដីចាស់បែបនេះ នាងស្លាប់ទៅប្រសើរជាងការរស់នៅ ៗ នៃនាងមានលំអយ៉ាងនេះ មាតាបិតារបស់នាងជាក់ជារកប្ដីដទៃឲ្យនាងមិនបាន បានជានាំគ្នាលើកនាង ដែលនៅក្រមុំយ៉ាងនេះឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ នាងបានធ្វើការបូជាមិនល្អក្នុងថ្ងៃទី ៩ ទាំងមិនបានធ្វើការបូជាព្រះអគ្គី បានជាពួកញាតិនាំគ្នាលើកនាងដែលនៅក្រមុំយ៉ាងនេះ ឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ

សមណោ ព្រាហ្មណោ ធុវ ព្រហ្មចរិយបរាយនេ
សា ត្វំ លោកេ អភិស្សសិ(១) សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ
យា ត្វំ វសសិ ជិណ្ណស្ស ឯវំ ទហរិយំ សតី ។
ន ទុក្ខំ អហិនា ទដ្ឋំ ន ទុក្ខំ សត្តិយា ហតំ
តញ្ច ទុក្ខញ្ច តិព្វញ្ច យំ បស្សេ ជិណ្ណកំ បតី ។
នត្ថិ ខិឌ្ឌា នត្ថិ រតិ ជិណ្ណេន បតិនា សហ
នត្ថិ អល្លាបសល្លាបោ ជគ្ឃិតម្បិ ន សោភតិ ។
យទា ច ទហរោ ទហរា មន្តយឹសុ រហោគតា
សព្វេសំ សោកា វិនស្សន្តិ យេ កេចិ ហទយស្សិតា
ទហរា ត្វំ រូបវតី បុរិសានំភិបត្ថិតា
គច្ឆ ញាតិកុលេ អច្ឆ កឹ ជិណ្ណោ រមយិស្សតិ ។
(២៩១) ន តេ ព្រាហ្មណ គច្ឆាមិ នទី ឧទកហារិយា
ឋិយោ មំ បរិភាសន្តិ តយា ជិណ្ណេន ព្រាហ្មណ ។
(២៩២) មា មេ ត្វំ អការា កម្មំ មា មេ ឧទកមាហរិ
អហំ ឧទកមាហរិស្សំ មា កោធី កុប្បិតា អហុ ។

---

១ ម. មភិស្សបិ ។

នាងជាក់ជាដេរប្រទេចពួកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ មានព្រហ្មចរិយៈប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ជាអ្នកមានសីល មានការចេះដឹងច្រើន ក្នុងលោក បានជានាងដែលទៅក្រមុំយ៉ាងនេះនៅ (ក្នុងផ្ទះ) ព្រាហ្មណ៍ចាស់ ៗ ពស់បឹក មិនទាន់ជាទុក្ខទេ ទាំងលំពែងមុត ក៏មិនទាន់ជាទុក្ខដែរ គ្រង់នាងឃើញប្តីចាស់នោះ ទើបជាទុក្ខ ទាំងជាគ្រឿងក្តៅក្រហាយ ៗ ល្បែងមិនមាន តម្រេកមិនមាន ការចរចាទៅមក ជាមួយនឹងប្តីចាស់មិនមាន ទាំងការសើច ក៏មិនសមល្អ ៗ កាលណាប្តីក្មេង ប្រពន្ធក្មេង ទៅប្រឹក្សាគ្នាក្នុងទីស្ងាត់ កាលណោះ សេចក្តីសោកគ្រប់យ៉ាងណាមួយ ដែលអាស្រ័យនៅហ្ឫទ័យ ក៏រមែងវិនាសបាត់ទៅ នាងក្មេង មានរូបល្អ រមែងជាទីប្រាថ្នានៃពួកបុរសណាស់ ចូរនាងវិលទៅនៅឯត្រកូលញាតិវិញទៅ ព្រាហ្មណ៍ចាស់ នឹងធ្វើនាងឲ្យរីករាយដូចម្តេចកើត ៗ

(២៩១) (នាងអមិត្តតាបនា ..) នែព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមិនទៅដងទឹកស្ទឹងឲ្យអ្នកទេ នែព្រាហ្មណ៍ ដ្បិតពួកស្រីៗ ដេរប្រទេចខ្ញុំ ព្រោះតែអ្នកចាស់ ៗ

(២៩២) (ជូជក..) នាងកុំធ្វើកិច្ចការឲ្យអញឡើយ នាងកុំដងទឹកមកឲ្យអញឡើយ អញនឹងដងទឹក (ខ្លួនឯង) ម្នាលនាងដ៏ចំរើន នាងកុំក្រេវក្រោធឡើយ ៗ

(២៩៣) នាហំ តម្ហិ កុលេ ជាតា យំ ត្វំ ឧទកមាហរេ

ឯវំ ព្រាហ្មណ ជានាហិ ន តេ វច្ឆាមិហំ ឃរេ ។

សចេ មេ ទាសំ ទាសី វា នានយិស្សសិ ព្រាហ្មណ

ឯវំ ព្រាហ្មណ ជានាហិ ន តេ វច្ឆាមិ សន្តិកេ ។

(២៩៤) នត្ថិ មេ សិប្បដ្ឋានំ វា ធនំ ធញ្ញញ្ច ព្រាហ្មណិ

កុតោហំ ទាសំ ទាសី វា អានយិស្សាមិ ភោតិយា

អហំ ភោតី ឧបដ្ឋិស្សំ មា ភោតី កុបិតា អហុ ។

(២៩៥) ឯហិ តេ អហមក្ខិស្សំ យថា មេ វចនំ សុតំ

ឯស វេស្សន្តរោ រាជា វង្កេ វសតិ បព្វតេ ។

តំ ត្វំ គន្ត្វាន យាចស្សុ ទាសំ ទាសិញ្ច ព្រាហ្មណ

សោ តេ ទស្សតិ យាចិតោ ទាសំ ទាសិញ្ច ខត្តិយោ ។

(២៩៦) ជិណ្ណោហមស្មិ ទុព្វលោ ទីឃោ ចទ្ធា សុទុគ្គមោ

មា ភោតី បរិទេវេសិ មា ភោតី វិមនា អហុ

អហំ ភោតី ឧបដ្ឋិស្សំ មា ភោតី កុបិតា អហុ ។

(២៩៣) (នាងអមិត្តតាបនា...) ខ្ញុំមិនមែនកើតក្នុងត្រកូល (ស្រីអ្នកបម្រើ) នោះទេ អ្នកដងទឹកណា (ខ្ញុំមិនត្រូវការទឹកនោះទេ) នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ខ្ញុំនឹងមិននៅក្នុងផ្ទះអ្នកទេ ។ នែព្រាហ្មណ៍ បើអ្នកមិននាំខ្ញុំប្រុស ឬខ្ញុំស្រីមកឲ្យខ្ញុំទេ នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ខ្ញុំមិននៅក្នុងសំណាក់អ្នកទេ ។

(២០៤) (ជូជក...) ម្នាលនាងព្រាហ្មណី ហេតុជាទីតាំង នៃសិល្បៈក្តី ទ្រព្យក្តី ស្រូវក្តី របស់អញមិនមានទេ អញនឹងនាំយកខ្ញុំប្រុស ឬខ្ញុំស្រីមកឲ្យនាងដ៏ចំរើន អំពីណាបាន អញនឹងបំរើនាងដ៏ចំរើន នាងដ៏ចំរើនកុំក្រេវក្រោធឡើយ ។

(២៩៥) (នាងអមិត្តតាបនា...) អ្នកចូរមក ខ្ញុំនឹងប្រាប់អ្នក តាមពាក្យដែលខ្ញុំឮមកថា ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមវេស្សន្តរនោះ ស្តេចគង់នៅវង្កគិរី ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅសុំខ្ញុំប្រុសខ្ញុំស្រីនឹងព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ។ ក្សត្រនោះដែលអ្នកសុំហើយ មុខជាប្រទានខ្ញុំប្រុសខ្ញុំស្រីដល់អ្នកពុំខាន ។

(២៩៦ (ជូជក...) អញចាស់ហើយ មានកំឡាំងថយ ទាំងផ្លូវក៏ឆ្ងាយលំបាកទៅណាស់ នាងដ៏ចំរើនកុំយំយែកឡើយ នាងដ៏ចំរើន កុំអាក់អន់ចិត្តឡើយ អញនឹងបំរើនាងដ៏ចំរើន នាងដ៏ចំរើនកុំក្រេវក្រោធឡើយ ។

(២៩៧) យថា អគ្គិ សន្តាមំ អយុទ្ធេវ បកដិតោ
ឯវមេវ តុវំ ព្រហ្មេ អគ្គីវ បកដិតោ ។
សចេ មេ ឆាសំ ឆាសឹ ក ជានយិស្សសិ ព្រាហ្មណ
ឯវំ ព្រាហ្មណ ជានាហិ ន តេ វឌ្ឍាមិហំ ឃរេ
អមជាបន្តេ ការិស្សាមិ តន្តេ ទុក្ខំ ករិស្សតិ ។
នក្ខត្តេ ឧតុបុព្វេសុ យទា មំ ទក្ខសិលង្កតំ
អញ្ញេហិ សទ្ធឹ រមមានំ តន្តេ ទុក្ខំ ករិស្សតិ ។
អទស្សនេន មយ្ហន្តេ ជិណ្ណស្ស បរិទេវតោ
ភិយ្យោ វង្កា បលិតា ច ពហូ ហេស្សន្តិ ព្រាហ្មណ ។
(២៩៨) តតោ សោ ព្រាហ្មណោ ភីតោ ព្រាហ្មណិយា វសានុគោ
អដ្ដិតោ កាមរាគេន ព្រាហ្មណឹ ឯតទព្រវិ ។
ទាជេយ្យំ មេ ករោហិ ត្វំ សង្កុលា សង្កុឡ្យាទិ[1] ច
មធុបិណ្ឌិកា ច សុកតាយោ សត្តុភត្តញ្ច ព្រាហ្មណិ ។
អានយិស្សំ មេថុនកេ ឧភោ ទាសកុមារកេ
តេ ច បរិចរិស្សន្តិ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា ។

---

១ ឱ. សង្កុល្យា សកុឡ្យាទិ ។ ម. សង្គុឡ្យ, សកណាទិ ។

[២៩៧] (នាងអមិត្តតាបនា...) ទាហានមិនទាន់ទៅធ្វើសង្គ្រាម មិនទាន់ច្បាំង ចាញ់មុនទៅហើយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកមិនទាន់តាំងទៅផងចាញ់យ៉ាងនោះដែរ ។ នែព្រាហ្មណ៍ បើអ្នកមិននាំខ្ញុំប្រុសខ្ញុំស្រីមកឲ្យខ្ញុំទេ នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ខ្ញុំនឹងមិននៅក្នុងផ្ទះអ្នកទេ ខ្ញុំនឹងធ្វើអំពើមិនគាប់ចិត្តដល់អ្នក អំពើនោះនឹងជាទុក្ខដល់អ្នកមិនខាន កាលណា អ្នកនឹងឃើញខ្ញុំតាក់តែង (ខ្លួន) ត្រេកត្រអាលជាមួយនឹងពួកប្រុសឯទៀត ក្នុងថ្ងៃនក្ខត្តឫក្ស ក្នុងខាងដើមវេហាតាំងឡាយ ដំណើរនោះនឹងជាទុក្ខ ដល់អ្នកក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាលអ្នកជាបុគ្គលចាស់ទ្រុឌទ្រោមយំរៀបរាប់ ព្រោះតែមិនបានឃើញខ្ញុំ ខ្នងរឹតតែកោងទៅ សក់នឹងស្កូវច្រើនឡើង ។

[២៩៨] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍នោះ ភិតភ័យ លុះក្នុងអំណាចនាងព្រាហ្មណី ត្រូវកាមរាគគ្របសង្កត់ បានពោលនឹងនាងព្រាហ្មណីយ៉ាងនេះថា ម្នាលនាងព្រាហ្មណី នាងចូរធ្វើគ្រាប់ល្ងផង គ្រាប់លាជផង នំទឹកឃ្មុំដែលគេធ្វើល្អហើយផង កត្តុកសត្តុផង ឲ្យជាស្បៀងដល់អញ ។ អញនឹងនាំកុមារជាខ្ញុំពីរនាក់មានជាតិគោត្រត្រកូលនឹងប្រទេស ដើម្បីនាង កុមារទាំងនោះ នឹងបំរើនាង ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ មិនខ្ជិលច្រអូសឡើយ ។

(២៩៩) ឥទំ វត្វា ព្រហ្មពន្ធុ បដិមុញ្ចិ ឧបាហនំ
តតោ សោ មន្តយិត្វាន ភរិយំ កត្វា បទក្ខិណំ ។
បក្កាមិ សោ រុណ្ណមុខោ ព្រាហ្មណោ សហិតព្វតោ
សិវីនំ នគរំ ផីតំ ទាសបរិយេសនញ្ចរំ ។

(៣០០) សោ តត្ថ គន្ត្វា អវចាសិ យេ តត្ថាសុំ សមាគតា
កុហឹ វេស្សន្តរោ រាជា កត្ថ បស្សេមុ ខត្តិយំ ។
តេ ជនា តំ អវចឹសុ យេ តត្ថាសុំ សមាគតា
តុម្ហេហិ ព្រហ្មេ បកតោ អតិទានេន ខត្តិយោ
បព្វាជិតោ សកា រដ្ឋា វង្កេ វសតិ បព្វតេ ។
តុម្ហេហិ ព្រហ្មេ បកតោ អតិទានេន ខត្តិយោ
អាទាយ បុត្តទារញ្ច វង្កេ វសតិ បព្វតេ ។

(៣០១) សោ ចោទិតោ ព្រាហ្មណិយា ព្រាហ្មណោ កាមគិទ្ធិមា
អឃន្តំ បដិសេវិត្ថ
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ខគ្គទីបិនិសេវិតេ ។
អាទាយ វេឡុវំ ទណ្ឌំ អគ្គិហុត្តំ កមណ្ឌលុំ
សោ បាវិសិ ព្រហារញ្ញំ យត្ថ អស្សោសិ កាមទំ ។

(២៩៩) ជូជក ជាព្រាហ្មណ៍ លុះពោលយ៉ាងនេះហើយ ក៏ពាក់ស្បែកជើង លំដាប់នោះ គាត់ផ្ដែផ្ដុំកិរិយាហើយប្រទក្សិណ ចៀសចេញទៅព្រាហ្មណ៍នោះ មានមុខយំសស្រាក់ បានសមាទានវត្តត្រាប់ទៅកាន់នគររបស់ពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ ជានគរធំទូលាយ ស្វែងរកខ្ញុំប្រុសខ្ញុំស្រី ។

(៣០០) ព្រាហ្មណ៍នោះ បានដើរទៅក្នុងនគរនោះ សាកសួរជនទាំងឡាយ ដែលប្រជុំគ្នាក្នុងនគរនោះថា ព្រះបាទវេស្សន្តរ ស្ដេចយាងទៅក្នុងទីណា យើងគប្បីគាល់ក្សត្រអង្គនោះក្នុងទីណា ។ ពួកជនដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនោះ ៗ បាននិយាយនឹងព្រាហ្មណ៍នោះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្សត្រត្រូវពួកអ្នក ធ្វើឲ្យខ្វាត់ក្វាត់ទៅ ព្រោះអតិទាន (ទានប្រសើរ) គេបំបរបង់ចាកដែនរបស់ព្រះអង្គ ៗ ទៅគង់ឯគិរីវង្កត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្សត្រត្រូវពួកអ្នក ធ្វើឲ្យខ្វាត់ក្វាត់ទៅ ព្រោះអតិទាន ទ្រង់នាំព្រះឱរសនឹងព្រះទេវីទៅគង់នៅឯគិរីវង្កត ។

(៣០១) ជូជកនោះ ដែលនាំព្រាហ្មណីជាស់តឿនហើយ ជាបុគ្គលមានសេចក្ដីជាប់ចំពាក់នឹងកាម រន្ធុកក្នុងព្រៃដេរដាសដោយម្រឹគសាហាវ ជាទីដែលរមាសនឹងខ្លាដម្បង អាស្រ័យនៅហើយ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ បានកាន់ដម្បងមានសម្បុរដូចផ្លែភ្នៅ នឹងរែកសម្រាប់បូជាភ្លើង ព្រមទាំងកុណ្ឌីរ ចូលទៅកាន់ព្រៃធំ ដែលគាត់បានឮថា ជាទីដែលព្រះវេស្សន្តរ ព្រះអង្គឲ្យសេចក្ដីប្រាថ្នា (គង់នៅ) ។

តំ បវិដ្ឋំ ព្រហារញ្ញំ កោ តា នំ បរិវារយុំ
វិក្កន្ទិ សោ វិប្បនដ្ឋោ ទូរេ បន្ថា អបក្កមិ ។
តតោ សោ ព្រាហ្មណោ គន្ត្វា កោកលុទ្ទោ អសញ្ញតោ
វក្ក័ស្សហារណោ នដ្ឋោ (សុនខេហិ បរិវារិតោ
រុក្ខស្មិញ្ចុ និសិន្នោ វ) ឥមា គាថា អភាសថ ។
(៣០២) កោ រាជបុត្តំ និសភំ ជយន្តមបរាជិតំ
ភយេ ខេមស្ស ទាតារំ កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។
យោ យាចតំ បតិដ្ឋាសិ ភូតានំ ធរណីរិវ
ធរណូបមំ មហារាជំ កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។
យោ យាចតំ គតី អាសិ សវន្តីនំវ សាគរោ
ឧទធូបមំ(១) មហារាជំ កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។
កល្យាណតិត្ថំ សុបិំ(២) សីតូទកំ មនោរមំ
បុណ្ឌរីកេហិ សញ្ឆន្នំ យុត្តំ កិញ្ជក្ខរេណុនា
រហទូបមំ មហារាជំ កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។
អស្សត្ថំវ បថេ ជាតំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ
សន្តានំ វិសមេតានំ(៣) កិលន្តានំ បដិគ្គហំ
តថូបមំ មហារាជំ កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។

---

១ ម. ឧទ្ធូបមំ ។ ២ ឱ. សុបំបំ ។ ម. សុចិមំ ។ ៣ ឱ. ម. វិសមេតារំ ។

ឆ្កែទាំងឡាយ បានដេញតាមគាត់ ក៏ចូលទៅកាន់ព្រៃធំនោះ គាត់វង្វេងផ្លូវ ស្រែកទ្រហោយំ ស្ទុះឃ្លាតទៅក្នុងទីឆ្ងាយអំពីផ្លូវ (ដែលជាទីទៅកាន់គិរីវ្រឹក) ។ លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍ដែលល្មោភក្នុងភោគៈ មិនសង្រួម ទៅវង្វេងនៅក្នុងផ្លូវដែលជាទីទៅកាន់គិរីវ្រឹក (ត្រូវពួកឆ្កែទាំងឡាយដេញតាម ក៏ឡើងទៅអង្គុយនៅលើដើមឈើ) បានពោលគាថាទាំងនេះថា

(៣០២) ជនណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរ ដែលជាកូនបុត្រ ដ៏ប្រសើរ ឈ្នះសេចក្តីកំណាញ់មិនចាលចាញ់ ជាអ្នកឲ្យសេចក្តីក្សេមក្នុងកាលមានភ័យ ដល់ខ្ញុំ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរណា ជាទីពឹងនៃពួកអ្នកសូមដូចជាផែនដីជាទីពឹងនៃពួកសត្វ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចផែនដី ដល់ខ្ញុំ ។ ព្រះបាទវេស្សន្តរណា ជាទីទៅរបស់ពួកសូម ដូចជាសាគរជាទីទៅ នៃផ្លូវទឹកទាំងឡាយ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចជាសមុទ្រ ដល់ខ្ញុំ ។ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចជាអន្លង់ទឹកមានកំពង់ល្អ ងាយផឹក មានទឹកត្រជាក់ ជាទីមនោរម្យដេរដាស ដោយផ្កាឈូក-ស ប្រកបដោយលំអងផ្កា ដល់ខ្ញុំ ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ជូជកបព្វំ

និគ្រោធំ បថេ ជាតំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ
សន្តានំ វិសមេតានំ កិលន្តានំ បដិគ្គហំ
តប្បមំ មហាកជំ កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។

អម្ពំ ផល បថេ ជាតំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ
សន្តានំ វិសមេតានំ កិលន្តានំ បដិគ្គហំ
តប្បមំ មហាកជំ កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។

សាលំ ផល បថេ ជាតំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ
សន្តានំ វិសមេតានំ កិលន្តានំ បដិគ្គហំ
តប្បមំ មហាកជំ កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។

ធុមំ ផល បថេ ជាតំ សីតច្ឆាយំ មនោរមំ
សន្តានំ វិសមេតានំ កិលន្តានំ បដិគ្គហំ
តប្បមំ មហាកជំ កោ មេ វេស្សន្តរំ វិទូ ។

ឃរំ ញ្ហុ មេ វិលបតោ បរិដ្ឋស្ស ព្រហារេ
អហំ ជាគន្តិ យោ វិជ្ជា ពន្ធិវេសា ជិធយោ ខម ។

នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចជាដើមពោធិ៍បាយ ដែលដុះក្បែរផ្លូវ មានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីមនោរម្យ ជាទីសម្រាករបស់បុគ្គលនឿយហត់ ជាទីពំនាក់នៃបុគ្គលដែលលំបាក ដល់ខ្ញុំ ។ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចជាដើមជ្រៃ ដែលដុះក្បែរផ្លូវ មានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីមនោរម្យ ជាទីសម្រាកនៃបុគ្គលនឿយហត់ ជាទីពំនាក់នៃបុគ្គលដែលលំបាក ដល់ខ្ញុំ ។ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចដើមស្វាយ មានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីមនោរម្យ ជាទីសម្រាកនៃបុគ្គលនឿយហត់ ជាទីពំនាក់នៃបុគ្គលដែលលំបាក ដល់ខ្ញុំ ។ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចដើមរាំងដែលដុះក្បែរផ្លូវ មានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីមនោរម្យ ជាទីសម្រាកនៃបុគ្គលនឿយហត់ ជាទីពំនាក់នៃបុគ្គលដែលលំបាក ដល់ខ្ញុំ ។ នរណាហ្ន៎ ប្រាប់ព្រះវេស្សន្តរមហារាជ មានឧបមាដូចដើមឈើដែលដុះក្បែរផ្លូវ មានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីមនោរម្យ ជាទីសម្រាកនៃបុគ្គលនឿយហត់ ជាទីពំនាក់នៃបុគ្គលដែលលំបាក ដល់ខ្ញុំ ។ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលណា និយាយប្រាប់ថា ខ្ញុំឯងស្គាល់កន្លែងនៅ នៃព្រះបាទវេស្សន្តរដូច្នេះ ដល់ខ្ញុំ ដែលចូលមកក្នុងព្រៃធំ កំពុងយំរៀបរាប់ យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាញុំាងសេចក្តីត្រេកត្រអាលឲ្យកើត ដល់ខ្ញុំ ។

ឯវញ្ច មេ វិលបតោ បរិដ្ឌស្ស ព្រហាវនេ
អហំ ជានន្តិ យោ វឌ្ឍា វេស្សន្តរនិវាសនំ
តាយ សោ ឯកវាចាយ បសវេ បុញ្ញំ អនប្បកំ ។
(៣០៣) តស្ស ចេតោ បដិស្សាមិ អរញ្ញេ លុទ្ទកោ ចរេ
តុម្ហេហិ ព្រហ្មេ បកតោ អតិទានេន ខត្តិយោ
បព្វាជិតោ សកា រដ្ឋា វង្កេ វសតិ បព្វតេ ។
តុម្ហេហិ ព្រហ្មេ បកតោ អតិទានេន ខត្តិយោ
អាទាយ បុត្តទារញ្ច វង្កេ វសតិ បព្វតេ ។
អកិច្ចការី ទុម្មេធោ រដ្ឋា វិវនមាគតោ
រាជបុត្តំ តវេសន្តោ ពកោ មច្ឆមិវោទកេ ។
តស្ស ត្យាហំ ន ទស្សាមិ ជីវិតំ ឥធ ព្រាហ្មណ
អយំ ហិ តេ មយា នុន្នោ(១) សរោ ចស្សតិ លោហិតំ ។
សិរោ តេ វជ្ឈយិត្វាន ហទយំ ឆេត្វា សពន្ធនំ
បន្ថសកុណំ យជិស្សាមិ តុយ្ហំ មំសេន ព្រាហ្មណ
តុយ្ហំ មំសេន មេទេន មត្ថកេន ច ព្រាហ្មណ
អាហុតី បគ្គហេស្សាមិ ឆេត្វាន ហទយំ តវ ។

---

១ ម. អយញ្ហិ តេ មយា រុឡ្ហោ ។

មួយទៀត បុគ្គលណា និយាយប្រាប់ថា ខ្ញុំដឹងទីលំនៅនៃព្រះបាទវេស្សន្តរដូច្នេះ ដល់ខ្ញុំ ដែលចូលមកក្នុងព្រៃធំ កំពុងយំរៀបរាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ រមែងប្រសព្វបុណ្យដ៏ច្រើន ព្រោះតែសំដីមួយមាត់នោះឯង ។

(៣០៣) ចេតបុត្តព្រានព្រៃ អ្នកចូរទៅក្នុងព្រៃ បានស្រដីតបទៅនឹងជូជកព្រាហ្មណ៍នោះថា នែព្រាហ្មណ៍ ក្សត្រត្រូវពួកអ្នកធ្វើឲ្យខ្ចាត់ខ្ចាត់ទៅព្រោះអតិទាន ត្រូវគេបណ្តេញចេញចាកដែន របស់ព្រះអង្គទៅគង់ឯគិរីវង្កត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្សត្រត្រូវពួកអ្នកធ្វើឲ្យខ្ចាត់ខ្ចាត់ទៅព្រោះអតិទាន ទ្រង់នាំព្រះរាជបុត្រនឹងព្រះទេវីទៅគង់ឯគិរីវង្កត ។ អ្នកជាបុគ្គលឥតប្រាជ្ញា មិនខំប្រឹងធ្វើការងារ ចេញអំពីដែនចូលមកកាន់ព្រៃធំ ដើរស្វែងរកព្រះរាជបុត្រ ដូចជាកុកស្វែងរកត្រីក្នុងទឹក ។ នែព្រាហ្មណ៍ យើងមុខជាមិនឲ្យជីវិត ដល់អ្នកនោះក្នុងទីនេះទេ ព្រោះថា ព្រួញនេះដែលយើងបាញ់ សំដៅអ្នកហើយមុខជាផឹកឈាមអ្នក ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យើងមុខជានឹងកាត់ក្បាលអ្នក ពន្លះកាត់យកបេះដូង ព្រមទាំងទង ហើយបូជាបន្ទសគុណយ័ញ (បូជាទេវតាក្នុងផ្លូវ) ដោយសាច់របស់អ្នក ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យើងនឹងកាត់យកបេះដូង របស់អ្នក រួចធ្វើការបូជា ដោយសាច់ ខ្លាញ់ខាប់ នឹងក្បាល របស់អ្នក ។

តំ មេ សុយិដ្ឋំ សុហុតំ តុយ្ហំ មិស្សេន ព្រាហ្មណ

ន ច ត្វំ រាជបុត្តស្ស ភរិយំ បុត្តេ ច នេស្សសិ ។

(៣០៦) អរញ្ញោ ព្រាហ្មណោ ទូតោ ចេតបុត្ត សុណោហិ មេ

តស្មា ហិ ទូតំ ន ហន្តិ ឯស ធម្មោ សនន្តនោ ។

និជ្ឈត្តា សិវយោ សព្វេ បិតា មំ ទដ្ឋុមិច្ឆតិ

មាតា ច ទុព្វលា តស្ស អចិរា ចក្ខូនិ ជីយរេ ។

តេសាហំ បហិតោ ទូតោ ចេតបុត្ត សុណោហិ មេ

រាជបុត្តំ នយិស្សាមិ យទិ ជានាសិ សំស មេ ។

(៣០៧) បិយស្ស មេ បិយោ ទូតោ បុណ្ណបត្តំ ទទាមិ តេ

ឥមញ្ច មធុនោ តុម្ពំ មិគសត្ថិញ្ច ព្រាហ្មណ

តញ្ច តេ ទេសមក្ខិស្សំ យត្ថ សម្មតិ កាមទោ ។

ជូជកបព្វំ នាម ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការបូជានោះ ដោយសាច់របស់អ្នកនោះ ឈ្មោះថា យើងបូជាល្អហើយ មួយទៀត អ្នកនឹងនាំព្រះទេពី នឹងព្រះរាជបុត្រាបុត្រីនៃព្រះរាជបុត្រមិនបានទេ ។

(៣០៤) (ជូជក...) នៃចេតបុត្ត អ្នកចូរស្តាប់យើង ព្រាហ្មណទូតអ្នកមិនត្រូវសម្លាប់ទេ ព្រោះហេតុនោះឯង បានជាគេមិនសម្លាប់ទូតនេះ ជាធម៌មានមកយូរយារណាស់ហើយ ពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រទាំងអស់ បាត់ខឹងហើយ ព្រះបិតាចង់ជួបព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ទាំងព្រះមាតាព្រះអង្គក៏មានកំឡាំងថយ ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងងងឹតព្រះនេត្រ (ដោយទ្រង់ព្រះពិលាប) ។ នៃចេតបុត្ត អ្នកចូរស្តាប់ពាក្យយើង យើងជារាជទូតដែលក្សត្រទាំងនោះ បញ្ជូនមកហើយ យើងនឹងនាំទៅនូវព្រះរាជបុត្ត បើអ្នកដឹង អ្នកចូរប្រាប់យើង ។

(៣០៥) (ចេតបុត្ត...) នៃព្រាហ្មណ៍ អ្នកជាទូតជាទីស្រឡាញ់នៃព្រះបាទវេស្សន្តរ ដែលជាទីស្រឡាញ់របស់យើង យើងខ្ញុំនឹងឲ្យភាជន៍ដ៏ពេញដោយទឹកផង ត្រុមទឹកឃ្មុំនេះផង ភ្លៅម្រឹគ(ដែលបំអិនស្រេច)ផង ដល់អ្នក មួយទៀត ព្រះបាទវេស្សន្តរ ដែលជាអ្នកឲ្យវត្ថុជាទីប្រាថ្នា គង់នៅក្នុងប្រទេសណា យើងនឹងប្រាប់ប្រទេសនោះ ដល់អ្នក ។

ចប់ ជូជកបព្វៈ ។

(៣០៦) ឯសសេលោ មហាព្រហ្មេ បព្វតោ គន្ធមាទនោ

យត្ថ វេស្សន្តរោ រាជា សហ បុត្តេហិ សម្មតិ ។
ធារេន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណំ អាសទញ្ច[១] មសញ្ជដំ
ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ ។
ឯតេ នីលា បទិស្សន្តិ នានាផលធរា ទុមា
ឧគ្គតា អព្ភកូដាវ នីលា អញ្ជនបព្វតា ។
ធវស្សកណ្ណា ខទិរា សាលា ផន្ទនមាលុវា
សម្បវេធន្តិ វាតេន សកឹ បីតាវ មាណវា ។
ឧបរិ ទុមបរិយាយេសុ សង្គីតិយោវ សុយ្យរេ
នជ្ជុហា កោកិលា សង្ឃា សម្បតន្តិ ទុមា ទុមំ ។
អវ្ហយន្តេវ គច្ឆន្តំ សាខាបត្តសមីរិតា
រមយន្តេវ អាគន្តុំ មោទយន្តិ និវាសិនំ ។
យត្ថ វេស្សន្តរោ រាជា សហ បុត្តេហិ សម្មតិ
ធារេន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណំ អាសទញ្ច មសញ្ជដំ
ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ ។

---

១ ម. អាសជញ្ច ។

(៣០៦) (បេតបុត្ត...) នៃមហាព្រាហ្មណ៍ នោះហ្ន៎ ភ្នំគន្ធមាទន៍ ជាវិការៈ
នៃថ្ម ដែលព្រះបាទវេស្សន្តរស្តេចគង់នៅជាមួយនឹងព្រះរាជបុត្រនឹង
ព្រះទេវី ៗ ព្រះរាជាទ្រទ្រង់ភេទអ្នកបួសដ៏ប្រសើរផង មានទំពក់
នឹងវែកសម្រាប់បូជាភ្លើង នឹងជដាផង ទ្រង់ស្លៀកដណ្តប់ស្បែកខ្លា ផ្ទុំ
លើផែនដី នមស្ការទេវភ្លើង ៗ ឈើទាំងឡាយទុំះ ដ៏ខៀវ ទ្រទ្រង់
ផ្លែផ្សេងៗ ដ៏ខ្ពស់មានកំពូលទើសមេឃ ដ៏ខៀវដូចភ្នំផ្កាអញ្ជន ៗ
មានដើមត្របែកព្រៃ ដើមត្របៀកប្រើស ដើមគគីរ ដើមរាំង ដើមពទ្រ
នឹងដើមជ្រៃ ទោរទន់ទៅមក ដោយខ្យល់ ដូចជាមាណពទើបផឹក
(ស្រា) ម្តង ៗ នៅខាងលើមែកឈើទាំងឡាយ ឮសូរស័ព្ទដូចជា
បម្រៀងទិព្វ (ព្រោះ) មានហ្វូងប៉ោលគោកនឹងតាវ៉ៅ ចុះទំពីឈើ
មួយទៅឈើមួយ ៗ មែកឈើ នឹងស្លឹកឈើទាំងឡាយ ដែល
ខ្យល់បក់ត្រូវហើយ ឮដូចជាហៅរកជនកំពុងដើរ ដូចជារីករាយ
នឹងជនដែលមកដល់ ត្រេកត្រអាលនឹងជនដែលនៅអាស្រ័យ ៗ
អ្នកនឹងចូលទៅក្នុងអាស្រម ដែលជាកន្លែង ព្រះបាទវេស្សន្តរស្តេច
គង់នៅ ជាមួយនឹងព្រះរាជបុត្រាបុត្រីទាំងឡាយ ស្តេចទ្រទ្រង់ភេទ
ជាអ្នកបួសដ៏ប្រសើរ មានទំពក់នឹងវែកសម្រាប់បូជា នឹងព្រះជដា
ទ្រង់ស្លៀកស្បែកខ្លា ផ្ទុំលើផែនដី នមស្ការភ្លើង ៗ

[៣០៧] អម្ពា កាបិត្ថា បនសា សាលា ជម្ពូ វិភេទកា
ហរីតកី អាមលកា អស្សត្ថា ពទរានិ ច
ចារុតិម្ពរុក្ខា ចេត្ថ និគ្រោធា ច កបិត្ថនា
មធុមធុកា ថេវន្តិ នីចេ បក្កា ចុទុម្ពរា
បារេវតា ភវេយ្យា ច មុទ្ទិកា ច មធុត្ថិកា
មធុំ អនេលកំ តត្ថ សកមាទាយ ភុញ្ជរេ ។
អញ្ញេត្ថ បុប្ផិតា អម្ពា អញ្ញេ តិដ្ឋន្តិ ទោវិលា
អញ្ញេ អាមា ច បក្កា ច ភេកវណ្ណា (១) តទូភយំ ។
អថេត្ថ ហេដ្ឋា បុរិសោ អម្ពបក្កានិ គណ្ហតិ
អាមានិ ចេវ បក្កានិ វណ្ណគន្ធរសុត្តមា ។
អត្ថេវ (២) មេ អច្ឆរិយំ ហិង្ការោ បដិភាតិ មំ
ទេវានមិវ អាវាសោ សោភតិ នន្ទនូបមោ
វិភេទកា នាឡិកេរា ខជ្ជុរីនំ ព្រហាវនេ
មាលាវ គន្ថិតា ឋន្តិ ធជគ្គានេវ ទិស្សរេ ។
នានាវណ្ណេហិ បុប្ផេហិ នភំ តារាចិតាមិវ
កុដជី (៣) កុដ្ឋតគ្គរា បាដលិយោ ច បុប្ផិតា
បុន្នាគា គិរិបុន្នាគា កោវិឡារា ច បុប្ផិតា ។

---

១ ឱ. ភេកវណ្ណា ។ ២ ម. តថេវ ។ ៣ ម. កុដជា ។

(៣០៧) ក្នុងទីនុ៎ះ មានដើមស្វាយ ខ្វិត ខ្នុរ ពាង ព្រីង សម៉ពិភេទក៍ សម៉ក្ដុក កន្ទួតព្រៃ ពោធិ ពទ្រា ទន្លាប់មាស ជ្រៃនឹងក្រសាំង មាក់សាង មានផ្លែដ៏ផ្អែមរងៀង នឹងល្វាមានផ្លែទុំ ដើមទាបៗ មានបេកអម្បូងក្ដុក បេកអម្បូងស្នែង នឹងចន្ទន៍ មានផ្លែផ្អែមដូចទឹកឃ្មុំ គេតែងយកឃ្មុំ ឥតមេក្នុងទីនោះ មកជារបស់ខ្លួនហើយបរិភោគ ។ ក្នុងទីនុ៎ះ មានស្វាយខ្លះកំពុងផ្កា ស្វាយខ្លះទើបជាក្បាលរុយ ស្វាយខ្លះមានផ្លែខ្ចីនឹងទុំ ផ្លែទាំងពីរបែបនោះមានសម្បុរដូចខ្នងកញ្ចាញ់ចេក ។ ក្នុងទីនុ៎ះ បុរស(ឈរ)ខាងក្រោម បេះផ្លែស្វាយទុំទាំងឡាយ ស្វាយទាំងឡាយទាំងខ្ចីទាំងទុំ មានសម្បុរក្លិននឹងរសដ៏ឧត្ដម ។ ខ្ញុំតែងមានសេចក្ដីអស្ចារ្យក្រៃពេក ទាំងការលាន់ឮថាហឹងៗ ក៏ប្រាកដដល់ខ្ញុំ ប្រទេសនោះ ឧបមាដោយនន្ទនវ័ន ល្អដូចជាទីនៅរបស់ពួកទេវតា ។ ត្នោត ដូងដុះចម្រុះគ្នា ក្នុងព្រៃល្មើដ៏ធំ ផ្កាទាំងឡាយ ដូចជាកម្រងដែលគេក្រងហើយ ឬប្រាកដដូចជាជាយទង់ជ័យ ។ ខ្លែងគង់ កុម្ពកោដ្ឋ កុម្ពក្រិស្នា ប្រទៀង បុន្នាគតូច បុន្នាគធំ នឹងរលួស មានផ្កាព័ណ៌ផ្សេងៗ រីកស្គុះស្គាយ ដូចផ្កាយដែលភ្លឺព្រោងព្រាត ឰដ៏អាកាស ។

ឧទ្ទាលកា សោមរុក្ខា អគរុភល្លិយា(១) ពហូ
បុត្តជីវា ច កុក្កុធា(២) អសនា ចេត្ថ បុប្ផិតា ។
កុដជា សលឡា នីបា កោសម្ពលពុជា ធវា
សាលា ច បុប្ផិតា តត្ថ បលាលខលសន្និភា ។
តស្សាវិទូរេ បោក្ខរណី ភូមិភាគេ មនោរមេ
បទុមុប្បលសញ្ឆន្នា ទេវានមិវ នន្ទនេ ។
អថេត្ថ បុប្ផរសមត្តា កោកិលា មញ្ជុភាណិកា
អភិនាទេន្តិ តំ វនំ ឧតុសម្បុប្ផិតេ ទុមេ ។
ភស្សន្តិ មករន្ទេហិ បោក្ខរេ បោក្ខរេ មធូ
អថេត្ថ វាតា វាយន្តិ ទក្ខិណា អថ បច្ឆិមា ។
បទុមកិញ្ជក្ខរេណូហិ ឱកិណ្ណោ ហោតិ អស្សមោ
ថូលា សិង្ឃាដកា ចេត្ថ សសាទិយា បសាទិយា(៣) ។
មច្ឆកច្ឆបព្យាវិធា ពហូ ចេត្ថ មុបយានកា
មធុំ ភិសេហិ សវតិ ខីរំ សប្បិ មុឡាលិភិ
សុរភិ តំ វនំ វាតិ នានាគន្ធសមោទិតំ ។

---

១. ម. អគ្គសុភត្តិយា ។ ២. ឱ. ម. កកុធា ។ ៣ ម. សំសារិយា បសារិយា ។

ពជព្រឹក្ស ខ្ញែ កំញាន ពក់ខ្មៅ ដ្រៃធំ ទន្ទាទឹងធ្មង់ជាច្រើន បញ្ចេញផ្កាក្នុងទីនោះ ៗ ខ្ទឹងគង់ ស្រល់ ស្មោល សង្កែរ ខ្វះសម្ព ត្របែកព្រៃទឹងកំង ជ្រុះផ្កាក្នុងទីនោះ ដូចជាលានចម្បើង ៗ ក្នុង ភូមិភាគជាទីមនោរម្យ ជិតអាស្រមនោះ មានស្រះបោក្ខរណីដេរដាស ដោយផ្កាឈូក និងផ្កាព្រលិត ដូចជាក្នុងនន្ទនវ័នរបស់ពួកទេវតា ៗ មួយទៀត ពួកតាពើដែលស្រវឹងដោយរសផ្កា យំពីរោះ នៅលើ ឈើដែលមានផ្ការីកតាមរដូវ ញុំាងព្រៃនោះឲ្យលាន់ឮគឹកកង ៗ លំអងដែលពេយពាយ ចេញអំពីកេសរ ដែលមាននៅគ្រប់ស្លឹក ឈូកមានរសផ្អែម បើខ្យល់បក់ផាត់មក ក្នុងទីអាស្រមនុ៎ះ អំពី ទិសខាងត្បូងនឹងខាងលិច ៗ អាស្រមក៏ដេរដាសដោយលំអង កេសរផ្កាឈូក ក្នុងស្រះបោក្ខរណីនុ៎ះ មានផ្លៃក្រចាប់ធំៗ ថ្មោសៗ នឹងស្រូវសាលីជ្រុះរុះពេយពាយលើផែនដី ៗ មួយទៀត មានត្រី អណ្តើក នឹងក្តាមច្រើនបែប ហែបហែលទៅមកក្នុងស្រះនោះ រសដែលហូរចេញអំពីក្រអៅឈូក មានឧជាដូចទឹកឃ្មុំ នឹងរស ដែលហូរចេញអំពីមើមឈូក មានឧជាដូចទឹកដោះស្រស់នឹងទឹកដោះ ថ្លា ព្រៃនោះមានក្លិនក្រអូបផ្សេងៗ ផ្សព្វផ្សាយក្លិនឈ្ងុយឈ្ងប់ ៗ

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស ចុល្លវនវណ្ណនា

សម្មោទិតេវ គន្ធេន បុប្ផសាខាហិ តំ វនំ

ភមរា បុប្ផគន្ធេន សមន្តាមភិនាទិតា ។

អថេត្ថ សកុណា សន្តិ នានាវណ្ណា ពហូ ទិជា

មោទន្តិ សហ ភរិយាហិ អញ្ញមញ្ញំ បកូជិនោ ។

នន្ទិកា ជីវបុត្តា ច ជីវបុត្តា បិយា ច នោ

បិយា បុត្តា បិយា នន្ទា ទិជា បោក្ខរណីឃរា ។

មាលាវ គន្ថិតា ឋន្តិ ធជគ្គានេវ ទិស្សរេ

នានាវណ្ណេហិ បុប្ផេហិ កុសលេហិ សុគន្ថិតា ។

យត្ថ វេស្សន្តរោ រាជា សហ បុត្តេហិ សម្មតិ

ធារេន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណំ អាសទញ្ច មសញ្ច ជដំ

ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ ។

ព្រៃនោះ ដូចជា (ញុំាងជនដែលមកដល់) ឲ្យរីករាយ ដោយក្លិនដោយផ្កា និងផ្លែឈើ គន្ធទាំងឡាយ ក៏ញុំាងព្រៃឲ្យគឹកកងដោយជុំវិញ ព្រោះតែក្លិនផ្កា ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះសោត មានសត្វបក្សីទិជាតិជាច្រើន មានសម្បុរផ្សេង ៗ គ្នា ត្រេកត្រអាលជាមួយនឹងមេ យំរកគ្នាទៅវិញទៅមក ក្នុងស្រះនោះ ។ ពួកបក្សីដែលនៅក្នុងស្រះបោក្ខរណី គឺសត្វនន្ទិកា ១[១] សត្វជីវបុត្តា ១[២] សត្វជីវបុត្តាបិយាចនោ ១[៣] សត្វបិយាបុត្តាបិយានន្ទា ១[៤] ។ ផ្កាទាំងឡាយ ដូចជាកម្រងផ្កាដែលគេក្រងហើយ ប្រាកដដូចជាជាយទង់ជ័យ ពុំនោះដូចជាកម្រងផ្កា ដែលមាលាការដ៏ឈ្លាសក្រងយ៉ាងល្អ ដោយផ្កាមានព័ណ៌ផ្សេងៗ ។ ក្នុងទីដែលព្រះបាទវេស្សន្តរទ្រង់គង់នៅ ជាមួយនឹងព្រះរាជបុត្រាបុត្រី ព្រះអង្គទ្រង់ភេទជាអ្នកបួសដ៏ប្រសើរ មានទំពក់ និងរែកសម្រាប់បូជាភ្លើងផង នឹងព្រះជដា ទ្រង់ស្លៀកស្បែកខ្លា ផ្ទំនៅលើផែនដី នមស្ការភ្លើង ។

---

១ ពួកសត្វនេះពោលថា បពិត្រព្រះវេស្សន្តរ ព្រះអង្គកាលគង់នៅក្នុងព្រៃនេះ ចូរត្រេកអរចុះ ។ ២ ពួកសត្វនេះពោលថា ព្រះអង្គគ្គី បុត្រាបុត្រីរបស់ព្រះអង្គគ្គី ចូររស់នៅសប្បាយចុះ ។ ៣ ពួកសត្វនេះពោលថា ព្រះអង្គគ្គី បុត្រាបុត្រីរបស់ព្រះអង្គគ្គី ដែលជាទីស្រឡាញ់ ចូររស់នៅចុះ ។ ៤ ពួកសត្វនេះពោលថា ព្រះអង្គគ្គី បុត្រាបុត្រីរបស់ព្រះអង្គគ្គី ដែលជាទីស្រឡាញ់ ចូរត្រេកអរ ។ អដ្ឋកថា ។

(៣០៨) ឥទញ្ច មេ សត្តុភត្តំ មធុនា បដិសំយុតំ
មធុបិណ្ឌិកា ច សុកតាយោ សត្តុភត្តំ ទទាមិ តេ ។
(៣០៩) តុយ្ហេវ សម្ពលំ ហោតុ នាហំ ឥច្ឆាមិ សម្ពលំ
ឥតោបិ ព្រហ្មេ គណ្ហាហិ គច្ឆ ព្រហ្មេ យថាសុខំ ។
អយំ ឯកបទី ឯតិ ឧជុំ គច្ឆតិ អស្សមំ
ឥសីបិ អច្ចុតោ តត្ថ បង្កទន្តោ រជស្សិរោ
ធារេន្តោ ព្រាហ្មណាវណ្ណំ អាសទញ្ច មសញ្ជដំ ។
ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ
តំ ត្វំ គន្ត្វាន បុច្ឆស្សុ សោ តេ មគ្គំ បវក្ខតិ ។
(៣១០) ឥទំ សុត្វា ព្រហ្មពន្ធុ ចេតំ កត្វា បទក្ខិណំ ។
ឧទគ្គចិត្តោ បក្កាមិ យេនាសិ អច្ចុតោ ឥសិ ។

ចុល្លវនវណ្ណនា ។

(៣១១) គច្ឆន្តោ សោ ភារទ្វាជោ អទ្ទស អច្ចុតំ ឥសី
ទិស្វាន តំ ភារទ្វាជោ សម្មោទិ ឥសិនា សហ ។

(៣០៨) (ជូជក...) កត្តឹសជូវនេះ ដែលយើងណាយហើយដោយទឹកឃ្មុំ យើងនឹងឲ្យនូវទឹកឃ្មុំដែលយើងធ្វើល្អហើយផង នឹងកត្តឹសជូវផង ដល់អ្នក ។

(៣០៩) (ចេតបុត្ត...) ស្បៀងចូរនៅជារបស់អ្នកឯងចុះ យើងមិនត្រូវការស្បៀងទេ នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរយកស្បៀងអំពីនេះទៅ នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅតាមស្រួលចុះ ។ ផ្លូវនេះជាផ្លូវល្មមដើរចុះបុគ្គលម្នាក់ ត្រង់ទៅកាន់អាស្រម ក្នុងអាស្រមនោះ មានឥសីឈ្មោះអច្ចុតៈមានធ្មេញប្រកបដោយមន្ទិល មានសរីរៈប្រឡាក់ដោយធូលី ទ្រទ្រង់គេទផា អ្នកបួសដ៏ប្រសើរផង ទំពក់ផង វែកសម្រាប់បូជាភ្លើងផង ជដាផង ។ ឥសីឈ្មោះអច្ចុតៈនោះជាអ្នកស្លៀកស្បែកខ្លា ដេកនៅលើកម្រាលស្លឹកឈើលើផែនដី នមស្ការភ្លើង អ្នកចូរទៅសួរលោកចុះ លោកនឹងប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកពុំខាន ។

(៣១០) ជូជកជាព្រហ្មពន្ធុ លុះបានឮពាក្យនេះហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយ ប្រទក្សិណចេតបុត្តព្រានព្រៃ រួចដើរតម្រង់ទៅកាន់អច្ចុតឫសី ។

ចប់ ចុល្លវនវណ្ណនា ។

(៣១១) កាលជូជកព្រាហ្មណ៍នោះ ដើរទៅជួបឥសីឈ្មោះអច្ចុតៈ លុះជូជកបានឃើញឥសីនោះហើយ ក៏សំណេះសំណាលជាមួយនឹងឥសីថា

កច្ចិ នុ ភោតោ កុសលំ កច្ចិ ភោតោ អនាមយំ
កច្ចិ ឧញ្ឆេន យាបេថ កច្ចិ មូលផលា ពហូ ។
កច្ចិ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ កច្ចិ ហឹសា ន វិជ្ជតិ ។
(៣១៦) កុសលញ្ចេវ មេ ព្រហ្មេ អថោ ព្រហ្មេ អនាមយំ
អថោ ឧញ្ឆេន យាបេម អថោ មូលផលា ពហូ ។
អថោ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ហឹសា មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ ។
ពហូនិ វស្សបូគានិ អស្សមេ សម្មតោ មម
នាភិជានាមិ ឧប្បន្នំ អាពាធំ អមនោរមំ ។
ស្វាគតន្តេ មហាព្រហ្មេ អថោ តេ អទុរាគតំ
អន្តោ បវិស ភទ្ទន្តេ បាទេ បក្ខាលយស្សុ តេ ។
តិន្ទុកានិ បិយាលានិ មធុកេ កាសុមារិយោ
ផលានិ ខុទ្ទកប្បានិ ភុញ្ជ ព្រហ្មេ វរំ វរំ ។
ឥទម្បិ បានីយំ សីតំ អាភតំ គិរិគព្ភរា
តតោ បិវ មហាព្រហ្មេ សចេ ត្វំ អភិកង្ខសិ ។

លោកដ៏ចំរើន សុខសប្បាយទេឬ លោកដ៏ចំរើន មិនមានរោគាពាធទេឬ លោកចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរក (ស្រួល)ទេឬ មើមឈើនឹងផ្លែឈើមានច្រើនដែរឬ ។ ពួករបោម មូស ពស់មានតិចទេឬ ក្នុងព្រៃដេរដាសដោយម្រឹគសាហាវ មិនមានការបៀតបៀនទេឬ ។

(៣១៤) (តាបស...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អាត្មាសុខសប្បាយទេ អាត្មាមិនមានរោគាពាធទេ មួយទៀត អាត្មាចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរក (ស្រួល)ទេ ទាំងមើមឈើផ្លែឈើ ក៏មានច្រើនដែរ ។ មួយវិញទៀត ពួករបោម មូស ពស់ មានតិចទេ ក្នុងព្រៃដ៏ដេរដាសដោយម្រឹគសាហាវ មិនមានការបៀតបៀនអាត្មាទេ ។ អាត្មានៅក្នុងអាស្រមនេះ អស់ប្រជុំនៃឆ្នាំជាច្រើន អាត្មាមិនដែលស្គាល់អាពាធមិនជាទីត្រេកអរនៃចិត្តកើតហើយទេ ។ នែមហាព្រាហ្មណ៍ អ្នកមកល្អហើយ អ្នកមិនមែនមកអាក្រក់ទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចំរើន អ្នកអញ្ជើញចូលមកខាងក្នុង អ្នកចូរលាងជើងទាំងឡាយរបស់អ្នកចុះ ។ នែព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរបរិភោគផ្លែទន្លាប់ ផ្លែទ្រយឹង ផ្លែមាក់សាង ផ្លែមាក់ដោក មានរសឆ្ងាញ់ពីសា ដូចជាទឹកឃ្មុំ ។ ទាំងទឹកត្រជាក់នេះ អាត្មាបានដងមកអំពីជ្រោះភ្នំ នែមហាព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរផឹកទឹកនោះចុះប្រសិនបើអ្នកត្រូវការ ។

(៣១៣) បដិគ្គហិតំ យំ ទិន្នំ សព្វស្ស អគ្ឃិយំ កតំ
សញ្ជយស្ស សកំ បុត្តំ សិវីហិ វិប្បវាសិតំ
តមហំ ទស្សនមាគតោ យទិ ជានាសិ សំស មេ ។

(៣១៤) ន ករំ ឃតិ បុញ្ញត្ថិ សិវិរាជស្ស ទស្សនំ
មញ្ញេ ករំ បត្ថយតិ រញ្ញេ ករិយំ បត្ថិតំ ។
មញ្ញេ កណ្ហាជិនំ ទាសឹ ជាលឹ ទាសញ្ច ឥច្ឆសិ
អថវា តយោ មាតាបុត្តេ អរញ្ញេ នេតុមាគតោ
ន តស្ស ភោគា វិជ្ជន្តិ ធនំ ធញ្ញញ្ច ព្រាហ្មណ ។

(៣១៥) អកុទ្ធរូបោហំ ភោតោ នាហំ យាចិតុមាគតោ
សាធុ ទស្សនមរិយានំ សន្និវាសោ សទា សុខោ ។
អទិដ្ឋបុព្វោ សិវិរាជា សិវីហិ វិប្បវាសិតោ
តមហំ ទស្សនមាគតោ យទិ ជានាសិ សំស មេ ។

(៣១៦) ឯស សេលោ មហាព្រហ្មេ បព្វតោ គន្ធមាទនោ
យត្ថ វេស្សន្តរោ រាជា សហ បុត្តេហិ សម្មតិ ។

(៣១៣) (ជូជក...) វត្ថុដែលលោកបានឲ្យ ខ្ញុំបានទទួលយកហើយ ដែលលោកបានធ្វើឲ្យជាជំនូនដល់ខ្ញុំទាំងអស់ ខ្ញុំមកដើម្បីចង់ជួបនឹងព្រះរាជបុត្របង្កើត របស់ព្រះបាទសញ្ជ័យ ដែលពួកអ្នកសិវិរាស្ត្របំបរបង់ហើយនោះ ប្រសិនបើលោកជ្រាប សូមប្រាប់ខ្ញុំផង ។

(៣១៤) (តាបស...) អ្នកមិនមែនមកគាល់ព្រះបាទសិវិ ដើម្បីបុណ្យទេ អ្នកទំនងជាចង់បានព្រះទេពីរបស់ព្រះរាជា ដែលជាស្ត្រីប្រតិបត្តិក្នុងភស្តា ។ អ្នកទំនងជាចង់បានកុមារីឈ្មោះកណ្ហាជិនា ធ្វើជាទាសី នឹងកុមារឈ្មោះជាលីធ្វើជាទាសៈ ឬក៏អ្នកមកដើម្បីនាំយកជនទាំង ៣ នាក់ គឺមាតានឹងបុត្រីបុត្រា ទៅអំពីព្រៃ នៃព្រាហ្មណ៍ ឯព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ មិនមានភោគៈ មិនមានទ្រព្យ មិនមានធញ្ញជាតិទេ ។

(៣១៥) (ជូជក...) ខ្ញុំមិនមែនមានសភាពជាអ្នកខឹងនឹងលោកទេ ខ្ញុំមិនមែនមកដើម្បីសូមទេ កាលជួបប្រទះនឹងពួកលោកដ៏ប្រសើរ ជាការល្អ ការនៅរួម នាំមកនូវសេចក្តីសុខសព្វៗកាល ។ ព្រះបាទសិវិ ដែលពួកអ្នកសិវិរាស្ត្របំបរបង់ហើយ ខ្ញុំមិនដែលបានឃើញ បានជាខ្ញុំមកគាល់ព្រះអង្គ ប្រសិនបើលោកជ្រាប សូមប្រាប់ខ្ញុំផង ។

(៣១៦) (តាបស...) នៃមហាព្រាហ្មណ៍ទុះហ៊ុកុំគន្ធមាទន៍ ជាវិការៈនៃឬ ដែលព្រះបាទវេស្សន្តរស្ដេចគង់នៅ ជាមួយព្រះរាជបុត្រនិងព្រះទេពី ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស មហាវនវណ្ណនា

ធារេន្តោ ព្រាហ្មណាវណ្ណំ អាសទញ្ច មសញ្ជដំ

ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ ។

ឯតេ នីលា បទិស្សន្តិ នានាផលធរា ទុមា

ឧគ្គតា អព្ភកូដាវ នីលា អញ្ជនបព្វតា

ធវស្សកណ្ណា ខទិរា សាលា ផន្ទនមាលុវា

សម្បវេធន្តិ វាតេន សកឹ បីតាវ មាណវា ។

ឧបរិ ទុមបរិយាយេសុ សង្គីតិយោវ សុយ្យរេ

នជ្ជុហា កោកិលា សង្ឃា សម្បតន្តិ ទុមា ទុមំ ។

អវ្ហយន្តេវ គច្ឆន្តំ សាខាបត្តសមីរិតា

រមយន្តេវ អាគន្តុំ មោទយន្តិ និវាសិនំ ។

យត្ថ វេស្សន្តរោ រាជា សហ បុត្តេហិ សម្មតិ

ធារេន្តោ ព្រាហ្មណាវណ្ណំ អាសទញ្ច មសញ្ជដំ

ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ ។

ព្រះរាជាទ្រទ្រង់ភេទនៃបព្វជិតដ៏ប្រសើរ មានដំពក់ទឹងវៃកសម្រាប់បូជាភ្លើង សក់កណ្ដាញ់ ស្បៀកដណ្ដប់ស្បែកខ្លា ផ្ទុំផ្ទាល់ផែនដី នមស្ការភ្លើង ៗ ពួកឈើដែលមើលទៅឃើញទុះ ជាឈើមានពណ៌ខៀវ ទ្រទ្រង់ផ្លែផ្សេង ៗ ខ្ពស់មានចុងស្មើនឹងពពក មានពណ៌ខៀវដូចកំផ្កាអញ្ជ័ន គឺដើមត្របែកព្រៃ ត្របៀកប្រើស គគីរ រាំងភ្នំ ពង្រនឹងជ្រៃ ញ័រទ្រេតទ្រោតដោយខ្យល់ ដូចពួកមាណពទើបផឹក (សុរា)ម្ដង ៗ (សំឡេងរបស់ពួកសត្វស្លាបផ្សេង ៗ) លើមែកឈើទាំងឡាយលាន់ឮដូចចម្រៀង (ទិព្វ) ពួកសត្វប៉ោលគោក សត្វតាវ៉ៅ នាំគ្នាហើរឆ្វៀលឆ្វាត់ អំពីដើមឈើមួយ ទៅកាន់ដើមឈើមួយ ៗ អស់ទាំងមែកឈើមានស្លឹក ដែលត្រូវខ្យល់បក់មកក៏ហាក់ដូចជាដង្ហោយហៅជនដែលកំពុងដើរ ដូចជាត្រេកអរនឹងជនដែលមកដល់ រីករាយនឹងជនដែលនៅអាស្រ័យ ៗ (អ្នកនឹងឃើញសម្បត្តិនៃអាស្រមបទ) ក្នុងអាស្រម ដែលព្រះបាទវេស្សន្តរស្ដេចគង់នៅ ជាមួយព្រះរាជបុត្រនឹងព្រះទេពី ព្រះអង្គទ្រទ្រង់ភេទបព្វជិតដ៏ប្រសើរ មានដំពក់ទឹងវៃកសម្រាប់បូជាភ្លើង ទឹងសក់កណ្ដាញ់ស្បៀកដណ្ដប់ស្បែកខ្លា ផ្ទុំផ្ទាល់ផែនដី នមស្ការភ្លើង ៗ

ករេរិមាឡា វិតតា ភូមិភាគេ មនោរមេ
សទ្ទលា ហរិតា ភូមិ ន តត្ថុទ្ធំសតេ រជោ ។
មយូរគីវសង្កាសា តូលផស្សសមូបមា
តិណានិ នាតិវត្តន្តិ សមន្តា ចតុរង្គុលា ។
អម្ពា ជម្ពូ កបិដ្ឋា ច នីចេ បក្កា ចុទុម្ពរា
បរិភោគេហិ រុក្ខេហិ វន្តំ រតិវឌ្ឍនំ ។
វេឡុរិយវណ្ណសន្និភំ មច្ឆគុម្ពនិសេវិតំ
សុចិ សុគន្ធំ សលិលំ អាបោ តត្ថបិ សន្ទតិ ។
តស្សាវិទូរេ បោក្ខរណី ភូមិភាគេ មនោរមេ
បទុមុប្បលសញ្ឆន្នា ទេវានមិវ នន្ទនេ ។
តីណិ ឧប្បលជាតានិ តស្មឹ សរសិ ព្រាហ្មណ
វិចិត្រនីលានេកានិ សេតា លោហិតកានិ ច ។
(៣០៧) ខោមាវ តត្ថ បទុមា សេតសោគន្ធិយេហិ ច
កលម្ពកេហិ សញ្ឆន្នោ មុចលិន្ទោ នាម សោ សរោ ។
អថេត្ថ បទុមា ផុល្លា អបរិយន្តាវ ទិស្សរេ
គិម្ហា ហេមន្តិកា ផុល្លា ជណ្ណុតគ្ឃា ឧបត្ថរា ។

មានផ្កាទន្ទាជ្រុះពេយពាយ ដេរដាសលើភូមិភាគ ជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត ទាំងផ្ទៃផែនដីក៏មានពណ៌ខៀវស្រងាត់ ដោយស្មៅចិញ្ចៀន ឥតមានធុលីហុយក្នុងទីនោះឡើយ ។ ទាំងស្មៅសោតក៏មានពណ៌ដូចជាផ្ពត-កនៃក្អែក មានឧបមាស្មើដោយសម្ផស្សនៃសំឡី មិនហួសអំពី៤ធ្លាប់ដោយជុំវិញ ។ មានស្វាយ ព្រីង ខ្នុរ ល្វា មានផ្លែទុំក្នុងទីទាប ព្រៃនោះសម្រាប់ញុំាងតម្រេកឲ្យចំរើន ដោយពួកឈើសម្រាប់បរិភោគ ។ ទឹកស្អាត មានក្លិនក្រអូប មានសម្បុរប្រហែលគ្នានឹងពណ៌នៃកែវពៃទូរ្យ កុះករដោយហ្វូងត្រី រមែងហូរទៅក្នុងព្រៃនោះ ។ ក្នុងទីជិតនៃអាស្រមបទនោះ មានស្រះបោក្ខរណីដ៏ដេរដាសដោយឈូកនឹងឧប្បលក្នុងភូមិភាគ ជាទីត្រេកអរនៃចិត្តដូចជាក្នុងនន្ទនវ័ននៃពួកទេវតា ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងស្រះនោះសឹងផ្ទុកផ្ដាស់ដោយឧប្បលជាតបី (នេះ) គឺឧប្បលខៀវ ឧប្បល-សនឹងឧប្បលក្រហម ។

(៣១៧) ក្នុងស្រះនោះ (ស) ដូចជាសំពត់សម្បកឈើ ស្រះនោះឈ្មោះថាមុចលិន្ទស្រះ ដេរដាសដោយព្រលិតនឹងស្គន្ធទាំងឡាយផង ដោយត្រកួនទាំងឡាយផង ។ មួយទៀត ពួកផ្កាឈូកក្នុងស្រះនោះ រីកស្គុះស្គាយ ឃើញហាក់ដូចជាគ្មានទីបំផុត ខ្លះក៏រីកក្នុងគិម្ហរដូវ ខ្លះរីកក្នុងហេមន្តរដូវ ឋិតនៅក្នុងទឹកត្រឹមជង្គង់ ។

សុរភី សម្បវាយន្តិ វិចិត្រា បុប្ផសន្ថតា
ភមរា បុប្ផគន្ធេន សមន្តាមភិនាទិតា ។
(៣១៨) អថេត្ថ ឧទកន្តស្មឹ រុក្ខា តិដ្ឋន្តិ ព្រាហ្មណ
កទម្ពា បាដលី ផុល្លា កោវិឡារា ច បុប្ផិតា ។
អង្កោលា កច្ចិការា ច បារិជញ្ញា ច បុប្ផិតា
វារណា វយ្ហនា រុក្ខា មុចលិន្ទមុភតោ សរំ ។
សិរីសា សេតបារិសា សាធុ វាយន្តិ បទ្មកា
និគ្គុណ្ឌី សរនិគ្គុណ្ឌី អសនា ចេត្ថ បុប្ផិតា ។
បង្គុរា ពហុលា សេលា សោភញ្ជនា ច បុប្ផិតា
កេតកា កណិការា ច កណវេរា ច បុប្ផិតា ។
អជ្ជុនា អជ្ជុកណ្ណា ច មហានាមា ច បុប្ផិតា
សម្បុប្ផិតគ្គា តិដ្ឋន្តិ បជ្ជលន្តេវ កឹសុកា ។
សេតបណ្ណិ សត្តបណ្ណា កទលិយោ កុសុម្ភរា
ធនុតក្ការិបុប្ផេហិ សីសបាវរណានិ ច ។
អច្ឆិកា សិម្ពលីរុក្ខា សល្លកិយោ ច បុប្ផិតា
សេតគេរុតករិកា មំសិកោដ្ឋកុលាវកា ។
ទហរា រុក្ខា វុឌ្ឍា ច អកុដិលា ចេត្ថ បុប្ផិតា
អស្សមំ ឧភតោ ឋន្តិ អគ្យាគារំ សមន្តតោ ។

ផ្ទៃទឹកនោះសឹងវិចិត្រល្អ ដំដេរដាសដោយផ្កា មានក្លិនក្រអូបឈ្ងុយ ឈ្ងប់បក់ផ្សាយទៅ ពួកមេឃ្មុំកន្ទន់ទ្រហឹងអឹងកងជុំវិញព្រោះក្លិនផ្កា ៗ

(៣១៨) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត មានពួកដើមឈើ គឺក្តម្ព ប្រនៀងនឹង រលួសផ្អុង មានផ្ការីកស្គុះស្គាយ ដុះក្បែរមាត់ទឹកមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ ៗ មានទាំងដើមព្រួស ជន្ទួស ស្វាត ខ្ទឹង មានផ្ការីក អមសងខាង មុចលិន្ទស្រះ ៗ មានពួកដីរខ្មៅ ដីរ-ស ឈូកត្រាញ់ គណ្ឋី-ស គណ្ឋីខ្មៅ ធ្នង់ បញ្ចេញផ្កា ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានក្លិនក្រអូប បក់ផ្សាយទៅ ៗ មានពួកដើមសុក្រំ ដកពរ ពពូលថ្ម ម្រុំ មានផ្ការីក ពួកដើមកេតកៈ កណិការ ប្បាទេស មានផ្ការីក ៗ ពួក ថ្ងាន់-ស ថ្ងាន់ខ្មៅ ជន្ទាត់ដៃ មានផ្ការីក មានត្រួយរីកល្អ ដុះនៅ ប្រាលរន្ទាលដូចជាផ្កាចារ ៗ ពួកដើមសត្បា-ស សត្បាខ្មៅ ដើមពេកមាស ដើមដកគាំ (ព្រៃនោះរុងរឿង) ដោយផ្កាទឹកដោះខ្លា នឹងគន្ទាផង ដោយផ្កាធ្នង់ នឹងទន្លាផង ៗ ដើមដកខិម រកា អំពៅព្រៃ អង្គាសដី ក្រឹស្នា គ្រញូង កោដ្ឋ-ស កោដ្ឋខ្មៅ មានផ្ការីក ៗ ព្រឹក្សា(ទាំងនោះ) ទោះខ្ចី សឹងមានដើមធំត្រង់ មានផ្ការីក ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ ដុះនៅទាំងសងខាងអាស្រម (ព័ទ្ធព័ទ្ធ) ជុំវិញពេងភ្លើង ៗ

(៣១៩) អថេត្ថ ឧទកកន្ទស្មិំ ពហូ ជាតា ផណិជ្ជកា(១)
មុគ្គតិយោ ការតិយោ សេវាលំ សីសកំ ពហុ(២) ។
ឧទ្ទាបវត្តំ ឧល្លុឡិតំ មក្ខិកា ហិង្គុជាលិកា
ទាសិមកញ្ជកោ ចេត្ថ ពហូ នីចេ កលម្ពកា
ឯឡម្ពកេហិ សញ្ឆន្នា រុក្ខា តិដ្ឋន្តិ ព្រាហ្មណា
សត្តាហំ ធារិយមានានំ គន្ធោ តេសំ ន ឆិជ្ជតិ ។
ឧភតោ សរញ្ជ មុចលិន្ទំ ពុប្ផា តិដ្ឋន្តិ ភាកសោ
ឥន្ទិវរេហិ សញ្ឆន្នំ វនន្តមុបសោភតិ
អឌ្ឍមាសំ ធារិយមានានំ គន្ធោ តេសំ ន ឆិជ្ជតិ ។
នីលបុប្ផិសេតវារី ពុប្ផិតា គិរិកណ្ណិកា
កាលេរុក្ខេហិ(៣) សញ្ឆន្នំ វនន្តំ តុលសីហិ ច ។
សម្មោទិតេវ គន្ធេន ពុប្ផសាខាហិ តំ វនំ
ភមរា ពុប្ផគន្ធេន សមន្តាមភិនាទិតា ។
តីណិ កក្ការុជាតានិ(៤) តស្មិំ សរេ ព្រាហ្មណា
កុម្ភមត្តានិ ចេកានិ មុរមត្តានិ វា ឧភោ ។

---

១ ម ពហុ ជាតោ ផណិជ្ជកោ ។ ២ ម, សេវាលសីសកា ពហូ ។ ៣ ឱ. កដេរុក្ខេហិ ។ ៤ ម. កណ្ណារុក្ខជាតានិ ។

(៣១៩) មួយទៀត មានទាំងស្លឹកគ្រៃ សណ្តែកបាយ សណ្តែកកដ-មាសជាច្រើន សាពយ ទឹងកំពីងពួយ ជាច្រើនដុះក្បែរមាត់ទឹកមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ ។ (ទឹកនោះ) មានប្រាំងជាទំនប់ ត្រូវខ្យល់បក់មក រលកក៏ខ្ចាយខ្ចរឡើង មានពួកមេឃុំ យំដោយសំឡេងដ៏ពីរោះ ហើរត្រៀលត្រាត់ គុម្ពឈើមាន ម្លុក ស្វាស្វាប់ ស្វាធំ ក្នុងទីទំនាបទៀបមុចលិន្ទស្រះនោះ មានត្រកួនជាច្រើន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកព្រឹក្សសឹងដ៏ដេរដាស ដោយពួកវល្លិឈ្មោះ ឯឡម្ពក: ដុះនៅ ក្លិនរបស់ផ្កានៃវល្លិទាំងនោះ ដែលគេទ្រទ្រង់អស់ ៧ ថ្ងៃ មិនទាន់បាត់ក្រអូបឡើយ ។ ពួកផ្កាដុះនៅ ក្នុងចំណែកទាំងពីរនៃមុចលិន្ទស្រះ ព្រៃនោះដ៏ដេរដាស ដោយពួកផ្កាលំចង់ ដ៏រុងរឿង ក្លិនរបស់ផ្កាទាំងនោះ ដែលគេទ្រទ្រង់អស់កន្លះខែ ក៏មិនទាន់បាត់ក្រអូបឡើយ ។ ឯអញ្ចាន់ខៀវ អញ្ចាន់-ស អញ្ចាន់លឿង មានផ្កាកែស្គុះស្គាយ ព្រៃនោះដ៏ដេរដាសដោយម្លុះរួត ម្លុះលា ។ ឯព្រៃនោះដូចជា (ញុំាងជនដែលមកដល់) ឲ្យរីករាយដោយក្លិនផង ដោយមែកមានផ្កាទាំងឡាយផង ឯពួកកន្ទង់មានសូរសព្ទទ្រហឹងអឹងកងជុំវិញ ព្រោះក្លិនផ្កា ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងមុចលិន្ទស្រះនោះ មានពួកត្រឡាចបីមុខ គឺមួយពួកផ្លែប៉ុនក្អម ពីរពួកទៀតផ្លែប៉ុនសម្ភោរ ។

(៣២០)អថេត្ថ សាសបោ ពហុកោ នាទិយោ(១) ហរិតាយុតោ
អសី តាលាវ តិដ្ឋន្តិ ឆេជ្ជា ឥន្ទីវរា ពហូ ។
អជ្ជោជា សុរិយវល្លី ច កាឡិយា(២) មធុគន្ធិយា
អសោកា មុទយន្តី ច វល្លិកោ ខុទ្ទបុប្ផិយោ ។
កោរណ្ឌកា អនោជា ច បុប្ផិតា នាគមល្លិកា(៣)
រុក្ខមារុយ្ហ តិដ្ឋន្តិ ផុល្លា កិំសុកវល្លិយោ ។
កដេរុហា បភាសេន្តិ យោធិកា មធុគន្ធិយា
និលិយា សុមនា ភណ្ឌី សោភតិ បទុមុត្តរោ ។
បាដលី សមុទ្ទកប្បាសី កណិការា ច បុប្ផិតា
ហេមជាលាវ ទិស្សន្តិ រុចិរា អគ្គិសិខូបមា ។
យានិ តានិ ច បុប្ផានិ ថលជានូទកានិ ច
សព្វានិ តត្ថ ទិស្សន្តិ ឯវំ រម្មោ មហោទធិ ។
(៣២១)អថស្សា បោក្ខរណិយា ពហុកា វារិគោចរា
រោហិតា នលបេសិន្តុ កុម្ភិលា មករា សុសូ ។
មធុ ច មធុលដ្ឋិ ច តាលីយា(៤) ច បិយង្គុកា
កុទ្ទជា ភទ្ទមុដ្ឋា ច(៥) សត្តបុប្ផា(៦) ច លោលុបា ។

---

១ ម. នារិយោ ។ ២ ម. កោឡិយា ។ ៣ ឱ. នាគវល្លិកា ។ ៤ ឱ. ម. តាលីសា។
៥ ម. កុដន្ទជា ភទ្ទមុដ្ឋា ។ ៦ ម. សេតបុប្ផា ។

(៣២០) មួយទៀត មានស្ពៃដ៏ច្រើន នឹងខ្ចឹម-ស លាយដោយខ្ចឹមក្រហម ជាច្រើន ដើមកោទាំងឡាយ ដុះនៅដូចជាដើមត្នោត មានទាំងពួក លំបង់ដ៏ច្រើន ដែលគេគប្បីក្តិប ដុះនៅក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ ៗ មាន វល្លិម្លិះរួត ម្លិះលា ក្តាំពាក់ ឈើឯម ពួកអសោកព្រឹក្ស នឹងដើមទៀន ព្រៃ ល្ពៅ វល្លិផ្តៅធ្លាំង ៗ ស្មៅកន្ទុយដំរី រនោងព្រៃ ដើមខ្ចឹម ដើម ម្លិះសឹងដ៏មានផ្កាកែស្គុះស្គាយ វល្លិពារ មានផ្កាកែ ដុះព័ទ្ធព័ន្ធដើម ឈើ ៗ ពួកឈើនាងនួន មៀនព្រៃ យុថ្កា មានក្លិនដូចជាទឹកឃ្មុំ ម្លិះវល្លិ ម្លិះប្រក្រតី ច្បា បទុមុត្តរព្រឹក្ស សឹងដុះរុងរឿងល្អ ៗ ពួកប្រ-នៀង កប្បាសសមុទ្រ កណិការសឹងដ៏មានផ្កាកែស្គុះស្គាយ ប្រាកដ ដូចជាបណ្តាញមាស សឹងដុះរុងរឿងល្អ ដូចជាអណ្តាតភ្លើង ៗ ពួក ផ្កាណា កើតលើគោកនឹងកើតក្នុងទឹក ពួកផ្កាទាំងអស់នោះ ប្រា-កដក្នុងមុចលិន្ទស្រះនោះ មុចលិន្ទស្រះទ្រទ្រង់ទឹកច្រើន គួរឲ្យ ត្រេកអរ យ៉ាងនេះឯង ៗ

(៣២១) មួយទៀត ក្នុងស្រះបោក្ខរណីនោះ មានពួកសត្វដែល ត្រាច់ទៅក្នុងទឹក ជាច្រើន គឺត្រីឆ្ពិន ត្រីរ៉ស់ ត្រីអណ្តែង ក្រពើ មករ ឆ្លាម ៗ មានទាំងផ្លិតឃ្មុំ ឈើឯម ឆ្លាំពូ ប្រយង្គុ ស្មៅក្រញាញជ្រូក ស្មៅមាត់ក្អែក ដើមសត្តបុស្ស សម្បូរល្វែង ៗ

សុរភិមរុតគរា[១] ពហុកា តុណ្ឌវល្លិយោ[២]
បទ្មកា នារទា កោដ្ឋា ឈាមកា ច ហរេណុកា ។
ហលិទ្ទកា គន្ធសេលា ហរិវេរ ច គុគ្គុលា
វិភេទកា ចោរកោដ្ឋា កប្បូរ ច កលិង្គុកា ។

(៣២២) អថេត្ថ សីហា ព្យគ្ឃា ច បុរិសាលូ ច ហត្ថិយោ
ឯណេយ្យា បសទា ចេវ រោហិតា សរភា មិគា ។
កោដ្ឋសុណា សុណោបិ ច តុលិយា នឡសន្និភា
ចាមរី ចលនី លង្ឃី ឈាបិតា មក្កដា បិចុ ។
កក្កដា កដមាយា ច ឥក្កា គោណសិរា ពហូ
ខគ្គា វរាហា នកុលា កាឡកេត្ថ ពហូតសោ ។
មហិសា សោណសិគាលា ចប្បកា ច សមន្តតោ
អាកុច្ឆា បចលាកា ច ចិត្រកា ចាបិ ទីបិយោ ។
បេលកា ច វិឃាសាទា សីហា គោគនិសាទកា
អដ្ឋទានា ច មោរា ច ភស្សរា ច កុក្កុដ្ឋកា ។
ចង្កោរា កុក្កុដា នាគា អញ្ញមញ្ញំ បកោជិនោ
ពកា ពលាកា នជ្ជុហា ទិទ្ទិភា កោញ្ចវាទិកា

---

១ ឱ. សុរភី ច រុក្ខា តគរា ។ ម. សុរភិមរុក្ខតគ្គរា ។ ២ ឱ. តុង្គវណ្ដកា ។ ម. តុង្គវល្លិកា ។

ដើមពុំសែន ដើមបុសសាមសិប ក្រឹស្នា វល្លិជណ្តើរស្វា ឈូកគ្រាញ់ ក្រវាន់ កោដ្ឋ ព្រហូត បាយម៉ាត ។ ពួករមៀត ហរតាន យ៉ាង ណា ហិរិវេរព្រឹក គ្រើល សម៉ពិកេទក៍ ប្រោស កប្បូរ វង្គក្រហម ។

(៣២២) មួយទៀត ក្បែរស្រះបោក្ខរណីនោះ មានពួកកពជសីហ៍ ខ្លាធំ យក្ខិនី មានមុខដូចជាមុខមេសេះ ដំរី ទ្រាយ ស្វាន រមាំង សរកម្រឹគ ។ ហ្វូងចចក ទន្សាយ ឆ្មាបា ឆ្កែព្រៃ មានសម្បុរ ដូចជាផ្កាបបុស តាមរី ពោច ឈ្លូស ស្វាព្រាម ស្វាក្រិស ស្វាខោល ។ ទន្សោង ខ្ទីង ខ្លាឃ្មុំ គោព្រៃ ជាច្រើន ហ្វូងរមាស ជ្រូកព្រៃ ស្កា កង្ហែន ដោយច្រើន ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ ។ មាន ទាំងហ្វូងក្របី ឆ្កែព្រៃ ចចក មានស្នាប់បុស្សធំព័ទ្ធព័ទ្ធជុំវិញអាស្រម បទ ទន្សង បចលាកម្រឹគ វិចិត្តម្រឹគ ខ្លាដំបង ។ ហ្វូងទន្សាយ ឆ្មាត កេសរសីហៈ កោកនិសាតកម្រឹគ សរកៈ ក្ងោក ក្ងាន អាអូតក្ងើង ។ ពួកមាន់ទឹក មាន់ព្រៃ ដំរី ស្រែកយំឆ្លើយឆ្លងរកគ្នាទៅវិញទៅមក ពួកកុកសាប់ កុកក្រក ប៉ោលតោក ត្រដេវវិច ក្រៀល រនាល ។

ពគ្គុសា លោហបិដ្ឋា ចប្បកា ជីវជីវកា
កបិញ្ជរា តិត្តិរាយោ កុលកា បដិកុដ្ឋកា ។
មណ្ឌាលកា ចេលកេឡុ[១] ភណ្ឌុតិត្តិរនាមកា
ចេលាវកា បិង្គុលាយោ គោដកា អង្គហេតុកា ។
ករវិកា ច សគ្គា ច ឧហុង្ការា ច កុក្កុហា
នានាទិជគណាកិណ្ណំ នានាសរនិកូជិតំ ។
(៣២៣) អថេត្ថ សកុណា សន្តិ នីលកា[២] មញ្ជុភាណិកា
មោទន្តិ សហ ភរិយាហិ អញ្ញមញ្ញំ បកូជិនោ ។
អថេត្ថ សកុណា សន្តិ ទិជា មញ្ជុស្សរា សិតា
សេតច្ឆិកូដា ភទ្រក្ខា អណ្ឌជា ចិត្របេក្ខុណា ។
អថេត្ថ សកុណា សន្តិ ទិជា មញ្ជុស្សរា សិតា
សិខណ្ឌី នីលគីវាហិ អញ្ញមញ្ញំ បកូជិនោ ។
កុក្កុត្ថកា កុឡីរកា កោដ្ឋា បោក្ខរសាតកា
កាលាវេយ្យា ពលិយក្ខា កទម្ពា សុវសាលិកា ។
ហលិទ្ទា លោហិតា សេតា អថេត្ថ នឡកា ពហូ
វារណា ភិង្គរាជា ច កទម្ពា សុវកោកិលា ។
ឧក្កុសា កុររា ហំសា អាដា បរិវទេន្តិកា
ចាកហំសា[៣] អតិពលា នជ្ជុហា ជីវជីវកា ។

---

១ ឱ. បេតកេទុ ។ ម. បេលកេតុ ។ ២ ម. សាលីកា ។ ៣ ឱ. ម. បាកហំសា ។

ពួកខ្វែង ប្រមង់ ចង្កៀលខ្យង ចាបស្រុក ចចាត ទទា ខ្វែក អាអូតៗ ពួកបចាតធំ ប្រវ្លែ ក្រួប ទទា ចាបស្រុក ចាបព្រៃ សាលិកា កែវគោ ត្រលីងត្រលោង ៗ ពួកករវិកផង ត្រចៀកកាំផង មៀមផង អកផង (មុចលិន្ទស្រះនោះ) កុះករដោយហ្វូងបក្សីផ្សេងៗ ជាទីទ្រហឹងអឹងកងដោយសំឡេងផ្សេងៗ ។

(៣២៣) មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានសត្វស្វាបទាំងឡាយ គឺពួកសាលិកាកែវ មានសម្លេងពីរោះ ស្រែកយំឆ្លើយឆ្លងរកគ្នាទៅវិញទៅមក រីករាយជាមួយនឹងញី (របស់ខ្លួន) ។ មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានពួកសត្វស្វាបកើតពីរដង មានសំឡេងពីរោះ មានរង្វង់ក្អែកស មានក្អែកល្អ កើតក្នុងពង មានស្វាបដ៏វិចិត្រ។ មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានពួកបក្សី មានសំឡេងពីរោះ គឺក្ងោក មានក៏ខៀវ ស្រែកយំឆ្លើយឆ្លងគ្នាទៅវិញទៅមក ។ អាអូតក្ងើង មាន់ព្រៃ កោដ្ឋបក្សីពញាក់ ត្រចៀកកាំសមុទ្រ ខ្វែងជ្រក បក្សីប្រវឹក សេកនឹងសាលិកា ។ មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានពួកហង្សច្រើន មានសម្បុរលឿង ក្រហម-ស សត្វហត្ថិលិង្គ សម្បកត្រពាំង ប្រវឹក សេកនឹងតាវ៉ៅ ។ ពួកអង្កត់ខ្មៅ អង្កត់ស ហង្សអោដ ក្ងែងស្រាក ចាកហង្ស កុកគ្រោង ប៉ោលតោក ចាបស្រុក ។

ចាវេ៌តា រិបាំសា ចាកភកា ឆដីចក
ភរណាភិរុទា រម្មា ឧភោ កាលុបកូជិតោ ។
អថេត្ថ សកុណា សន្តិ នានាវណ្ណា ពហូ ទិជា
មោទន្តិ សហ ភរិយាហិ អញ្ញមញ្ញំ បកូជិនោ ។
អថេត្ថ សកុណា សន្តិ នានាវណ្ណា ពហូ ទិជា
សព្វេ មញ្ជូ និកូជន្តិ មុចលិន្ទមុភតោ សរំ ។
អថេត្ថ សកុណា សន្តិ ករវីកា នាម តេ ទិជា
មោទន្តិ សហ ភរិយាហិ អញ្ញមញ្ញំ បកូជិនោ ។
អថេត្ថ សកុណា សន្តិ ករវីកា នាម តេ ទិជា
សព្វេ មញ្ជូ និកូជន្តិ មុចលិន្ទមុភតោ សរំ ។
ឃណោយ្យាបសតាភិណ្ណំ នាគសំសេវិតំ វនំ
នានាលតាហិ សញ្ឆន្នំ កទលិមិគសេវិតំ ។
អថេត្ថ សាមា(១) ពហុកា និវារោ វរកោ ពហុ
សាលិ អកដ្ឋបាកោ ច ឧច្ឆុ តត្ថ អនប្បកោ ។

១ ឱ. សាសបោ ពហុកោ ។

ហុងព្រាប ត្រលែងវែក ចាក្រពាក ក្អែកទឹក ករណបក្សី មាន សំឡេងគួរឲ្យត្រេកអរ ស្រែកយំហៅគ្នាក្នុងកាលទាំងពីរ គឺព្រឹកល្ងាច មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានពួកសត្វស្លាបកើតពីរដង មាន សម្បុរផ្សេងៗជាច្រើន ស្រែកយំឆ្លើយឆ្លងគ្នាទៅវិញទៅមក រីករាយ ជាមួយនឹងញី ។ មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានពួកសត្វ ស្លាបមានកំណើតពីរដង មានសម្បុរផ្សេងៗជាច្រើន សុទ្ធតែមាន សំឡេងពីរោះ ស្រែកស័ព្ទស៊ានត្រង់ឆ្នេរទាំងសងខាងមុចលិន្ទស្រះៗ មួយទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានពួកករវិក សត្វទាំងនោះមាន កំណើតពីរដង រមែងស្រែកហៅគ្នា រីករាយជាមួយនឹងញី ។ មួយ ទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានពួកករវិក សត្វទាំងនោះមាន កំណើតពីរដង សុទ្ធតែមានសំឡេងដ៏ពីរោះស្រែកស័ព្ទស៊ានត្រង់ឆ្នេរ ទាំងសងខាងមុចលិន្ទស្រះ ។ ព្រៃ(ជិតស្រះបោក្ខរណីនោះ) ដែល ពួកដំរីអាស្រ័យនៅហើយ សឹងដ៏កុះករដោយត្រាយ ស្មាន ទាំងដេរ ដាសដោយពួកវល្លិ៍ផ្សេងៗ ដែលពួកសត្វឈ្លូសអាស្រ័យនៅហើយៗ មួយយ៉ាងទៀត ក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ មានស្រងែច្រើន ស្វាយច្រើន ពោតច្រើន ស្រូវសាលីដុះឯង មិនបាច់មានអ្នកណាភ្ជួររាស់ដាំ ឡើយ ទាំងអំពៅសោតក៏មានច្រើន ដុះក្បែរមុចលិន្ទស្រះនុ៎ះ ។

អយំ ឯកបទី ឯតិ   ឧជុំ គច្ឆតិ អស្សមំ
ខុទ្ទំ ពិបាសំ អរតឹ   តត្ថ បត្តោ ន វិន្ទតិ ។
យត្ថ វេស្សន្តរោ រាជា   សហ បុត្តេហិ សម្មតិ
ធារេន្តោ ព្រាហ្មណវណ្ណំ   អាសទញ្ច មសញ្ជដំ
ចម្មវាសី ឆមា សេតិ   ជាតវេទំ នមស្សតិ ។
(៣២៤) ឥទំ សុត្វា ព្រហ្មពន្ធុ   ឥសី កត្វា បទក្ខិណំ
ឧទគ្គចិត្តោ បក្កាមិ   យត្ថ វេស្សន្តរោ អហុ ។

មហាវនវណ្ណនា ។

(៣២៥) ឧដ្ឋេហិ ជាលិ បតិដ្ឋ   បោរាណំ វិយ ទិស្សតិ
ព្រាហ្មណំ វិយ បស្សាមិ   នន្ទិយោ មាភិកីររេ ។
(៣២៦) អហំបិ តាត បស្សាមិ   យោ សោ ព្រហ្មាវ ទិស្សតិ
អទ្ធិកោ វិយ អាយាតិ   អតិថី នោ ភវិស្សតិ ។
(៣២៧) កច្ចិ នុ ភោតោ កុសលំ   កច្ចិ ភោតោ អនាមយំ
កច្ចិ ឧញ្ឆេន យាបេថ   កច្ចិ មូលផលា ពហូ ។

ផ្លូវដើរនេះចុះតែដើរមួយ បុគ្គលដើរទៅត្រង់អាស្រម ដល់ទៅ ទីនោះហើយ ក៏មិនបានសម្រេក គំលាន នឹងសេចក្តីអផ្សុកឡើយ ។ ជាអាស្រមដែលព្រះបាទវេស្សន្តរគង់នៅ ព្រមទាំងព្រះរាជបុត្រ នឹងព្រះរាជទេវី ព្រះអង្គទ្រទ្រង់ភេទបព្វជិតដ៏ប្រសើរ មានដំពក់នឹងវែកសម្រាប់បូជាភ្លើង នឹងសក់កណ្តាញ់ ទ្រង់ស្បែកខ្លា ផ្ទំផ្ទាល់ផែនដី នមស្ការភ្លើង ។

(៣២៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ជូជកជាផៅពង្សនៃព្រហ្ម ឮពាក្យនេះហើយ ក៏ធ្វើប្រទក្សិណឥសី មានចិត្តត្រេកអរ ក៏ដើរចេញទៅសំដៅទៅអាស្រម ដែលព្រះបាទវេស្សន្តរគង់នៅ ។

ចប់ មហាវនវណ្ណនា ។

(៣២៥) ព្រះវេស្សន្តរ..) ហៃបាជាលី អ្នកចូរក្រោកឈរឡើង (ដំណើរមករបស់ស្វាម) ប្រាកដដូចជាដំណើរមកអំពីមុនៗ បិតាមើលទៅ ឃើញដូចជាព្រាហ្មណ៍ សេចក្តីរីករាយ ក៏មកស្រោចស្រពលើបិតា ។

(៣២៦) ជាលីកុមារ...) បពិត្រព្រះវរបិតា ខ្ញុំមិលមើលទៅ ឃើញប្រាកដ ដូចជាព្រាហ្មណ៍ ដូចជាមានអ្នកដំណើរមក នឹងជាភ្ញៀវរបស់យើងៗ

(៣២៧) (ជូជក...) ព្រះអង្គបានសេចក្តីសុខសប្បាយទេឬ ព្រះអង្គមិនមានរោគាពាធទេឬ ព្រះអង្គចិញ្ចឹមជីវិត ដោយការស្វែងរក (ស្រួល) ទេឬ មើមឈើ នឹងផ្លែឈើ មានច្រើនទេឬ ។

កច្ចិ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សិរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ កច្ចិ ហឹសា ន វិជ្ជតិ ។
(៣២៨)កុសលញ្ចេវនោ ព្រហ្មេ អថោ ព្រហ្មេអនាមយំ
អថោ ឧញ្ឆេន យាបេម អថោ មូលផលា ពហូ ។
អថោ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សិរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ហឹសា មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ ។
សត្តនោ មាសេ វសតំ អរញ្ញេ ជីវិសោកិនំ
ឥទំបិ បឋមំ បស្សាមិ ព្រាហ្មណំ ទេវវណ្ណិនំ
អាទាយ វេឡុវំ ទណ្ឌំ អគ្គិហុត្តំ កមណ្ឌលុំ ។
ស្វាគតន្តេ មហាព្រហ្មេ អថោ តេ អទុរាគតំ
អន្តោ បវិស ភទ្ទន្តេ បាទេ បក្ខាលយស្សុ តេ ។
តិន្ទុកានិ បិយាលានិ មធុកេ កាសុមារិយោ
ផលានិ ខុទ្ទកប្បានិ ភុញ្ជ ព្រហ្មេ វរំ វរំ ។
ឥទំបិ បានិយំ សីតំ អាភតំ គិរិគព្ភរា
តតោ បិវ មហាព្រហ្មេ សចេ ត្វំ អភិកង្ខសិ ។
អថ ត្វំ កេន វណ្ណេន កេន វា បន ហេតុនា
អនុប្បត្តោ ព្រហារញ្ញំ តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

ពួករបោម មូស ពស់មានតិចទេឬ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករដោយម្រឹគយង់ឃ្នង់ មិនមានការបៀតបៀនព្រះអង្គទេឬ ។

(៣២៨) (ព្រះពោធិសត្វ..) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យើងបានសេចក្តីសុខសប្បាយទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត យើងមិនមានរោគាពាធទេ យើងចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរកស្រួលទេ ទាំងមើមឈើនឹងផ្លែឈើ ក៏មានច្រើនដែរ ។ មួយវិញទៀត ពួករបោម មូស ពស់ ក៏មានតិចទេ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករ ដោយម្រឹគយង់ឃ្នង់ មិនមានការបៀតបៀនយើងទេ ។ យើងនៅក្នុងព្រៃអស់ ៧ ខែហើយ រស់នៅទាំងទុក្ខសោក ទើបតែនឹងបានឃើញព្រាហ្មណ៍ឯងជាដំបូង មានតេជៈដ៏ប្រសើរ កាន់ឈើច្រត់ មានសម្បុរដូចផ្លែភ្លៅធំ មានរែកសម្រាប់បូជាភ្លើងនឹងកុណ្ឌី ។ ហៃមហាព្រាហ្មណ៍ អ្នកមកល្អហើយ មួយទៀត អ្នកមិនមែនមកអាក្រក់ទេ អ្នកចូរបួលមកខាងក្នុង សេចក្តីចំរើន(ចូរមាន)ដល់អ្នក អ្នកចូរលាងជើងរបស់អ្នក ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរបរិភោគផ្លែឈើដ៏ឆ្ងាញ់ពិសាដូចទឹកឃ្មុំ គឺផ្លែទន្លាប់ ផ្លែព្រីង ផ្លែមាក់ប្រាង ផ្លែមាក់ដោក ។ ទឹកដ៏ត្រជាក់នេះឯង ដែលដងមកអំពីជ្រោះភ្នំ ម្នាលមហាព្រាហ្មណ៍ បើអ្នកប្រាថ្នាចង់ផឹក ចូរដងយកអំពីពេងទឹកនោះហើយផឹកចុះ ។ អ្នកមកដល់ព្រៃធំដោយហេតុដូចម្តេច ដោយបច្ច័យដូចម្តេច យើងសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់ហេតុនោះ ។

(៣២៩) យថា វារិវហោ បូរោ សព្វកាលំ ន ខីយតិ

ឯវន្តំ យាចិតាគច្ឆឹ បុត្តេ មេ ទេហិ យាចិតោ

(៣៣០) ទទាមិ ន វិកម្បាមិ ឥស្សរោ នយ ព្រាហ្មណ

បាតោ គតា រាជបុត្តី សាយំ ឧញ្ឆាតោ ឯហិតិ[១]

ឯករត្តឹ វសិត្វាន បាតោ គច្ឆសិ ព្រាហ្មណ។

តស្សា ន្ហាតោ ឧបគ្ឃាតេ អថ នេ មាលធារិនេ

ឯករត្តឹ វសិត្វាន បាតោ គច្ឆសិ ព្រាហ្មណ។

នានាបុប្ផេហិ សញ្ឆន្នេ នានាគន្ធេហិ ភូសិតេ

នានាមូលផលាកិណ្ណេ គច្ឆស្សាទាយ ព្រាហ្មណ។

(៣៣១) ន វាសមភិរោចាមិ គមនំ មយ្ហំ រុច្ចតិ

អន្តរាយោបិ មេ អស្ស គច្ឆញ្ញេវ រថេសភ ។

---

១ ម. ហេហិតិ ។

(៣២៩) (ជូជក...) ផ្លូវទឹក (មានទន្លេនិងស្ទឹងជាដើម) ដ៏ពេញប្រៀប មិនចេះអស់ទៅសព្វកាល យ៉ាងណាមិញ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមកដើម្បីសូមទានព្រះអង្គ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសូមហើយ សូមប្រទានព្រះរាជ-បុត្រទាំងពីរ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(៣៣០) (ព្រះមហាសត្វ...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យើងឲ្យ យើងមិនរួញរាទេ អ្នកជាម្ចាស់ (នៃពួកបុត្ររបស់យើង) ចូរនាំយកទៅចុះ រាជ-បុត្រី (ជាមាតានៃបុត្រទាំងពីរនុ៎ះ) បានចេញទៅរកផលានុផលអំពីព្រឹក នាងនឹងត្រឡប់មកអំពីការស្វែងរកក្នុងវេលាល្ងាច ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរឈប់សម្រាកបានមួយយប់សិន លុះព្រឹកឡើងសឹមទៅចុះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកឈប់សម្រាកបានមួយយប់ លុះព្រឹកឡើង (សឹមនាំយក) កុមារទាំងពីរនោះ ដែលមាតានោះដុសក្បាលហើយ ប្រដាប់ដោយផ្កាកម្រង ហើយទៅចុះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរនាំយក (កុមារទាំងពីរនោះ) ដែលពាក់ដោយផ្កាផ្សេង ៗ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងក្រអូបផ្សេង ៗ សម្បូណ៌ដោយមើមឈើនិងផ្លែឈើផ្សេងៗ ហើយទៅចុះ ។

(៣៣១) (ជូជក...) បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរក្នុងរថ ទូលព្រះបង្គំ មិនគាប់ចិត្តនឹងការនៅទេ គាប់ចិត្តតែនឹងការទៅ ក្រែងអន្តរាយមានដល់ទូលព្រះបង្គំ ឯទូលព្រះបង្គំ នឹងទៅ ខានពុំបាន ។

ន ហេតា យាចយោគី នំ អន្តរាយស្ស ការិយា

ឥត្ថិកា មទ្ទិ ជានន្តិ សព្វំ គណ្ហន្តិ ភមតោ ។

សទ្ធាយ ទានំ ទទតោ មា សមនត្ថិ មាតរំ

អន្តរាយំបិ សា កយិរា គព្ភញ្ញោរ រជេសក ។

អាមន្តយស្សុ តេ បុត្តេ មា តេ មាតរមទ្ទសុំ

សទ្ធាយ ទានំ ទទតោ ឯវំ បុញ្ញំ បវឌ្ឍតិ ។

អាមន្តយស្សុ តេ បុត្តេ មា តេ មាតរមទ្ទសុំ

មាទិសស្ស ធនំ ទត្វា រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

(៣៣២) សចេ ត្វំ ឥច្ឆសេ ទដ្ឋុំ មម ភរិយំ បតិព្វតំ

អយ្យកស្ស បមេទេហិ ជាលី កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។

ឥមេ កុមារេ ទិស្វាន មញ្ជុកេ បិយភាណិនេ

បតីតោ សុមនោ វិត្តោ ពហុំ ទស្សតិ តេ ធនំ ។

ធម្មតាពួកស្រីទុះមិនមែនជាអ្នកគួរដល់សុខទេ តែងធ្វើសេចក្តីអន្តរាយ ពួកស្រីមែងបេះកិច្ចកលមាយា តែងកាន់យកកិច្ចការទាំងពួង ដោយខាងឆ្វេង ។ បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរក្នុងរថ កាលបើព្រះអង្គប្រទានដោយសទ្ធា សូមកុំឲ្យ (ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ) ចូលទឹងព្រះមាតា (របស់កុមារទាំងនោះឡើយ) ក្រែងព្រះនាងនោះ ធ្វើសេចក្តីអន្តរាយ ទូលព្រះបង្គំនឹងទៅ ខានពុំបាន ។ សូមព្រះអង្គត្រាស់ហៅបុត្រទាំងគូរបស់ព្រះអង្គមក កុំឲ្យបុត្រទាំងនោះបានឃើញព្រះមាតាឡើយ កាលបើព្រះអង្គប្រទាន ដោយសទ្ធា បុណ្យតែងចំរើនល្អលាស់យ៉ាងនេះ ។ សូមព្រះអង្គត្រាស់ហៅបុត្រទាំងគូរបស់ព្រះអង្គមក កុំឲ្យបុត្រទាំងនោះបានឃើញព្រះមាតាឡើយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គប្រទានព្រះរាជទ្រព្យ ដល់បុគ្គលប្រាកដដូចជាខ្ញុំហើយ ព្រះអង្គនឹងយាងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

(៣៣២) ព្រះវេស្សន្តរ...) បើអ្នកមិនប្រាថ្នាចង់ចូលទឹងករិយារបស់យើង ដែលជាស្រីមានតែកក្នុងស្វាមីទេ អ្នកចូរឲ្យកុមារទាំងពីរ គឺជាលីនឹងកណ្ហាជិនានេះ ដល់ព្រះអយ្យកោចុះ ។ ព្រះអយ្យកោនោះ ទ្រង់ទតឃើញកុមារទាំងនេះ ដែលមានសំដីពីរោះ និយាយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ហើយ ទ្រង់សប្បាយរីករាយត្រេកអរ នឹងប្រទានទ្រព្យច្រើនដល់អ្នក ។

(៣៣៣) អច្ឆេទនស្ស កាយាមិ រាជបុត្ត សុណោហិ មេ

រាជឧណ្ហាយមំ ឧដ្ឋា វិក្កីណេយ្យ ហានេយ្យ វា

ជិណ្ណោ ជនញ្ញូ ទាសេ ច គារយ្ហស្ស ព្រហ្មពន្ធុយា ។

(៣៣៤) ឥមេ កុមារេ ទិស្វាន មញ្ជុកេ បិយភាណិនេ

ធម្មេ ឋិតោ មហារាជា សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ

លទ្ធា បីតិសោមនស្សំ ពហុំ ទស្សតិ តេ ធនំ ។

(៣៣៥) នាហត្តំបិ ការិស្សាមិ យំ មំ ត្វំ អនុសាសសិ

ទារកេ អហំ នេស្សំ ព្រាហ្មណិយា បរិចារិកេ ។

(៣៣៦) តតោ កុមារា ព្យថិតា សុត្វា លុទ្ទស្ស ភាសិតំ

តេន តេន បធាវឹសុ ជាលី កណ្ហាជិនា ឧភោ ។

(៣៣៧) ឯហិ តាត បិយបុត្ត បូរេថ មម បារមឹ

ហទយំ មេ អភិសិញ្ចេថ ករោថ វចនំ មម ។

(៣៣៣) (ជូជក...) បពិត្រព្រះរាជបុត្រ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ (ពាក្យ) របស់ទូលព្រះបង្គំ ទូលព្រះបង្គំខាចក្រែងព្រះអយ្យកោ ជរណ្ដីមយក (ព្រះរាជកុមារ) ព្រះអយ្យកោនឹងប្រទានទូលព្រះបង្គំ (ដល់ពួកអាមាត្យ) ដើម្បីព្រះរាជទណ្ឌ ឬលក់ពិន័យ ពុំនោះសោត នឹងសំឡាប់ពុំខាន ទូលព្រះបង្គំមុខជានឹងដាច់ចាកទ្រព្យផង ចាកពួកទាសៈផង ត្រូវនាងព្រាហ្មណីតិះដៀលផង ។

(៣៣៤) (ព្រះវេស្សន្តរ...) ព្រះមហារាជទ្រង់ឋិតនៅក្នុងធម៌ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន ទ្រង់ទតឃើញកុមារទាំងនេះ ដែលមានសំដីពីរោះ និយាយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ទ្រង់បានបីតិនឹងសោមនស្ស នឹងព្រះរាជទានព្រះរាជទ្រព្យជាច្រើនដល់អ្នក ។

(៣៣៥)(ជូជក...)ទូលព្រះបង្គំមិនធ្វើតាមព្រះបន្ទូលដែលទ្រង់បង្គាប់នោះទេ ទូលព្រះបង្គំសូមនាំយកទារកទាំងពីរទៅឲ្យបំរើនាងព្រាហ្មណី ។

(៣៣៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ព្រះរាជកុមារទាំងពីរ គឺជាលី នឹងកណ្ហាជិនា លុះឮសំដីព្រាហ្មណ៍ឃោរពាលហើយ ក៏តក់ស្លុត នាំគ្នាស្ទុះរត់ទៅតាមទីនោះ ៗ ។

(៣៣៧) (ព្រះមហាសត្វ...) ហៃបា ជាកូនសួនសំឡាញ់ កូនចូរមកអាយ ចូរបំពេញបារមី របស់បិតា កូនចូរស្រោចស្រប់ហឫទ័យ របស់បិតា កូនចូរធ្វើតាមពាក្យ របស់បិតា ។

យាននាភ៎ះ មេ ហោន្ត អចលា កវសាគរេ
ជាតិបារំ តរិស្សាមិ សន្តារេស្សំ សទេវកំ ។
ឃហិ អម្ម បិយា ជីតា បិយា មេ ទានបារមី
ហានយំ មេកិសិញ្ចថ ការេថ វចនំ មម ។
យាននាភ៎ះ មេ ហោន្ត អចលា កវសាគរេ
ជាតិបារំ តរិស្សាមិ ឧទ្ធរិស្សំ សទេវកំ ។
(៣៣៨)តតោ កុមារេ អានាយ ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ចុភោ
ព្រាហ្មណស្ស អទា ទានំ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ ។
តតោ កុមារេ អានាយ ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ចុភោ
ព្រាហ្មណស្ស អទា ចិត្តោ បុត្តកេ ទានមុត្តមំ ។
តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
យំ កុមារេ បទិន្នម្ហិ មេទនី សមកម្បថ ។
តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
យំ បញ្ជលិកតោ រាជា កុមារេ សុខវឌ្ឍិតេ
ព្រាហ្មណស្ស អទា ទានំ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ ។

កូនចូរជួបជាយាននាវា របស់បិតា ឲ្យនឹងថ្កល់ក្នុងសាគរគឺភព បិតានឹងឆ្លងចាកត្រើយគឺជាតិ នឹងបម្លងមនុស្ស ព្រមទាំងទេវតា (ទៅកាន់ត្រើយ គឺព្រះនិព្វាន) ។ ហៃធីតាស្ងួនសំឡាញ់(ឪពុក) នាងចូរមក ព្រោះមានបារមី ជាសំឡាញ់របស់បិតា នាងចូរស្រោចស្រប់ហឫទ័យ របស់បិតា ចូរធ្វើតាមពាក្យ របស់បិតា ។ នាងចូរជួបជាយាននាវា របស់បិតា ឲ្យនឹងថ្កល់ក្នុងសាគរគឺភព បិតានឹងឆ្លងចាកត្រើយគឺជាតិ នឹងបម្លងពួកមនុស្សព្រមទាំងទេវតា ។

[៣៣៨] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ព្រះបរមពោធិសត្វញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់នាំយកកុមារទាំងពីរ គឺជាលីនឹងកណ្ហាជិនា ហើយទ្រង់ប្រទានដល់ព្រាហ្មណ៍ ។ ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះហឫទ័យរីករាយ នាំយកកុមារទាំងពីរ គឺជាលីនឹងកណ្ហា-ជិនា ជាបុត្រឲ្យជាទានដ៏ឧត្តមដល់ព្រាហ្មណ៍ ។ ហេតុដែលគួរឲ្យស្ញប់ស្ញែង ក៏កើតមានក្នុងកាលនោះ សេចក្តីព្រឺព្រួចរោម ក៏កើតមានក្នុងកាលនោះ កាលដែលព្រះរាជាបានប្រទានកុមារទាំងពីរហើយ ផែនដីក៏កំរើកញាប់ញ័រ ។ ហេតុដែលគួរឲ្យស្ញប់ស្ញែងក៏កើតមានក្នុងកាលនោះ សេចក្តីព្រឺព្រួចរោម ក៏កើតមានក្នុងកាលនោះ ព្រោះព្រះរាជា ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់ផ្គងអញ្ជលីបានប្រទានកុមារទាំងពីរ ដ៏ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ ឲ្យជាទានដល់ព្រាហ្មណ៍ ។

(៣៣៩) តតោ សោ ព្រាហ្មណោ លុទ្ធោ លតំ ទន្តេហិ ឆិន្ទិយ

លតាយ ហត្ថេ ពន្ធិត្វា លតាយ អនុមជ្ជថ ។

តតោ សោ រជ្ជុមាទាយ ទណ្ឌញ្ចាទាយ ព្រាហ្មណោ

អាកោដយន្តោ តេ នេតិ សិវិរាជស្ស បេក្ខតោ ។

(៣៤០) តតោ កុមារ បក្កាមុំ ព្រាហ្មណស្ស បមុញ្ចិយ

អស្សុបុណ្ណេហិ នេត្តេហិ បិតរំ សោ ឧទិក្ខតិ ។

វេធមស្សត្ថបត្តំវ បិតុ បាទានិ វន្ទតិ

បិតុ បាទានិ វន្ទិត្វា ឥទំ វចនមព្រវិ ។

អម្មា ច តាត និក្ខន្តា ត្វញ្ច នោ តាត ទស្សសិ

យាវ អម្មម្បិ បស្សេមុ អថ នោ តាត ទស្សសិ ។

អម្មា ច តាត និក្ខន្តា ត្វញ្ច នោ តាត ទស្សសិ

មា នោ ត្វំ តាត អទទា យាវ អម្មាបិ ឯតិ នោ ។

តទាយំ ព្រាហ្មណោ កាមំ វិក្កិណាតុ ហនាតុ វា

ពលង្កបាទោ អទ្ធនខោ អថោ ឱវទ្ធបិណ្ឌិកោ

(៣៣៩) លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកល្មោភនោះ បានខាំកាត់វល្លិ ដោយធ្មេញទាំងឡាយ ហើយចងដៃទាំងឡាយដោយវល្លិ ហើយយកវល្លិវាយបណ្ដើរ ។ លំដាប់តពីនោះមក ព្រាហ្មណ៍នោះកាន់ខ្សែផង កាន់ឈើប្រត់ផង វាយកុមារទាំងពីរនោះ នាំបណ្ដើរទៅ (ក្នុងទី) ចំពោះព្រះភ័ក្ត្រនៃព្រះបាទសិវិ (វេស្សន្តរ) ។

(៣៤០) ក្នុងកាលដែលព្រាហ្មណ៍នាំទៅនោះ កុមារទាំងពីរបានរបូតរួច (អំពីចំណង) នៃព្រាហ្មណ៍ ហើយរត់ចៀសចេញទៅ កុមារនោះមាននេត្រាទាំងពីរដ៏ពោរពេញដោយទឹកភ្នែក ងើបមើលព្រះបិតា ។ កុមារក៏ញាប់ញ័រចំប្រប់ដូចជាស្លឹកពោធិ៍ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះបិតា លុះថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ របស់ព្រះបិតាហើយបានពោលពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះបិតា ព្រះមាតាចេញទៅព្រៃហើយ បពិត្រព្រះបិតា ឯព្រះអង្គប្រទានយើងខ្ញុំ បពិត្រព្រះបិតា ចាំយើងខ្ញុំជួបនឹងព្រះមាតាសិន សឹមព្រះអង្គប្រទានយើងខ្ញុំ ។ បពិត្រព្រះបិតា ព្រះមាតាចេញទៅព្រៃហើយ បពិត្រព្រះបិតា ឯព្រះអង្គប្រទានយើងខ្ញុំ បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គកុំអាលប្រទានយើងខ្ញុំឡើយ រង់ចាំព្រះមាតារបស់យើងខ្ញុំត្រឡប់មកសិន ។ ក្នុងពេលនោះព្រាហ្មណ៍នេះ ចង់លក់ឬចង់សំឡាប់ក៏តាមប្រាថ្នាចុះ (ដូចជាព្រាហ្មណ៍នេះ) មានជើងត្រប៉ាត គ្រងកស្អុយ មួយទៀត មានដុំសាច់យូរយារ

ទីឃោត្តរោដ្ឋោ ចបលោ កឡារោ ភគ្គនាសកោ ។
កុម្ភោទរោ ភគ្គបិដ្ឋី អថោ វិសមចក្ខុកោ
លោហមស្សុ ហរិតកេសោ វលីនំ តិលកាហតោ ។
បិង្គលោ ច វិនតោ ច វិកដោ ច ព្រហា ខរោ
អជិនានិបិ សន្នទ្ធោ អមនុស្សោ ភយានកោ ។
មនុស្សោ ឧទាហុ យក្ខោ មំសលោហិតភោជនោ
គាមា អរញ្ញមាគម្ម ធនំ តំ តាត យាចតិ ។
នីយមានា បិសាចេន កិន្នុ តាត ឧទិក្ខសិ
អស្មា នូន តេ ហទយំ អាយសំ ទឡ្ហពន្ធនំ ។
យោ នោ ពទ្ធេ ន ជានាសិ ព្រាហ្មណេន ធនេសិនា
អច្ចាយិកេន លុទ្ទេន យោ នោ គាវេវ សុម្ភតិ ។
ឥធេវ អច្ឆតំ កណ្ហា ន សា ជានាសិ កិស្មិញ្ចិ
មិគីវ ខីរសម្មត្តា យូថា ហីនាវ កន្ទតិ ។

បបូរមាត់ខាងលើវែង មានទឹកមាត់ហៀរចេញធ្លេញស្លេញ(ដូចខ្នាយជ្រូក) ប្រមុះបាក់ ៗ មានពោះធំកំប៉ោង ខ្នងកោង ភ្នែកស្រលៀង ពុកមាត់ពុកចង្កាក្រហម សក់លឿង ស្បែកជ្រួញជ្រីវ ទទុះដោយអាចម៍រុយ ៗ មានភ្នែកលៀនក្លោត (ដូចភ្នែកឆ្មា) ចង្កេះខ្នងកវៀច សន្ទាក់ឆ្អឹងលាន់ព្រុប្រសៗ ធំដំបង ឈ្លានពាន ទុកជាស្លៀកដណ្តប់ស្បែកខ្លា ក៏ដូចជាអមនុស្ស គួរស្ញើម ៗ បពិត្រព្រះបិតា (ព្រាហ្មណ៍នេះ)ជាមនុស្ស ឬជាយក្ស ជាអ្នកស៊ីសាច់នឹងឈាម ចេញអំពីស្រុកមកកាន់ព្រៃ សូមទ្រព្យគឺកូន នឹងព្រះបិតាទេដឹង ៗ បពិត្រព្រះបិតាយើងខ្ញុំត្រូវបិសាចកំពុងនាំទៅ ព្រះបិតាទ្រង់ទតឃើញឬទេ ព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះបិតា (ធ្ងន់ដូចថ្ម) ឬដូចជាចំណងដែកដ៏មាំ ព្រះអង្គមិនជ្រាបយើងខ្ញុំ ដែលព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកស្វែងរកទ្រព្យលោភហួសប្រមាណចាប់ចងហើយវាយយើងខ្ញុំ ដូចជាគេវាយគោ ៗ នាងកណ្ហាជិនាប្អូនទៅក្នុងទីនេះចុះ ដ្បិតនាងមិនទាន់ដឹងក្តីនៅឡើយរមែងកន្ទក់កន្ទេញ ដូចជាកូនម្រឹគនៅបៅដោះហើយព្រាត់ប្រាសចាកហ្វូង ៗ

(៣៤១) ន មេ ឥទំ តថា ទុក្ខំ លព្ភា ហិ បមុនា ឥទំ

យញ្ច អម្មំ ន បស្សិស្សំ តំ មេ ទុក្ខតរំ ឥតោ ៗ

ន មេ ឥទំ តថា ទុក្ខំ លព្ភា ហិ បមុនា ឥទំ

យញ្ច តាតំ ន បស្សិស្សំ តំ មេ ទុក្ខតរំ ឥតោ ៗ

សា នូន កបណា អម្មា ចិររត្តាយ រុច្ឆតិ

កណ្ហាជិនំ អបស្សន្តី កុមារី ចារុទស្សនឹ ៗ

សោ នូន កបណោ តាតោ ចិររត្តាយ រុច្ឆតិ

កណ្ហាជិនំ អបស្សន្តោ កុមារី ចារុទស្សនឹ ៗ

សា នូន កបណា អម្មា ចិរំ រុច្ឆតិ អស្សមេ

កណ្ហាជិនំ អបស្សន្តី កុមារី ចារុទស្សនឹ ៗ

សោ នូន កបណោ តាតោ ចិរំ រុច្ឆតិ អស្សមេ

កណ្ហាជិនំ អបស្សន្តោ កុមារី ចារុទស្សនឹ ៗ

(៣៤១) ទុក្ខដូច្នោះនេះមិនមែនជាទុក្ខដល់អញទេ ព្រោះទុក្ខនេះ បុរស (ដែលវង្វាត់ទៅក្នុងភព) ត្រូវបាន អញមិនឃើញព្រះមាតាណា ការមិនឃើញព្រះមាតានោះ ជាសេចក្ដីទុក្ខក្រៃលែង របស់អញ ជាងសេចក្ដីទុក្ខដែលព្រាហ្មណ៍វាយដំនេះទៅទៀត ។ ទុក្ខដូច្នោះនេះ មិនមែនជាទុក្ខដល់អញទេ ព្រោះទុក្ខនេះ បុរសត្រូវបាន អញមិនឃើញព្រះមាតាណា ការមិនឃើញព្រះមាតានោះ ជាសេចក្ដីទុក្ខក្រៃលែង របស់អញ ជាងសេចក្ដីទុក្ខដែលព្រាហ្មណ៍វាយដំនេះទៅទៀត ។ ព្រះមាតានោះ ជាមនុស្សកំព្រាពិត កាលបើមិនឃើញកុមារី ឈ្មោះកណ្ហាជិនា ល្អគួរមើល មុខជានឹងទ្រង់ព្រះកន្សែងអស់កាលយូរ ។ ព្រះបិតានោះជាមនុស្សកំព្រាដោយពិត កាលបើមិនឃើញកុមារី ឈ្មោះកណ្ហាជិនា ល្អគួរមើល មុខជានឹងទ្រង់ព្រះកន្សែងអស់កាលយូរ ។ ព្រះមាតានោះ ជាមនុស្សកំព្រាពិត កាលបើមិនឃើញកុមារី ឈ្មោះកណ្ហា-ជិនា ល្អគួរមើល មុខជានឹងទ្រង់ព្រះកន្សែង ក្នុងអាស្រម អស់កាលយូរ ។ ព្រះបិតានោះ ជាមនុស្សកំព្រាពិត កាលបើមិនឃើញកុមារី ឈ្មោះកណ្ហាជិនា ល្អគួរមើល មុខជានឹងទ្រង់ព្រះកន្សែង ក្នុងអាស្រម អស់កាលយូរ ។

សា នូន កបណា អម្មា ចិរំ រណ្ណាយ រុច្ចតិ
អឌ្ឍរត្តេវ រត្តេ វា នទីវ អវសុស្សតិ ។
សោ នូន កបណោ តាតោ ចិរំ រណ្ណាយ រុច្ចតិ
អឌ្ឍរត្តេវ រត្តេ វា នទីវ អវសុស្សតិ ។
ឥមេ តេ ជម្ពុកា រុក្ខា វេទិសា សិន្ទុវារិតា
វិវិធានិ រុក្ខជាតានិ តានិ អជ្ជ ជហាមសេ ។
អស្សត្ថា បនសា ចេមេ និគ្រោធា ច កបិត្ថនា
វិវិធានិ ផលជាតានិ តានិ អជ្ជ ជហាមសេ ។
ឥមេ តិដ្ឋន្តិ អារាមា អយំ សីតូទកា នទី
យត្ថស្សុ បុព្វេ កីឡាម តានិ អជ្ជ ជហាមសេ ។
វិវិធានិ បុប្ផជាតានិ អស្មឹ ឧបរិ បព្វតេ
យានស្សុ បុព្វេ ធារេម តានិ អជ្ជ ជហាមសេ ។
វិវិធានិ ផលជាតានិ អស្មឹ ឧបរិ បព្វតេ
យានស្សុ បុព្វេ ភុញ្ជាម តានិ អជ្ជ ជហាមសេ ។
ឥមេ នោ ហត្ថិកា អស្សា ពលិពទ្ទា ច នោ ឥមេ
យេហិស្សុ បុព្វេ កីឡាម តានិ អជ្ជ ជហាមសេ ។

ព្រះមាតានោះ ជាមនុស្សកំព្រាពិត (ព្រោះពួកយើង) កូនពាក់កណ្ដាលអគ្រាត្រ ឬកូនពាក់ត្រីទាំងមូល នឹងទ្រង់ព្រះកន្សែងរស់កាលយូរ នឹងវិនាសដូចស្ងួន ។ ព្រះបិតានោះ ជាមនុស្សកំព្រាដោយពិត (ព្រោះពួកយើង) កូនកណ្ដាលអគ្រាត្រ ឬកូនពាក់ត្រីទាំងមូល នឹងទ្រង់ព្រះកន្សែងរស់កាលយូរ នឹងវិនាស ដូចជាស្ងួន ។ រុក្ខជាតិផ្សេងៗទាំងនេះ គឺដើមព្រីង ឈើទាលខ្ពស់ មានមែកត្រសុំត្រសាយ ថ្ងៃនេះ យើងនឹងបោះបង់ពួករុក្ខជាតិទាំងនោះចោលហើយ ។ ពួកផលជាតិផ្សេងៗទាំងនេះ គឺពោធិ៍ ខ្នុរ ជ្រៃ ត្រសាំង ថ្ងៃនេះ យើងនឹងបោះបង់ផលជាតិទាំងនោះចោលហើយ ។ នេះសួនច្បារ នេះស្ទឹងមានទឹកត្រជាក់ ពីដើមយើងលេងក្នុងទីណា ថ្ងៃនេះ យើងនឹងបោះបង់ទីទាំងនោះ ។ ពីដើមពួកយើងទ្រទ្រង់ផ្កាណាច្រើនយ៉ាង លើភ្នំនេះ ថ្ងៃនេះ យើងនឹងបោះបង់ផ្កាទាំងនោះ ។ ពីដើមពួកយើងបរិភោគផ្លែឈើណាច្រើនយ៉ាង លើភ្នំនេះ ថ្ងៃនេះ យើងនឹងបោះបង់ផ្លែឈើទាំងនោះ ។ នេះរូបដំរី រូបសេះរបស់យើង នេះរូបគោរបស់យើង ពីដើមយើងលេងដោយរូបណា ថ្ងៃនេះ យើងនឹងបោះបង់រូបទាំងនោះ ។

(៣៤២) ជីយមាយា កុមារកេ បិតរំ ឯតទព្រវុំ

អម្មំ អារោគ្យំ វជ្ជាសិ ត្វញ្ច តាត សុខី ភវ ។

ឥមេ នោ ហត្ថិកា អស្សា បលិពទ្ទា ច នោ ឥមេ

តានិ អម្មាយ ទជ្ជាសិ សោកន្តេហិ វិនេស្សតិ ។

ឥមេ នោ ហត្ថិកា អស្សា ពលិពទ្ទា ច នោ ឥមេ

តានិ អម្មា ឧទិក្ខន្តី សោកំ បដិវិនេស្សតិ ។

(៣៤៣) តតោ វេស្សន្តរោ រាជា ទានំ ទត្វាន ខត្តិយោ

បណ្ណសាលំ បវិសិត្វា កលុនំ បរិទេវយិ ។

កន្វជ្ជ ឆាតា តសិតា ឧបរុច្ឆន្តិ ទារកា

សាយំ សំវេសនាកាលេ កោ នេ ទស្សតិ ភោជនំ ។

កន្វជ្ជ ឆាតា តសិតា ឧបរុច្ឆន្តិ ទារកា

សាយំ សំវេសនាកាលេ អម្ម ឆាតម្ហ ទេថ នោ ។

(៣៤៤) កុមារទាំងនោះ កាលជូជកព្រាហ្មណ៍កំពុងនាំទៅ បានពោលនឹងព្រះបិតាដូច្នេះថា បពិត្រព្រះបិតា សូមព្រះអង្គប្រាប់នូវគាព (របស់យើងខ្ញុំ) ជាបុគ្គលមិនមានរោគដល់ព្រះមាតាផង ទាំងព្រះអង្គសោតក៏សូមឲ្យបានសេចក្តីសុខ ។ នេះរូបដំរី រូបសេះរបស់យើងខ្ញុំ នេះរូបគោរបស់យើងខ្ញុំ សូមព្រះអង្គប្រទានរូបទាំងនោះដល់ព្រះមាតាៗ នឹងបន្ទោបង់សំណោក ព្រោះរូបទាំងនោះ ។ នេះរូបដំរី រូបសេះរបស់យើងខ្ញុំ នេះរូបគោរបស់យើងខ្ញុំ ព្រះមាតាកាលបើក្រឡេកឃើញរូបទាំងនោះហើយ នឹងបន្ទោបង់សំណោកចេញបាន ។

(៣៤៣) លំដាប់នោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរជាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ដាក់ទានរួចហើយ ក៏យាងចូលទៅកាន់បណ្ណសាលា ហើយខ្សឹកខ្សួល គួរឲ្យអាណោចអាធ័ម ។ (ព្រះមហាសត្វទ្រង់ព្រះពិលាបថា) ក្នុងថ្ងៃនេះ ទារកទាំងពីរ មានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ហើយយំទានរណាអ្នកណាហ្ន៎ នឹងឲ្យភោជន ដល់ទារកទាំងពីរនោះ ក្នុងកាលជាទីអគ្គាស (អាហារ) ក្នុងវេលាល្ងាច ។ ក្នុងថ្ងៃនេះ ទារកទាំងពីរ មានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ហើយយំទានរណា បពិត្រព្រះមាតា យើងខ្ញុំមានសេចក្តីស្រេកឃ្លានហើយ សូមព្រះមាតាប្រទានភោជនដល់យើងខ្ញុំ ក្នុងកាលជាទីអគ្គាស (អាហារ) ក្នុងវេលាល្ងាច ។

កច្ចន្នុ បថំ គច្ឆន្តិ បត្តិកា អនុធាហាធា
សត្តា សុណោហិ ចាបេហិ កោ នេ ឃាតេត្វា គហេស្សតិ ។
កច្ចន្នុ សោ អលជ្ជេយ្យ សម្មុខា បហារំ មម
អត្តសកានំ បុត្តានំ អលជ្ជី វត ព្រាហ្មណោ ។
យោបិ មេ ទាសីទាសស្ស រញ្ញោ ភវន បេសិយោ
តស្សាបិ សុវិហីនស្ស កោ លជ្ជី បហរិស្សតិ ។
ភរិជស្សេវ មេ សតោ ពន្ធស្ស កុមិណោ មុខេ
អក្កោសតិ បហារតិ បិយេ បុត្តេ អបស្សតោ ។
(៣៤៤) អាទ្ធ(១) ចាបំ គហេត្វាន ខគ្គំ ពន្ធិយ វាមតោ
អានិស្សាមិ សកេ បុត្តេ បុត្តានំ ហិ វធោ ទុក្ខោ ។
អដ្ឋានមេតំ ទុក្ខរូបំ យំ កុមារា វិហញ្ញរេ
សតញ្ច ធម្មមញ្ញាយ កោ នត្វា អនុតប្បតិ ។
(៣៤៥) សច្ចំ កិរេវមាហំសុ នរា ឯកច្ចិយា ឥធ
យស្ស នត្ថិ សកា មាតា យថា(២) នត្ថិ តថេវ សោ ។

---

១ ម. ធនុំ ។ ២ ម. បិតា អត្ថិ ។

ទារកទាំងពីរដើរទៅដោយជើងទទេ មិនមានស្បែកជើង ឡើយ ហត់ មានជើងទាំងពីរដ៏ពុះពង ទៅកាន់ផ្លូវ ដូចម្តេចបាន អ្នកណានឹងដឹកដៃទារកទាំងនោះទៅ ៗ កោតតែព្រាហ្មណ៍នោះហ៊ានវាយកូនទាំងពីររបស់អញ ជាអ្នកមិនមានកំហុស ក្នុងទីចំពោះមុខ មិនអៀនខ្មាស ព្រាហ្មណ៍នេះហៅពេញជាមនុស្សឥតអៀនខ្មាស ៗ អ្នកណាមានសេចក្តីអៀនខ្មាស នឹងវាយពួកជន សូម្បីជាខ្ញុំស្រីខ្ញុំប្រុស ឬជាអ្នកបម្រើដទៃរបស់អញ ដែលលះឲ្យហើយនោះ ៗ ព្រាហ្មណ៍ហ៊ានជេរ ហ៊ានវាយដំកូនសំឡាញ់របស់អញដែលកំពុងមើលឃើញ ដូចជាត្រីដែលជាប់នៅក្នុងមាត់លប ៗ

(៣៨៨) អញនឹងកាន់យកធ្នូ ស្ពាយប្រខាន់លើស្មាខាងឆ្វេង ហើយនាំយកកូនទាំងពីររបស់ខ្លួនមកវិញឬ ព្រោះថាការដែលគេវាយដំកូនទាំងពីរ នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ៗ កុមារទាំងពីរ គប្បីលំបាកដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះ មិនមែនជាទីតាំងមានសភាពជាទុក្ខទេ នរណាយល់ធម៌របស់ពួកសប្បុរស ហើយឲ្យទាន រមែងក្តៅក្រហាយរឿយ ៗ ៗ

(៣៨៩) (ជាលិកុមារ . . .) បានឮថា ជនពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានពោលពាក្យពិត យ៉ាងនេះថា បុគ្គលណា មិនមានមាតាបង្កើត បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មិនមានបិតា ដូចគ្នាដែរ ៗ

ឯហិ កណ្ហេ មរិស្សាម នត្ថត្ថោ ជីវិតេន នោ
ទិន្នម្ហាតិ ជនិន្ទេន ព្រាហ្មណស្ស ធនេសិនោ
អច្ចាយិកស្ស លុទ្ធស្ស យោ នោ គាវោវ សុម្ភតិ
ឥមេ តេ ជម្ពុកា រុក្ខា វេទិសា សិន្ទុវារិតា
វិវិធានិ រុក្ខជាតានិ តានិ កណ្ហេ ជហាមសេ ៗ
អស្សត្ថា បនសា ចេមេ និគ្រោធា ច កបិត្ថនា
វិវិធានិ ផលជាតានិ តានិ កណ្ហេ ជហាមសេ ៗ
ឥមេ តិដ្ឋន្តិ អារាមា អយំ សីតូទកា នទី
យត្ថស្សុ បុព្វេ កីឡាម តានិ កណ្ហេ ជហាមសេ ៗ
វិវិធានិ បុប្ផជាតានិ អស្មឹ ឧបរិ បព្វតេ
យានស្សុ បុព្វេ ធារេម តានិ កណ្ហេ ជហាមសេ ៗ
វិវិធានិ ផលជាតានិ អស្មឹ ឧបរិ បព្វតេ
យានស្សុ បុព្វេ ភុញ្ជាម តានិ កណ្ហេ ជហាមសេ ៗ
ឥមេ នោ ហត្ថិកា អស្សា ពលិពទ្ទា ច នោ ឥមេ
យេហិស្សុ បុព្វេ កីឡាម តានិ កណ្ហេ ជហាមសេ ៗ
(៣៨៦) នីយមានា កុមារា តេ ព្រាហ្មណស្ស បមុញ្ចិយ
តេន តេន បធាវិំសុ ជាលី កណ្ហាជិនា ចុភោ ៗ

នែនាងកណ្ហាប្អូន នាងចូរមក យើងមុខជានឹងស្លាប់ យើងមិនមាន សេចក្តីត្រូវការដោយជីវិតទេ ដោយយើងត្រូវព្រះជនិន្ទប្រទានដល់ ព្រាហ្មណ៍អ្នកស្វែងរកទ្រព្យ ជាមនុស្សកំណាចលើសលន់ វាយ ដំយើងដូចជាគេវាយហ្វូងគោ ។ នែនាងកណ្ហា ពួករុក្ខជាតិ ផ្សេង ៗនេះ គឺដើមព្រីង ឈើទាលខ្ពប់ មានមែកត្រសុំត្រសាយ យើងនឹងបោះបង់រុក្ខជាតិទាំងនោះ នែនាងកណ្ហា ពួកផលជាតិ ផ្សេង ៗ នេះ គឺពោធិ៍ ខ្នុរ ជ្រៃ ក្រសាំង យើងនឹងបោះបង់ផលជាតិ ទាំងនោះ ៗ ហែនាងកណ្ហា នេះសួនច្បារ នេះស្ទឹងមានទឹក ត្រជាក់ ពីដើមយើងលេងក្នុងទីណា យើងនឹងបោះបង់ទីទាំងនោះ ហែនាងកណ្ហា ពីដើមយើងទ្រទ្រង់ផ្កាទាំងឡាយណាផ្សេង ៗ លើ ភ្នំនេះ យើងនឹងបោះបង់ផ្កាទាំងនោះ ៗ ហែនាងកណ្ហា ពីដើមយើង បរិភោគផ្លែឈើផ្សេងៗទាំងឡាយណា យើងនឹងបោះបង់ផ្លែឈើទាំង នោះ ៗ ហែនាងកណ្ហា នេះរូបដំរី រូបសេះរបស់យើង នេះរូបគោ របស់យើង ជារូបដែលយើងធ្លាប់លេង យើងនឹងបោះបង់រូបនោះ ៗ

(៣៤៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) កុមារទាំងពីរនោះ គឺជាលីនឹងកណ្ហាជិនា កាលដែលព្រាហ្មណ៍កំពុងនាំទៅ ក៏របូតចេញ (អំពីចំណង) ហើយ នាំគ្នាស្ទុះបួលទៅក្នុងទីនោះ ក្នុងខណៈនោះ ៗ

(៣៤៧) តតោ សោ រជ្ជុមាទាយ ទណ្ឌញ្ចាទាយ ព្រាហ្មណោ
អាកោដយន្តោ តេ នេតិ សិវិរាជស្ស បេក្ខតោ ។

(៣៤៨) តំ តំ កណ្ហាជិនាភេច អយំ មំ តាត ព្រាហ្មណោ
លដ្ឋិយា បដិកោដេតិ ឃរេ ជាតំវ ទាសិយំ ។
ន ចាយំ ព្រាហ្មណោ តាត ធម្មិកា ហោន្តិ ព្រាហ្មណា
យក្ខោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន ខាទិតុំ តាត នេតិ នោ
នីយមានេ បិសាចេន កិន្នុ តាត ឧទិក្ខសិ ។

(៣៤៩) ឥមេ នោ បាទកា ទុក្ខា ទីឃោ អទ្ធា សុទុគ្គមោ
នីចេ ចោលម្ពតេ សុរិយេ ព្រាហ្មណោវ តរេតិ នោ ។
ឱកន្ទាម្ហសេ ភូតានិ បព្វតានិ វនានិ ច
សរស្ស សិរសា វន្ទាម សុបតិត្ថេ ច អាបកេ ។
តិណោ លតានិ ឱសធ្យោ បព្វតានិ វនានិ ច

(៣៤៧) លំដាប់នោះ ជូជកព្រាហ្មណ៍នោះ កាន់យកខ្សែ នឹងឈើច្រត់ វាយដំកុមារទាំងពីរនោះ ហើយនាំទៅក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះបាទសិវិ (វេស្សន្តរ) ។

(៣៤៨) នាងកណ្ហាជិនា បានពោលនឹងព្រះបិតានោះថា បពិត្រព្រះបិតា ព្រាហ្មណ៍នេះ វាយដំខ្ញុំម្ចាស់ដោយឈើច្រត់ ដូចជាទាសីដែលកើតក្នុងផ្ទះ ។ បពិត្រព្រះបិតា នេះមិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ទេ ដ្បិតពួកព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រកបដោយធម៌ បពិត្រព្រះបិតា យក្សក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍នាំយើងខ្ញុំយកទៅស៊ីទេដឹង បពិត្រព្រះបិតា យើងខ្ញុំត្រូវបិសាចកំពុងនាំទៅ ហេតុអ្វីក៏ព្រះអង្គទ្រង់ទតព្រងើយ ។

(៣៤៩) ជើងទាំងឡាយ របស់យើងខ្ញុំនេះ ក៏សែនលំបាក ផ្លូវសោតក៏ឆ្ងាយដាច់ស្រយាល លំបាកនឹងដើរទៅណាស់ ព្រះសុរិយាក៏កាន់តែទន់ទាប ជិតអស្តង្គតណាស់ហើយ ព្រាហ្មណ៍ក៏នាំយើងខ្ញុំទៅប្រញាប់ប្រញាល់ ។ យើងខ្ញុំ សូមថ្វាយបង្គំ នូវពួកភូតដែលនៅអាស្រ័យលើភ្នំនឹងព្រៃ សូមថ្វាយបង្គំដោយសិរសា នូវពួកទេវតាដែលរក្សាស្រះ នឹងទេវតាដែលនៅអាស្រ័យ ក្នុងស្ទឹងមានកំពង់ដ៏ល្អ ។ (យើងខ្ញុំ សូមថ្វាយបង្គំ) នូវពួកទេវតាដែលនៅអាស្រ័យលើស្មៅ នឹងវល្លិ នឹងឈើឱសថ នឹងភ្នំ នឹងព្រៃ

អម្មំ អារោគ្យំ វជ្ជាថ អយំ នោ នេតិ ព្រាហ្មណោ។
វជ្ជន្តុ ភោន្តោ អម្មញ្ច មទ្ទឹ អស្មាក មាតរំ
សចេ អនុប្បតិតុកាមា ខិប្បំ អនុប្បតេយ្យ នោ។
អយំ ឯកបទី ឯតិ ឧជុំ គច្ឆតិ អស្សមំ
តមេវានុប្បតេយ្យាសិ អបិ បស្សេសិ នោ លហុំ។
អហោ វត រេ ជដិនី វនមូលផលហារិយា
សុញ្ញំ ទិស្វាន អស្សមំ តន្តេ ទុក្ខំ ភវិស្សតិ ។
អតិវេលំ នុ អម្មាយ ឧញ្ឆាលទ្ធំ អនប្បកំ
យា នោ ពទ្ធេន ជានាតិ ព្រាហ្មណេន ធនេសិនា។
អទ្ធាយិកេន លុទ្ទេន យោ នោ គាវេវ សុម្ភតិ
អបជ្ជ អម្មំ បស្សេមុ សាយំ ឧញ្ឆាតោ អាគតំ។
ទជ្ជា អម្មា ព្រាហ្មណស្ស ផលំ ខុទ្ទេន មិស្សិតំ
តទាយំ អាសិតោ ធាតោ(១) ន ពាឡ្ហំ តរយេយ្យ នោ។
សុណា ចវត នោ បាទា ពាឡ្ហំ តារេតិ ព្រាហ្មណោ
ឥតិ តត្ថ វិលបឹសុ កុមារា មាតុគិទ្ធិនោ ។

ទារកបព្វំ នាម ។

---

១ ឱ. យាតោ ។

សូមទេវតាទាំងឡាយ ទូលព្រះមាតានូវភាពរបស់យើងខ្ញុំជាអ្នកមិនមានរោគ ដ្បិតព្រាហ្មណ៍នេះកំពុងនាំយកយើងខ្ញុំទៅ ។ សូមពួកលោកដ៏ចំរើន ទូលដល់ព្រះមទ្រីជាព្រះមាតារបស់យើងខ្ញុំថា បើលោកចង់អញ្ជើញមកតាមយើង ខ្ញុំ គប្បីអញ្ជើញមកឲ្យឆាប់ ។ ផ្លូវនេះ ដើរចុះតែដើងមួយ ត្រង់ទៅកាន់អាស្រម ព្រះមាតាគប្បីស្តេចអញ្ជើញមកតាមផ្លូវនោះឯង មុខជានឹងឃើញយើងខ្ញុំភ្លាម ។ បពិត្រព្រះមាតា ដ៏មានជដាអើយ ទុក្ខនោះនឹងមានដល់លោកដែលនាំមើមឈើ នឹងផ្លែឈើអំពីព្រៃមក ព្រោះឃើញអាស្រមស្ងាត់ជ្រងំ ។ ព្រះមាតាបាន (មើមឈើនឹងផ្លែឈើអំពីព្រៃនឹងចំណី)ច្រើន ដោយការស្វែងរកហួសវេលា មិនជ្រាបយើងខ្ញុំដែលព្រាហ្មណ៍អ្នកស្វែងរកទ្រព្យ កំណាចលើសលន់ ចង វាយដំយើងខ្ញុំ ដូចជាគេវាយហ្វូងគោ ថ្ងៃនេះ យើងខ្ញុំសូមជួបនឹងព្រះមាតា ដែលអញ្ជើញមកអំពីការស្វែងរកផ្លែឈើ ក្នុងវេលាល្ងាច ។ ព្រះមាតាគប្បីប្រទានផ្លែឈើលាយដោយទឹកឃ្មុំ ដល់ព្រាហ្មណ៍ ។ នេះបានបរិភោគផ្លែឈើនោះឆ្អែតហើយ មុខជាមិនបង្ខំនាំយើងខ្ញុំទៅ ។ កុមារទាំងពីរមានសេចក្តីជាប់ចិត្តក្នុងព្រះមាតា ពិលាបក្នុងកាលនោះថា ឱហ្ន៎ បាតជើងទាំងឡាយរបស់យើងពុះពេងអស់ហើយ ព្រាហ្មណ៍ដឹកនាំយើងទៅប្រញាប់ប្រញាល់ខ្លាំងណាស់ ។

ចប់ ទារកបព្វ: ។

(៣៨០) តេសំ លាលបិតំ សុត្វា តយោ ភទ្រា វនេ មិគា

សីហោ ព្យគ្ឃោ ច ទីបិ ច ឥទំ វចនមព្រវុំ ។

មា ហេវ នោ រាជបុត្តី សាយំ ឧញ្ឆាតោ អាគមា

មា ហេវម្ហាកំ និព្ភោគេ ហេឋយិត្ថ វនេ មិគា ។

សីហោ ចេ នំ វិហេឋេយ្យ ព្យគ្ឃោ ទីបិ ច លក្ខណំ

នេវ ជាលិកុមារស្ស កុតោ កណ្ហាជិនា សិយា

ឧភយេនេវ ជីយេថ បតិបុត្តេ ច លក្ខណា ។

(៣៨១) ខណិត្តកំ មេ បតិតំ ទក្ខិណក្ខិ ច ផន្ទតិ

អផលា ផលិនោ រុក្ខា សព្វា មុយ្ហន្តិ មេ ទិសា ។

តស្សា សាយន្ហកាលម្ហិ អស្សមាគមនំ បតិ

អត្ថង្គតម្ហិ សុរិយេ ភទ្រា បន្ថេ ឧបដ្ឋហុំ ។

នីចេ ចោលម្ពតេ សុរិយេ ទូរេ ច វត អស្សមោ

យញ្ច នេសំ ឥតោ ហិស្សំ តន្នេ ភុញ្ជេយ្យុ ភោជនំ ។

(៣៩០) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកទេវតាបានឮពិលាបនៃកុមារទាំងពីរនោះហើយ បានពោលពាក្យនេះថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរធ្វើជាម្រឹគសាហាវបីក្នុងព្រៃ គឺសីហៈ១ ខ្លាធំ១ ខ្លាដំបង១ ។ កុំឲ្យព្រះរាជបុត្រីមកអំពីការស្វែងរកផ្លែឈើ ក្នុងវេលារសៀលឡើយ កុំឲ្យពួកម្រឹគក្នុងព្រៃ ជាដែនរបស់យើង បៀតបៀនឡើយ ។ ប្រសិនបើសីហៈក្តី ខ្លាធំក្តី ខ្លាដំបងក្តី បៀតបៀននាងមទ្រី ដែលប្រកបដោយលក្ខណានោះហើយ ជាលិកុមារនឹងនាងកណ្ហាជិនា នឹងរស់នៅដូចម្តេចបាន នាងមទ្រី ដែលប្រកបដោយលក្ខណា នឹងព្រាត់ប្រាសចាកបំណែកទាំងពីរ គឺកស្តាំនឹងបុត្រទាំងពីរ ។

(៣៩១) (ព្រះនាងមទ្រី...) ជ្រនីក ធ្លាក់ចុះ (អំពីដៃ) របស់អញ ភ្នែកស្តាំក៏កម្រើក ទាំងដើមឈើមានផ្លែ ក៏ប្រែជាមិនមានផ្លែ អញវង្វេងទិសទាំងអស់ ។ កាលដែលអញនោះ មកកាន់អាស្រមក្នុងវេលាល្ងាច ក្នុងពេលដែលព្រះអាទិត្យអស្តង្គតហើយ ក៏មានពួកម្រឹគសាហាវ មកឈរកាំងក្នុងផ្លូវ កាលបើព្រះអាទិត្យទៀបអស្តង្គតហើយ អាស្រមក៏នៅឆ្ងាយណាស់ អញនឹងនាំយកមើមឈើនឹងផ្លែឈើណា អំពីទីនេះ ដើម្បីជនទាំងនោះ ជនទាំងនោះ គប្បីនាំគ្នាបរិភោគមើមឈើនឹងផ្លែឈើនោះ ជាភោជន ។

សោ នូន ខត្តិយោ ឯកោ បណ្ណសាលាយ អច្ឆតិ
តោសេន្តោ ទារកេ ជាតេ មមំ ទិស្វា អនាយតឹ ។
តេ នូន បុត្តកា មយ្ហំ កបណាយ វរាកិយា
សាយំ សំវេសនាកាលេ ខីរបីតាវ អច្ឆរេ ។
តេ នូន បុត្តកា មយ្ហំ កបណាយ វរាកិយា
សាយំ សំវេសនាកាលេ វារិបីតាវ អច្ឆរេ ។
តេ នូន បុត្តកា មយ្ហំ កបណាយ វរាកិយា
បច្ចុគ្គតា មំ តិដ្ឋន្តិ វច្ឆា ពាលាវ មាតរំ ។
តេ នូន បុត្តកា មយ្ហំ កបណាយ វរាកិយា
បច្ចុគ្គតា មំ តិដ្ឋន្តិ ហំសាវុបរិបល្លលេ ។
តេ នូន បុត្តកា មយ្ហំ កបណាយ វរាកិយា
បច្ចុគ្គតា មំ តិដ្ឋន្តិ អស្សមស្សាវិទូរតោ ។
ឯកាយនោ ឯកបថោ សរា សោព្ភា ច បស្សតោ
អញ្ញំ មគ្គំ ន បស្សាមិ យេន គច្ឆេយ្យ អស្សមំ ។
មិគា នមត្ថុ រាជានោ កាននស្មឹ មហព្ពលា
ធម្មេន ភាតរោ ហោថ មគ្គំ មេ ទេថ យាចិតា ។

ក្សត្រិយ៍នោះគង់នៅតែមួយអង្គឯងក្នុងបណ្ណសាលាពិត ម៉្លេះសម ឃើញអាត្មាអញដែលមិនទាន់មកដល់ ក៏ខំលួងលោមទារកទាំងពីរដែលមានសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន ។ កូនតូចទាំងនោះរបស់អញ ជាស្ដ្រីកំព្រា កំសត់ ដោយពិត នៅអង្គុយ (ចាំមើលផ្លូវ) ដូចកូនម្រឹគនៅបៅទឹកដោះ ក្នុងវេលាល្ងាច ឬក្នុងវេលាដែលបរិភោគ ។ កូនតូចទាំងនោះរបស់អញ ជាស្ដ្រីកំព្រា កំសត់ ដោយពិត នៅអង្គុយ (ចាំមើលផ្លូវ) ដូចកូនម្រឹគប្រាថ្នារកទឹកផឹក ក្នុងវេលាល្ងាច ឬក្នុងវេលាដែលបរិភោគ ។ កូនតូចទាំងនោះរបស់អញ ជាស្ដ្រីកំព្រា កំសត់ ដោយពិត នាំគ្នាឈរចាំទទួលអញ ដូចជាពួកកូនគោតូចឈរចាំទទួលមេ ។ កូនតូចទាំងនោះរបស់អញ ជាស្ដ្រីកំព្រា កំសត់ ដោយពិត នាំគ្នាឈរចាំទទួលអញដូចជាពួកហង្សឈរនៅលើកក់ ។ កូនតូចទាំងនោះរបស់អញ ជាស្ដ្រីកំព្រាកំសត់ ដោយពិត នាំគ្នាឈរចាំទទួលអញ ក្នុងទីមិនឆ្ងាយអំពីអាស្រម ។ ផ្លូវតែមួយ ចុះបានតែដើរនៃបុគ្គលម្នាក់ ក្បែរខាងផ្លូវមានស្រះ មានជ្រោះ អញមិនឃើញផ្លូវដទៃ សម្រាប់ទៅកាន់អាស្រមបានទេ ។ បពិត្រម្រឹគទាំងឡាយ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំលោកទាំងឡាយ ជាស្ដេចមានកំឡាំងច្រើន ក្នុងព្រៃធំ សូមលោកជាបងប្អូននឹងគ្នាដោយធម៌ លោកទាំងឡាយ កាលបើខ្ញុំអង្វរហើយ ក៏សូមឲ្យផ្លូវដល់ខ្ញុំ ។

អវុទ្ធស្មិំ ករិយា រាជបុត្តស្ស សិរីមតោ

តញ្ហាហំ ជាតិមញ្ញាមិ រាមំ សីតាវធុញ្ចតា ។

តុម្ហេ ច បុត្តេ បស្សេថ សាយំ សំវេសនំ បតិ

អហញ្ច បុត្តេ បស្សេយ្យំ ជាលីកណ្ហាជិនំ ឧភោ ។

ពហុញ្ចិទំ មូលផលំ ភក្ខោ ចាយំ អនប្បកោ

តតោ ឧបឌ្ឍំ ទស្សាមិ មគ្គំ មេ ទេថ យាចិតា ។

រាជបុត្តី ច នោ មាតា រាជបុត្តោ ច នោ បិតា

ធម្មេន ញាតកេ ហោថ មគ្គំ មេ ទេថ យាចិតា ។

(៣៨២) តស្មា លាលប្បមានាយ ពហុំ ការុញ្ញសញ្ហិតំ

សុត្វា នេលបតី វាចំ វាឡា បន្ថា អបក្កមុំ ។

(៣៨៣) ឥមម្ហិ នំ បទេសម្ហិ បុត្តកា បំសុកុណ្ឋិតា

បច្ចុគ្គតា មំ តិដ្ឋន្តិ វច្ឆា ពាលាវ មាតរំ ។

ឥមម្ហិ នំ បទេសម្ហិ បុត្តកា បំសុកុណ្ឋិតា

បច្ចុគ្គតា មំ តិដ្ឋន្តិ ហំសាវុបរិបល្លលេ ។

ខ្ញុំជាកិរិយារបស់ព្រះរាជបុត្រដ៏មានសិរី ដែលគេនិរទេស ខ្ញុំមិនហ៊ានមើលងាយព្រះរាជស្វាមីនោះ ដូចនាងសិតា ជាស្ត្រីមានតែមិនហ៊ានមើលងាយព្រះរាម ។ លោកទាំងឡាយ ចូរឃើញបុត្រទាំងឡាយចុះ ចំណែកខ្ញុំសូមឃើញស្វាមីនឹងបុត្តទាំងពីរ គឺជាលីនឹងកណ្ហាជិនា ក្នុងពេលល្ងាច គឺកាលជាទីទទួលចំណី ។ មើមឈើនឹងផ្លែឈើនេះសោតក៏ច្រើន ចំណីនេះមិនមែនតិចទេ ខ្ញុំនឹងបែងចំណីនោះពាក់កណ្ដាលជូន លោកទាំងឡាយ កាលបើខ្ញុំអង្វរហើយ សូមឲ្យផ្លូវខ្ញុំ ។ ព្រះមាតារបស់យើង ជាព្រះរាជបុត្រី ព្រះបិតារបស់យើង ជាព្រះរាជបុត្រា លោកទាំងឡាយចូរជាបងប្អូនដោយធម៌ លោកទាំងឡាយ កាលបើខ្ញុំអង្វរហើយ សូមឲ្យផ្លូវខ្ញុំ ។

(៣៩២) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកម្រឹគសាហាវ បានស្ដាប់វាចាពីរោះពិសា ជាវាចាប្រកបដោយសេចក្ដីករុណាច្រើន របស់នាងមទ្រីនោះ ដែលកំពុងលួងលោមហើយ ក៏នាំគ្នាថយចេញអំពីផ្លូវបាត់ទៅ ។

(៣៩៣) (ព្រះនាងមទ្រី...) កូនតូចទាំងពីរ ប្រឡាក់ដោយអាចម៍ដី រមែងឈរចាំទទួលអញក្នុងប្រទេសនេះ ដូចជាពួកកូនគោ ឈរចាំទទួលមេ ។ កូនតូចទាំងពីរប្រឡាក់ដោយអាចម៍ដី រមែងឈរចាំទទួលអញក្នុងប្រទេសនេះ ដូចជាពួកហង្សឈរនៅលើភក់ ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស មទ្ទីបព្វំ

ឥមម្ហិ នំ បទេសម្ហិ បុត្តកា បំសុកុណ្ឋិតា
បច្ចុគ្គតា មំ តិដ្ឋន្តិ អស្សមស្សាវិទូរតោ ។
តេ[១] មិគា វិយ ឧក្កណ្ណា សមន្តមភិធាវិនោ
អានន្ទិនោ បមុទិតា វគ្គមានាវ កម្បរេ
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
ឆកលីវ[២] មិគី ឆាបំ បក្ខី មុត្តាវ បញ្ជរា
ឱហាយ បុត្តេ និក្ខម្មុ សីហីវាមិសគិទ្ធិនី
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
ឥទំ នេសំ បទក្កន្តំ នាគានមិវ បព្វតេ
ចិតកា បរិកិណ្ណាយោ អស្សមស្សាវិទូរតោ
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
វាលុកាយបិ ឱកិណ្ណា បុត្តកា បំសុកុណ្ឋិតា
សមន្តមភិធាវន្តិ ន តេ បស្សាមិ ទារកេ ។
យេ មំ បុរេ បច្ចុដ្ឋេន្តិ អរញ្ញា ទូរមាយតឹ
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។

---

១ ម. ទេ ។ ២ ឱ. ឆកលីវ ។ ម. ឆគលីវ ។

កូនតូចទាំងពីរ ប្រឡាក់ដោយអាចម៍ដី រមែងឈរចាំទទួលអញ ក្នុងប្រទេសនេះ ក្នុងទីជិតអាស្រម ៗ កូនតូចទាំងនោះ ធ្លាប់តែស្ទុះមកព័ទ្ធជុំវិញ មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ នាំគ្នាលោតមកហាក់ដូចជា (ញ៉ាំងហឫទ័យរបស់មាតា) ឲ្យកំរើក ដូចកូនម្រឹគទាំងឡាយ (ឃើញមេ) ហើយដំឡើងស្លឹកត្រចៀក (អើត-កប្ចូលទៅជិតមេ រីករាយត្រេកអរស្ទុះទៅព័ទ្ធជុំវិញ) ថ្ងៃនេះអញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលីនិងនាងកណ្ហាជិនានោះ ៗ អញលះបង់កូនទាំងពីរ ហើយចេញទៅ ដូចមេពពែម្រឹគ លះបង់កូន ដូចមេបក្សីចេញអំពី (សម្បុក) ឬដូចមេសីហៈប្រាថ្នាសាច់ (លះបង់កូនរបស់ខ្លួនដើរចេញទៅរកចំណី) ថ្ងៃនេះ អញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលី និងនាងកណ្ហាជិនានោះ ៗ នេះស្នាមជើងនៃកូនទាំងនោះ ដូច(ស្នាមជើង) នៃហ្វូងដំរីក្បែរភ្នំ គំនូកខ្សាច់ដែលកូនទាំងពីរនាំគ្នាពូន ក៏ខ្ចាត់ខ្ចាយ ក្នុងទីជិតនៃអាស្រម ថ្ងៃនេះអញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលីនិងនាងកណ្ហាជិនានោះ ៗ កូនតូចទាំងពីរ រោយរាយ ដោយខ្សាច់ ប្រឡាក់ ដោយអាចម៍ដី រមែងស្ទុះមកព័ទ្ធជុំវិញ អញមិនបានឃើញទារកទាំងនោះ ៗ កាលពីដើម កូនទាំងពីរណា ទទួលអញដែលមកអំពីព្រៃឆ្ងាយ ថ្ងៃនេះអញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរនោះ គឺជាលីនិងនាងកណ្ហាជិនា ៗ

ឆគិលីវ មិគី ឆាតា   បច្ចុគ្គន្ត្វាន មាតរំ
ទូរេ មំ បដិវិលោកេន្តិ   តេ ន បស្សាមិ ទារកេ ។
ឥទញ្ហ នេសំ កីឡនំ   បតិតំ បណ្ឌុវេលុវំ
តជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ   ជាលី កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
ថនា ច មយ្ហា មេ បូរា   ឧរោ ច សម្បទាលតិ
តជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ   ជាលី កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
ឧច្ឆង្គេ(១)មេកោ(២) វិចិនតិ   ថនា មេកាវ លម្ពតិ
តជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ   ជាលី កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។
យស្សា សាយណ្ហសមយំ   បុត្តកា បំសុកុណ្ឋិតា
ឧច្ឆង្គេ មេ វិវត្តន្តិ   តេ ន បស្សាមិ ទារកេ ។
អយំ សោ អស្សមោ បុព្វេ   សមជ្ជោ បដិភាតិ មំ
តជ្ជ បុត្តេ អបស្សន្ត្យា   ភមតេ វិយ អស្សមោ ។
កិមិទំ អប្បសទ្ទោវ   អស្សមោ បដិភាតិ មំ
កាកោលាបិ ន វស្សន្តិ   មតា មេ នូន ទារកា ។
កិមិទំ អប្បសទ្ទោវ   អស្សមោ បដិភាតិ មំ
សកុណាបិ ន វស្សន្តិ   មតា មេ នូន ទារកា ។

---

១ ឧ. ម. ឧច្ឆង្គេ ។ ២ ម. មេសន្តោ នត្ថិ ។

ទារកទាំងពីរ តែងរមិលមើលផ្លូវអញ ក្នុងទីឆ្ងាយ ដូចកូនម្រឹគ ទន្ទូលមេពពៃ ឬម្រឹគជាមេ ។ ផ្លែព្នោលៀងខ្ចី ដែលជ្រុះមកនេះឯង ជាល្បែងរបស់ទារកទាំងនោះ ថ្ងៃនេះអញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលីទឹងនាងកណ្ហាជិនានោះ ។ ស្ដនរបស់អញទាំងពីរនេះពេញ(ដោយទឹកដោះ)ទាំងទ្រូងសោតក៏ស្មើតែនឹងឆ្ងាយ អញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលីទឹងនាងកណ្ហាជិនានោះ ។ កូនមួយ រាវរកផ្លែឈើក្នុងថ្នក់របស់អញ កូនមួយ តោងដោះទាំងគូរបស់អញ ថ្ងៃនេះ អញមិនបានឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលីទឹងនាងកណ្ហាជិនានោះ ។ វេលាថ្ងៃល្ងាច កូនតូចទាំងពីរ ប្រឡាក់ដោយអាចម៍ដី នទៀលលើភ្លៅរបស់អញ អញមិនបានឃើញទារកទាំងនោះ ។ កាលពីដើម អាស្រមនេះ ប្រាកដដល់អញ (ដូចជា) កន្លែងមហោស្រព ថ្ងៃនេះ អាស្រមហាក់ដូចវិលដល់អញ ដែលមិនបានឃើញកូនទាំងនោះ ។ ហេតុដូចម្តេច បានជាអាស្រមនេះហាក់ដូចជាស្ងាត់សូន្យឈឹង ប្រាកដដល់អញ សូម្បីពួកក្អែកព្រៃក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់អញ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។ ហេតុដូចម្តេច បានជាអាស្រមនេះ ហាក់ដូចជាស្ងាត់សូន្យឈឹង ប្រាកដដល់អញ សូម្បីពួកសត្វហើរ ក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់អញ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។

(៣៨៦) កិមិទំ តុណ្ហីភូតោសិ អបិ រត្តេវ មេ មនោ

កាកោលាបិ ន វស្សន្តិ មតា មេ នូន ទារកា ។

កិមិទំ តុណ្ហីភូតោសិ អបិ រត្តេវ មេ មនោ

សកុណាបិ ន វស្សន្តិ មតា មេ នូន ទារកា ។

កច្ចិ នុ មេ អយ្យបុត្ត មិគា ខាទឹសុ ទារកេ

អរញ្ញេ ឥរិណេ វិវនេ កេន នីតា មេ ទារកា ។

អាទូ តេ បហិតា ទូតា អាទូ សុត្តា បិយំវទា

អាទូ ពហិ នោ និក្ខន្តា ខិឌ្ឌាសុ បសុតា នុ តេ ។

នេវាសំ កេសា ទិស្សន្តិ ហត្ថបាទា ច ជាលិនោ

សកុណានញ្ច និឃាតោ កេន នីតា មេ ទារកា ។

(៣៨៨) ឥទំ តតោ ទុក្ខតរំ សល្លវិទ្ធោ យថា វណោ

ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ ជាលី កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។

(៣៩៤) ហេតុនេះដូចម្តេច បានជាព្រះអគ្គគង់ស្ងៀម ចិត្តរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ហាក់ដូច(យល់សប្តិ)ក្នុងរាត្រី សូម្បីពួកក្អែកព្រៃក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។ ហេតុដូចម្តេច បានជាព្រះអគ្គគង់ស្ងៀម ចិត្តរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ហាក់ដូចជា (យល់សប្តិ) ក្នុងរាត្រី សូម្បីពួកសត្វហើរក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។ បពិត្រព្រះអយ្យបុត្រ ពួកម្រឹគស៊ីទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ហើយទេដឹង ឬនរណានាំយកទារក របស់ខ្ញុំម្ចាស់ទៅក្នុងព្រៃ ដ៏ស្ងាត់ឥតជាតិដៅ ។ ព្រះអគ្គធ្វើទារកទាំងនោះឲ្យជាទូតហើយប្រើទៅឬ ឬក៏ទារកទាំងនោះ ជាអ្នកពោលពាក្យពីពេះ ដេកលក់អស់ហើយ ឬទារកទាំងនោះខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងល្បែងទាំងឡាយ ហើយនាំគ្នាចេញទៅខាងក្រៅ ។ សក់ទាំងឡាយក្តី ដៃជើងទាំងឡាយក្តី ដ៏វិចិត្រដោយបណ្តាញរបស់ទារកទាំងនោះ ក៏មិនឃើញសោះ ក្រែងពួកបក្សីឆាបនាំយកទៅទេដឹង ឬនរណានាំយកទារក របស់ខ្ញុំម្ចាស់ទៅ ។

(៣៩៥) ការដែលព្រះអគ្គមិនមានព្រះបន្ទូលនេះ ជាទុក្ខក្រៃលែងជាងទុក្ខរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ដែលមិនឃើញកូនទាំងពីរ គឺជាលីនឹងនាងកណ្ហាជិនានោះ ដូចជាដំបៅ ដែលមុត ដោយព្រួញ ។

ឥទំបិ ទុតិយំ សល្លំ កម្បេតិ ហទយំ មម

យញ្ច បុត្តេ ន បស្សាមិ តញ្ច មំ នាភិភាសសិ ។

អជ្ជ ចេ មេ ឥមំ រត្តឹ រាជបុត្ត ន សំសសិ

មញ្ញេ ឱក្កន្តសន្តំ មំ បាតោ ទក្ខសិ នោ មតំ ។

(៣៨៦) ននុ មទ្ទី វរារោហា រាជបុត្តី យសស្សិនី

បាតោ គតាសិ ឧញ្ឆាយ កិមិទំ សាយមាគតា ។

(៣៨៧) ននុ ត្វំ សទ្ទមស្សោសិ យេ សរំ បាតុមាគតា

សីហស្ស វិនទន្តស្ស ព្យគ្ឃស្ស ច និក្កុជិតំ ។

អហុ បុព្វនិមិត្តំ មេ វិចរន្ត្យា ព្រហាវនេ

ខណិត្តោ មេ ហត្ថា បតិតោ ឧគ្គីវញ្ចាបិ អំសតោ ។

តទាហំ ព្យថិតា ភីតា បុថុ កត្វាន អញ្ជលឹ

សព្វា ទិសា នមស្សិស្សំ អបិ សោត្ថិ ឥតោ សិយា ។

នេះជាព្រួញទីពីរ គឺត្រង់ដែលខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញបុត្រទាំងពីរ១ ដែលព្រះអង្គមិនត្រាស់ប្រាប់ខ្ញុំម្ចាស់១ នាំឲ្យកំរើកហឫទ័យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ៗ បពិត្រព្រះរាជបុត្រ បើព្រះអង្គមិនត្រាស់ប្រាប់ដល់ខ្ញុំម្ចាស់ អស់រាត្រីនេះ ក្នុងថ្ងៃនេះទេ ព្រះអង្គមុខជានឹងឃើញខ្ញុំម្ចាស់អស់ជីវិតស្លាប់ក្នុងពេលព្រឹកមិនខាន ៗ

(៣៩៦) (ព្រះមហាសត្វ...) ក្រែងនាងមទ្រី មានកំពស់នឹងទំហំដ៏ប្រសើរ ជារាជបុត្រី មានយសម្ភ នាងទៅដើម្បីស្វែងរក (ផ្លែឈើតូច-ធំ) តាំងពីពេលព្រឹក ហេតុដូចម្តេច បានជាដល់ពេលល្ងាចហើយ ទើបមក ៗ

(៣៩៧) (ព្រះនាងមទ្រី...) ក្រែងព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់សំឡេងទ្រហឹងអឹងកងនៃសីហៈនឹងខ្លា ដែលស្រែកបន្ទឺឡើង (ព្រមទាំងម្រឹគដទៃមានដំរីជាដើម) ដែលមកកាន់ស្រះ (នេះ) ដើម្បីផឹកទឹកដែរឬទេ ៗ បុព្វនិមិត្តបានកើតឡើងដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ដែលដើរត្រាច់ក្នុងព្រៃធំ ជ្រនីកក៏ធ្លាក់អំពីដៃរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ទាំងកញ្ច្រែងដែលលីលើចង្កេះ ស្មាក៏ធ្លាក់អំពីស្មា ៗ ក្នុងពេលនោះ ខ្ញុំម្ចាស់មានសេចក្តីភិតភ័យក្រៃពេក ក៏ប្រណម្យអញ្ជលី នមស្ការគ្រប់ទិសទាំង ៗ សូមឲ្យសួស្តីគប្បីមាន ព្រោះការនមស្ការនេះ ៗ

មា ហេវ នោ រាជបុត្តោ ហតោ សីហេន ទីបិនា
ទារកា វា បរាមដ្ឋា អច្ឆកោកតរច្ឆិភិ ។
សីហោ ព្យគ្ឃោ ច ទីបិ ច តយោ វាឡា វនេ មិគា
តេ មំ បរិយាវរុំ មគ្គំ តេន សាយម្ហិ អាគតា ។
(៣៥៨) អហំ បតិញ្ច បុត្តេ ច អាចរិយមិវ មាណវោ
អនុដ្ឋិតា ទិវារត្តឹ ជដិនី ព្រហ្មចារិនី ។
អជិនានិ បរិទហិត្វា វនមូលផលហារិយា
វិចរាមិ ទិវារត្តឹ តុម្ហំ កាមា ហិ បុត្តកា ។
ឥទំ(១) សុវណ្ណហាលិទ្ទំ អាភតំ បណ្ឌុពេលុវំ
រុក្ខបក្កានិ ចាហាសឹ ឥមេ វោ បុត្តកីឡនា ។
ឥទំ មូឡាលិវត្តកំ សាលុកំ ជិញ្ជុរោទកំ(២)
ភុញ្ជ ខុទ្ទេន សំយុត្តំ សហ បុត្តេហិ ខត្តិយ ។
បទុមំ ជាលិនោ ទេហិ កុមុទំ បន កុមារិយា
មាលិនេ បស្ស នច្ចន្តេ សិវិបុត្តានិ អវ្ហយ ។

១ ឱ. ម. អហំ ។ ២ ឱ. បិញ្ចុរោទកំ ។ ម. បិញ្ចុរោទកំ ។

សូមកុំឲ្យសីហៈនឹងខ្លាដំបង បៀតបៀនព្រះរាជបុត្ររបស់យើងបាន មួយទៀត សូមកុំឲ្យខ្លាឃ្មុំ ឆ្កែព្រៃ នឹងខ្លារខិនចាប់ខាំស៊ីតារកទាំងពីរបាន ។ ពួកពាឡម្រឹគទាំងបីក្នុងព្រៃ គឺសីហៈមួយ ខ្លាធំមួយ ខ្លាដំបងមួយ រាំងផ្លូវខ្ញុំម្ចាស់ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំម្ចាស់មកក្នុងវេលាល្ងាច ។

(៣៩៨) ខ្ញុំម្ចាស់មានសក់កណ្តាញ់ ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ស្រវាស្រទេញ (ផ្គត់ផ្គង់) ប្តីផង បុត្រទាំងពីរផង អស់ថ្ងៃនឹងយប់ ដូចជាមាណព (ផ្គត់ផ្គង់) អាចារ្យ ។ ហៃបុត្រកំសត់ទាំងពីរ មាតាស្លៀកដណ្តប់ស្បែកខ្លា ខំស្វែងរកមើមឈើនឹងផ្លែឈើក្នុងព្រៃ ទាំងថ្ងៃ ទាំងយប់ ព្រោះតែសេចក្តីស្រឡាញ់កូនឯងទាំងពីរ ។ រមៀតមានពណ៌ដូចជាមាសនឹងផ្លែក្នៅនេះ មាតាបាននាំមកដល់ហើយ មាតាបាននាំទាំងផ្លែឈើទាំងឡាយ (ឯទៀតផង) ហៃបុត្រកំសត់ទាំងពីរ ផ្លែឈើទាំងនេះ ជាល្បែងរបស់កូនឯងទាំងពីរ ។ មើមឈូក ក្រអៅ ឧប្បល ក្រចាប់នេះ បពិត្រក្សត្រិយ៍ សូមព្រះអង្គព្រមទាំងបុត្រទាំងពីរសោយ (វត្ថុទាំងនោះ) ដែលលាយដោយទឹកឃ្មុំចុះ ។ បពិត្រព្រះបាទសិវិ សូមព្រះអង្គប្រទានផ្កាឈូកដល់ជាលី សូមព្រះអង្គប្រទានផ្កាកុមុទ ដល់នាងកុមារី សូមទត(កុមារទាំងពីរ) ដែលប្រដាប់ដោយកម្រងផ្កាហើយរាំ សូមព្រះអង្គ ត្រាស់ហៅបុត្រទាំងពីរមក ។

តតោ កណ្ហាជិនា យាតិ និសាមេហិ រថេសភ
មញ្ជុស្សកាយ វគ្គុយា អស្សមំ ឧបគច្ឆិយា។
សមានសុខទុក្ខម្ហា រដ្ឋា បព្វាជិតា ឧភោ
អបិ សិវិបុត្ត បស្សេសិ ជាលីកណ្ហាជិនំ ឧភោ។
សមណោ ព្រាហ្មណោ នូន ព្រហ្មចរិយបរាយនេ
អហំ លោកេ អភិសសឹ សីលវន្តេ ពហុស្សុតេ
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ ជាលីកណ្ហាជិនំ ឧភោ។
(៣៨៩) ឥមេ តេ ជម្ពុកា រុក្ខា វេទិសា សិន្ទុវារិតា
វិវិធានិ រុក្ខជាតានិ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ។
អស្សត្ថា បនសា ចេមេ និគ្រោធា ច កបិត្ថនា
វិវិធានិ ផលជាតានិ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ។
ឥមេ តិដ្ឋន្តិ អារាមា អយំ សីតូទកា នទី
យត្ថស្សុ បុព្វេ កីឡឹសុ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ។
វិវិធានិ បុប្ផជាតានិ អស្មឹ ឧបរិបព្វតេ
យានស្សុ បុព្វេ ធារឹសុ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ។
វិវិធានិ ផលជាតានិ អស្មឹ ឧបរិបព្វតេ
យានស្សុ បុព្វេ ភុញ្ជឹសុ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ។

បពិត្រព្រះអង្គ ជាធំក្នុងរថ បណ្ដាបុត្រទាំងពីរនោះ បុត្រីឈ្មោះកណ្ហាជិនា រមែងទៅ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ (សំឡេង) របស់វាដែលពីរោះ គួរជាប់ចិត្តពាក្យពីរោះ ចូលទៅកាន់អាស្រម ។ បពិត្រព្រះបាទសិវិ យើងទាំងពីរនាក់ ត្រូវគេនិរទេសចាកដែន ហើយជាអ្នករួមសុខរួមទុក្ខជាមួយគ្នា ព្រះអង្គឃើញបុត្រទាំងពីរ គឺជាលីនឹងកណ្ហាជិនាដែរឬ ។ ខ្ញុំម្ចាស់បានជេរប្រទេចពួកស្រមណ៍នឹងព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោក មានព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ មានសីល ជាពហុស្សូតដោយពិត បានជាខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញបុត្រទាំងពីរ គឺជាលី នឹងកណ្ហាជិនានោះ ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

(៣៤៩) នេះរុក្ខជាតិផ្សេងៗ គឺព្រីង ឈើទាលខ្ពស់ មានមែកត្រសុំត្រសាយ កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញ ។ នេះផលជាតិផ្សេងៗ គឺពោធិ៍ ខ្នុរ ជ្រៃ ក្រសាំង កុមារទាំងនោះអញមិនបានឃើញ ។ នេះសួនច្បារទាំងឡាយ នេះស្ទឹងមានទឹកត្រជាក់ ជាទីដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់លេង កុមារទាំងនោះអញមិនបានឃើញ ។ ផ្កាឈើច្រើនយ៉ាង លើភ្នំនេះ ជាផ្កាដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់ទ្រទ្រង់ កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញ ។ ផ្លែឈើច្រើនយ៉ាងលើភ្នំនេះ ជាផ្លែដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់បរិភោគ កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញសោះ ។

ឥមេ តេ ហត្ថិកា អស្សា ពលិពទ្ទា ច តេ ឥមេ
យេហិស្សុ បុត្តេ កីឡឹសុ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ ។
(៣៦០) ឥមេ សាមា សសោលូកា(១) ពហុកា កទលីមិគា
យេហិស្សុ បុត្តេ កីឡឹសុ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ ។
ឥមេ ហំសា ច កោញ្ចា ច មយូរា ចិត្របេខុណា
យេហិស្សុ បុត្តេ កីឡឹសុ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ ។
(៣៦១) ឥមា តា វនគុម្ពាយោ បុប្ផិតា សព្វកាលិកា
យត្ថស្សុ បុត្តេ កីឡឹសុ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ ។
ឥមា តា បោក្ខរណី រម្មា ចក្កវាកូបកូជិតា
មន្ទាលកេហិ សញ្ឆន្នា បទុមុប្បលកេហិ ច
យត្ថស្សុ បុត្តេ កីឡឹសុ តេ កុមារា ន ទិស្សរេ ។
(៣៦២) ន តេ កដ្ឋានិ ភិន្នានិ ន តេ ឧទកមាហតំ
អគ្គិបិ តេ ន ហាសិតោ កិំ នុ មន្ទោវ ឈាយសិ ។
បិយោ បិយេន សង្គម្ម សមោហំ ព្យបហញ្ញតិ
ត្យជ្ជ បុត្តេ ន បស្សាមិ ជាលី កណ្ហាជិនំ ចុភោ ។

---

១ ម. សសាលូកា ។

រូបដំរី រូបសេះទាំងនេះក្តី រូបគោទាំងនេះក្តី ជារូបដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់លេង កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញ ។

(៣៦០) រូបម្រឹគមានសម្បុរពព្រុស រូបទន្សាយ រូបមៀម រូបម្រឹគឈ្លូសជាច្រើនទាំងនេះ ជារូបដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់លេង កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញ ។ រូបហង្ស រូបក្រៀល រូបក្ងោក មានស្លាបដ៏វិចិត្រ ជារូបដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់លេង កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញ ។

(៣៦១) គុម្ពឈើទាំងនេះ មានផ្ការីកសព្វកាល ជាផ្កាដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់លេង កុមារទាំងនោះ អញមិនបានឃើញ ។ ស្រះបោក្ខរណីទាំងនេះ គួរជាទីត្រេកអរ ឮហឹងអឹងកង ដោយសត្វចាក្រពាក ដេរដាសដោយផ្កាមណ្ឌាលកៈផង ដោយផ្កាឈូកនឹងផ្កាឧប្បលផង ជាទីដែលកុមារទាំងពីរធ្លាប់លេង កុមារទាំងនោះអញមិនបានឃើញ ។

(៣៦២) ឧសទាំងឡាយព្រះអង្គមិនកាប់ ទឹកព្រះអង្គមិនដង ភ្លើងព្រះអង្គមិនបង្កាត់ ហេតុអ្វីបានជាព្រះអង្គសញ្ជប់សញ្ជឹង ដូចមនុស្សខ្វៅ ។ (ព្រះវេស្សន្តរ) ជាទីស្រឡាញ់ (របស់ខ្ញុំម្ចាស់) សេចក្តីព្រួយតែងរសាយ ព្រោះបានជួបជុំដោយព្រះអង្គជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញបុត្រទាំងពីរ គឺជាលីនឹងនាងកណ្ហាជិនានោះ ។

(៣៦៣) ន ខោ នោ ទេវ បស្សាមិ យេន តេ នីហតា មតា

កាកោលាបិ ច វស្សន្តិ មតា មេ នូន ទារកា ។

ន ខោ នោ ទេវ បស្សាមិ យេន តេ នីហតា មតា

សកុណាបិ ច វស្សន្តិ មតា មេ នូន ទារកា ។

(៣៦៤) សា តត្ថ បរិទេវិត្វា បព្វតានិ វនានិ ច

បុនទេវស្សមំ គន្ត្វា សាមិកស្សន្តិកេ រុទិ ។

ន ខោ នោ ទេវ បស្សាមិ យេន តេ នីហតា មតា

កាកោលាបិ ច វស្សន្តិ មតា មេ នូន ទារកា ។

ន ខោ នោ ទេវ បស្សាមិ យេន តេ នីហតា មតា

សកុណាបិ ច វស្សន្តិ មតា មេ នូន ទារកា ។

(៣៦៣) បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញបុត្ររបស់យើងទាំងពីរសោះ ខ្ញុំម្ចាស់មិនដឹងថា (អ្នកណា) នាំយកបុត្រទាំងនោះទៅ ទាំងពួកក្អែកព្រៃសោត ក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។ បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញបុត្ររបស់យើងទាំងពីរសោះ ខ្ញុំម្ចាស់មិនដឹងថា (អ្នកណា) នាំយកបុត្រទាំងនោះទៅ ទាំងពួកសត្វស្លាបសោត ក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។

(៣៦៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងមទ្រីនោះ (បានត្រាច់ទៅ) កាន់គុម្ពនៃព្រៃ ខ្សឹកខ្សួលក្នុងទីនោះ ហើយត្រឡប់មកអាស្រមវិញ ក៏ទ្រង់ព្រះកន្សែងក្នុងសំណាក់ព្រះរាជស្វាមីថា បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញ (បុត្រទាំងពីរ) របស់យើងសោះ ខ្ញុំម្ចាស់មិនដឹងថា (អ្នកណា) នាំយកបុត្រទាំងនោះទៅ ទាំងពួកក្អែកព្រៃសោត ក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។ បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញ (បុត្រទាំងពីរ) របស់យើងសោះ ខ្ញុំម្ចាស់មិនដឹងថា (អ្នកណា) នាំយកបុត្រទាំងនោះទៅ ទាំងពួកសត្វស្លាបសោត ក៏មិនកញ្ជ្រៀវ ទារកទាំងពីររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ប្រាកដជាស្លាប់ហើយ ។

នខោ នោ ទេវ បស្សាមិ យេន តេ នីហដា មតា

វិចរន្តី រុក្ខមូលេសុ បព្វតេសុ គុហាសុ ច ។

ឥតិ មទ្ទី វរារោហា រាជបុត្តី យសស្សិនី

ពាហា បគ្គយ្ហ កន្ទិត្វា តត្ថេវ បតិតា ឆមា ។

(៣២៥) តមជ្ឈបត្តំ រាជបុត្តឹ ឧទកេនាភិសិញ្ចថ

អស្សត្ថំ នំ វិទិត្វាន អថ នំ ឯតទព្រវិ ។

អាទិយេនេវ តេ មទ្ទិ ទុក្ខំ នក្ខាតុមិច្ឆិសំ

ទលិទ្ទោ យាចកោ វុឌ្ឍោ ព្រាហ្មណោ ឃរមាគតោ ។

តស្ស ទិន្នា មយា បុត្តា មទ្ទិ មា ភាយិ អស្សស

មំ បស្ស មទ្ទិ មា បុត្តេ មា ពាឡ្ហំ បរិទេវយិ

លច្ឆាម បុត្តេ ជីវន្តា អរោគា ច ភវាមសេ ។

បុត្តេ បសុញ្ច ធញ្ញញ្ច យញ្ច អញ្ញំ ឃរេ ធនំ

ទជ្ជា សប្បុរិសោ ទានំ ទិស្វា យាចកមាគតេ

អនុមោទាហិ មេ មទ្ទិ បុត្តកេ ទានមុត្តមំ ។

បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់មិនឃើញ (បុត្រទាំងពីរ) របស់យើងសោះ ខ្ញុំម្ចាស់មិនដឹងជា (អ្នកណា) នាំយកបុត្រទាំងនោះទៅ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ នាងមទ្រីត្រាច់ទៅក្រោមម្លប់ឈើនិងកុំនិងគុហា ៗ នាងមទ្រីមានកំពស់និងទំហំដ៏ប្រសើរ ជាពជបុត្រីមានយស ក៏ផ្គងដើមដៃទាំងពីរកន្ទក់កន្ទេញយ៉ាងនេះហើយ ក៏ដួលទៅលើផែនដីក្នុងទីនោះ ៗ

(៣៦៥) ព្រះបាទវេស្សន្តរ ទ្រង់ស្រោចស្រប់ព្រះរាជបុត្រីនោះ ដែលបានមកដល់សំណាក់ព្រះអង្គ បន្ទាប់អំពីនោះមក ព្រះអង្គជ្រាបព្រះរាជបុត្រីនោះ ដែលស្រួលចិត្តហើយ ទើបបានត្រាស់នឹងព្រះរាជបុត្រីនោះយ៉ាងនេះថា ហៃនាងមទ្រី អញមិនចង់ប្រាប់សេចក្តីទុក្ខដល់នាងអំពីដម្បូងទេ មានព្រាហ្មណ៍ចាស់កំសត់ជាសូម បានមកកាន់លំនៅ ៗ ហៃនាងមទ្រី អញបានឲ្យបុត្រទាំងពីរដល់ព្រាហ្មណ៍នោះហើយ នាងកុំភិតភ័យអ្វី នាងចូរស្រួលចិត្តចុះ ហៃនាងមទ្រី នាងចូរមើលមកអញ កុំមើលបុត្រទាំងពីរ កុំខ្សឹកខ្សួលខ្លាំងឡើយ កាលបើយើងរស់នៅបានសុខសប្បាយ ក៏គង់បាន (ចួបប្រទះ) នឹងបុត្រវិញ ៗ សប្បុរសបានឃើញពួកសូមមកហើយ គប្បីឲ្យកូនសត្វចិញ្ចឹម ធញ្ញជាតិ និងទ្រព្យដទៃដែលមានក្នុងផ្ទះជាទាន ហៃនាងមទ្រី នាងចូរត្រេកអរតាម នូវអំណោយបុត្រដ៏ឧត្តមរបស់អញ ៗ

(៣៦៦) អនុមោទាមិ តេ ទេវ បុត្តកេ ទានមុត្តមំ

ទត្វា ចិត្តំ បសាទេហិ ភិយ្យោ ទានំ ទទោ ភវ ៗ

យោ ត្វំ មច្ឆេរភូតេសុ មនុស្សេសុ ជនាធិប

ព្រាហ្មណស្ស អទា ទានំ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ ៗ

(៣៦៧) និន្នាទិតា តេ បថវី សទ្ទោ តេ តិទិវង្គតោ

សមន្តា វិជ្ជុតា អាគុ គិរីនំវ បដិស្សុតា ៗ

(៣៦៨) តស្ស តេ អនុមោទន្តិ ឧភោ នារទបព្វតា

ឥន្ទោ ច ព្រហ្មា ច បជាបតី ច

សោមោ យមោ វេស្សវណោ ច រាជា

សព្វេ ទេវានុមោទន្តិ តាវតឹសា សឥន្ទកា ៗ

ឥតិ មទ្ទី វរារោហា រាជបុត្តី យសស្សិនី

វេស្សន្តរស្ស អនុមោទិ បុត្តកេ ទានមុត្តមំ ៗ

មទ្ទីបព្វំ នាម ៗ

(៣៦៦) (ព្រះនាងមទ្រី...) បពិត្រព្រះទេវៈ ខ្ញុំម្ចាស់សូមរីករាយតាមនូវអំណោយបុត្រដ៏ឧត្តមរបស់ព្រះអង្គ ព្រះអង្គប្រទានហើយ សូមធ្វើព្រះហឫទ័យឲ្យជ្រះថ្លាចុះ សូមព្រះអង្គទ្រង់ឲ្យទានជាកិយោភាគចុះ ។ បពិត្រព្រះជនាធិបៈ កាលដែលពួកមនុស្ស កំពុងមានសេចក្តីកំណាញ់ ព្រះអង្គជាអ្នកញុំាងពួកអ្នកសិវិរស្រ្តឲ្យចំរើន ទ្រង់បានជាក់ទានដល់ព្រាហ្មណ៍ ។

(៣៦៧) ព្រះអង្គបានញុំាងផែនដី ឲ្យខ្ទរខ្ទារ កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះអង្គទៅដល់ទេវលោក ផ្លេកបន្ទោរពុំជួកាលជាលប្រវាត់ជុំវិញព្រៃហេមពាន្តដូចជាសំឡេងលាន់នៃភ្នំទាំងឡាយ ។

(៣៦៨) ពួកទេវតាទាំងពីរក្រុម គឺនារទៈនឹងបព្វតៈ ព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រព្រះព្រហ្ម នឹងបជាបតិទេវបុត្រ សោមទេវបុត្រ ព្រះបាទយមៈនឹងព្រះបាទវេស្សវ័ណ ក៏នាំគ្នារីករាយតាមព្រះអង្គនោះ ពួកទេវតាទាំងអស់ដែលកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រក៏រីករាយតាម ។ (ព្រះសាស្តាបានត្រាស់គាថានេះថា) ព្រះនាងមទ្រី មានកំពស់នឹងទំហំដ៏ប្រសើរ ជារាជបុត្រីមានយស បានរីករាយតាមនូវអំណោយបុត្រដ៏ឧត្តម របស់ព្រះបាទវេស្សន្តរ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មទ្ទីបព្វៈ ។

មហានិបាតេ ទសមស្ស វេស្សន្តរជាតកស្ស សក្កបព្វំ

(៣៦៩) តតោ រត្យា វិវសានេ សុរិយស្សុគ្គមនំ[១] បតិ
សក្កោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន បាតោ តេសំ អទិស្សថ ។

(៣៧០) កច្ចិ នុ ភោតោ កុសលំ កច្ចិ ភោតោ អនាមយំ
កច្ចិ ឧញ្ឆេន យាបេថ កច្ចិ មូលផលា ពហូ ។
កច្ចិ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ កច្ចិ ហឹសា ន វិជ្ជតិ ។

(៣៧១) កុសលញ្ចេវ នោ ព្រហ្មេ អថោ ព្រហ្មេ អនាមយំ
អថោ ឧញ្ឆេន យាបេម អថោ មូលផលា ពហូ ។
អថោ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ហឹសា មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ ។
សត្តនោ មាសេ វសតំ អរញ្ញេ ជីវិសោកិនំ
ឥទំ ទុតិយំ បស្សាម ព្រាហ្មណំ ទេវវណ្ណិនំ
អាទាយ វេឡុវំ ទណ្ឌំ ធារេន្តំ អជិនក្ខិបំ ។
ស្វាគតន្តេ មហាព្រហ្មេ អថោ តេ អទុរាគតំ

---

១ ម. សុរិយុគ្គមនំ ។

(៣៦៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ក្នុងកាលដែលរាត្រីកន្លងទៅ ហើយ ព្រះអាទិត្យក៏រះឡើង សក្កទេវរាជ មានភេទជាព្រាហ្មណ៍ ប្រាកដ ដល់ក្សត្រទាំងពីរនោះក្នុងពេលព្រឹក ។

(៣៧០) (សក្កទេវរាជ...) ព្រះអង្គសុខសប្បាយទេឬ ព្រះអង្គមិនមាន រោគាពាធទេឬ ព្រះអង្គញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយការស្វែង រកស្រួលទេឬ មើមឈើនិងផ្លែឈើមានច្រើនដែរឬ ។ ពួករបោម មូស និងពស់ មានតិចទេឬ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករដោយម្រឹគយង់ឃ្នង មិន មានការបៀតបៀនទេឬ ។

(៣៧១) (ព្រះមហាសត្វ...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកយើងសុខសប្បាយទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មិនមានរោគាពាធអ្វីទេ មួយទៀត យើងញុំាង អត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយការស្វែងរកស្រួលទេ មើមឈើនិងផ្លែ ឈើទាំងឡាយដ៏បរិបូណ៌ដែរទេ ។ ទាំងពួករបោម មូសនិងពស់មាន តិចទេ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករដោយម្រឹគយង់ឃ្នង មិនមានការបៀតបៀន យើងទេ ។ យើងនៅក្នុងព្រៃអស់៧ខែ រស់នៅទាំងសំណោក ទើបឃើញព្រាហ្មណ៍ជាគំរប់ពីរនេះ មានភេទដ៏ប្រសើរ កាន់ឈើ ប្រត់មានពណ៌ដូចជាផ្លែល្ពៅទុំទ្រទ្រង់ស្បែកខ្លា ទាំងក្របក ។ នៃមហា-ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមកល្អហើយ មួយទៀត អ្នកមិនមែនមកអាក្រក់ទេ

អន្តោ បវិស គព្ភន្តេ ឆាទេ បក្ខាលយស្សុ តេ ។
តិណ្ឌុកានិ បិយាលានិ មធុកេ កាសមារិយោ
ផលានិ ខុទ្ទកប្បានិ ភុញ្ជ ព្រហ្មេ វរំ វរំ ។
ឥទំបិ បានិយំ សីតំ អាភតំ គិរិគព្ភរា
តតោ បិវ មហាព្រហ្មេ សចេ ត្វំ អភិកង្ខសិ ។
អថ ត្វំ កេន វណ្ណេន កេន វា បន ហេតុនា
អនុប្បត្តោសិ ព្រហារញ្ញំ តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។
(៣៧២) យថា វារិវហោ បូរោ សព្វកាលំ ន ខីយតិ
ឯវន្តំ យាចិតាគច្ឆឹ ភរិយំ មេ ទេហិ យាចិតោ ។
(៣៧៣) ទទាមិ ន វិកម្បាមិ យំ មំ យាចសិ ព្រាហ្មណ
សន្តំ នប្បដិគុហាមិ ទានេ មេ រមតេ មនោ ។
(៣៧៤) មទ្ទឹ ហត្ថេ គហេត្វាន ឧទកស្ស កមណ្ឌលុំ
ព្រាហ្មណស្ស អទា ទានំ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនោ ។
តទាសិ យំ ភឹសនកំ តទាសិ លោមហំសនំ
មទ្ទឹ បរិច្ចជន្តស្ស មេទនី សមកម្បថ ។

អញ្ជើញអ្នកចូលទៅខាងក្នុង សេចក្តីចំរើន (ចូរមាន) ដល់អ្នក អ្នកចូរលាងជើងទាំងឡាយរបស់អ្នក ៗ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរបរិភោគផ្លែឈើយ៉ាងឆ្ងាញ់ៗ ដូចទឹកឃ្មុំ គឺផ្លែទន្លាប់ ទ្រយឹង មាក់ប្រាង មាក់ដោក ៗ ទឹកត្រជាក់នេះ ដងមកអំពីជ្រោះភ្នំ ម្នាលមហាព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរផឹកទឹកនេះចុះ បើអ្នកប្រាថ្នាបង់ផឹក ៗ យើងសូមសួរអ្នក អ្នកបានមកដល់ព្រៃធំ ដោយរឿងដូចម្តេច ឬដោយហេតុដូចម្តេច អ្នកកាលបើយើងសួរហើយ ចូរប្រាប់រឿងនោះ ៗ

(៣៧២) (សក្កទេវរាជ...) ផ្លូវទឹកដ៏ពេញប្រៀប មិនអស់ទៅសព្វកាល យ៉ាងណាមិញ ទូលបង្គំជាខ្ញុំ មកដើម្បីសូមទានព្រះអង្គ ទូលបង្គំជាខ្ញុំសូមហើយ សូមព្រះអង្គប្រទានភរិយា ក៏យ៉ាងនោះដែរ ៗ

(៣៧៣) (ព្រះមហាសត្វ...) ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យើងឲ្យរបស់ដែលអ្នកសូមនឹងយើង យើងមិនរួញរាទេ យើងមិនលាក់លៀមវត្ថុដែលមាន ចិត្តរបស់យើងត្រេកអរក្នុងទាន ៗ

(៣៧៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះបាទវេស្សន្តរ ជាអ្នកញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ចាប់ដៃនាងមទ្រីនឹងកុណ្ឌីទឹក ហើយបានដាក់ទានដល់ព្រាហ្មណ៍ ៗ កាលដែលព្រះវេស្សន្តរទ្រង់លះបង់ព្រះនាងមទ្រី ហេតុដែលគួរស្ញប់ស្ញែង ក៏កើតមាន ក្នុងកាលនោះ សេចក្តីព្រឺរោមក៏កើតមាន ក្នុងកាលនោះ ផែនដីក៏ញាប់ញ័រ ៗ

នេវស្ស មទ្ទី ភាកុដី ន សន្ធីយតិ ន រោទតិ
បេក្ខតេវស្ស តុណ្ហិយា ឯស ជានាតិ យំ វរំ ។
(៣៧៥) ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ធីតំ មទ្ទី ទេវី បតិព្វតំ
ចជ្ជមានោ ន ចិន្តេសិ ពោធិយាយេវ ការណា ។
ន មេ ទេស្សា ឧភោ បុត្តា មទ្ទី ទេវី ន អប្បិយា
សព្វញ្ញុតំ បិយំ មយ្ហំ តស្មា បិយេ អទាសហំ(១) ។
(៣៧៦) កោមារី យស្សាហំ ភរិយា សាមិកោ មម ឥស្សរោ
យស្សិច្ឆេ តស្ស មំ ទជ្ជា វិក្កិណេយ្យ ហនេយ្យ វា ។
(៣៧៧) តេសំ សង្កប្បមញ្ញាយ ទេវិន្ទោ ឯតទព្រវិ
សព្វេ ជិតា តេ បច្ចូហា យេ ទិព្វា យេ ច មានុសា
និន្នាទិតា តេ បថវី សទ្ទោ តេ តិទិវង្គតោ

---

១ ម. ជាលឹ កណ្ហាជិនំ ធីតំ មទ្ទី ទេវី បតិព្វតំ
ចជ្ជមានោ ន ចិន្តេសិ ពោធិយាយេវ ការណា ។
ន មេ ទេស្សា ឧភោ បុត្តា មទ្ទី ទេវី ន អប្បិយា
សព្វញ្ញុតំ បិយំ មយ្ហំ តស្មា បិយេ អទាសហន្តិ
គាថាយោ ន ទិស្សន្តិ ។

ព្រះនាងមទ្រី មិនមានមុខក្រញូវ មិនអៀន មិនយំ ព្រះនាងស្ងៀមសំឡឹង (ព្រះភក្ត្រ) របស់ព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ (ដោយគិតថា) ព្រះពជានេះ ជ្រាបហេតុដ៏ប្រសើរ ។

(៣៧៥) តថាគតកាលដែលលះពជបុត្រាឈ្មោះជាលី ពជធីតាឈ្មោះកណ្ហាជិនា និងនាងទេវីឈ្មោះមទ្រី ដែលមានវត្តដ៏ល្អកន្លង មិនគិត (ស្តាយ) ព្រោះហេតុតែពោធិញ្ញាណដោយពិត ។ បុត្រទាំងពីរមិនមែនជាទីស្អប់របស់តថាគតទេ នាងទេវីឈ្មោះមទ្រី មិនមែនមិនជាទីស្រឡាញ់របស់តថាគតទេ សព្វញ្ញុតញ្ញាណជាទីស្រឡាញ់របស់តថាគត ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគតឲ្យជនទាំង៣នាក់ជាទីស្រឡាញ់ (ដល់ព្រាហ្មណ៍) ។

(៣៧៦) (ព្រះនាងមទ្រី...) ខ្ញុំម្ចាស់ជាភរិយារបស់ព្រះអង្គអំពីក្មេង ព្រះអង្គជាស្វាមី ជាឥស្សរៈរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ស្រាប់ហើយ ចង់ឲ្យខ្ញុំម្ចាស់ដល់អ្នកណា គប្បីឲ្យដល់អ្នកនោះចុះ ចង់លក់ឬចង់សំឡាប់ (ក៏បាន) ។

(៣៧៧) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះឥន្ទ្រ ជាធំជាងទេវតា ជ្រាបសេចក្តីត្រិះរិះ របស់ជនទាំងនោះហើយ ក៏បានពោលដូច្នេះថា ពួកសត្រូវទាំងអស់ ដែលឃាត់នូវទិព្វសម្បត្តិ និងមនុស្ស-សម្បត្តិ ព្រះអង្គ ក៏បានឈ្នះហើយ ព្រះអង្គបានញ៉ាំងផែនដីឲ្យខ្ទរខ្ទារ កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះអង្គ ផ្សាយទៅ ដល់ទេវលោក

សមន្តា វិជ្ជុតា អាភា គិរីនំវ បដិស្សុតា ។

តស្សតេ អនុមោទន្តិ ឧភោ ជារនបព្វតា

ឥន្ទោ ច ព្រហ្មា ច បជាបតី ច

សោមោ យមោ វេស្សវណោ ច រាជា

សព្វេ ទេវានុមោទន្តិ ទុក្ករំ ហិ ករោតិ សោ ។

ទុទ្ទទំ ទទមានានំ ទុក្ករំ កម្មកុព្វតំ

អសន្តោ នានុកុព្វន្តិ សតំ ធម្មោ ទុរន្វយោ ។

តស្មា សតញ្ច អសតញ្ច នានា ហោតិ ឥតោ គតិ

អសន្តោ និរយំ យន្តិ សន្តោ សគ្គបរាយណា ។

យមេតំ កុមារេ អទទា ករិយំ អទទា វនេ វសំ

ព្រហ្មយានមនោក្កម្ម សគ្គេ តេ តំ វិបច្ចតុ ។

[៣៧៨] ទទាមិ ភោតោ ករិយំ មទ្ទឹ សព្វង្គសោភិនឹ

ត្វញ្ច មទ្ទិយា ឆន្នោ មទ្ទី ច បតិនា សហ ។

ផ្ទុកបន្ទោរក៏ជាលប្រាកដ់ជុំវិញ ដូចជាសំឡេងលាន់នៃគ្គំទាំងឡាយ ។ ពួកទេវតាទាំង២ក្រុម គឺនារទៈនឹងបព្វតៈ ទាំងព្រះឥន្ទ្រ ព្រះព្រហ្ម នឹងបជាបតិទេវបុត្រ សោមទេវបុត្រ ព្រះបាទយមៈ នឹងព្រះបាទវេស្សវ័ណ រីករាយតាមព្រះអង្គនោះ ពួកទេវតាទាំងអស់ ក៏រីករាយតាម (យ៉ាងនេះថា) មែនពិត ព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ធ្វើអំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ ។ កាលដែលពួកជនកំពុងឲ្យវត្ថុដែលគេឲ្យបានដោយកម្រ កំពុងធ្វើអំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ ពួកអសប្បុរស រមែងមិនធ្វើតាម (អំពើនោះ) ឡើយ ធម៌របស់ពួកសប្បុរស គឺគេដឹងបានដោយក្រ ។ ព្រោះហេតុនោះ ដំណើរទៅអំពីលោកនេះ (ទៅកាន់បរលោក) នៃពួកសប្បុរស នឹងពួកអសប្បុរស ជាដំណើរផ្សេងគ្នា ពួកអសប្បុរសទៅកាន់នរក ពួកសប្បុរសមានឋានសួគ៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ។ ព្រះអង្គកាលដែលគង់នៅក្នុងព្រៃ បានប្រទានកុមារទាំងពីរ ទាំងបានប្រទានភរិយា ទានទាំងពីរនោះឈ្មោះថាជាយានដ៏ប្រសើរ មិននាំចុះទៅ (កាន់អបាយភូមិ) ទេ យានដ៏ប្រសើរនោះ សូមសម្រេចដល់ព្រះអង្គក្នុងឋានសួគ៌ ។

(៣៧៨) (សក្កទេវរាជ...) ឥឡូវខ្ញុំសូមថ្វាយនាងមទ្រី ជាស្ត្រីមានសព៌ាង្គដ៏ល្អ ជាភរិយារបស់ព្រះអង្គវិញ ព្រះអង្គសមគួរនឹងនាងមទ្រីដោយពិត នាងមទ្រីក៏សមគួរនឹងព្រះអង្គ ដែលជាកស្ដាដែរ ។

យថា បយោ ច សង្ខោ ច ឧភោ សមានវណ្ណិនោ
ឯវំ តុវញ្ច មទ្ទី ច សមានមនចេតសា ។
អវរុទ្ធេត្ថ អរញ្ញស្មឹ ឧភោ សម្មថ អស្សមេ
ខត្តិយា គោត្តសម្បន្នា សុជាតា មាតុបេត្តិតោ
យថា បុញ្ញានិ កយិរាថ ទទន្តា អបរាបរំ ។
(៣៧៩) សក្កោហមស្មិ ទេវិន្ទោ អាគតោស្មិ តវន្តិកេ
វរំ វរស្សុ រាជិសិ វរេ អដ្ឋ ទទាមិ តេ ។
(៣៨០) វរញ្ចេ មេ អទោ សក្ក សព្វភូតានមិស្សរ
បិតា មំ អនុមោទេយ្យ ឥតោ បត្តំ សកំ ឃរំ
អាសនេន និមន្តេយ្យ បឋមេតំ វរំ វរេ ។
បុរិសស្ស វធំ ន រោចេយ្យំ អបិ កិព្វិសការកំ
វជ្ឈំ វធម្ហា មោចេយ្យំ ទុតិយេតំ វរំ វរេ ។
យេ វុឌ្ឍា យេ ច ទហរា យេ ច មជ្ឈិមបោរិសា
មមេវ ឧបជីវេយ្យុំ តតិយេតំ វរំ វរេ ។
បរទារំ ន គច្ឆេយ្យំ សទារបសុតោ សិយំ
ថីនំ វសំ ន គច្ឆេយ្យំ ចតុត្ថេតំ វរំ វរេ ។

(ក្រោយ) ទាំងពីរ គឺទឹកដោះស្រស់មួយ សង្ខមួយ មានសម្បុរស្មើគ្នា យ៉ាងណាមិញ ព្រះអង្គនឹងនាងមទ្រី មានព្រះហឫទ័យស្មើគ្នា ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រះអង្គទាំងពីរ ជាក្សត្រិយ៍បរិបូណ៌ដោយគោត្រ មានព្រះជាតិល្អខាងមាតានិងបិតា ត្រូវគេនិរទេស មកគង់នៅក្នុងអាស្រមនាព្រៃនេះ ព្រះអង្គគប្បីធ្វើបុណ្យឲ្យទានតាមសមគួរតៗទៅ ។

(៣៧៩) ខ្ញុំជាទេវិន្ទ ឈ្មោះសក្កៈ បានមកក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះរាជា ជាឥសី សូមព្រះអង្គទទួលយកពរចុះ ខ្ញុំសូមថ្វាយពរ៨យ៉ាង បំពោះព្រះអង្គ ។

(៣៨០) (ព្រះពោធិសត្វ...) បពិត្រសក្កៈជាធំជាងទេព្តាទាំងពួង បើព្រះអង្គនឹងប្រទានពរដល់ខ្ញុំ (ខ្ញុំ) សូមព្រះបិតាស្រះស្រួលទទួលខ្ញុំដែលទៅអំពីព្រៃនេះ ដល់ដំណាក់របស់ខ្លួន សូមអញ្ជើញខ្ញុំដោយអាសនៈ (រាជសម្បត្តិ) ខ្ញុំសូមពរទី១នេះ ។ ខ្ញុំសូមមិនចូលចិត្តនឹងការសំឡាប់បុរស ខ្ញុំសូមដោះអំពីការសំឡាប់នូវមនុស្សដែលគេត្រូវសំឡាប់ សូម្បីមនុស្សនោះធ្វើអំពើមោះមៃ (មានកំហុសក្នុងព្រះរាជា) ក៏ដោយ ខ្ញុំសូមពរទី២នេះ ។ សូមឲ្យពួកបុរសទាំងចាស់ក្មេង ទាំងកណ្តាល រស់នៅអាស្រ័យនឹងខ្ញុំ ខ្ញុំសូមពរទី៣នេះ ។ ខ្ញុំសូមមិនគប់រកប្រពន្ធអ្នកដទៃ ខ្ញុំសូមជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយបំពោះតែប្រពន្ធរបស់ខ្លួន ខ្ញុំសូមមិនលុះក្នុងអំណាចពួកស្ត្រី ខ្ញុំសូមពរទី៤នេះ ។

បុត្តោ មេ សក្ក ជាយេថ សោចទីឃាយុកោសិយា
ធម្មេន ជិនេ បថវឹ បញ្ចមេតំ វរំ វរេ ។
តតោ រត្យា វិវសនេ សុរិយស្សុគ្គមនំ បតិ
ទិព្យា ភក្ខា បាតុភវេយ្យុំ ឆដ្ឋមេតំ វរំ វរេ ។
ទទតោ មេ ន ខីយេថ ទត្វា នានុតប្បេយ្យហំ
ទទំ ចិត្តំ បសាទេយ្យំ សត្តមេតំ វរំ វរេ ។
ឥតោ វិមុច្ចមានាហំ សគ្គគាមី វិសេសគូ
អនិវត្តី តតោ អស្សំ អដ្ឋមេតំ វរំ វរេ ។
(៣៨១) តស្សតំ វចនំ សុត្វា ទេវិន្ទោ ឯតទព្រវិ
អចិរំ វត តេ តាតោ បិតា តំ ទដ្ឋុមេស្សតិ ។
ឥទំ វត្វាន មឃវា ទេវរាជា សុជម្បតិ
វេស្សន្តរេ វរំ ទត្វា សក្កកាយំ អបក្កមិ ។

សក្កបព្វំ នាម ។

(៣៨២) កស្សេតំ មុខមាភាតិ ហេមំ វុត្តត្តមគ្គិនា
និក្ខំវ ជាតរូបស្ស ឧក្កាមុខបហំសិតំ ។

បពិត្រសក្កៈ បុត្ររបស់ខ្ញុំកើតហើយ សូមឲ្យបុត្រនោះមានអាយុវែង សូមឲ្យបានគ្រប់គ្រងផែនដីដោយធម៌ ខ្ញុំសូមពរទី ៥នេះ ។ តអំពីនោះមក នាកាលរាត្រីកន្លងទៅ ព្រះអាទិត្យរះឡើង សូមចំណីជាទិព្វទាំងឡាយ មានប្រាកដ ខ្ញុំសូមពរទី ៦ នេះ ។ កាលបើខ្ញុំកំពុងឲ្យ សូម(ទេយ្យធម៌)កុំបីអស់ទៅ លុះខ្ញុំឲ្យហើយ សូមកុំឲ្យក្តៅក្រហាយស្តាយក្រោយ ខ្ញុំកំពុងឲ្យ សូមឲ្យចិត្តជ្រះថ្លា ខ្ញុំសូមពរទី ៧ នេះ ។ កាលបើខ្ញុំច្យុតចាកអត្តភាពនេះ សូមឲ្យបានទៅកាន់ឋានសួគ៌ ដល់នូវឋានដ៏វិសេស គឺកើតក្នុងតុសិតបុរី (កាលបើខ្ញុំច្យុតចាកតុសិត-ភពនោះមក) សូមកុំឲ្យកើត (ក្នុងភពថ្មីទៀត) ខ្ញុំសូមពរទី៨នេះ ។

(៣៨១) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះឥន្ទ្រ ជាធំជាងទេវតា បានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ព្រះបន្ទូលព្រះបាទវេស្សន្តរនោះហើយ ក៏ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា ព្រះបិតាបង្កើតរបស់ព្រះអង្គមិនយូរទេ នឹងមកចួបព្រះអង្គ ។ មយទេវពជ ជាប្តីនៃនាងសុជាតា លុះត្រាស់ព្រះតម្រាស់នេះហើយ ប្រទានពរដល់ព្រះបាទវេស្សន្តរ ហើយក៏ចៀសចេញទៅកាន់ពួកទេវតាក្នុងឋានសួគ៌ ។

បប់ សក្កបព្វៈ ។

(៣៨២) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) មុខអ្នកណាន៎ុះ ភ្លឺដូចមាសដែលគេរំលាយដោយភ្លើង ឬដូចមាសឆ្តោរ ភ្លឺចិញ្ចែងចិញ្ចាចក្នុងមាត់ថាវ ។

ឧភោ សទិសបច្ចង្គា ឧភោ សទិសលក្ខណា
ជាលិស្ស សទិសោ ឯកោ ឯកា កណ្ហាជិនា យថា។
សីហា ពិលាវ និក្ខន្តា ឧភោ សម្បត្តិរូបកា
ជាតរូបមយាយេវ ឥមេ ទិស្សន្តិ ទារកា ។
(៣៨៣) កុតោ នុ តុំ ភារទ្វាជ ឥមេ អានេសិ ទារកេ
អជ្ជ រដ្ឋមនុប្បត្តោ កុតោ(១) អាគច្ឆសិ ព្រាហ្មណ។
(៣៨៤) មយ្ហន្តេ ទារកា ទេវ ទិន្នា វិត្តេន សញ្ជយ
អជ្ជ បណ្ណរសា រត្តិ យតោ លទ្ធា មេ ទារកា។
(៣៨៥) កេនវាចាយបេយ្យេន សម្មាញាយេន សទ្ទហេ
កោ តេតំ ទានមទ្ទា បុត្តកេ ទានមុត្តមំ ។
(៣៨៦) យោ យាចតំ បតិដ្ឋាសិ ភូតានំ ធរណីរិវ
សោ មេ វេស្សន្តរោ រាជា បុត្តេទាសិ វនេ វសំ ។

---

១ ម. កុហឹ គច្ឆសិ ។

កុមារទាំងពីរ មានអវយវៈស្រដៀងគ្នា កុមារទាំងពីរមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នា កុមារម្នាក់ស្រដៀងនឹងជាលី កុមារីម្នាក់ដូចនាងកណ្ហាជិនា ។ កុមារទាំងពីរបរិបូណ៌ ដោយរូបសម្បត្តិ ដូចជាពួកសីហៈ ដែលចេញអំពីរូង ទារកទាំងនេះ ប្រាកដដូចរូបជាវិការៈនៃមាស ។

(៣៨៣) ម្នាលភារទ្វាជៈ អ្នកនាំទារកទាំងពីរនេះមកអំពីទីណាហ្ន៎ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកមកដល់ដែនកុរុនៃថ្ងៃនេះ តើអ្នកមកអំពីទីណា ។

(៣៨៤) (ដូជក...) បពិត្រព្រះទេវៈ ទ្រង់ព្រះនាមសញ្ជ័យ ព្រះបាទវេស្សន្តរ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យត្រេកអរ បានប្រទានទារកទាំងនោះដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តាំងពីថ្ងៃដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានទារកមក ១៥ រាត្រី កុរុនៃថ្ងៃនេះហើយ ។

(៣៨៥) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) អ្នកឯងធ្វើយើងឲ្យជឿដោយពាក្យជាទីស្រឡាញ់ តាមហេតុត្រឹមត្រូវដូចម្តេចបាន នរណាហ៊ានលើកបុត្រទាំងពីរឲ្យជាទានដ៏ឧត្តម ហើយឲ្យដល់អ្នក ។

(៣៨៦) (ដូជក...) ព្រះបាទវេស្សន្តរណា ជាទីពឹងរបស់ពួកសម្ពូ ដូចជាព្រះធរណីជាទីពឹងរបស់ពួកសត្វ ព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃ បានប្រទានបុត្រទាំងពីរដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

យោ យាចតំ គតិ អាសិ សវន្តីនំវ សាគរោ

សោ មេ វេស្សន្តរោ គតោ បុត្តេ ទាសិ វនេ វសំ ។

(៣៨៧) ឧក្កដ្ឋំ វត ភោ រញ្ញោ សទ្ធេន យសមេសិនា

កច្ចិ នុ បុត្តកេ ឆឌ្ឌា អរញ្ញេ អវរុទ្ធកោ ។

កថំ ភោន្តោ និសាមេថ យាវន្ត សមាគតា

កថំ វេស្សន្តរោ គតោ បុត្តេ ទាសិ វនេ វសំ ។

ទាសំ ទាសិញ្ច សោ ទជ្ជា អស្សំ ចស្សតរីរថំ

ហត្ថិញ្ច កុញ្ជរំ ទជ្ជា កថំ សោ ទជ្ជ ទារកេ ។

(៣៨៨) យស្ស នាស្ស ឃរេ ទាសោ អស្សោ ចស្សតរីរថោ

ហត្ថី ច កុញ្ជរោ នាគោ កឹ សោ ទជ្ជា បិតាមហា ។

(៣៨៩) ទានមស្ស បសំសាម នានិន្ទាម ភោតក

កច្ចិ នុ ហទយំ អាសិ តុម្ហេ ទត្វា វណិព្វកេ ។

ព្រះវេស្សន្តរណា ជាទីប្រព្រឹត្តទៅនៃពួកស្ងួម ដូចសាគរជាទីប្រព្រឹត្តទៅនៃស្ទឹងទាំងឡាយ ព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃ បានប្រទានបុត្រទាំងពីរ ដល់ខ្ញុំព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

(៣៨៧) (ពួកអាមាត្យ...) ម្នាលគ្នាយើង ព្រះរាជាកាលទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រះរាជដំណាក់ ទ្រង់មានសទ្ធា ធ្វើអាក្រក់ណាស់ ព្រះបាទវេស្សន្តរ ត្រូវគេនិរទេសទៅគង់នៅក្នុងព្រៃហើយ ម្ដេចក៏នៅតែប្រទានបុត្រទាំងពីរទៀត ។ នៃអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ អ្នកទាំងប៉ុន្មាននាក់ដែលបានមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនេះ ចូរស្ដាប់រឿងនេះចុះ ហេតុដូចម្ដេចបានជាព្រះបាទវេស្សន្តរ ទៅគង់នៅក្នុងព្រៃហើយ ក៏ប្រទានបុត្រទាំងពីរ ។ ព្រះអង្គគួរប្រទានទាសា ទាសី សេះ រថ ដែលទឹមដោយសេះអស្សតរផង គួរប្រទានដំរីកុញ្ជរផង ហេតុដូចម្ដេចបានជា ដាក់ទានទារកទាំងពីរទៀត ។

(៣៨៨) (ជាលីកុមារ...) បពិត្រព្រះអយ្យកោ ទាសៈ សេះ ឬរថ ដែលទឹមដោយសេះអស្សតរ នឹងដំរីកុញ្ជរ មិនមានក្នុងផ្ទះនៃបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ នឹងឲ្យដូចម្ដេចកើត ។

(៣៨៩) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) នែចៅ យើងសរសើរទានបិតារបស់អ្នក យើងមិនមែនបន្ទះបង្អាប់ទេ ចុះហឫទ័យ (នៃបិតារបស់ចៅ) តើដូចម្ដេចបានជាឲ្យចៅទាំងពីរដល់ស្ងួម ។

(៣៩០) (បិតា មយ្ហំ មហារាជ តុម្ហេ នត្វា វនិព្វកោ
សុត្វាន កាលុដំ រាជំ អច្ចគណ្ហាយ ភាសិតំ[១])។

(៣៩១) ទុក្ខស្ស ហានយំ អាសិ អជោ ឧណ្ហំបិ អស្សុសិ
រោហិណីហេវ តម្ពក្ខី បិតា អស្សូនិ វត្តយិ ។

(៣៩២) យន្តំ កណ្ហាជិនាវោច អយំ មំ តាត ព្រាហ្មណោ
លដ្ឋិយា បដិកោដេតិ ឃរេ ជាតំវ ទាសិយំ ។
ន ចាយំ ព្រាហ្មណោ តាត ធម្មិកា ហោន្តិ ព្រាហ្មណា
យក្ខោ ព្រាហ្មណវណ្ណេន ខាទិតុំ តាត នេតិ នោ
នីយមានេ បិសាចេន កិន្នុ តាត ឧទិក្ខសិ ។

(៣៩៣) រាជបុត្តី ច វោ មាតា រាជបុត្តោ ច វោ បិតា
បុព្វេ មេ អង្កមារុយ្ហ កិន្នុ តិដ្ឋថ អារកា ។

(៣៩៤) រាជបុត្តី ច នោ មាតា រាជបុត្តោ ច នោ បិតា

---

១ ម. អយំ គាថា ន ទិស្សតិ ។

(៣៩០) (ជាលីកុមារ...) បពិត្រមហារាជ (ការណ៍ដែល) ព្រះបិតារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ទ្រង់ប្រទានយើងខ្ញុំដល់ស្មូម(នោះ) សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ នូវពាក្យឲ្យអាណោចអាធ័ម ដែលនាងកណ្ហាជិនាជាប្អូនពោលចុះ ។

(៣៩១) ហ្ឫទ័យនៃព្រះបិតា របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះ ជាទុក្ខ ទាំងទ្រង់មានអស្សាសបស្សាសៈដ៏ក្តៅ ព្រះបិតាមានព្រះនេត្រក្រហមដូចជាផ្កាយពេហិណី ទ្រង់សម្រក់ទឹកព្រះនេត្រ ។

(៣៩២) នាងកណ្ហាជិនា បានពោលនឹងព្រះបិតានោះ ថា បពិត្រព្រះបិតា ព្រាហ្មណ៍នេះវាយខ្ញុំម្ចាស់ ដោយឈើប្រត់ ដូច(ម្ចាស់) វាយទាសីដែលកើតក្នុងផ្ទះ ៗ បពិត្រព្រះបិតា អ្នកនេះមិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ទេ ព្រោះពួកព្រាហ្មណ៍តែងជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ បពិត្រព្រះបិតា យក្សក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍ នាំពួកយើងខ្ញុំយកទៅស៊ី ទេដឹង ៗ បពិត្រព្រះបិតា យើងខ្ញុំកាលបិសាចនាំយកទៅ ហេតុអ្វីក៏ព្រះអង្គទ្រង់ទតព្រងើយ ។

(៣៩៣) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) មាតារបស់អ្នកជាព្រះរាជបុត្រី បិតារបស់អ្នក ជាព្រះរាជបុត្រា ក្នុងកាលពីដើម បាទាំងពីរ ឡើងកាន់ភ្លៅរបស់អញ ចុះហេតុអ្វីបានជាបាទាំងពីរ ឋិតនៅក្នុងទីឆ្ងាយ ។

(៣៩៤) (ជាលីកុមារ...) ព្រះមាតារបស់ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជាព្រះរាជបុត្រី ព្រះបិតារបស់ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជាព្រះរាជបុត្រា

ទាសា មយំ ព្រាហ្មណស្ស តស្មា តិដ្ឋាម អារកា ។

(៣៩៥) មា សេម្មំ អករុត្ថ ឧយ្ហតេ ហទយំ មម

បិតកាយិរំ មេ កាយោ អាសនេ ន សុខំ លភេ ។

(៣៩៦) មា សេម្មំ អករុត្ថ ភិយ្យោ សោកំ ជនេថ មំ

និក្កិណិស្សាមិ ឧព្វេន ឆបេ ទាសា ករិស្សថ ។

កិមគ្ឃិយំ ហិ វេ តាត ព្រាហ្មណស្ស បិតា អទា

យថាភូតំ មេ អក្ខាថ បដិទានេន្តុ ព្រាហ្មណំ ។

(៣៩៧) សហស្សគ្ឃំ ហិ មំ តាត ព្រាហ្មណស្ស បិតា អទា

អច្ឆិំ កណ្ហាជិនំ កញ្ញំ ហត្ថិអាទិសតេន ច ។

(៣៩៨) ឧដ្ឋេហិ កត្តេ តរមានោ ព្រាហ្មណស្ស អវាករ

ទាសិសតំ ទាសសតំ គវំ ហត្ថុសភំ សតំ

ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងពីរនាក់ ជាទាសារបស់ព្រាហ្មណ៍ ហេតុនោះ បានជាទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបិតនៅក្នុងទីឆ្ងាយ ។

(៣៩៥) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) នែចៅសំឡាញ់ទាំងពីរ ឲ្យទាំងពីរ កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ នាំឲ្យក្តៅហ្ឫទ័យរបស់ជីតាណាស់ កាយរបស់ជីតា ហាក់ដូចជា (គេលើកដាក់) លើជើងថ្ករ ជីតាមិនបានសុខលើអាសនៈទេ ។

(៣៩៦) នែចៅសំឡាញ់ទាំងពីរ ឲ្យទាំងពីរ កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ឲ្យឯងរឹងរឹតតែញុំាងសំណោកឲ្យកើតដល់ជីតា ជីតានឹងលោះដោះសាឲ្យដោយទ្រព្យ មិនឲ្យឲ្យនៅជាទាសាគេទេ ។ នែឲ្យ បិតារបស់ឲ្យ បានកាត់ថ្លៃប៉ុន្មាន ហើយបានឲ្យឲ្យទាំងពីរដល់ព្រាហ្មណ៍ ឲ្យចូរប្រាប់ដល់ជីតាឲ្យត្រង់ ពួកអាមាត្យ ចូរញុំាងព្រាហ្មណ៍ឲ្យទទួលទ្រព្យ ។

(៣៩៧) (ជាលីកុមារ...) បពិត្រព្រះអយ្យកោ ព្រះបិតាបានប្រទានទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ដល់ព្រាហ្មណ៍ ដោយកាត់ថ្លៃមួយពាន់និក្ខៈ ប្រទានកញ្ញាឈ្មោះកណ្ហាជិនាជាប្អូនស្រី ដោយកាត់ថ្លៃមួយរយនៃវត្ថុគ្រប់មុខ មានដំរីជាដើម ។

(៣៩៨) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) នែនាយអាមាត្យ អ្នកចូរក្រោកឲ្យឆាប់ ហើយចូរឲ្យទាសី១០០ ទាសា១០០ គោ១០០ ដំរី១០០ គោឲ្យ១០០

ជាតរូបសហស្សញ្ច ទោតានំ ទេហិ និក្ខយំ ។

(៣៩៩) តតោ កត្វា តរមានោ ព្រាហ្មណស្ស អភាករិ

ទាសីសតំ ទាសសតំ គវំ ហត្ថុសភំ សតំ

ជាតរូបសហស្សញ្ច ទោតានំ ទាសិ និក្ខយំ ។

(៤០០) (ទាសីសតំ ទាសសតំ គវំ ហត្ថុសភំ សតំ

អស្សតរីរថេញ្ច សព្វភោគេ សតំ សតំ

ជាតរូបសហស្សញ្ច ព្រាហ្មណស្ស ជនេសិនោ

អត្ថាយិកស្ស លុទ្ទស្ស ទោតានំ ទាសិ និក្ខយំ)(១) ។

(៤០១) និក្កីណិត្វា ច ន្ហាបេត្វា ភោជយិត្វាន ទារកេ

សមលង្ករិត្វា ភណ្ឌេហិ ឧច្ឆង្គេ ឧបវេសយុំ ។

សីសំ ន្ហាតេ សុចិវត្ថេ សព្វាភរណភូសិតេ

រាជា អង្កេ ករិត្វាន អយ្យកោ បរិបុច្ឆថ ។

---

១ ម. អយំ គាថា នត្ថិ ។

(សេះ១០០ និក្ខៈ១០០) នឹងមាស១០០០ដំឡឹង ដល់ព្រាហ្មណ៍ ឲ្យជាដំឡៃលោះយកចៅទាំងពីរ ។

(៣៩៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ពួកនាយអាមាត្យក៏ប្រញាប់ប្រញាល់ ឲ្យទាសី១០០ ទាសា១០០ គោ១០០ ដំរី១០០ គោបា១០០ (សេះ១០០ និក្ខៈ១០០) នឹងមាស១០០០ដំឡឹង ដល់ព្រាហ្មណ៍ ឲ្យជាដំឡៃលោះយកព្រះរាជនត្តាទាំងពីរ ។

(៤០០) (នាយអាមាត្យ បានឲ្យទ្រព្យទាំងអស់មួយរយៗ គឺទាសី១០០ ទាសា១០០ គោ១០០ ដំរី១០០ គោបា១០០ រថទឹមដោយសេះ១០០ នឹងមាស១០០០ដំឡឹង ដល់ព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកស្វែងរកទ្រព្យ ជាមនុស្សឈ្លានពានលើសលន់ ឲ្យជាដំឡៃលោះយកព្រះរាជនត្តាទាំងពីរ ។

(៤០១) ក្សត្រទាំងពីរព្រះអង្គ បានលោះទារកទាំងពីរ ហើយផ្ងូតទឹក ឲ្យបរិភោគភោជន ប្រដាប់ដោយគ្រឿងប្រដាប់ទាំងឡាយ រួចឲ្យអង្គុយលើភ្លៅ ។ ព្រះរាជាជាព្រះអយ្យកោ ដាក់ជាលីកុមារលើភ្លៅ ហើយសាកសួរទារកទាំងពីរ ដែលកក់សីសៈហើយ មានសំពត់ដ៏ស្អាត ស្អិតស្អាងដោយអាភរណៈ គ្រប់យ៉ាង ។

កុញ្ជរេ ឃុសិតេ មាលេ សព្វាលង្ការភូសិតេ

រាជា អង្កេ ករិត្វាន ឥទំ វចនមព្រវិ ។

កច្ចិ ឧភោ អរោគា តេ ជាលិ មាតាបិតា តវ

កច្ចិ ឧញ្ឆេន យាបេន្តិ កច្ចិ មូលផលា ពហូ ។

កច្ចិ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សិរីសបា

វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ កច្ចិ ហឹសា ន វិជ្ជតិ ។

(៤០២) អថោ ឧភោ អរោគា មេ ទេវ មាតាបិតា មម

អថោ ឧញ្ឆេន យាបេន្តិ អថោ មូលផលា ពហូ

អថោ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សិរីសបា

វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ហឹសា នេសំ ន វិជ្ជតិ ។

ខណន្តាលុកលម្ពានិ វិឡានិ តក្កលានិ ច

កោលំ ភល្លាតកំ ពេលំ សា នោ អាហត្វ បោសតិ ។

ព្រះរាជា បានដាក់លើភ្លៅនូវកុមារទាំងពីរដែលមានកុណ្ឌល ឲ្យសួរ គឹកកង មានផ្កាកម្រង ស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ហើយត្រាស់ព្រះរាជតម្រាស់នេះថា នែជាលី មាតានឹងបិតារបស់បា ទាំងពីរនោះ សុខសប្បាយទេឬ ប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរក (ផលាផល) ស្រួលទេឬ ទាំងមើមឈើនឹងផ្លែឈើ មានច្រើនដែរឬ ពួករបោម មូស នឹងពស់ មានតិចតួចទេឬ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករ ដោយម្រឹគយង់ឃ្នង មិនមានការបៀតបៀនទេឬ ។

(៤០២) (ជាលីកុមារ...) បពិត្រព្រះទេវៈ មាតានឹងបិតារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងពីរនោះ សុខសប្បាយជាទេ ប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរក(ផលាផល)ស្រួលទេ មើមឈើនឹងផ្លែឈើមានច្រើន ។ ឯពួករបោម មូស នឹងពស់មានតិចទេ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករ ដោយម្រឹគយង់ឃ្នង មិនមានការបៀតបៀនព្រះអង្គទេ ។ ព្រះមាតានោះជីកយកមើមដំឡូងស្វា ដំឡូងដូង ដំឡូងដៃខ្លា ដំឡូងទៀន ទាំងបាននាំយក ផ្លែពុទ្រា ផ្លែពក់ឡៅ ផ្លែល្ពៅ មកចិញ្ចឹមយើងខ្ញុំផង ។

យញ្ញេវ សា អាហរតិ វនមូលផលហារិយា

តំ នោ សព្វេ សមាគន្ត្វា រត្តិំ ភុញ្ជាម នោ ទិវា ៗ

អម្មា ច នោ កិសា បណ្ឌុ អាហរន្តី ទុមប្ផលំ

វាតាតបេន សុខុមាលី បទុមំ ហត្ថគតំមិវ ៗ

អម្មាយ បតនូកេសា វិចរន្ត្យា ព្រហាវនេ

វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ ខគ្គទីបិនិសេវិតេ ៗ

កេសេសុ ជដំ ពន្ធិត្វា កច្ឆេ ជល្លមធារយិ

(ធារេន្តោ ព្រាហ្មណាវណ្ណំ អាសនញ្ច មសញ្ចដំ)

ចម្មវាសី ឆមា សេតិ ជាតវេទំ នមស្សតិ ៗ

(៤០៣) បុត្តា បិយា មនុស្សានំ លោកស្មឹ ឧទបជ្ជិសុំ

ន ហិ នូនម្ហាកំ អយ្យស្ស បុត្តេ សិនេហោ អជាយថ ៗ

(៤០៤) ទុក្កដញ្ច ហិ នោ តាត ភូនហច្ចំ កតំ មយា

យោហំ សិវីនំ រដ្ឋា បព្វាជេសឹ អទូសកំ ៗ

បើព្រះមាតានោះជាអ្នកនាំយកមើមឈើនិងផ្លែឈើក្នុងព្រៃ នាំយកវត្ថុណា មកយើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នាក៏មកជុំគ្នាបរិភោគវត្ថុនោះតែក្នុងវេលាយប់មិនបានបរិភោគក្នុងវេលាថ្ងៃទេ ។ ព្រះមាតារបស់យើងខ្ញុំជាស្រីធ្លាប់សុខស្រួល ខំនាំយកផ្លែឈើមក ក៏ទៅជាមានកាយស្គមស្លេកស្លាំងដោយត្រូវខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ ដូចជាផ្កាឈូកដែលគេឈ្លីដោយដៃ ។ ព្រះកេសាទាំងឡាយ របស់ព្រះមាតាក៏ជ្រុះ ព្រោះត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃធំ ជាព្រៃដ៏កុះករដោយម្រឹគយង់ឃ្នង ជាទីដែលរមាសនិងខ្លាដំបងអាស្រ័យហើយ ។ ព្រះបិតាបួងក្បួងសក់ទាំងឡាយទ្រទ្រង់ញើសក្អែលព្វដ៏ក្មៀក (ទ្រទ្រង់ភេទនៃបព្វជិតដ៏ប្រសើរទ្រទ្រង់ដំពក់ ស្លាបព្រា សម្រាប់បូជាភ្លើងនិងជដា) ស្លៀកពាក់ស្បែកខ្លា ផ្ទុំលើផែនដី នមស្ការភ្លើង ។

(៤០៣) បុត្រជាទីស្រឡាញ់ នៃមនុស្សក្នុងលោក ចំណែកតែសេចក្តីស្នេហាក្នុងបុត្រ មិនកើតដល់ព្រះអយ្យកោ របស់យើងខ្ញុំដោយពិត ។

(៤០៤) (ព្រះបាទសញ្ជ័យ...) នៃចៅ អំពើអាក្រក់យើងបានធ្វើហើយទាំងអំពើដែលបង្ខូចសេចក្តីចំរើន យើងក៏បានធ្វើហើយ ព្រោះជីតាបាននិរទេសបុត្រឥតកំហុស តាមពាក្យ នៃពួកអ្នកសិវិរដ្ឋ ។

យំ មេ កិញ្ចិ ឥធ អត្ថិ ធនំ ធញ្ញញ្ច វិជ្ជតិ
ឯតុ វេស្សន្តរោ រាជា សិវិរដ្ឋេ បសាសតុ ។
(៤០៨) ន ទេវ មយ្ហំ វចនា ឯហិតិ សិវិសុន្ទរោ
សយមេវ ទេវោ គន្ត្វាន សិញ្ច ភោគេហិ អត្រជំ ។
(៤០៩) តតោ សេនាបតី រាជា សញ្ជយោ អជ្ឈភាសថ
ហត្ថី អស្សា រថា បត្តី សេនា សន្នាហយន្តុ នំ
នេគមា ច មំ អន្វេន្តុ ព្រាហ្មណា ច បុរោហិតា
តតោ សដ្ឋី សហស្សានិ យោធិនោ ចារុទស្សនា
ខិប្បមាយន្តុ សន្នទ្ធា នានាវណ្ណេហិលង្កតា ។
និលវត្ថធរានេកេ បីតានេកេ និវាសិតា
អញ្ញេ លោហិតឧណ្ហីសា សុទ្ធានេកេ និវាសិតា
ខិប្បមាយន្តុ សន្នទ្ធា នានាវណ្ណេហិលង្កតា ។
ហិមវា យថា គន្ធរោ បព្វតោ គន្ធមាទនោ
នានារុក្ខេហិ សញ្ឆន្នោ មហាភូតគណាលយោ ។

វត្ថុណានីមួយរបស់យើង មានក្នុងទីនេះ ទាំងទ្រព្យនឹងធញ្ញជាតិ (ជីតាក៏នឹងឲ្យវត្ថុនោះ ដល់បិតារបស់បា) សូមស្ដេចចូលមក ចូរជាព្រះរាជាត្រួតត្រាក្នុងដែនសិវិចុះ ។

(៤០៥) (ជាលីកុមារ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះរាជាដ៏ឧត្តមរបស់អ្នកសិវិរស្ត្រ នឹងមិនយាងមកតាមពាក្យ របស់ទូលព្រះបង្គំទេ សូមព្រះសម្មតិទេព ទ្រង់ស្ដេចយាងទៅដោយព្រះអង្គឯងវិញ ហើយស្រោចស្រប់ព្រះរាជបុត្របង្កើត ដោយភោគៈទាំងឡាយ ។

(៤០៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ព្រះរាជាព្រះនាមសញ្ជ័យបានត្រាស់នឹងសេនាបតីថា ពួកសេនាដំរី សេនាសេះ សេនារថ សេនាថ្មើរជើង ចូរសៀត(អាវុធទាំងឡាយ)ពួកអ្នកនិគម ព្រាហ្មណ៍ បុរោហិត អាមាត្យ ៦០.០០០ នឹងពួកទាហាន ដ៏ល្អមើល ចងគ្រឿងក្រោះ ប្រដាប់ដោយគ្រឿងប្រដាប់ មានបែបផ្សេងៗ ចូរនាំគ្នាមកឲ្យឆាប់ ជូនអញទៅ ។ ពួកទាហានខ្លះ ស្លៀកពាក់សំពត់ខៀវ ពួកទាហានខ្លះ ស្លៀកពាក់សំពត់លឿង ពួកទាហានដទៃដួតឈ្នួតក្រហម ពួកទាហានខ្លះ ស្លៀកពាក់សំពត់ស ចងគ្រឿងក្រោះ ប្រដាប់ដោយគ្រឿងប្រដាប់មានបែបផ្សេងៗ ចូរនាំគ្នាមកឲ្យឆាប់ ។ ភ្នំហិមពាន្តនឹងភ្នំគន្ធមាទន៍ ដ៏ទ្រទ្រង់ក្លិន ដ៏ដេរដាសដោយពួកឈើផ្សេងៗ ជាលំនៅនៃពួកភូតដ៏ច្រើន

ឱសធេហិ ច ទិព្ពេហិ ទិសា ភាតិ បភាតិ ច
ខិប្បមាយន្តុ សន្នទ្ធា ទិសា គន្តុ បវន្តុ ច ។
តតោ នាគសហស្សានិ យោជយន្តុ ចតុទ្ទស
សុវណ្ណកច្ឆេ មាតង្គេ ហេមកប្បនិវាសសេ ។
អារុឡ្ហេ គាមណីយេភិ តោមរង្កុសបាណិភិ
ខិប្បមាយន្តុ សន្នទ្ធា ហត្ថិក្ខន្ធេហិ ទស្សិតា ។
តតោ អស្សសហស្សានិ យោជយន្តុ ចតុទ្ទស
អាជានិយេវ ជាតិយា សិន្ធវេ សីឃវាហនេ ។
អារុឡ្ហេ គាមណីយេភិ ឥល្លិយាចាបធារិភិ
ខិប្បមាយន្តុ សន្នទ្ធា អស្សបិដ្ឋេ អលង្កតា ។
តតោ រថសហស្សានិ យោជយន្តុ ចតុទ្ទស
អយោសុកតនេមិយោ សុវណ្ណចិត្របក្ខរេ ។
អារោបេន្តុ ធជេ តត្ថ ចម្មានិ កវចានិ ច
វិប្ផាលេន្តុ ច ចាបានិ ទឡ្ហធម្មា បហារិនោ
ខិប្បមាយន្តុ សន្នទ្ធា រថេសុ រថជីវិនោ ។

ញុំាងទិសទាំងឡាយឲ្យភ្លឺ ផ្សាយទៅដោយឧសភទាំងឡាយ ជាទិព្វ យ៉ាងណា ពួកទាហាននាំគ្នាចងគ្រឿងក្រោះ ចូរមកឲ្យឆាប់ ចូរញុំាងទិសទាំងឡាយ ឲ្យភ្លឺរុងរឿងផ្សាយទៅ យ៉ាងនោះដែរ ៗ ពួកអ្នកជិះដំរី ចូររៀបចំដំរី ១៤ ពាន់ ជាសត្វមានសរីរៈធំ មានខ្សែដង្គន់ជាវិការៈនៃមាស មានសរីរៈស្រោប ដោយគ្រឿងតែងតួជាវិការៈនៃមាស ៗ ពួកអ្នកបង្ហឹកដំរី មានដៃកាន់ដែកចំពុះទុងនិងកង្វេរ មានគ្រឿងស្អិតស្អាងប្រាកដហើយ ចងគ្រឿងក្រោះហើយ ចូរនាំគ្នាឡើងជិះកដំរីទាំងឡាយបរមកឲ្យឆាប់ ៗ ពួកអ្នកជិះសេះ ចូររៀបចំសេះ ទាំង ១៤ ពាន់ ជាជាតិសេះសិន្ធពអាជានេយ្យ មានសន្ទុះដ៏លឿន ៗ ពួកអ្នកបង្ហឹកសេះ ទ្រទ្រង់ស៊ើនិងធ្នូ ចងគ្រឿងក្រោះ ប្រដាប់លើខ្នងសេះ ហើយចូរឡើងជិះបរមកឲ្យឆាប់ ៗ លំដាប់ពីនោះមក ពួកអ្នកបររថ ចូររៀបចំរថទាំង ១៤ ពាន់ ជារថមានខ្នងកង់ពាសដោយដែកដ៏ល្អ មានផ្ទះរំលេចដោយមាស ៗ ពួកខ្មាន់ធ្នូស្ទាត់ក្នុងការប្រហារ ពួកជាងរថ ចូរនាំគ្នាលើកទង់ជ័យ ខែលនិងគ្រឿងក្រោះទាំងឡាយ ក្នុងរថទាំងនោះ ចូរដំឡើងធ្នូ ចងគ្រឿងក្រោះ ហើយចូរបររថទាំងឡាយមកឲ្យឆាប់ ៗ

(៤០៧) លាជា ឱលោកិយា(១) បុប្ផា មាលាគន្ធវិលេបនា
អគ្ឃិយានិ ច តិដ្ឋន្តុ យេន មគ្គេន ឯហិតិ ។
គាមេ គាមេ សតំ កុម្ភា មេរយស្ស សុរាយ ច
មគ្គម្ហិ បតិតា ឋន្តុ យេន មគ្គេន ឯហិតិ ។
មំសា បូវា ច សង្គុល្យា កុម្មាសា មច្ឆសំយុតា
មគ្គម្ហិ បតិតា ឋន្តុ យេន មគ្គេន ឯហិតិ ។
សប្បិ តេលំ ទធិ ខីរំ កង្គុបិដ្ឋា(២) ពហូ សុរា
មគ្គម្ហិ បតិតា ឋន្តុ យេន មគ្គេន ឯហិតិ ។
អាឡារិកា ច សូទា ច នដនដ្ដកគាយិនោ
បាណិស្សរា កុម្ភថូណិយោ មន្ទិកា សោកជ្ឈាយិកា ។
អាហញ្ញន្តុ សព្វវីណា ភេរិយោ ទិន្ទិមានិ ច
ខរមុខានិ ធមន្តុ នទន្តុ ឯកបោក្ខរា ។
មុទិង្គា បណ្ឌវា សង្ខា គោធា បរិវទន្តិកា
ទិន្ទិមានិ ច ហញ្ញន្តុ កុដុម្ពា ទិន្ទិមានិ ច ។
(៤០៨) សា សេនា មហតី អាសិ ឧយ្យុត្តា សិវិវាហិនី
ជាលិនា មគ្គនាយេន វង្កំ បាយាសិ បព្វតំ ។

---

១ ម. ឱលោកិរា ។ ២ ម. កង្គុបិដា ។

(៤០៧) អ្នកទាំងឡាយ ចូរតាក់តែងផ្កាទាំងឡាយ (មានលាជជាគំរប់៥) នឹងផ្កាសម្រាប់រោយរាយ កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបស្រឡាប នឹងផ្កាដ៏មានដំឡៃទាំងឡាយ ចូរបិតនៅត្រង់ផ្លូវ ដែលបុត្ររបស់អញមក ៗ គ្រប់ទ្វារស្រុក ចូរតាក់តែងតាំងទុកឪទិនមេរ័យ នឹងសុរាច្រើន ត្រង់ផ្លូវដែលបុត្ររបស់អញមក ៗ ចូរតាក់តែងតាំងទុក សាច់ នំទ្រាបល្វ នំកុម្មាសដែលលាយសាច់ត្រី ត្រង់ផ្លូវដែលបុត្ររបស់អញមក ៗ ចូរតាក់តែងតាំងទុកទឹកដោះរាវ ប្រេង ទឹកដោះជូរទឹកដោះស្រស់ នឹងសុរាដ៏ច្រើន ដែលធ្វើដោយម្សៅថ្ពៅ ត្រង់ផ្លូវដែលបុត្ររបស់អញមក ៗ ពួកអ្នកធ្វើម្ហូប អ្នកធ្វើបាយ អ្នករាំនឹងអ្នកច្រៀង អ្នកច្រៀងទះដៃ អ្នករាយស្គរ អ្នកច្រៀងដោយសំឡេងដ៏ស្រទន់ នឹងពួកអ្នកចាក់គ្លុក ៗ ពួកជនចូរដេញពិណគ្រប់បែប ចូរវាយស្គរ នឹងមហោរធឹកទាំងឡាយ ចូរផ្លុំស័ង្ខនឹងទះស្គរទាំងឡាយ ៗ ជនទាំងឡាយចូរទះសំភោរ វាយស្គរធំ ផ្លុំស័ង្ខ ដេញតាក់ខេ ដេញពិណខ្សែ៧ វាយមហោរធឹក វាយស្គរទន់ដែង វាយស្គរមន្គល ៗ

(៤០៨) សេនាដ៏ច្រើននោះ ជាកងទ័ពក្នុងដែនសិវិ លើកចេញទៅ មានជាលីកុមារជាមគ្គនាយក បានដើរសំដៅទៅកាន់វង្កតបព៌ត ៗ

កោញ្ចំ នទតិ មាតង្គោ កុញ្ជរោ សដ្ឋិហាយនោ

កច្ឆាយ ពជ្ឈមានាយ កោញ្ចំ នទតិ វារណោ ។

អាជានិយា ហសិយន្តិ នេមិឃោសោ អជាយថ

នភំ(១) រជោ អច្ឆាទេសិ ឧយ្យុត្តា សិវិវាហិនី ។

សា សេនា មហតី អាសិ ឧយ្យុត្តា ហារិហារិណី

ជាលិនា មគ្គនាយេន វង្កំ បាយាសិ បព្វតំ ។

តេ បាវិសុំ ព្រហារញ្ញំ ពហុសាខំ មហោទកំ

បុប្ផរុក្ខេហិ សញ្ឆន្នំ ផលរុក្ខេហិ ចូភយំ ។

តត្ថ វិន្ទុស្សរា វគ្គូ នានាវណ្ណា ពហូ ទិជា

កូជន្តមុបកូជន្តិ ឧតុសំបុប្ផិតេ ទុមេ ។

តេ គន្ត្វា ទីឃមទ្ធានំ អហោរត្តានមច្ចយេ

បទេសន្តំ ឧបាគច្ឆុំ យត្ថ វេស្សន្តរោ អហុ ។

មហារាជបព្វំ នាម ។

(៤០៩) តេសំ សុត្វាន និគ្ឃោសំ ភីតោ វេស្សន្តរោ អហុ

បព្វតំ អភិរុហិត្វា ភីតោ សេនំ ឧទិក្ខតិ ។

---

១ ម. អព្ភំ ។

ដំរីដ៏ប្រសើរមានអាយុ៦០ឆ្នាំ បន្ទឹកោញ្ចនាទ ដំរីកាលបើមានខ្សែ ដង្កូវជាប់នៅហើយ ក៏បន្ទឹកោញ្ចនាទ ។ សេះអាជានីយទាំង ឡាយស្រែកកញ្ជ្រាំង សំឡេងគឹកកងនៃខ្នងកង់ ក៏កើតមានក្នុង កាលនោះ ធូលីក៏ហុយបាំងដូចពពក កងទ័ពក្នុងដែនសិវិបាន លើកចេញទៅ ។ សេនាដ៏ច្រើននោះអាចនាំយករបស់ដែលគួរនាំ យកទៅបាន លើកចេញទៅ មានជាលីកុមារជាមគ្គនាយក បាន ដើរសំដៅទៅកាន់វង្កតបព៌ត ។ កងទ័ពទាំងនោះ បានចូលទៅ កាន់ព្រៃធំ មានមែកឈើច្រើន មានទឹកច្រើន ដេរដាសដោយឈើ មានផ្កា នឹងឈើមានផ្លែទាំងសងខាងផ្លូវ ។ ពួកសត្វស្លាបដ៏ច្រើន ក្នុងព្រៃធំនោះ មានសំឡេងមូល មានសំឡេងពីរោះ មានត្រកូល ផ្សេង ៗ ស្រែកហៅសត្វស្លាប ដែលកំពុងស្រែក លើដើមឈើ ដែលផ្កាតាមរដូវ ។ កងទ័ពទាំងនោះ ទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយដាច់ ស្រយាល ក្នុងកាលអំណើះទៅនៃថ្ងៃនឹងយប់ បានចូលទៅដល់ ប្រទេស ដែលព្រះបាទវេស្សន្តរទ្រង់គង់នៅ ។

ចប់ មហារាជបព្វៈ ។

(៤០៩) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះបាទវេស្សន្តរ ទ្រង់ឮសំឡេងគឹកកង នៃកងទ័ពទាំងនោះហើយ ក៏ភិតភ័យ ទ្រង់ឡើងទៅលើភ្នំ ហើយ ទ្រង់ទតមើល នូវពួកសេនា ទាំងភិតភ័យ មានបន្ទូលថា

ឥដ្យ មន្តិ និសាមេហិ និក្ខោសោ យាទិសោ វទេ
អាជានិយា ហាសិយន្តិ ជជ្ជាទេវ និស្សរេ ។
ឥមេ ធម្ម អញ្ញម្ហិ មិគសង្ឃានិ លុទ្ទកា
វាគុរាហិ បរិក្ខិប្ប សោព្ភេ ឆាតេត្វា តាវទេ
វិក្កោសមានា តិព្វាហិ ហន្តិ នេសំ វរំ វរំ ។
តថា មយំ អទ្ធសកា អរញ្ញេ អវរុទ្ធកា
អមិត្តហត្ថត្ថគតា បស្ស ទុព្វលឃាតកំ ។
(៤១០) អមិត្តា នប្បសហេយ្យុំ អត្តិវ ឧនកណ្ណវេ
តទេវ ត្វំ វិចិន្តេហិ អបិ សោត្ថិ ឥតោ សិយា ។
(៤១១) តតោ វេស្សន្តរោ រាជា ឱរោហិត្វាន បព្វតា
និសីទិ បណ្ណសាលាយំ ឧជុំ កត្វាន មានសំ ។
(៤១២) និវត្តយិត្វាន រថំ វុដ្ឋាបេត្វាន សេនិយោ
ឯកំ អរញ្ញេ វិហារន្តំ បិតា បុត្តំ ឧទាគមិ ។

នៃនាងមទ្រី នាងចូរពិចារណាមើល សំឡេងគឹកកង ក្នុងព្រៃ យ៉ាងនេះ មានទាំងសេះអាជានីយស្រែកកងរំពង ទាំងបុងទង់ជ័យក៏ប្រាកដ ។ ជនទាំងនេះ ដូចជាព្រានបោមព័ទ្ធហ្វូងម្រឹគ ក្នុងព្រៃដោយបង្កាត់ទាំងឡាយ ដេញទំលាក់ក្នុងរណ្តៅ ហើយចាក់កាប់សំឡាប់ ពន្វះយកតែសាច់ល្អៗ នៃម្រឹគទាំងនោះ ដោយកាំបិតដ៏មុត ដោយពិត ។ ពួកយើងមិនមានទោស ត្រូវគេនិរទេសមកនៅក្នុងព្រៃ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសក្នុងកណ្តាប់ដៃសត្រូវ ក៏ដូចជាម្រឹគយ៉ាងនោះដែរ នាងចូរមើលអ្នកសម្លាប់បុគ្គលខ្សោយ ។

(៤១០) (ព្រះនាងមទ្រី..) ពួកសត្រូវមិនអាចគ្របសង្កត់(ព្រះអង្គ)បានទេ ដូចជាភ្លើង មិនអាចគ្របសង្កត់ទឹកសមុទ្របាន សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះចិន្តាដល់ពាក្យ ដែលសក្កទេវរាជពោលហើយនោះឯង ទំនងជាសួស្តីនឹងមានដល់ព្រះអង្គ ព្រោះពួកពលនេះ ។

(៤១១) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរ យាងចុះអំពីភ្នំ ទ្រង់ធ្វើព្រះហឫទ័យឲ្យមាំ ហើយគង់នៅក្នុងបណ្ណសាលា ។

(៤១២) ព្រះបិតាទ្រង់ឲ្យបញ្ឈប់រថ ទ្រង់ឲ្យពួកសេនាត្រៀមចាំ ហើយទ្រង់ស្តេចចូលទៅជួបនឹងព្រះរាជបុត្រ ដែលគង់នៅក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង ។

ហត្ថិក្ខន្ធតោ ឱរុយ្ហ ឯកំសោ បញ្ជលីកតោ
បរិកិណ្ណោ អមច្ចេហិ បុត្តំ សិញ្ចិតុមាគមិ ។
បតត្ថទ្ទស កុមារំ សោ រម្មរូបំ សមាហិតំ
និសិន្នំ បណ្ណសាលាយំ ឈាយន្តំ អកុតោភយំ ។

(៦១៣) តញ្ច ទិស្វាន អាយន្តំ បិតរំ បុត្តគិទ្ធិនំ
វេស្សន្តរោ ច មទ្ទី ច បច្ចុគ្គន្ត្វា អវន្ទិសុំ ។
មទ្ទី ច សិរសា បាទេ សសុរស្សាភិវាទយិ
មទ្ទី អហញ្ហិ តេ ទេវ បាទេ វន្ទាមិ តេ ហុសា
តេសុ តត្ថ បលិសជ្ជ បាណិនា បរិមជ្ជថ ។

(៦១៤) កច្ចិ វោ កុសលំ បុត្ត កច្ចិ បុត្ត អនាមយំ
កច្ចិ ឧញ្ឆេន យាបេថ កច្ចិ មូលផលា ពហូ ។
កច្ចិ ឌំសា មកសា ច អប្បមេវ សរីសបា
វនេ វាឡមិគាកិណ្ណេ កច្ចិ ហឹសា ន វិជ្ជតិ ។

---

១ ម. តេ ណ្ហុសា ។

លុះព្រះបិតា យាងចុះអំពី-កដំរី ហើយទ្រង់ឧត្តរាសង្គៈឆៀងស្មាម្ខាង ផ្គងអញ្ជលី មានពួកអាមាត្យហែហម បានចូលទៅដើម្បីអភិសេកបុត្រ ។ ព្រះអង្គបានទតឃើញកុមារមានរូបគួរឲ្យត្រេកអរ សម្រឹងព្រះហឫទ័យ កំពុងត្រិះរិះ មិនមានភ័យអំពីទីណាមួយ ដែលគង់នៅក្នុងបណ្ណសាលានោះ ។

(៤១៣) ព្រះបាទវេស្សន្តរនឹងព្រះនាងមទ្រី បានទតឃើញព្រះបិតានោះ មានសេចក្តីជាប់ព្រះហឫទ័យ ក្នុងបុត្រ កំពុងយាងមក ក៏ក្រោកទៅទទួល ថ្វាយបង្គំ ។ បំណែកព្រះនាងមទ្រី ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះសុស្សរៈដោយព្រះសិរ្ស (ហើយក្រាបទូលថា) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំឈ្មោះមទ្រី ជាសុណិសារបស់ព្រះអង្គ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះអង្គ ព្រះបិតាទ្រង់ឱបរឹតជនទាំងពីរនោះ ហើយបបោសអង្អែលដោយព្រះហស្ត ។

(៤១៤) (ព្រះរាជា...) នែបុត្រ អ្នកទាំងពីរសុខសប្បាយទេឬ នែបុត្រ អ្នកទាំងពីរ មិនមានជម្ងឺដម្កាត់ទេឬ អ្នកទាំងពីរ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយការស្វែងរកស្រួលទេឬ មើមឈើនឹងផ្លែឈើមានច្រើនឬទេ ។ ពួករបោមមូស ពស់ មានតិចទេឬ ក្នុងព្រៃដ៏កុះករដោយម្រឹគយង់ឃ្នង មិនមានការបៀតបៀនទេឬ ។

(៤១៥) អត្ថិ នោ ជីវិកា ទេវ   សា ច យាទិសិកីទិសា
កសិក ជីវិកា ហោម   ឧញ្ឆាចរិយាយ ជីវិតំ ។
អនិដ្ឋំ មហារាជ   ទមេត្យស្សំ សារថិ
តុម្ហា និដ្ឋិកា ទដ្ឋា   អសមិទ្ធិ ទមេតិ នោ ។
អបិ នោ កីសានិ មំសានិ   បិតុ មាតុ អទស្សនា
អវរុទ្ធានំ មហារាជ   អរញ្ញេ ជីវសោកិនំ ។
(៤១៦) យេបិ តេ សិវិសេដ្ឋស្ស   ទាយាទប្បត្តមានសា
ជាលី កណ្ហាជិនា ចុភោ   ព្រាហ្មណស្ស វសានុគា
អច្ចាយិកស្ស លុទ្ទស្ស   យោ នេ គាវោវ សុម្ភតិ ។
តេ រាជបុត្តិយា បុត្តេ   យទិ ជានាថ សំសថ
បរិយាបុណាថ នោ ខិប្បំ   សប្បទដ្ឋំវ មាណវំ ។
(៤១៧) ឃរេ[១] កុមារា និក្កីតា   ជាលី កណ្ហាជិនា ចុភោ
ព្រាហ្មណស្ស ធនំ ទត្វា   បុត្តា មា កាយិ អស្សស ។

---

១ ម. ឧភោ ។

(៤១៥) (ព្រះមហាសត្វ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ការរស់នៅរបស់យើងខ្ញុំ ជាការរស់នៅផ្តេសផ្តាសទេ យើងខ្ញុំជាអ្នករស់នៅ ត្រដាបត្រដួស ព្រោះការរស់នៅដោយការស្វែងរក (ផលាផល) ។ បពិត្រមហារាជ (សេចក្តីខ្វះខាត) រមែងទូន្មាន (បុរសកំសត់) ដូចជានាយសារថីទូន្មានសេះ យើងខ្ញុំទាំងនោះ ជាបុគ្គលមានសេចក្តីខ្វះខាតទូន្មានហើយ សេចក្តីខ្វះខាតរមែងទូន្មានយើងខ្ញុំ ។ បពិត្រមហារាជ យើងខ្ញុំត្រូវគេនិរទេសហើយ មានសេចក្តីរស់នៅទាំងទុក្ខសោកក្នុងព្រៃ ទាំងសាច់ឈាមទៀតសោតក៏ស្គាំងស្គម ព្រោះមិនបានឃើញព្រះមាតាបិតា ។

(៤១៦) កុមារទាំងពីរ គឺជាលីនិងកណ្ហាជិនា ណា ដែលជាទាយាទ (ព្រះរាជនត្តា) របស់ព្រះអង្គ ជាបុគ្គលប្រសើរបំផុតក្នុងដែនសិវិ មានបំណងមិនទាន់បានសម្រេចនៅឡើយ លុះអំណាចព្រាហ្មណ៍ ជាបុគ្គលឃ្លានពានលើសលន់ វាយកុមារទាំងពីរនោះ ដូចជាគេវាយហ្វូងគោ ។ បើព្រះអង្គជ្រាបបុត្រទាំងនោះរបស់រាជបុត្រី សូមប្រាប់ដល់យើងខ្ញុំឲ្យឆាប់ ដូចជា (ពួកពេទ្យដែលព្យាបាល) នូវមាណពត្រូវពស់ចឹក ។

(៤១៧) (ព្រះរាជា...) កុមារទាំងពីរ គឺជាលីនិងកណ្ហាជិនានុះ បិតាបានប្រគល់ទ្រព្យឲ្យដល់ព្រាហ្មណ៍ លោះយកហើយ បាកុំភ័យឡើយ បាចូរស្រួលចិត្តចុះ ។

(៦១៨) កច្ចិ នុ តាត កុសលំ កច្ចិ តាត អនាមយំ
កច្ចិ នុ តាត មេ មាតុ ចក្ខុ ន បរិហាយតិ ។

(៦១៩) កុសលញ្ចេវ មេ បុត្ត អថោ បុត្ត អនាមយំ
អថោ ច បុត្ត តេ មាតុ ចក្ខុ ន បរិហាយតិ ។

(៦២០) កច្ចិ អរោគំ យោគ្គន្តេ កច្ចិ វហតិ វាហនំ
កច្ចិ ផីតោ ជនបទោ កច្ចិ វុដ្ឋិ ន ឆិជ្ជតិ ។

(៦២១) អថោ អរោគំ យោគ្គម្មេ អថោ វហតិ វាហនំ
អថោ ផីតោ ជនបទោ អថោ វុដ្ឋិ ន ឆិជ្ជតិ ។

(៦២២) ឥច្ចេវំ មន្តយន្តានំ មាតា នេសំ អទិស្សថ
រាជបុត្តី គិរិទ្វារេ បត្តិកា អនុបាហនា ។
តញ្ច ទិស្វាន អាយន្តឹ មាតរំ បុត្តគិទ្ធិនឹ
វេស្សន្តរោ ច មទ្ទី ច បច្ចុគ្គន្ត្វា អវន្ទិសុំ ។
មទ្ទី ច សិរសា បាទេ សស្សុយា អភិវាទយិ
មទ្ទី អហញ្ហិ តេ អយ្យេ បាទេ វន្ទាមិ តេ ហុសា (១) ។

១ ម. តេ សុណ្ហា ។

(៤១៨) (ព្រះមហាសត្វ...) បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គសុខសប្បាយទេឬ បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គមិនមានពេគាពាធទេឬ បពិត្រព្រះបិតា ព្រះនេត្រ របស់ព្រះមាតានៃខ្ញុំព្រះអង្គ មិនទាន់ងងឹតទេឬ ។

(៤១៩) (ព្រះរាជា...) នែបុត្រ យើងសុខសប្បាយទេ នែបុត្រ យើងមិនមានជម្ងឺជម្ងាត់ទេ នែបុត្រ ចក្ខុមាតារបស់បា មិនទាន់ងងឹតទេ ។

(៤២០) (ព្រះមហាសត្វ...) យានរបស់ព្រះអង្គមិនទាន់ចាស់ទេឬ វាហនៈរមែងនាំទៅបានទេឬ ជនបទសម្បូរដែរឬ ភ្លៀងមិនដាច់ទេឬ ។

(៤២១) (ព្រះរាជា...) យានរបស់យើងមិនទាន់ចាស់ទេ ទាំងវាហនៈក៏នាំទៅបាន ជនបទក៏សម្បូរ ទាំងភ្លៀងក៏មិនដាច់ទេ ។

(៤២២) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) កាលដែលក្សត្រិយ៍ទាំងបីអង្គ កំពុងចរចាគ្នាយ៉ាងនេះឯង ព្រះរាជបុត្រី ជាព្រះមាតា ស្តេចមកដោយព្រះបាទាឥតមានសុពណ៌បាទ ក្រាកដដល់ក្សត្រិយ៍ទាំងនោះទៀបទ្វារភ្នំ ។ ឯព្រះបាទវេស្សន្តរ នឹងព្រះនាងមទ្រី បានឃើញព្រះមាតានោះដែលមានព្រះហឫទ័យជាប់កង្វល់បុត្រ កំពុងយាងមក ក៏ក្រោកទទួលហើយថ្វាយបង្គំ ។ ចំណែកខាងព្រះនាងមទ្រី ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះមាតាក្ដុកដោយព្រះសិរ្ស (ហើយក្រាបបង្គំទូលថា) បពិត្រព្រះម្ចាស់ ខ្ញុំម្ចាស់ឈ្មោះនាងមទ្រី ជាព្រះសុណិសារបស់ព្រះអង្គ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះមេ ។

(៦២៣) មទ្ទិញ្ច បុត្តកា ទិស្វា ទូរតោ សោត្ថិមាគតា
កន្ទន្តា អភិធាវឹសុ វច្ឆា ពាលាវ មាតរំ ។
មទ្ទី ច បុត្តកេ ទិស្វា ទូរតោ សោត្ថិមាគតេ
វារុណីវ បវេធន្តី ថនធារាភិសិញ្ចថ ។

(៦២៤) សមាគតាន ញាតីនំ មហាឃោសោ អជាយថ
បព្វតា សមនាទឹសុ(១) មហី អាកម្បិតា អហុ ។
វុដ្ឋិធារំ បវត្តេន្តោ ទេវោ បាវស្សិ តាវទេ
អថ វេស្សន្តរោ រាជា ញាតីហិ សមគច្ឆថ ។
នត្តារោ សុណិសា បុត្តោ រាជា ទេវី ច ឯកតោ
យទា សមាគតា អាសុំ តទាសិ លោមហំសនំ ។
បញ្ជលិកា តស្ស យាចន្តិ រោទន្តា ភេរវេ វនេ
វេស្សន្តរញ្ច មទ្ទិញ្ច សព្វេ រដ្ឋា សមាគតា
ត្វំ នោសិ ឥស្សរោ រាជា រជ្ជំ ការេថ នោ ឧភោ ។

ឆក្ខត្តិយបព្វំ នាម ។

---

១ ម សុវិនាទីសុ ។

(៨២៣) ចំណែកខាងព្រះរាជបុត្រទាំងពីរ ដែលមកពីទីឆ្ងាយដោយសួស្តី បានឃើញព្រះនាងមទ្រីហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះកន្សែងអួលអាក់នាំគ្នាស្ទុះចូលទៅរក ដូចកូនគោតូច ស្ទុះទៅរកមេ ៗ ឯព្រះនាងមទ្រី បានឃើញបុត្រទាំងពីរ ដែលមកពីទីឆ្ងាយដោយសួស្តី ក៏ញាប់ញ័រដូចជាស្រីមេមត់ ទទៃទឹកក្សីរក៏ហូរចេញមក ៗ

(៨២៤) កាលពួកព្រះញាតិជួបជុំគ្នាហើយ សំឡេងគឹកកងខ្លាំង ក៏កើតឡើង ភ្នំទាំងឡាយក៏បន្ទឺឡើង ទាំងផែនពសុធា ក៏រំពើបញាប់ញ័រ ៗ ភ្លៀងក៏ញាំងផ្ការទឹកឲ្យធ្លាក់ក្នុងខណៈនោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរ ក៏បានជួបនឹងញាតិទាំងឡាយក្នុងខណៈនោះ ៗ ព្រះនត្តាទាំងពីរ ព្រះសុណិសា ព្រះរាជបុត្រ ព្រះរាជានឹងព្រះទេវី បានជួបក្នុងទីជាមួយគ្នាក្នុងកាលណា សេចក្តីព្រឺព្រួចរោមក៏មានក្នុងកាលនោះ ពួកអ្នកនគរទាំងអស់ បានផ្គងអញ្ជលី ចំពោះព្រះបាទវេស្សន្តរនោះ នាំគ្នាយំក្នុងព្រៃ មុខគួរឲ្យស្រប់ស្រែង ទូលអារាធនា ៗ ពួករាស្ត្រទាំងអស់ជួបជុំគ្នា (បានពោល) នឹងព្រះបាទវេស្សន្តរផង នឹងព្រះនាងមទ្រីផងថា ព្រះអង្គជាព្រះរាជាឥស្សរៈរបស់ពួកយើង សូមព្រះអង្គទាំងពីរព្រះអង្គរបស់ពួកយើងសោយរាជសម្បត្តិ ៗ

ចប់ ឆក្ខត្តិយបព្វៈ ។

(៤២៥) ធម្មេន រជ្ជំ ការេត្វា រដ្ឋា បព្វាជយិត្ថ មំ
ត្វញ្ច ជានបទា ចេវ នេគមា ច សមាគតា ។

(៤២៦) ទុក្កដញ្ច ហិ នោ បុត្ត ភូនហច្ចំ កតំ មយា
យោហំ សិវីនំ វចនា បព្វាជេសិំ អទូសកំ ។

(៤២៧) យេន កេនចិ វណ្ណេន បិតុ ទុក្ខំ ឧទព្វហេ
មាតុយា ភគិនិយាបិ អបិ បាណេហិ អត្តនោ ។
(ន្ហានកាលោ មហារាជ រជោជល្លំ បវាហយ) ។

(៤២៨) តតោ វេស្សន្តរោ រាជា រជោជល្លំ បវាហយិ
រជោជល្លំ បវាហេត្វា សង្ខំ វណ្ណំ អធារយិ ។

(៤២៩) សីសន្ហាតោ សុចិវត្ថោ សព្វាភរណភូសិតោ
បច្ចយំ នាគមារុយ្ហ ខគ្គំ ពន្ធិ បរន្តបំ ។
តតោ សដ្ឋី សហស្សានិ យោធិនោ ចារុទស្សនា
សហជាតា បរិការឹសុ នន្ទយន្តា រថេសភំ ។

(៦៦៥) (ព្រះមហាសត្វ...) ព្រះអង្គទីទំពួកអ្នកជនបទ អ្នកនិគម បាន ប្រមូលគ្នានិរទេសខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលកំពុងសោយរាជ្យ តាមធម៌ចាកដែនហើយ ។

(៦៦៦) (ព្រះរាជា...) ម្នាលបុត្រ(នេះ) ពិតជាកំហុសរបស់យើង យើងបានធ្វើអំពើបំផ្លិចបំផ្លាញសេចក្តីចំរើន បាននិរទេសបាដែលមិនមានកំហុស ព្រោះតាមពាក្យពួកអ្នកសិវិរក្រួ ។

(៦៦៧) (កូន)គួរដោះទុក្ខរបស់បិតាមាតា ឬរបស់បងប្អូនស្រី ដោយហេតុណាទីមួយ សូម្បីដោយជីវិតរបស់ខ្លួន ។ (ពួកអាមាត្យបានពោលថា បពិត្រមហារាជ កាលនេះជាកាលគួរស្រង់ទឹក សូមទ្រង់ដុសជម្រះព្រះរជោជល:) ។

(៦៦៨) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) គ្រានោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរក៏ដុសជម្រះក្អែលលុះដុសជម្រះក្អែលហើយ បានទ្រទ្រង់ព្រះពស្ត្រមានព័ណ៌ដូចស័ង្ខ។

(៦៦៩) ព្រះបាទវេស្សន្តរ ទ្រង់កក់ព្រះសិរ្ស មានព្រះពស្ត្រដ៏ស្អាត ស្អិតស្អាងដោយអាភរណៈគ្រប់យ៉ាង ទ្រង់សៀតព្រះខាន់ដែលដុតកំដៅសត្រូវ ហើយទ្រង់ឡើងគង់លើដំរីដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះបច្ច័យ ។ កាលនោះ ពួកទាហាន ៦០.០០០នាក់ កើតក្នុងថ្ងៃជាមួយគ្នា គួររមិលមើល ញុំាងព្រះរាជាជាធំក្នុងរថឲ្យរីករាយ ពោមរោម ។

តតោ មន្តីបិ ញ្ញាបេសុំ សិវិកាញ្ច សមាគតា
វេស្សន្តរេ តំ ធាលេតុ ជាលី កណ្ហាជិនា ឧភោ
អជោបិ តំ មហារាជា សញ្ជយោ អភិរក្ខតុ ។

(៤៣០) ឥទញ្ច បច្ចយំ លទ្ធា បុព្វេ កិលេសមត្តនោ[១]
អានន្ទិយំ អចារីសុ រមណីយេ គិរិព្វជេ ។
ឥទញ្ច បច្ចយំ លទ្ធា បុព្វេ កិលេសមត្តនោ
អានន្ទចិត្តា សុមនា បុត្តេ សង្គម្ម លក្ខណា ។
ឥទញ្ច បច្ចយំ លទ្ធា បុព្វេ កិលេសមត្តនោ
អានន្ទចិត្តា បិតីតា សហ បុត្តេហិ លក្ខណា ។

(៤៣១) ឯកភត្តី បុរេ អាសី និច្ចំ ថណ្ឌិលសាយិនី
ឥតិ មេតំ វតំ អាសិ តុម្ហំ កាមា ហិ បុត្តកា

---

១ ម. បុព្វេ សល្លេខមត្តនោ ។

កាលនោះពួកកញ្ញារបស់ព្រះបាទសិវិ បានចួបជុំគ្នា ហើយញុំាង ព្រះនាងមទ្រីឲ្យស្រង់ទឹក (ហើយពោលថា) សូមព្រះបាទវេស្សន្តរ នឹងជាលីកណ្ហាជិនាទាំងពីរ បីបាច់ថែរក្សាព្រះនាង ទាំងមហាពជ ព្រះនាមសញ្ជ័យ ក៏សូមឲ្យថែរក្សាព្រះនាងដែរ ។

(៤៣០) ព្រះបាទវេស្សន្តរនឹងព្រះនាងមទ្រី បានទូវទីពឹងនេះ (បានដំកល់ ក្នុងរាជសម្បត្តិ ហើយក្នុករឭក) នូវសេចក្ដីសៅហ្មងរបស់ព្រះអង្គ (ដែលទ្រង់ធ្លាប់នៅក្នុងព្រៃពីដើម) ក៏ទ្រង់ឲ្យទ្ធង់អាននូយគេត្រាច់ ទៅទៀបក្នុងវង្កត ដែលគួរជាទីរីករាយ ។ ព្រះនាងមទ្រីបរិបូណ៌ដោយ លក្ខណៈ បានទីពឹងនេះហើយ (ក៏ក្នុករឭក) នូវសេចក្ដីសៅហ្មងរបស់ ព្រះនាង ដែលធ្លាប់នៅក្នុងព្រៃពីដើម បានចួបនឹងបុត្រទាំងពីរ ហើយក៏ត្រេកអររីករាយ ។ ព្រះនាងមទ្រីបរិបូណ៌ដោយលក្ខណៈ បានទីពឹងនេះហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យក្នុករឭកសេចក្ដីសៅហ្មង របស់ព្រះនាង ដែលធ្លាប់នៅក្នុងព្រៃពីដើម មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយជាមួយនឹងបុត្រទាំងពីរ ។

(៤៣១) (ព្រះនាងមទ្រី...) នៃបុត្រទាំងពីរ កាលពីដើម មាតាជា អ្នកបរិភោគកត្តតែមួយពេល ដេកផ្ទាល់នឹងផែនដីជានិច្ច នេះជា វត្តរបស់មាតាដូច្នេះ ព្រោះសេចក្ដីប្រាថ្នាចង់ (ចួប) នឹងបុទាំងពីរ

តំ មេ វតំ សមិទ្ធជ្ជ តុម្ហេ សង្គម្ម បុត្តកា
មាតុំបិ តំ ចាលេតុ បិតុំបិ ច បុត្តកា
អថោបិ តំ មហារាជា សញ្ជយោ អភិរក្ខតុ ។
យង្កិញ្ចិត្ថិ កតំ បុញ្ញំ មយ្ហញ្ចេវ បិតុច្ច តេ
សច្ចេន តេន កុសលេន អជរោ ត្វំ អមរោ ភវ ។
(៤៣៦) កប្បាសិកញ្ច កោសេយ្យំ ខោមកោទុម្ពរានិ ច
សស្សុ សុណ្ហាយ បាហេសិ យេហិ មទ្ទី អសោភថ ។
តតោ ហេមញ្ច កាយូរំ គីវេយ្យំ រតនាមយំ
សស្សុ សុណ្ហាយ បាហេសិ យេហិ មទ្ទី អសោភថ ។
តតោ ហេមញ្ច(១) កាយូរំ អង្គទំ មណិមេខលំ
សស្សុ សុណ្ហាយ បាហេសិ យេហិ មទ្ទី អសោភថ ។
ឧណ្ណតំ មុខផុល្លញ្ច នានារត្តេ ច មាណិយេ
សស្សុ សុណ្ហាយ បាហេសិ យេហិ មទ្ទី អសោភថ ។

---

១ ម. ហេមញ្ជ ។

ម្នាលបុត្រទាំងពីរ វត្តនោះ សម្រេចដល់មាតា ក្នុងថ្ងៃនេះហើយ ព្រោះបានចួបនឹងបាទាំងពីរ ម្នាលបុត្រទាំងពីរ សូមឲ្យបុណ្យ ដែលកើតអំពីមាតា នឹងកើតអំពីបិតារក្សាបា ទាំងមហាពជ ព្រះនាមសញ្ជ័យ ក៏សូមឲ្យរក្សាបា ៗ បុណ្យណាទីមួយ ដែលមាតាក្តី បិតាក្តី របស់បាបានធ្វើហើយ ដោយកុសលទាំងអស់នោះ សូមបា កុំចាស់ កុំស្លាប់ឡើយ ៗ

(៤៣៤) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះសស្សុ បានបញ្ជូនកប្បាសិកពស្ត្រ កោសេយ្យពស្ត្រ ខោមពស្ត្រ នឹងកោទុម្ពរពស្ត្រ ទៅថ្វាយព្រះសុណ្ហា ដែលជាសំពត់ សម្រាប់លំអព្រះនាងមទ្រី ៗ លំដាប់តមក ព្រះសស្សុបានបញ្ជូនគ្រឿងប្រដាប់ព្រះសុវណ្ណ ជាវិការៈនៃមាស នឹងគ្រឿងប្រដាប់ព្រះសុវណ្ណ ជាវិការៈនៃកែវ ទៅថ្វាយព្រះសុណ្ហា ដែលជាគ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់លំអរបស់ព្រះនាងមទ្រី ៗ លំដាប់តមកទៀត ព្រះសស្សុបានបញ្ជូនគ្រឿងប្រដាប់ព្រះសុវណ្ណ ជាវិការៈនៃមាស នឹងកន្ទុំនឹងខ្សែក្រពត់ ជាវិការៈនៃកែវមណី ទៅថ្វាយព្រះសុណ្ហាដែលជាគ្រឿងប្រដាប់លំអរបស់ព្រះនាងមទ្រី ៗ ព្រះសស្សុបានបញ្ជូនគ្រឿងប្រដាប់នលាដៈ ជាគ្រឿងប្រដាប់ សម្រាប់ព្រះកន្ត្រមានព័ណ៌ផ្សេង ៗ ដែលជាវិការៈនៃកែវមណី ទៅថ្វាយព្រះសុណ្ហា ដែលជាគ្រឿងប្រដាប់លំអ របស់ព្រះនាងមទ្រី ៗ

ឧក្កដ្ឋំ ភិន្ទមកំ មេខលំ បដិហារុកំ
សស្សុ សុណ្ហាយ ទាហេសិ យេហិ មទ្ទី អសោកជ ។
សុត្តញ្ច សុត្តវជ្ជញ្ច ឧបនិជ្ឈាយ សេយ្យសិ
អសោកជ រាជបុត្តី ទេវកញ្ញាវ នន្ទនេ ។
សីសណ្ហាតា សុចិវត្ថា សព្វាភរណភូសិតា
អសោកជ រាជបុត្តី តាវត្តឹសាវ អច្ឆរា ។
កទលីវ វាតច្ឆុបិតា ជាតា ចិត្តលតាវនេ
ទន្តាវរណសម្បន្នា រាជបុត្តី អសោកជ ។
សកុណី មានុសិនីវ ជាតា ចិត្តប្បត្តា បតិ
និគ្រោធបក្កពិម្ពោដ្ឋី រាជបុត្តី អសោកជ ។
(៤៣៣) តស្សា ច នាគមានេសុំ នាតិវុឌ្ឍំវ កុញ្ជរំ
សត្តិក្ខមំ សរក្ខមំ ឦសាទន្តំ ឧរូឡ្ហវំ ។
សា មទ្ទី នាគមារុហិ នាតិវុឌ្ឍំវ កុញ្ជរំ
សត្តិក្ខមំ សរក្ខមំ ឦសាទន្តំ ឧរូឡ្ហវំ ។

ព្រះសស្សូបានបញ្ជូន នូវគ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់ព្រះស្តន នឹងគ្រឿងប្រដាប់ស្នា នឹងខ្សែក្រវាត់ កងជើង ទៅថ្វាយព្រះសុណ្ហា ដែលជាគ្រឿងប្រដាប់លំអព្រះមទ្រី ។ ព្រះរាជបុត្រីជាស្ត្រីប្រសើរ បានគយគន់មើលគ្រឿងប្រដាប់ល្បើកដោយអំបោះ នឹងគ្រឿងប្រដាប់វៀវបោតអំបោះ ដ៏ល្អក្រៃពេក ហាក់ដូចទេវកញ្ញាក្នុងនន្ទនឧទ្យាន ។ ព្រះរាជបុត្រី កក់ព្រះសិរ្ស មានព្រះពស្ត្រដ៏ស្អាត ស្អិតស្អាងដោយអាភរណៈគ្រប់យ៉ាង ដ៏ល្អក្រៃពេក ហាក់ដូចស្ត្រីអប្សរក្នុងឋានត្រៃត្រិង្ស ។ ព្រះរាជបុត្រីបរិបូណ៌ដោយរបៀបនៃចិញ្ចាញញ្ចេញ ល្អក្រៃពេក ហាក់ដូចដើមចេក ដែលកើតក្នុងចិត្តលតាវ័ន ត្រូវខ្យល់បក់បោកហើយ ។ ព្រះរាជបុត្រី មានបបូរមាត់ដូចផ្លែជ្រៃទុំ នឹងផ្លែបាសទុំ ល្អក្រៃពេក ហាក់ដូចបក្សី មានសរីរៈសព្វគ្រប់ ដូចជាសរីរៈ នៃមនុស្ស មានស្លាបដ៏វិចិត្រ (ហើរឡើងអាកាស) ។

(៤៣៣) ពួកអាមាត្យនាំដំរីដ៏ប្រសើរ មិនចាស់ពេក អត់ទ្រាំលំពែងបាន អត់ទ្រាំកូនសរបាន មានភ្លុក-ងទន្ទាំ អាចគាស់រំលើងសត្រូវបាន មកថ្វាយព្រះនាងមទ្រីនោះ ។ ព្រះនាងមទ្រីនោះឡើងកាន់ដំរីដ៏ប្រសើរ មិនចាស់ពេក អត់ទ្រាំលំពែងបាន អត់ទ្រាំកូនសរបាន មានភ្លុក-ងទន្ទាំ អាចគាស់រំលើងសត្រូវបាន ។

(៤៣៤) សព្វម្ហិ តំ អរញ្ញម្ហិ យាវន្តេត្ថ មិគា អហុ
វេស្សន្តរស្ស តេជេន នាញ្ញមញ្ញំ វិហេឋយុំ ។
សព្វម្ហិ តំ អរញ្ញម្ហិ យាវន្តេត្ថ ទិជា អហុ
វេស្សន្តរស្ស តេជេន នាញ្ញមញ្ញំ វិហេឋយុំ ។
សព្វម្ហិ តំ អរញ្ញម្ហិ យាវន្តេត្ថ មិគា អហុ
ឯកជ្ឈំ សន្និបាតីសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
សព្វម្ហិ តំ អរញ្ញម្ហិ យាវន្តេត្ថ ទិជា អហុ
ឯកជ្ឈំ សន្និបាតីសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
សព្វម្ហិ តំ អរញ្ញម្ហិ យាវន្តេត្ថ មិគា អហុ
នាស្សុ មញ្ជូនិ កូជីសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
សព្វម្ហិ តំ អរញ្ញម្ហិ យាវន្តេត្ថ ទិជា អហុ
នាស្សុ មញ្ជូនិ កូជីសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

(៤៣៤) ពួកម្រឹគទាំងប៉ុន្មាន ដែលមាននៅក្នុងព្រៃទាំងអស់នុ៎ះ មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា ដោយតេជះនៃព្រះបាទវេស្សន្តរ ។ ពួកបក្សីទាំងប៉ុន្មាន ដែលមាននៅក្នុងព្រៃទាំងអស់នុ៎ះ មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា ដោយតេជះនៃព្រះបាទវេស្សន្តរ ។ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកម្រឹគទាំងប៉ុន្មានដែលមាននៅក្នុងព្រៃទាំងអស់នុ៎ះ បានមកប្រជុំក្នុងទីជាមួយគ្នា ។ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកបក្សីទាំងប៉ុន្មាន ដែលមាននៅក្នុងព្រៃទាំងអស់នុ៎ះ បានមកប្រជុំក្នុងទីជាមួយគ្នា ។ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកម្រឹគទាំងប៉ុន្មាន ដែលមាននៅក្នុងព្រៃទាំងអស់នុ៎ះ លែងស្រែកសំឡេងពីរោះ ។ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកបក្សីទាំងប៉ុន្មាន ដែលមាននៅក្នុងព្រៃទាំងអស់នុ៎ះ លែងស្រែកសំឡេងពីរោះ ។

(៤៣៥) បដិយត្តា រាជមគ្គា វិចិត្តា បុប្ផសន្ថតា
វសិ វេស្សន្តរោ រាជា យត្ថ យាវ ជេតុត្តរា ។
តតោ សដ្ឋី សហស្សានិ យោធិនោ ចារុទស្សនា
សមន្តា បរិកិរឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
សមន្តា បរិកិរឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
សមន្តា បរិកិរឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
សមាគតា ជានបទា នេគមា ច សមាគតា
សមន្តា បរិកិរឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។
ការោដិយា ចម្មធរា ឥល្លិហត្ថា សុវម្មិកា
បុរតោ បដិបជ្ជឹសុ
វេស្សន្តរេ បយាតម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

(៤៣៩) ពួកអាមាត្យបានរៀបចំរាជមាគ៌ ឲ្យរំលេចដុះធ្លាស់ ត្រៀបត្រា ដោយផ្កា តាំងអំពីទីដែលព្រះបាទវេស្សន្តរទ្រង់គង់នៅ រហូតដល់ក្រុងជេតុត្តរ ។ លំដាប់នោះ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកយោធាទាំង ៦០,០០០ ល្អមើល បានហែហមជុំវិញ ។ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកស្រីស្នំផង ពួករាជកុមារផង ពួកអ្នកជំនួញផង ពួកព្រាហ្មណ៍ផង ហែហមជុំវិញ ។ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើង ហែហមជុំវិញ ។ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកអ្នកជនបទ ក៏បានមកជួបជុំគ្នា នឹងអ្នកនិគម ក៏បានមកជួបជុំគ្នា ហែហមជុំវិញ ។ កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរាស្ត្រឲ្យចំរើន ទ្រង់យាងចេញ (អំពីព្រៃ) ពួកទាហានពាក់មួក ទ្រទ្រង់ខែល កាន់ធ្ន ចង់គ្រឿងក្រោះដ៏ល្អ ដើរហែខាងមុខ ។

(៤៣៦) តេ បាវិសុ បុរំ រម្មំ ពហុបាការតោរណំ

ឧបេតំ អន្នបានេហិ នច្ចគីតេហិ ចូភយំ ។

វិត្តា ជានបទា អាសុំ នេគមា ច សមាគតា

អនុប្បត្តេ កុមារម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

ចេលុក្ខេបោ បវត្តិត្ថ អាគតេ ធនទាយកេ

នន្ទិប្បវេសិ នគរេ ពន្ធនា មោក្ខោ អឃោសថ ។

(៤៣៧) ជាតរូបមយំ វស្សំ ទេវោ បាវស្សិ តាវទេ

វេស្សន្តរេ បវិដ្ឋម្ហិ សិវីនំ រដ្ឋវឌ្ឍនេ ។

តតោ វេស្សន្តរោ រាជា ទានំ ទត្វាន ខត្តិយោ

កាយស្ស ភេទា សប្បញ្ញោ សគ្គំ សោ ឧបបជ្ជថាតិ ។

នគរកណ្ឌំ នាម ។

មហាវេស្សន្តរជាតកំ ទសមំ ។

មហានិបាតំ និដ្ឋិតំ ។

(៤៣៦) ក្សត្រិយ៍ទាំងនោះ បានយាងចូលទៅកាន់បុរី ជាក្រុងគួរឲ្យត្រេកអរ មានកំពែងនឹងទ្វារខាងក្រៅដ៏ច្រើន ប្រកបដោយគ្រឿងស៊ីនឹងគ្រឿងផឹក មានទាំងល្បែងពីរយ៉ាង គឺរាំនឹងច្រៀង ។ កាលរាជកុមារ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន ស្ដេចមកដល់ ពួកអ្នកជនបទ នឹងពួកអ្នកនិគម បានមកជួបជុំគ្នា ត្រេកអរ ។ កាលព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ជាអ្នកប្រទានព្រះរាជទ្រព្យ ស្ដេចមកដល់ហើយ ពួកមហាជន ក៏នាំគ្នាលើកទង់ជ័យ ទូងទុន្ទុភេរី ហើយចូលទៅព្រះនគរ ព្រះបាទវេស្សន្តរ ក៏ទ្រង់ឲ្យឃោសនា ដើម្បីឲ្យដោះលែងសព្វសត្វ ជាប់ចំណង ។

(៤៣៧) កាលព្រះបាទវេស្សន្តរ ញុំាងពួកអ្នកសិវិរដ្ឋឲ្យចំរើន ស្ដេចចូលមកដល់ សក្កទេវរាជដែលជាឧបបត្តិទេព បានបង្អុរភ្លៀងជាវិការៈនៃមាស ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទវេស្សន្តរជាក្សត្រិយ៍ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ទ្រង់ឲ្យទាន លុះបែកធ្លាយរាងកាយនោះទៅ ក៏បានស្ដេចទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ទេវលោក ។

ចប់ នគរកណ្ឌ ។

ចប់ មហាវេស្សន្តរជាតក ទី ១០ ។

ចប់ មហានិបាត ។

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ទ្វាទសមោ ភាគោ

មាតិកា

អង្កេ

មហានិបាតជាតកំ

មហានិបាតេ	អដ្ឋមំ	មហានារទកស្សបជាតកំ	......	១
"	នវមំ	វិធុរជាតកំ	ទោហឡកណ្ឌំ	៣៣
"	"	"	មណិកណ្ឌំ	៣៥
"	"	"	អក្ខកណ្ឌំ	៤៩
"	"	"	ឃរាវាសបញ្ហា	៥៣
"	"	"	លក្ខកណ្ឌំ	៥៤
"	"	"	រាជវសតិកណ្ឌំ	៥៧
"	"	"	អន្តរបេយ្យាលំ	៦៥
"	"	"	សាធុនរធម្មកណ្ឌំ ...	៧១
"	"	"	កាឡាគិរិកណ្ឌំ	៧៦

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ទ្វាទសមភាគ

មាតិកា

ទំព័រ

មហានិបាតជាតក

មហានិបាត មហានារទកស្សបជាតក ទី ៨ . . . . ១

" វិធុរជាតក ទី ៩ ទោហឡកណ្ឌ ៣៣

" " " មណិកណ្ឌ ៣៥

" " " អក្ខកណ្ឌ ៤៩

" " " ឃរាវិសប្បញ្ហា ៥៣

" " " លក្ខកណ្ឌ ៥៤

" " " រាជវសតីកណ្ឌ ៥៧

" " " អន្តរបេយ្យាលៈ ៦៥

" " " សាធុនរធម្មកណ្ឌ ៧១

" " " កាឡាគិរិកណ្ឌ ៧៦

មាតិកាបត្តាង

មាតិកា

				អង្គ
មហានិបាតេ	ទសមំ	វេស្សន្តរជាតកំ	ទសវរគាថា	៩៤
"	"	"	ហិមវន្តកណ្ឌំ	៩៧
"	"	"	ទានកណ្ឌំ	១០៩
"	"	"	វនប្បវេសនំ	១២៩
"	"	"	ជូជកបព្វំ	១៣៦
"	"	"	ចុល្លវនវណ្ណនា	១៤៦
"	"	"	មហាវនវណ្ណនា	១៥០
"	"	"	ទារកបព្វំ	១៦១
"	"	"	មទ្ទីបព្វំ	១៧៦
"	"	"	សក្កបព្វំ	១៨៩
"	"	"	មហារាជបព្វំ	១៩៤
"	"	"	ឆក្ខត្តិយបព្វំ	២០៥
"	"	"	នគរកណ្ឌំ	២១១

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា				ទំព័រ
មហានិបាត	វេស្សន្តរជាតក	ទី ១០	ទសវរគាថា	៩៤
"	"	"	ហិមវន្តកណ្ឌ	៩៧
"	"	"	ទានកណ្ឌ	១០៩
"	"	"	វនប្បវេសន៍	១២៩
"	"	"	ជូជកបព្វ:	១៣៦
"	"	"	ចុល្លវនវណ្ណនា	១៤៦
"	"	"	មហាវនវណ្ណនា	១៥០
"	"	"	ទារកបព្វ:	១៦១
"	"	"	មទ្ទីបព្វ:	១៧៦
"	"	"	សក្កបព្វ:	១៨៩
"	"	"	មហារាជបព្វ:	១២៩
"	"	"	ឆក្ខត្តិយបព្វ:	២០៥
"	"	"	នគរកណ្ឌ	២១១

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	បន្តិលេខាយំ
បណ្ឌិតម្ហិ	បណ្ឌិតម្ហិ	៩៤	១៣
វរំ	វរំ	៩៦	"
កបបុត្តី	កជបុត្តី	១២៧	៨
ឆាឆានុមតណា. កិណ្ណំ	ឆាឆានុមកណា. កិណ្ណំ	១៣៥	៥
មហាកជបត្តំ	ឆក្ខត្តិយបត្តំ	២០៥	១

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ដោពាក្យ	ដោយពាក្យ	៦	៣
នារទកស្សបជាតក	មហានារទកស្សបជាតក	៣១	១
ធ្លើ	ធ្វើ	៣៩	៣
បិតតនៅ	បិតនៅ	៦០	៩
វិធុបណ្ឌិត	វិធុរបណ្ឌិត	៧	"
មាបង្កេះរៀវ	មានបង្កេះរៀវ	១១៨	១១
ភាំង	ភាំង	១២៨	៩
វិចិត្រ	វិចិត្រ	"	១៧
បុល្លវិនវណ្ណនា	មហាវិនវណ្ណនា	១៤១	១
មទ្ទីបព្វៈ	ទារកបព្វៈ	១៧៥	"
និរសេទ	និរទេស	២០៨	៨

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ ៖

Printing costs were met through the gift of

Wat. Sotoshu Tozenji Temple
The Rev. Kodo Mineta
3-23-2 Washibetsucho, Noboribetsu-shi, Hokkaido 050 Japan

この本は次の方によって復刻されました。

曹洞宗 透禅寺 峰田弘道
〒050　北海道登別市鷲別町3-23-2
☎01438-6-7019

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "
ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ
ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ
បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤
សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL. 63 (of 110 volumes total)
"SUTTANTA PITAKA"
Published by the Buddhist Institute, Phnom Penh
Reproduced with the kind cooperation of the
TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE
First edition December 8, 1994
Printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・第63巻スッタンタピタカ（経部）

発　　行：プノンペン仏教研究所
復刻救援：カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会
発　　行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社
製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

INSTITUT BOUDDHIQUE